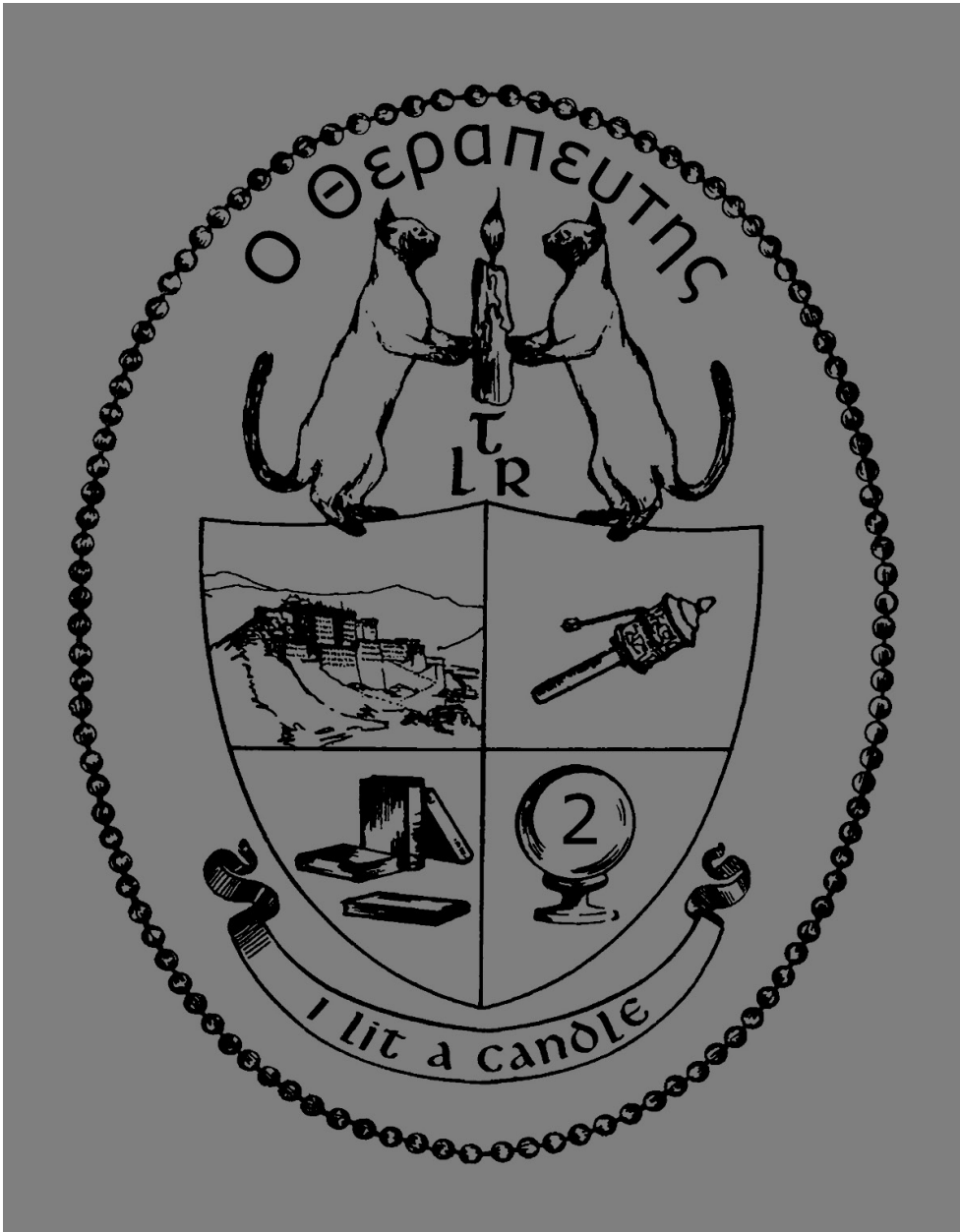

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Ο Θεραπευτής 1959

ΕΙΝΑΙ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΝΑ ΑΝΑΨΕΙΣ ΕΝΑ ΚΕΡΙ
ΠΑΡΑ ΝΑ ΚΑΤΑΡΙΕΣΑΙ ΤΟ ΣΚΟΤΑΔΙ

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Πρόλογος του Συγγραφέα.....	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ. 1 Προς τον άγνωστο κόσμο.....	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ. 2 Τσονγκτσίνγκ.....	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ. 3 Οι μέρες στο πανεπιστήμιο.....	57
ΚΕΦΑΛΑΙΟ. 4 Πετώντας.....	77
ΚΕΦΑΛΑΙΟ. 5 Η άλλη πλευρά του θανάτου.....	105
ΚΕΦΑΛΑΙΟ. 6 Διορατικότητα.....	129
ΚΕΦΑΛΑΙΟ. 7 Η ζωή μου στη Σαγκάη.....	147
ΚΕΦΑΛΑΙΟ. 8 Τότε που ο κόσμος ήταν πολύ νέος.....	167
ΚΕΦΑΛΑΙΟ. 9 Αιχμάλωτος των Γιαπωνέζων.....	189
ΚΕΦΑΛΑΙΟ.10 Πως να αναπνέετε.....	207
ΚΕΦΑΛΑΙΟ.11 Η βόμβα.....	229

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

Όταν ήμουν στην Αγγλία, έγραψα το τρίτο μάτι ένα βιβλίο που παρόλο που ήταν πέρα για πέρα αληθινό, προκάλεσε πολλά σχόλια. Γράμματα έρχονταν από όλο το κόσμο. Σ' απάντηση πολλών από εκείνα τα γράμματα έγραψα αυτό το βιβλίο το θεραπευτής από τη Λάσα οι εμπειρίες μου, όπως θα τις διηγηθώ σ' ένα τρίτο βιβλίο, ξεπερνούν κατά πολύ την αντοχή των περισσότερων ανθρώπων και σ' ολοκλήρη την ιστορία πολύ λίγες παρόμοιες περιπτώσεις μπορούν να βρεθούν. Αυτό, πάντως, δεν είναι το θέμα αυτού του βιβλίου, το οποίο βασικά είναι η συνέχεια της αυτοβιογραφίας μου. Είμαι ένας Θιβετιανός Λάμα που ήρθε στο δυτικό κόσμο ακολουθώντας το πεπρωμένο του, που ήρθε στη δύση και υπέφερα πολλές δοκιμασίες, όπως του προφήτησαν. Δυστυχώς οι άνθρωποι της δύσης με έβλεπαν, σαν κάποια παραδοξότητα, σαν κάποιο σπάνιο είδος ανθρώπου, που έπρεπε να μπει σ' ένα κλουβί, κι από εκεί να δείχνεται στο κοινό, σαν τέρας από έναν άγνωστο κόσμο. Η στάση τους με έκανε ν' αναρωτηθώ τι θα συνέβαινε στους παλιούς μου φίλους, τα Γιέτι, αν τα έπιαναν, οι δυτικοί όπως και προσπαθούν να το κάνουν. Δεν υπάρχει αμφιβολία πως θα σκότωναν τα Γιέτι, θα τα βαλσάμωναν και θα έβρισκαν για αυτά μία θέση στα μουσεία τους. Μα ακόμα και τότε θα βρίσκονταν άνθρωποι, που θα ισχυρίζονταν πως δεν υπάρχουν τέτοια πράγματα όπως τα Γιέτι. Στα μάτια, μου φαντάζει απίστευτα παράξενο που οι δυτικοί μπορούν μ' ευκολία να πιστέψουν σε κάτι, όπως, η τηλεόραση και οι διαστημικές ρουκέτες **11**

Που γυρίζουν το φεγγάρι κι ύστερα επιστρέφουν, ενώ αντιμετωπίζουν με τη μεγαλύτερη δυσπιστία τα Γιέτι η τα Α.Τ.Ι.Α. η τελικά, οτιδήποτε που δεν μπορούν να κρατήσουν στα χέρια τους και να το διαλύσουν για να δουν πως λειτουργεί. Προς το παρόν, όμως, αντιμετωπίζω το τρομερό έργο του να βάλω, σε λίγες μόνο σελίδες, όλες εκείνες τις λεπτομέρειες που πριν μου πήραν ένα ολόκληρο βιβλίο, τις λεπτομέρειες της παιδικής μου ηλικίας καταγόμενι από πλούσια και ισχυρή οικογένεια, μία από τις ισχυρότερες της Λάσα, της πρωτεύουσας του Θιβέτ. Οι γονείς μου έπαιζαν σημαντικό ρόλο στη διακυβέρνηση της χώρας και ακριβώς εξαιτίας αυτής τους τη δύναμη, η εκπαίδευσή μου ήταν υπερβολικά εντατική κι αυστηρή, γιατί μόνο έτσι πίστευαν πως θα γινόμουν ικανός να κρατήσω τη θέση που μου ανήκε. Ύστερα όταν συμπλήρωσα τα επτά μου χρόνια, σύμφωνα με τα Θιβετιανά έθιμα, οι γονείς μου συμβουλευτήκαν τούς αστρολόγους ιερείς, για να δουν ποίο είδος καριέρας θα μου ταίριαζε καλύτερα. Για μέρες ολόκληρες προετοιμαζόταν ο εορτασμός των γενεθλίων μου, γιατί τη μέρα αυτή όλοι οι άρχοντες, όλοι οι ευγενείς της Λάσα θα άκουγαν το πεπρωμένο μου. Κάποτε έφτασε και η μέρα της προφητείας. Τ' απέραντο κτήμα μας πλημμύρισε ανθρώπους. Οι αστρολόγοι κατέφθασαν οπλισμένοι με τούς παπύρους τους, τούς χάρτες κι όλα τ' αναγκαία του επαγγέλματος τους. Ύστερα, την κατάλληλη στιγμή, τη στιγμή που όλοι περίμεναν μ' αγωνία, ο αρχιερέας αστρολόγος ανακοίνωσε τα ευρήματά του. Μεγαλόπρεπα ειπώθηκε πως θα έπρεπε να μπω, ενώ ήμουν ακόμα επτά χρόνων, σ' ένα μοναστήρι όπου θα εκπαιδευόμουν να γίνω Λάμα, και Λάμα της ιατρικής μάλιστα. Πολλές προφητείες επίσης μιλούσαν για τη μετέπειτα ζωή μου, σκιαγραφώντας την σε όλες της σχεδόν τις λεπτομέρειες. Για κακή μου τύχη όλα όσα ειπώθηκαν, αποδείχτηκαν αληθινά. Και λέω κακή τύχη, γιατί δεν υπήρχε προφητεία που να μη μιλά για δοκιμασίες, ατυχίες κι ατέλειωτα βάσανα, για πράγματα δηλαδή που καθόλου ευκολότερα δεν γίνονται, όταν ξέρει κανείς ότι κάποτε θα τ' αντιμετωπίσει. Σε ηλικία επτά χρόνων λοιπόν μπήκα στο μοναστήρι Σακπόρι, ανεβαίνοντας μόνος, κατάμονος το μονοπάτι ως την πύλη του. **12**

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Ο Θεραπευτής 1959

Εκεί με σταμάτησαν και με υπέβαλαν σε ορισμένες δοκιμασίες, για να δουν αν είμαι αποφασισμένος πραγματικά και ικανός να μπω σαν μαθητής στη μοναστική κοινότητα. Πέρασα από αυτές τις αρχικές δοκιμασίες κι άρχισα τη ζωή μου στο μοναστήρι, πρώτα σαν απλός μαθητής. Πέρασα διαδοχικά από όλους τούς βαθμούς και στο τέλος έγινα Λάμα και Ηγούμενος η ιατρική και χειρουργική, τέχνη ήταν τα πιο δυνατά μου σημεία. Είχα μελετήσει αυτά τα θέματα σ' όλες τις λεπτομέρειές τους και μου είχε μάλιστα δοθεί η ευχέρεια να μελετώ νεκρά σώματα. Στη δύση πιστεύεται ότι οι Λάμα στο Θιβέτ δεν επεμβαίνουν ποτέ χειρουργικά στ' ανθρώπινο σώμα. Απ' ότι φαίνεται, πιστεύουν πως η Θιβετιανή ιατρική είναι υποτυπώδης και πως αγνοεί η δεν ασχολείται καθόλου με τα εσωτερικά όργανα αυτό είναι λάθος. Ο κανονικός Λάμα, συμφωνώ, ποτέ δεν ανοίγει ένα σώμα, κάτι τέτοιο είναι αντίθετο με την πίστη του. Υπήρχε όμως ένας ιδιαίτερος πυρήνας από Λάμα, ανάμεσα στους όποιους ήμουν κι εγώ, που εκπαιδεύονταν να κάνουν εγχειρήσεις, εγχειρήσεις μάλιστα που ίσως να ξεπερνούν ακόμα και τις δυνατότητες της δυτικής επιστήμης θα σταθώ σε μία ακόμα φήμη. Οι δυτικοί πιστεύουν πως η Θιβετιανή ιατρική διδάσκει πως ο άντρας έχει την καρδιά του στο αριστερό πλευρό και η γυναίκα στο δεξί. Τίποτα δεν θα μπορούσε να είναι πιο γελοίο. Τέτοιου είδους πληροφορίες έχουν διοχετευθεί στη δύση από ανθρώπους που δεν έχουν καμιά γνώση του πράγματος για το οποίο γράφουν, γιατί ορισμένοι από τούς πίνακες στους όποιους αναφέρονται και στηρίζουν αυτό τους τον ισχυρισμό, είναι πίνακες που περιγράφουν τα αστρικά σώματα που είναι εντελώς διαφορετικό ζήτημα. Πάντως αυτά όλα δεν αφορούν το θέμα αυτού εδώ του βιβλίου. Ο ρυθμός της εκπαίδευσής μου ήταν αληθινά εντατικός, γιατί εκτός από τα θέματα της ειδικότητάς μου, της ιατρικής, έπρεπε να μελετώ τις γραφές. Μόνο έτσι θα ήμουν ολοκληρωμένος Λάμα, ιερέας. Αυτό βέβαια σήμαινε πως έπρεπε να μελετώ ταυτόχρονα για δύο διαφορετικά θέματα, κάνοντας διπλάσιους από το μέσο μαθητή κόπους. Δεν μπορώ να πω πως με ενθουσίαζε αυτή η ζωή ! Φυσικά οι δοκιμασίες δεν ήταν ατέλειωτες 13

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Ο Θεραπευτής 1959

Ταξίδευα συχνά στα ψηλότερα μέρη του Θιβέτ η ίδια η Λάσα βρίσκεται σε υψόμετρου χιλιάδων μέτρων συλλέγοντας βότανα, γιατί βασίζαμε την ιατρική μας πάνω στα βότανα. Στο Σακπόρι υπήρχαν πάντα στις αποθήκες πάνω από 6.000 διαφορετικά είδη βοτάνων. Εμείς οι Θιβητιανοί πιστεύουμε πως ξέρουμε περισσότερα από κάθε άλλο λαό της Γης γύρω από τα βότανα. Και μπορώ να πω ότι, τώρα που ταξίδεψα σε τόσα μέρη σε τόσες χώρες, έχουμε απόλυτα δίκιο να το λέμε αυτό. Στη διάρκεια πολλών από τα ταξίδια μου στα ψηλότερα μέρη του Θιβέτ πέταξα με χαρταετούς, ικανούς να σηκώνουν το βάρος ενός ανθρώπου πετούσα πάνω από τις οδοντωτές κορυφές των βουνών και κάτω μου απλωνόταν για χιλιόμετρα και χιλιόμετρα η Γη της πατρίδας μου. Πήρα επίσης μέρος σε μία αξέχαστη εξερευνητική αποστολή στο πιο απροσπέλαστο τμήμα του Θιβέτ, στα υψηλότερα τμήματα των υψιπέδων Τσανγκτάγκ. Εκεί εμείς, τα μέλη της αποστολής, ανακαλύψαμε μία τελείως απομονωμένη κοιλάδα, ανάμεσα σε πανύψηλους προστατευτικούς βράχους, μία κοιλάδα που θερμαινόταν από τις αιώνιες φωτιές της Γης, φωτιές που έκαναν τα νερά ν' αναβλύζουν βράζοντας και να σχηματίζουν ένα θερμό ποτάμι. Εκεί ανακαλύψαμε επίσης μία πανίσχυρη πόλη, το μισό της οποίας ήταν εκτεθειμένο στον ζεστό αέρα της κρυμμένης κοιλάδας, ενώ το άλλο μισό έμενε θαμμένο στον καθαρό πάγο ενός παγόβουνου. Πάγο τόσο καθαρό πού η άλλη άκρη της πόλης ήταν ορατή, λες κι ανάμεσα μας δεν παρεμβαλλόταν παρά καθαρό νερό. Το μέρος εκείνο της πόλης, το ελεύθερο στον αέρα, ήταν σε τέλεια σχεδόν κατάσταση. Τα χρόνια, οι αιώνες έδειχναν να είχαν φερθεί με σεβασμό στα κτίρια. Η ακίνητη, χωρίς ανέμους, ατμόσφαιρα είχε προφυλάξει τα κτίσματα από τη φθορά της τριβής. Περιπατήσαμε στους δρόμους της, οι πρώτοι άνθρωποι που βάδιζαν εκεί για χιλιάδες χιλιάδων χρόνια τώρα. Περιπλανηθήκαμε ανάμεσα από σπίτια που έμοιαζαν να περιμένουν τούς ιδιοκτήτες τους. Εκείνοι όπως το έδειχναν και μερικοί πετρωμένοι σκελετοί που βρήκαμε, είχαν πεθάνει αιώνες πριν. Αντικρίσαμε πολλές θαυμαστές συσκευές που έδειχναν πως εκείνη η κρυμμένη κοιλάδα ήταν κάποτε το λίκνο ενός πολιτισμού κατά πολύ ανώτερου απ' οποιοδήποτε σημερινό. Συνειδητοποιήσαμε πως δεν είμαστε παρά άγριοι, αν συγκριθούμε με τούς ανθρώπους εκείνης της περασμένης εποχής. Μα

για αυτή την πόλη θα γράψω περισσότερα σ' αυτό βιβλίο. 14

Όταν ήμουν πολύ νέος ακόμα, μου έκαναν μία εγχείρηση που ονομαζόταν το άνοιγμα του τρίτου ματιού. Στη διάρκεια αυτής της εγχείρησης, τοποθέτησαν στο κέντρο του μετώπου μου μία ίνα σκληρού ξύλου, διαποτισμένη με ειδικά βότανα, έτσι ώστε να διεγερθεί ένα κατάλληλο νεύρο που θα μου έδινε ασυνήθιστες διορατικές δυνάμεις. Καθώς μάλιστα είχα γεννηθεί με ανάλογες δυνάμεις, μετά την εγχείρηση οι ικανότητές μου είχαν ενταθεί σε τέτοιο βαθμό, που μπορούσα να βλέπω τούς ανθρώπους με την Αύρα τους, σαν να ήταν τυλιγμένοι στις φλόγες κάποιας πολύχρωμης φωτιάς από τα χρώματα της αύρας τους μπορούσα να μαντεύω τις σκέψεις τους, τα προβλήματά τους, τούς φόβους και τις ελπίδες τους. Τώρα που βρίσκομαι πια μακριά από το Θιβέτ, προσπαθώ να κινησω το ενδιαφέρον των γιατρών της δύσης για μία συσκευή, που θα επιτρέπει στον καθένα να βλέπει την Αύρα των ασθενών, με κάθε χρώμα και λεπτομέρεια. Ξέρω πως αν οι γιατροί και οι χειρουργοί μπορούσαν να δουν την Αύρα, θα ήταν ικανοί να κάνουν αληθινά καταπληκτικές κι ακριβείς διαγνώσεις. Ο ειδικός μπορεί να διαβάσει τα χρώματα και τα περιγράμματα των κινουμένων λωρίδων της αύρας και να δει ακριβώς ποιά είναι η αιτία της διατάραξης της υγείας οποιουδήποτε πρόσθετα, αυτή η διάγνωση μπορεί να γίνει πολύ πριν εκδηλωθεί στο ίδιο το Σώμα η ασθένεια, γιατί, η Αύρα προειδοποιεί για την έλευση καρκίνου, φυματίωσης κι άλλων ασθενειών πολύ πριν, μήνες πριν προσβάλουν το φυσικό σώμα. Έτσι, έχοντας μία τόσο πρόωμη προειδοποίηση για την έλευση της αρρώστιας, ο γιατρός μπορεί να πετύχει τελειωτική θεραπεία της. Με τρόπο όμως και βαθιά θλίψη είδα πως κανένας από τούς γιατρούς της δύσης δεν έδειχνε το παραμικρό ενδιαφέρον φαίνονταν να σκέφτονται πως ήταν κάτι μαγικό, αντί το απόλυτα φυσικό πράγμα που είναι. Κι ο τελευταίος ηλεκτρολόγος ξέρει πως γύρω από τα καλώδια υψηλής τάσης εμφανίζεται μία κορώνα από φωτεινή ακτινοβολία μία τέτοια κορώνα έχει γύρω του και το ανθρώπινο σώμα, είναι κάτι το απόλυτα φυσικό, και αυτό ήθελα να δείξω στους ειδικούς, μα εκείνοι το αποκρούουν αυτό είναι τραγικό. 15

Κάποτε όμως θα το δεχτούν. Το τραγικό είναι που τόσο πολλοί άνθρωποι θα υποφέρουν και θα πεθάνουν χωρίς λόγο, ώσπου να μπει σ' εφαρμογή. Ο Δαλάι Λάμα, ο Δέκατος Τρίτος Δαλάι Λάμα, ήταν ο προστάτης μου. Εκείνος φρόντισε να μου δοθεί κάθε βοήθεια στη θεωρητική και την πρακτική εκπαίδευση έδωσε εντολή να με διδάξουν όσο το δυνατόν περισσότερα θέματα και, παράλληλα με τις κανονικές μεθόδους, με δίδασκαν επίσης με υπνωτισμό και άλλα μέσα που δεν είναι ανάγκη να αναφέρω εδώ. Με ορισμένα απ' αυτά ασχολούμαι σε αυτό το βιβλίο η στο τρίτο μάτι. Άλλα πάλι είναι τόσο παράδοξα, τόσο απίστευτα, που ο καιρός δεν είναι ακόμα ώριμος για να τα φανερώσω. Χάρη στις διορατικές μου δυνάμεις στάθηκα ικανός να προσφέρω αξιόλογες υπηρεσίες στον Εσώτατο εκείνο σε πολλές περιπτώσεις. Κρυβόμουν στην αίθουσα ακροάσεων και φρόντιζα να αποκρυπτογραφώ την Αύρα των διάφορων απεσταλμένων, ερμηνεύοντας έτσι τις προθέσεις και τις πραγματικές σκέψεις τους. Αυτή η διάγνωση είχε ιδιαίτερη βαρύτητα, όταν οι επισκέπτες μας ήταν απεσταλμένοι ξένων κυβερνήσεων σ' επίσημη αποστολή προς τον Δαλάι Λάμα. Ήμουν αόρατος μάρτυρας της επίσκεψης της Κινεζικής αντιπροσωπείας στον μέγα Δέκατο Τρίτο. Αόρατος, επίσης, παρακολουθούσα την επίσκεψη ενός Άγγλου στο Δαλάι Λάμα, μα σ' αυτή την περίπτωση, θυμάμαι, με δυσκολία εκτέλεσα το καθήκον μου εξαιτίας της φοβερής έκπληξης που δοκίμασα αντικρίζοντας τη φορεσιά του επισκέπτη μας, το πρώτο ευρωπαϊκό κοστούμι που έβλεπα στη ζωή μου! Η εκπαίδευσή μου ήταν μακρόχρονη κι επίμονη. Τόσο τη νύχτα όσο και τη μέρα υπήρχαν λειτουργίες που έπρεπε να παρακολουθώ στο ναό. Τα μαλακά κρεβάτια δεν ήταν για μας. Τυλιγόμαστε στη μοναδική μας κουβέρτα και κοιμόμαστε στο πάτωμα. Οι δάσκαλοι ήταν πραγματικά αυστηροί κι όλοι οι μαθητές έπρεπε να μελετούν σκληρά και να μαθαίνουν τα πάντα από μνήμης. Δεν κρατούσαμε σημειώσεις, η μνήμη όταν το σημειωματάριό μας. Παράλληλα διδασκόμουν μεταφυσικά θέματα, τηλεπάθεια, αστρικά ταξίδια, διορατικότητα. **16**

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Ο Θεραπευτής 1959

Σ' ένα από τα στάδια τής μύησις μου επισκέφτηκα τα μυστικά σπήλαια και τούνελ που βρίσκονται κάτω από την Ποτάλα, Σπήλαια και στοές για τις όποιες ο μέσος άνθρωπος δεν ξέρει τίποτα. Είναι τα υπολείμματα ενός πανάρχαιου πολιτισμού, ενός πολιτισμού που έχει πια εξαφανιστεί από τη μνήμη της ανθρωπότητα. Στους τοίχους των στοών αυτών υπάρχουν εικόνες παράδοξων αντικειμένων που πετούν στην ατμόσφαιρα, και άλλων συσκευών που κατεβαίνουν στα έγκατα της Γης. Σ' ένα άλλο στάδιο της μύησις μου, είδα τα προσεκτικά διατηρημένα σώματα γιγάντων, τριών και τεσσάρων μέτρων ψηλών. Στάλθηκα κι εγώ επίσης στην άλλη πλευρά του θανάτου, ώστε να γνωρίσω πως δεν υπάρχει θάνατος κι όταν ξαναγύρισα, μου απένειμαν τον τίτλο της αναγνωρισμένης ενσάρκωσης και το βαθμό του Ηγούμενου. Δεν ήθελα όμως να γίνω ένας Ηγούμενος, δεμένος σε ένα μοναστήρι. Ήθελα να γίνω Λάμα, ελεύθερος να κινούμαι, ελεύθερος να βοηθώ τούς άλλους, όπως έλεγαν ότι θα έκανα οι προφητείες. Έτσι κάποτε μου απονεμήθηκε από τον ίδιο τον Δαλάι Λάμα ο βαθμός του Λάμα και εγκαταστάθηκα στην Ποτάλα της Λάσα. Ακόμα και τότε η εκπαίδευσή μου συνεχίστηκε. Διδασκόμουν διάφορα θέματα από τη δυτική επιστήμη, οπτική, μηχανική και τόσα άλλα. Όταν ο καιρός ωρίμασε, κλήθηκα για μία ακόμα φορά να πάρω οδηγίες από τον Δαλάι Λάμα. Εκείνος μου είπε πως είχα μάθει πια όλα όσα ήταν δυνατό να μου προσφέρει το Θιβέτ και πως είχε έρθει ο καιρός να ξεκινήσω, ν' αφήσω εκείνα που αγαπούσα και πονούσα. Μου ανακοίνωσε πως είχαν σταλεί ειδικοί απεσταλμένοι στην πόλη Τσονγκτσίνγκ να με εγγράψουν σαν σπουδαστή της ιατρικής και χειρουργικής στο πανεπιστήμιο της κινεζικής αυτής πόλης. Με βαριά καρδιά άφησα τον Εσώτατο εκείνο και πήγα στον οδηγό μου, τον Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ, να του ανακοινώσω όσα είχαν αποφασιστεί. Ύστερα επισκέφτηκα το πατρικό μου σπίτι και διηγήθηκα στους γονείς μου όσα είχαν συμβεί και ότι θα έφευγα από το Θιβέτ. Οι μέρες πέρασαν γρήγορα κι έφτασε η μέρα εκείνη η τελευταία, τότε που άφησα το Σακπόρι, τότε που είδα για τελευταία φορά τον Μινγκυάρ Ντόνταπ με σάρκα και οστά, τότε που άφησα πίσω μου την πόλη της Λάσα, την άγια πόλη, αρχίζοντας το ταξίδι μου στα μονοπάτια των ψηλών βουνών.**17**

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Ο Θεραπευτής 1959

Όταν στράφηκα ν' αποχαιρετήσω τον τόπο μου, θυμάμαι, το τελευταίο πράγμα που είδα, ήταν ένα σύμβολο, γιατί από τη χρυσή σκεπή της Ποτάλα ένας μοναχικός χαρταετός πετούσε ψηλά στον ουρανό, στ' απέραντο γαλάζιο.**18**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΓΝΩΣΤΟ ΚΟΣΜΟ

Ποτέ πριν δεν είχα αισθανθεί περισσότερο παγωμένος, περισσότερο απελπιστικά μόνος. Ακόμα και στην έρημη Γη των υψιπέδων Τσάνγκ Τάνγκ, έξι και περισσότερο χιλιάδες μέτρα πάνω από τη θάλασσα, όπου οι φορτωμένοι χοντρή άμμο, παγωμένοι άνεμοι ξέσκιζαν σε ματωμένα κουρέλια κάθε εκτεθειμένη επιδερμίδα, ακόμα κι εκεί ένιωθα πιο ζεστά απ' όσο τώρα το κρύο των βουνών δεν ήταν τίποτα μπροστά στα παγωμένα δάχτυλα του τρόμου που μου έσφιγγαν την καρδιά. Άφηνα πια την αγαπημένη μου Λάσα. Γυρίζοντας τα μάτια αντίκρισα μακριά πίσω μου μικρές φιγούρες πάνω στις χρυσές σκεπές της Ποτάλα, ενώ ψηλά στον ουρανό ένας χαρταετός διέγραφε μοναχικούς κύκλους, σπρωγμένος από το ελαφρό αεράκι, σαν να ήθελε να πει. Αντίο, τέλειωσαν πια τ' αμέριμνα παιδικά σου παιχνίδια, ήρθε ο καιρός για πιο σοβαρά πράγματα. Ο χαρταετός αυτός ήταν ένα σύμβολο για μένα, έτσι όπως πετούσε μόνος στην απεραντοσύνη του γαλάζιου, κρατημένος από ένα πολύ λεπτό νήμα μόνο από το έδαφος όπου γεννήθηκε. Κι εγώ ξεκινούσα τώρα για τον απέραντο κόσμο πέρα από το Θιβέτ, κρατημένος από το λεπτό νήμα της αγάπης μου για τη Λάσα. Περνούσα στον παράξενο, τρομερό κόσμο πέρα από την ειρηνική πατρίδα μου. Με σφιγμένη καρδιά γύρισα την πλάτη μου στη σκηνή κι ακολούθησα τούς συντρόφους μου προς το άγνωστο, ήταν κι αυτοί δύσθυμοι, μα μπορούσαν τουλάχιστον να παρηγορηθούν με τη σκέψη πως αφού με αφήσουν στη Τσονγκτσίνγκ, χίλια πεντακόσια χιλιόμετρα μακριά, θα γύριζαν πίσω στη Λάσα. Θα έστρεφαν τ' άλογά τους προς το Θιβέτ και θα ήξεραν έπειτα πως κάθε βήμα τους τούς φέρνει όλο και πιο κοντά στην πατρίδα.**19**

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

Εγώ μόνο θα συνέχιζα για πάντα τα ταξίδια σε ξένες χώρες, σε παράξενους ανθρώπους κι όλο πιο παράξενες εμπειρίες. Η προφητεία που έγινε για το μέλλον μου, όταν ήμουν επτά χρόνων, έλεγε πως θα έμπαινα σε μοναστήρι και θα εκπαιδευόμουν πρώτα σαν τσέλα, ύστερα σαν Τράμππα και τέλος, όταν θα ωριμάζε ο καιρός, θα μπορούσα να περάσω τις εξετάσεις ενός Λάμα. Από τη στιγμή εκείνη, είπαν οι αστρολόγοι, θ' άφηνα το Θιβέτ, θα άφηνα την πατρίδα μου και ότι αγαπούσα και θα ταξίδευα στη χώρα που ονομάζαμε βάρβαρα Κίνα. Θα ταξίδευα ως την πόλη Τσονγκτσίνγκ, όπου θα σπούδαζα να γίνω γιατρός και χειρουργός. Σύμφωνα με τα λόγια των αστρολόγων ιερέων, θα βρισκόμουν μέσα σε πολέμους και θα αιχμαλωτιζόμουν από έναν παράξενο λαό. Τον καιρό της αιχμαλωσίας μου θα έπρεπε να υψωθώ πάνω από κάθε πειρασμό και δοκιμασία, για να μπορέσω να δώσω βοήθεια σ' εκείνους που είχαν ανάγκη. Μου είπαν πως η ζωή μου θα ήταν σκληρή, πως οι δυστυχίες, ο πόνος και η αγνωμοσύνη θα ήταν οι παντοτινοί μου σύντροφοι. Πόσο δίκιο είχαν! Μ' αυτές τις σκέψεις στο μυαλό καθόλου ευχάριστες σκέψεις, είναι η αλήθεια έδωσα τη διαταγή να προχωρήσουμε. Όταν η Λάσα είχε πια χαθεί στον ορίζοντα, κατεβήκαμε από τα άλογα μας και φροντίσαμε να βεβαιωθούμε πως αισθάνονταν άνετα, πως οι σέλες δεν ήταν ούτε πολύ σφικτές ούτε πολύ ελαστικά δεμένες. Τα άλογα θα ήταν οι μόνοι μας σύντροφοι στο μακρινό ταξίδι κι έπρεπε να τα φροντίζουμε τουλάχιστο όσο φροντίζαμε τούς εαυτούς μας. Βεβαιωμένοι πως όλα ήταν εντάξει και ήσυχοι πως τ' άλογα μας ένιωθαν άνετα, καβαλικέψαμε πάλι, ρίξαμε διατακτικά εμπρός το βλέμμα, συνεχίζοντας το ταξίδι. Ήταν αρχές του 1927 τότε που αφήσαμε τη Λάσα παίρνοντας αργά αργά το δρόμο για το Khotang, στον ποταμό Βραχμαπούτρα. Είχαμε πολλές συζητήσεις για το ποιόν δρόμο έπρεπε να πάρουμε κι αυτός, μέσω του ποταμού και του Κάντινγκ, μας φάνηκε ο πιο κατάλληλος. Ο Βραχμαπούτρα είναι ένας ποταμός που τον ξέρω καλά. Κάποτε, όταν είχα την τύχη να πετώ με τούς χαρταετούς που ανύψωναν ανθρώπους, είχα πετάξει πάνω από μια από τις πηγές του στα Ιμαλάια.

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

Εμείς στο Θιβέτ αντιμετωπίζαμε με σεβασμό το ποταμό, χωρίς όμως να έχει αυτός ο σεβασμός τίποτα από την ιεροπρέπεια που έχει σ' άλλες χώρες. **20**

Εκατοντάδες χιλιόμετρα μακριά, εκεί όπου χυνόταν στον κόλπο της Βεγγάλης, τον θεωρούσαν ιερό, σχεδόν όπως τον Μπενάρες. Ήταν ο Βραχμαπούτρα, μας είπαν, που έκανε να σχηματιστεί ο κόλπος της Βεγγάλης. Στα πανάρχαια χρόνια ο ποταμός ήταν βαθύς και γρήγορος και καθώς κυλούσε έτσι μ' ορμή, παρέσυρε μαζί του σιγά σιγά το μαλακό χώμα και σχημάτισε τον κόλπο, τον υπέροχο κι ένδοξο κόλπο. Ακολουθήσαμε το ποτάμι από βουνίσια μονοπάτια ως το Σικάνγκ. Τις παλιές ευτυχισμένες μέρες, τότε που ήμουν πολύ μικρός ακόμα, το Σικάνγκ ήταν μία επαρχία του Θιβέτ. Τότε οι Βρετανοί έκαναν μία επιδρομή στη Λάσα. Μετά απ' αυτό ενθαρρύνθηκαν οι Κινέζοι, εισέβαλαν στο Θιβέτ και κατέλαβαν το Σικάνγκ. Ληηλάτησαν και σκόρπισαν παντού το θάνατο. Γέμισαν τη χώρα με Κινέζους άρχοντες, άρχοντες όμως που είχαν πέσει σε δυσμένεια και στέλνονταν στο Σικάνγκ σαν ένα είδος τιμωρίας. Δυστυχώς για αυτούς η Κινεζική κυβέρνηση δεν τούς έδωσε καμιά υποστήριξη. Έπρεπε να τα καταφέρνουν μόνοι τους, όσο μπορούσαν καλύτερα. Σύντομα ανακαλύψαμε πως οι Κινέζοι άρχοντες δεν ήταν παρά ανδρείκελα, αβοήθητοι κι ανίκανοι άνθρωποι, με τούς οποίους γελούσαν οι Θιβετιανοί. Φυσικά υπήρχαν στιγμές που υποκρινόμαστε πως υπακούμε τούς Κινέζους άρχοντες, μα αυτό ήταν περισσότερο από ευγένεια παρά από φόβο. Όταν γύριζαν την πλάτη τους, όλα γίνονταν με τον τρόπο μας. Το ταξίδι μας συνεχιζόταν μέρα με τη μέρα. Κανονίζαμε έτσι τούς σταθμούς μας, ώστε να περνάμε τις νύχτες στα μοναστήρια που ήταν σκορπισμένα στο δρόμο μας. Καθώς ήμουν ένας Λάμα και μάλιστα Ηγούμενος και αναγνωρισμένη ενσάρκωση, παντού οι μοναχοί μας πρόσφεραν ότι καλύτερο μπορούσαν. Ταξίδευα άλλωστε κάτω από την προσωπική προστασία του Δαλάι Λάμα κι αυτό είχε ιδιαίτερη βαρύτητα. Κάποτε φτάσαμε στο Κάντιγκ. Η πόλη αυτή ήταν μεγάλο εμπορικό κέντρο, περίφημο για τις αγοραπωλησίες των γιάκ, μα ιδιαίτερα φημισμένο σαν εξαγωγικός κόμβος του τσαγιού σε τούβλα, που τόσο κύριο ρόλο έπαιζε στη διατροφή των Θιβετιανών. Το τσάι αυτό ερχόταν από την Κίνα και δεν ήταν απλό τσάι, μα κάτι σαν

συμπυκνωμένη τροφή 21

Περιείχε τσάι, άλλα χόρτα, σόδα, αλάτι κι άλλα πολλά, γιατί, αντίθετα απ' ότι συμβαίνει σε άλλες χώρες, στο Θιβέτ η τροφή είναι κάτι το δυσεύρετο κι έτσι το τσάι μας άπρεπε να είναι ταυτόχρονα κι ένα είδος σούπας. Στο Κάντιγκ ανακάτευαν το τσάι με όλα τα άλλα υλικά και του έδιναν τη μορφή τούβλων. Τα τούβλα αυτά είχαν τέτοιο μέγεθος και βάρος, που φορτώνονταν σ' άλογα κι αργότερα σε γιάκ που τα μετέφεραν από τα ψηλά βουνίσια μονοπάτια ως τη Λάσα, όπου πουλιόνταν στην αγορά κι από εκεί διανέμονταν σ' ολόκληρο το Θιβέτ. Τα τούβλα του τσαγιού είχαν ειδικό σχήμα, ταυτόχρονα όμως έπρεπε να είναι και ειδικά συσκευασμένα, έτσι που, αν τύχαινε και σκόνταφτε κάποιο άλογο κι έριχνε το φορτίο του σε νερό μέσα να μη χανόταν το τσάι. Μία τέτοια συσκευασία την πετύχαιναν τυλίγοντας τα τούβλα μ' ακατέργαστα δέρματα και βουτούσαν ύστερα γρήγορα σε νερό. Έπειτα τα άφηναν στον ήλιο να στεγνώσουν. Τα δέρματα, καθώς στέγνωναν, συρρικνώνονταν καταπληκτικά και συμπίζαν υπερβολικά το περιεχόμενο των δεμάτων έπαιρναν ένα καφετί χρώμα κι ήταν σκληρά όπως ο βακελίτης μα πολύ περισσότερο ανθεκτικά. Τέτοια δέματα μπορούσαν να κατρακυλήσουν μία ολόκληρη βουνοπλαγιά χωρίς να πάθουν τίποτα. Η ακόμα μπορούσαν να πέσουν στα νερά κάποιου ποταμού ίσως και να μείνουν εκεί λίγες μέρες. Όταν τα έβγαζαν απ' το νερό και τα στέγνωναν τα πάντα θα ήταν εντάξει, ούτε σταγόνα νερό δεν θα είχε περάσει μέσα στο τσάι. Συχνά οι έμποροι χρησιμοποιούσαν αυτά τα ίδια τα τούβλα σαν χρήματα. Πολλοί έκαναν τις συναλλαγές τους μ' αυτά. Κανείς δεν είχε ανάγκη από νομίσματα, όταν μετέφερε τούβλα τσαγιού. Το Κάντιγκ μας εντυπωσίασε με την κίνησή του. Η μόνη πόλη που ξέραμε ως τότε, ήταν η ήσυχη μας Λάσα με τούς ειρηνικούς κατοίκους της. Εδώ στο Καντιγκ συναντήσαμε ανθρώπους από πολλές χώρες, από τη μακρινή Ιαπωνία, από την Ινδία, την Μπούρμα, ακόμα και νομάδες που έρχονταν πέρα από τα βουνά Τάκλα. Περιπλανηθήκαμε στην αγορά, ανακατεμένοι με το παράξενο πλήθος, ακούγοντας τις πιο παράξενες φωνές και γλώσσες. Διασταυρωθήκαμε με μοναχούς. Άλλων κλάδων του

βουδισμού, όπως είναι η Ζεν.

22

Ύστερα, γεμάτοι ακόμα με έκπληξη μπροστά σ' όλα τα καινούργια που βλέπαμε, πήγαμε σ' ένα μικρό Θιβητιανό μοναστήρι, λίγο πιο έξω από την πόλη. Εδώ μας περίμεναν. Είχαν αρχίσει μάλιστα ν' ανησυχούν με την αργοπορία μας. Σύντομα όμως καθόμαστε ανάμεσα τους. Ο Ηγούμενος του μοναστηριού μας καλωσόρισε κι άκουσε με προσοχή τα λόγια μας, γιατί ερχόμαστε από την έδρα της γνώσεως, την Ποτάλα, και είμαστε από εκείνους που είχαν επισκεφτεί τα υψίπεδα Τσάνγκ Τάνγκ και είχαν αντικρίσει μεγάλα θαύματα. Η φήμη μας αληθινά είχε φτάσει πρώτη. Αφού παρακολουθήσαμε την πρωινή λειτουργία στο ναό, συνεχίσαμε και πάλι με τ' αλόγα μας το ταξίδι, παίρνοντας μαζί μας λίγη τροφή. Ο δρόμος ήταν ένα μικρό μονοπάτι, που περνούσε μέσα από μία στενή χαράδρα. Κάτω χαμηλά, υπήρχαν δέντρα, τόσα δέντρα που κανένας μας ποτέ δεν είχε ξαναδεί. Μερικά απ' αυτά ήταν μισοκρυμμένα πίσω απ' το σύννεφο που σχηματίζουν οι σταγόνες ενός καταρράχτη καθώς έπεφταν με ορμή. Γιγαντιαία ροδόδεντρα σκέπαζαν τη χαράδρα και το έδαφος ήταν στρωμένο με ένα χαλί από πολύχρωμα βουνίσια λουλούδια, που πρόσθεταν με το άρωμά τους μία παράξενη αίσθηση στον αέρα. Εμείς, όμως, παρόλα αυτά αισθανόμαστε άσχημα, είμαστε λυπημένοι, γιατί τώρα πια τ' αγαπημένο μας σπίτι βρισκόταν μακριά και ο πυκνός αέρας μας εμπόδιζε την αναπνοή. Συνέχεια κατεβαίναμε όλο και πιο χαμηλά και στο τέλος ήταν πολύ δύσκολο να μπορούμε ν' αναπνέουμε κανονικά. Είχαμε και κάποια άλλη δυσκολία να αντιμετωπίσουμε στο Θιβέτ όπου ο αέρας είναι αραιός, το νερό βράζει σε πολύ χαμηλή θερμοκρασία, γι' αυτό, όταν βρισκόμαστε σε κάποιο ψηλό σημείο, μέσα στο Θιβέτ, μπορούσαμε να πιούμε το τσάι μας, βγάζοντας το κατευθείαν απο τη φωτιά, τη στιγμή που έβραζε. Κρατούσαμε το νερό και το τσάι μας πάνω στη φωτιά, μέχρι όπου οι φουσκάλες που πετάγονταν, μας ειδοποιούσαν ότι το ρόφημά μας είχε ετοιμαστεί. Αρχικά, σ' αυτές τις περιοχές που ήταν χαμηλές, είχαμε κάψει άπειρες φορές τα χείλη μας καθώς προσπαθούσαμε να κανονίσουμε τη θερμοκρασία του νερού. Είχαμε συνηθίσει να πίνουμε το τσάι βγάζοντας το

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

κατευθείαν απ' τη φωτιά αυτό ήταν κάτι που στο Θιβέτ είμαστε αναγκασμένοι να το κάνουμε, γιατί διαφορετικά το τσουχτερό κρύο θα το πάγωνε αμέσως, χωρίς να μας αφήσει να γευτούμε καθόλου τη ζεστασιά του. **23**

Εκείνο τον καιρό δεν μπορούσαμε να ξέρουμε ότι ο πυκνότερος αέρας θα επηρέαζε το σημείο του βρασμού, ούτε ότι θα έπρεπε να περιμένουμε να κρυώσει το καυτό νερό για να πιούμε κι ότι αυτό μπορούσε να γίνει χωρίς το νερό να παγώσει. Είχαμε αναστατωθεί απ' όλες αυτές τις δυσκολίες, κυρίως, όμως, μας πείραζε το γεγονός ότι δεν μπορούσαμε να αναπνεύσουμε κι ότι ο πυκνός αέρας μας πίεζε με δύναμη μεγάλη το στήθος και τα πνευμόνια. Στην αρχή νομίζαμε ότι η πίεση αυτή προερχόταν απ' τη συγκίνηση που αφήναμε το αγαπημένο μας Θιβέτ, αργότερα, όμως, καταλάβαμε ότι ο βρόγχος αυτός που μας έσφιγγε το λαιμό, αυτό το πνίξιμο, προερχόταν απ' τον αέρα. Κανείς μας ποτέ δεν είχε βρεθεί σε υψόμετρο κάτω των τριακοσίων μέτρων η ίδια η Λάσα βρίσκεται σε υψόμετρο τρεισήμισι χιλιομέτρων. Πολλές φορές μάλιστα, είχαμε βρεθεί σε ακόμη ψηλότερα σημεία, όπως τότε που είχαμε πάει στα υψίπεδα Τσάνγκ Τάνγκ, όπου τα υψόμετρα ήταν πάνω από έξι χιλιόμετρα. Παλιότερα, είχαμε ακούσει κάτι ιστορίες για μοναχούς που άφησαν τη Λάσα για να βρουν την τύχη τους σ' άλλα μέρη πολύ χαμηλότερα και που δυστυχώς ο θάνατος τούς βρήκε μετά από λίγους μήνες ελεεινής ζωής. Οι φήμες έλεγαν ότι είχαν βρεθεί με σπασμένα πνευμόνια. Τα παραμύθια των γριών στην άγια πόλη μιλούσαν με βεβαιότητα για το θάνατο που βρίσκει όλους αυτούς που δέχονται να αφήσουν τη Λάσα, για να κατεβούν χαμηλότερα σ' άλλους τόπους. Ήξερα βέβαια ότι όλα αυτά δεν ήταν εντελώς αληθινά, γιατί και οι δικοί μου γονείς κατέβαιναν συχνά στη Σαγκάη, όπου είχαμε κάποια περιουσία, και επέστρεφαν πάλι πίσω ζωντανοί. Όλα αυτά δεν τα ήξερα απ' τούς ίδιους τούς γονείς μου, γιατί αυτοί ήταν πολυάσχολοι και δεν είχαν καθόλου χρόνο ν' ασχοληθούν με μας τα μικρά παιδιά τα είχα ακούσει όμως, απ' τούς υπηρέτες του σπιτιού. Τώρα, ήμουν σοβαρά αναστατωμένος μ' όλα αυτά που περνούσαμε. Τα πνευμόνια μας τα νιώθαμε ξεσχισμένα, πάνω στα στήθη μας βρισκόταν ένα τεράστιο σίδερο που δεν μας άφηνε να αναπνεύσουμε. Κάθε αναπνοή που παίρναμε, ήταν

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

το αποτέλεσμα μιας τεράστιας προσπάθειας, αν δοκιμάζαμε να περπατήσουμε πιο γρήγορα, δυνατοί πόνοι, σαν αυτούς της φωτιάς, Διαπερνούσαν το σώμα μας. **24**

Καθώς συνεχίζαμε το ταξίδι μας κατεβαίνοντας χαμηλότερα, ο αέρας γινόταν όλο και πιο ζεστός και πιο πυκνός. Το κλίμα ήταν απαίσιο. Στη Λάσα, στο Θιβέτ, ο καιρός ήταν πάντοτε κρύος, το κρύο όμως αυτό ήταν ξερό, υγιεινό κι όταν βρίσκεσαι σε τέτοιες συνθήκες, δεν σ' ενοχλεί η θερμοκρασία καθόλου τώρα, ο αέρας ήταν ζεστός γεμάτος υγρασία προχωρούσαμε σαν ετοιμοθάνατοι σχεδόν. Κάποια στιγμή μάλιστα, οι άλλοι προσπάθησαν να με πείσουν να διατάξω την επιστροφή μας πίσω στη Λάσα, λέγοντάς μου πως θα πεθαίνανε όλοι αν συνεχίζαμε αυτό το ανόητο διάβημα εγώ, όμως, έχοντας στο μυαλό μου την προφητεία δεν μπορούσα να αποφασίσω κάτι τέτοιο. Έτσι συνεχίσαμε το ταξίδι μας. Καθώς η θερμοκρασία όλο κι ανέβαινε αρχίσαμε να ζαλιζόμαστε, σαν να είμαστε μεθυσμένοι, αρχίσαμε να έχουμε φασαρίες με τα μάτια μας. Δεν μπορούσαμε πια να βλέπουμε μήτε μακριά, μήτε καθαρά και δεν μπορούσαμε να ξεχωρίζουμε με ακρίβεια τις αποστάσεις. Πέρασε πολύ καιρός για να μπορέσω να καταλάβω το γιατί. Στο Θιβέτ, όπου ο αέρας είναι ο καθαρότερος και ο αραιότερος του κόσμου, μπορείς να βλέπεις καθαρότατα σε απόσταση ογδόντα χιλιομέτρων σαν να ήταν δεκαπέντε. Εδώ, στον πυκνό αέρα των χαμηλών χωρών, δεν μπορούσαμε να δούμε μακριά κι ότι βλέπαμε, ήταν θολό και θαμπό, αφού υπήρχαν τόσα πράγματα που έμπαιναν ανάμεσα μας. Για πολλές μέρες συνεχίσαμε έτσι, μ' αυτόν τον τρόπο το ταξίδι μας, πηγαίνοντας όλο και πιο χαμηλά, περπατώντας ανάμεσα σε δέντρα που ούτε ποτέ τα είχαμε ονειρευτεί δεν υπάρχουν πολλά ξύλα, πολλά δέντρα στο Θιβέτ, και στην αρχή, όταν τα βλέπαμε όλα αυτά, δεν μπορούσαμε να κρατηθούμε κατεβαίναμε απ' τ' άλογα και τρέχαμε ν' αγγίξουμε, να μυρίσουμε ότι βλέπαμε. Όλα αυτά ήταν τόσο πολλά και τόσο περίεργα. Τα ροδόδεντρα μας ήταν γνωστά, γιατί στο Θιβέτ υπάρχουν αρκετά, τα άνθη τους μάλιστα, όταν είναι σωστά φτιαγμένα, είναι ένα πολύ ωραίο και πλούσιο φαγητό. Ταξιδεύαμε

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

μένοντας έκπληκτοι για όλα αυτά που βλέπαμε, για τις διαφορές που υπήρχαν ανάμεσα σ' αυτόν τον τόπο και τον δικό μας. Δεν ξέρω πόσο καιρό μας πήρε αυτό το ταξίδι, πόσες μέρες η πόσες ώρες, γιατί αυτά τα πράγματα δεν με ενδιέφεραν. **25**

Είχαμε πολύ καιρό στη διάθεσή μας, δεν ξέραμε τίποτε απ' το άγχος και τη βιασύνη του δυτικού πολιτισμού κι αν όμως, τα ξέραμε, δεν θα μας ένοιαζε και πολύ. Ταξιδεύαμε οχτώ με δέκα ώρες τη μέρα και τα βράδια μέναμε σε κοντινά μοναστήρια. Δεν ήταν όλα, βέβαια, του δικού μας τύπου του βουδισμού, είμαστε όμως πάντα ευπρόσδεκτοι. Δεν υπάρχει καμιά αντιζηλία, κανένα μίσος ανάμεσα στους πραγματικούς βουδιστές της ανατολής κι ένας ταξιδιώτης ήταν πάντα καλοδεχούμενος. Τις ώρες βέβαια που μέναμε σ' αυτά, παίρναμε μέρος σ' όλες τις λειτουργίες, όπως ήταν το έθιμο, και παράλληλα δεν χάναμε καμιά ευκαιρία να συζητάμε με τούς μοναχούς που ήταν πάντα τόσο πρόθυμοι να μας βοηθήσουν. Ακούσαμε πολλές περίεργες ιστορίες για τις αλλαγές που γίνονταν στην Κίνα, για το πως άλλαξε σιγά-σιγά η παλιά τάξη πραγμάτων, για το πως οι Ρώσοι, οι άνθρωποι που έρχονταν απ' τις αρκούδες, προσπαθούσαν να μεταβιβάσουν νέες πολιτικές ιδέες στους Κινέζους, ιδέες που εμείς τις θεωρούσαμε πέρα για πέρα λάθος. Μας είχε δημιουργηθεί η εντύπωση ότι οι Ρώσοι δεν έλεγαν τίποτε άλλο από ότι είναι δικό σου είναι και δικό μου ότι είναι δικό μου μένει δικό μου! Όπως μάθαμε, επίσης, οι Γιαπωνέζοι δημιουργούσαν φασαρίες σε διάφορα μέρη της Κινάς. Το πρόβλημα ήταν μάλλον ο υπερπληθυσμός. Η Ιαπωνία βγάζει πάρα πολλά παιδιά και λίγη τροφή, έτσι οι κάτοικοί της σκότωναν άλλους ειρηνικούς ανθρώπους προσπαθώντας να τούς κλέψουν, λες και οι μόνοι που άξιζαν αυτόν τον κόσμο ήταν αυτοί οι ίδιοι. Τελικά, αφήσαμε τη Σικάνγκ, περάσαμε τα σύνορα για τη Σέτσβαν και φτάσαμε στις όχθες του ποταμού Γιαγκτσέ. Εκεί, κάποιο απόγευμα, σταματήσαμε σ' ένα μικρό χωριό. Δεν είχαμε φτάσει στον προορισμό μας, αλλά μπροστά μας υπήρχε κάποια αναταραχή σαν να γινόταν κάποια συγκέντρωση. Προχωρήσαμε μπροστά ανοίγοντας δρόμο χωρίς καμιά δυσκολία, γιατί είμαστε αρκετά εύσωμοι, και

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

σταματήσαμε, όταν φτάσαμε μπροστά, απέναντι απ' έναν ψηλό, λεπτό άντρα που βρισκόταν πάνω σ' ένα κάρο. Ο άνθρωπος αυτός προσπαθούσε μιλώντας για τα θαύματα του κομμουνισμού να πείσει τούς χωρικούς να ξεσηκωθούν και να σκοτώσουν τούς κυρίαρχους της Γης. Κουνούσε συνέχεια κάτι φωτογραφίες που εικόνιζαν έναν άντρα γενειοφόρο με δυναμικά χαρακτηριστικά, Αυτός ήταν ο σωτήρας του κόσμου, όπως τον ονόμαζε. **26**

Εμείς όμως, δεν επηρεαστήκαμε καθόλου, ούτε από τα λόγια του, άντρα ούτε απ' τη φωτογραφία του Λένιν. Απομακρυνθήκαμε νιώθοντας μέσα μας αηδιασμένοι και μετά από λίγα χιλιόμετρα φτάσαμε στο μοναστήρι που θα περνούσαμε τη νύχτα μας. Σε πολλά μέρη της Κίνας μαζί με τα Κινέζικα μοναστήρια υπάρχουν και μοναστήρια του Θιβετιανού τύπου κι αυτό γιατί πολλοί άνθρωποι, κύριο σ στη Σικάνγκ, στη Στσέβαν και στη Σινγκάι. Προτιμούν να ακολουθούν το δικό μας τρόπο ζωής. Ποτέ δεν ψάχνουμε για οπαδούς, ούτε ζητάμε απ' τούς ανθρώπους να μας ακολουθήσουν, γιατί πιστεύουμε ότι ο καθένας πρέπει να είναι ελεύθερος να διαλέξει. Ποτέ δεν συμπαθούσαμε τούς θεόσταλτους προφήτες, που δίδασκαν ότι για να σωθεί κάποιος, πρέπει να ακολουθήσει αυτήν η την άλλη θρησκεία. Ξέραμε πολύ καλά ότι αν κάποιος ήθελε να γίνει μοναχός τού τάγματος, μπορούσε να πάρει αποφάσεις για τη ζωή του χωρίς να επέμβουμε καθόλου εμείς. Πόσες φορές είχαμε γελάσει με τούς αντιπροσώπους των φιλανθρωπικών έργων κάποιας ενορίας, που έρχονταν στο Θιβέτ και στην Κίνα ήταν πολύ αστείο να βλέπεις τούς ανθρώπους να υποκρίνονται ότι πιστεύουν αυτά που ακούνε, μόνο και μόνο για να κερδίσουν τα δώρα και τα προνόμια που υποτίθεται ότι αυτοί οι άνθρωποι μοίραζαν. Και κάτι άλλο. Οι Θιβετιανοί και οι παλιοί Κινέζοι, ήταν ευγενικοί άνθρωποι, προσπαθούσαν να δείξουν στους απεσταλμένους ότι είχαν καταλάβει τα λόγια τους, ότι ο κόπος τους δεν πήγε χαμένος, ούτε, όμως για ένα λεπτό δεν είχαν πιστέψει ότι άκουγαν. Ξέραμε καλά ότι οι άνθρωποι αυτοί είχαν τα πιστεύω τους, προτιμούσαμε, όμως, να κρατήσουμε τα δικά μας. Συνεχίσαμε το ταξίδι μας ακολουθώντας τον ποταμό Γιαγκ Τσέ, που τόσο καλά έμελλε να γνωρίσω αργότερα. Τα πλεούμενα εκεί αληθινά μας γοήτεψαν. Ποτέ πριν δεν είχαμε δει αληθινές βάρκες. Φωτογραφίες τους μόνο είχαν δει μερικοί από μας κι

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Ο Θεραπευτής 1959

εγώ ήμουν ο μόνος που είχε αντικρίσει ένα ατμόπλοιο σε ένα από τα ειδικά μαθήματα διορατικότητας που μου έκανε ο οδηγός μου, ο Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ. Μα θα διηγηθώ αυτές μου τις εμπειρίες αργότερα. Στο Θιβέτ οι βαρκάρηδες μας χρησιμοποιούσαν κανό. Αυτά φτιάχνονταν από πολύ ελαφρά ξύλινα πλαίσια καλυμμένα Με δέρματα γιάκ και μπορούσαν να μεταφέρουν τέσσερις με πέντε επιβάτες, εκτός από το βαρκάρη. 27

Από αυτές τις βάρκες σχεδόν ποτέ δεν έλειπε κι ένας άλλος επιβάτης. Μία γίδα που άνηκε στο βαρκάρη και τον βοηθούσε στη ξηρά να μεταφέρει τα υπάρχοντά του, όταν εκείνος φορτωμένος το κανό του, προσπαθούσε ν' αποφύγει, σκαρφαλώνοντας στα βράχια, κάποιο επικίνδυνο σημείο του ποταμού. Πολλές φορές ακόμα, αν ήθελε κάποιος αγρότης να διασχίσει τον ποταμό, χρησιμοποιούσε ένα φουσκωμένο δέρμα γίδας η γιάκ, με τον ίδιο τρόπο που χρησιμοποιούν οι δυτικοί τις λαστιχένιες βάρκες. Τώρα όμως για πρώτη φορά αντικρίζαμε αληθινές βάρκες με πανιά, τριγωνικά πανιά που κυμάτιζαν στον άνεμο. Μία μέρα έτυχε να σταματήσουμε κοντά στον ποταμό. Με έκπληξη είδαμε δύο άντρες να προχωρούν μέσα στα νερά κρατώντας ανάμεσα τους ένα μακρύ δίχτυ. Ακόμα πιο μέσα στο νερό άλλοι δύο άντρες κτυπούσαν το ποτάμι με κάτι ξύλα φωνάζοντας δυνατά. Στην αρχή νομίσαμε πως ήταν τρελοί και πως οι δύο με το δίχτυ προσπαθούσαν να τούς πιάσουν. Τότε ο ένας από αυτούς που κρατούσαν το δίχτυ, έκανε σήμα κι αμέσως η φασαρία σταμάτησε. Οι δύο άντρες πλησίασαν ο ένας τον άλλο κρατώντας σφικτά το δίχτυ απ' τις άκρες του, τραβώντας το στην όχθη. Όταν πέτυχαν να φέρουν όλο το δίχτυ στην στεριά, το αναποδογύρισαν αφήνοντας κιλά και κιλά από αστραφτερά, ασημένια ψάρια να πέσουν σπαρταρώντας στην άμμο. Ταραχήκαμε πολύ, γιατί εμείς ποτέ δεν σκοτώναμε. Πιστεύαμε ότι είναι μεγάλη αμαρτία να σκοτώνεις οποιοδήποτε ζωντανό πλάσμα. Στα ποτάμια μας στο Θιβέτ τα ψάρια έρχονταν ν' αγγίξουν τα χέρια μας αν τα βουτούσαμε στο νερό. Έρχονταν ακόμα κι έπαιρναν τροφή απ' τα χέρια μας, δεν είχαν κανένα φόβο για τον άνθρωπο. Εδώ όμως, στην Κίνα, δεν ήταν παρά τροφή κι εμπόρευμα. Αναρωτιόμαστε πως ήταν δυνατό να θεωρούν οι Κινέζοι τούς εαυτούς τους βουδιστές, τη στιγμή που σκότωναν τόσο άκαρδα για δικό τους όφελος. Είχαμε όμως καθυστερήσει υπερβολικά, μείναμε καθισμένοι σ'

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Ο Θεραπευτής 1959

εκείνη την όχθη για μία, ίσως δύο ώρες κι ήταν πια πολύ αργά για να φτάσουμε σε κάποιο μοναστήρι. Προετοιμαστήκαμε λοιπόν να κατασκηνώσουμε. Εκεί, δίπλα στο μονοπάτι. **28**

Προσέξαμε όμως στ' αριστερά μας μία πανέμορφη, κατάφυτη τοποθεσία και τραβήξαμε κατά κει. Φροντίσαμε τ' άλογά μας, μαζέψαμε ξύλα, ανάψαμε φωτιά κι ετοιμάσαμε το τσάμπα μας. Μείναμε γι αρκετό καιρό έτσι γύρω από τη φωτιά, μιλώντας για το Θιβέτ, για αυτά που είχαμε δει στο ταξίδι μας και για τις σκέψεις που κάναμε για το μέλλον. Ένας-ένας οι σύντροφοί μου άρχισαν να χασμουριούνται. Δεν πέρασε πολύ κι όλοι κοιμήθηκαν. Έμεινα μόνος να κοιτώ τα τελευταία κάρβουνα που σιγόσβηναν. Τυλίχτηκα στην κουβέρτα μου, μα δεν μπόρεσα να κοιμηθώ. Το κεφάλι μου πλημμύρισαν οι αναμνήσεις, οι δοκιμασίες που πέρασα. Σκέφτηκα πως άφησα το σπίτι μου, επτάχρονο παιδί ακόμα, το πως μπήκα στο μοναστήρι κι όλη τη σκληρότητα της εκπαίδευσής μου εκεί. Σκέφτηκα τις αποστολές με τις οποίες γνώρισα τα μεγάλα υψίπεδα Τσάνγκ Τάγκ. Σκέφτηκα ακόμα τον Εσώτατο εκείνο, όπως ονομάζαμε τον Δαλάι Λάμα, και, φυσικά, τον αγαπημένο μου οδηγό, τον Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ. Η καρδιά μου βάρυνε από τη θλίψη, το σώμα μου μούδιασε απ' τη στενοχώρια. Και τότε φάνηκε να φωτίζονται τριγύρω μου τα δέντρα σαν από τον ήλιο του μεσημεριού. Σήκωσα έκπληκτος το βλέμμα μου κι είδα τον οδηγό μου να στέκεται μπροστά μου. Λόμπσανγκ! Λόμπσανγκ! Μου φώναξε, γιατί είσαι τόσο θλιμμένος. Ξέχασες μήπως το σίδηρο της Γης μπορεί να νομίζει πως άδικα βασανίζεται στις φλόγες του καμινιού μα σαν στυλινό ατσάλι ξέρει καλύτερα. Πέρασες σκληρές δοκιμασίες, Λόμπσανγκ, μα ήταν όλα για καλό σκοπό. Αυτός εδώ ο κόσμος, το έχουμε πει τόσες φορές, δεν είναι παρά ο κόσμος της αυταπάτης, ο κόσμος των ονείρων. Έχεις μπροστά σου πολλές ακόμα δυσκολίες, πολλά μαρτύρια, μα θα νικήσεις στο τέλος, όλα θα τα ξεπεράσεις και θα κάνεις το έργο που ήρθες να κάνεις στη Γη έτριψα έκπληκτος τα μάτια μου. Μα γρήγορα κατάλαβα. ο Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ είχε έρθει ως εμένα με το αστρικό του σώμα κι

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

εγώ ο ίδιος είχα κάνει τέτοια πράγματα πολλές φορές. Αυτή η εμφάνιση όμως ήταν τόσο απροσδόκητη. Μ' έκανε να συνειδητοποιήσω όμως πως πάντα με σκεφτόταν ο οδηγός μου, πάντα με βοηθούσε με τις σκέψεις του. Μιλήσαμε αρκετή ώρα για τα περασμένα, συζητήσαμε τις αδυναμίες μου και φέραμε στη μνήμη μας τις τόσες ζεστές στιγμές που μοιραστήκαμε, σαν πατέρας και γιος. 29

Μου έδειξε, με νοητικές εικόνες, πολλές από τις δοκιμασίες που με περίμεναν, καθώς επίσης και την τελική επιτυχία που θα ερχόταν παρ όλες τις προσπάθειες να εμποδιστεί. Δεν ξέρω πόσος χρόνος πέρασε έτσι, κάποτε όμως η χρυσή μορφή του οδηγού μου ξεθώριασε, ενώ εκείνος με αποχαιρετούσε, δίνοντάς μου κουράγιο κι ελπίδες. Κι ενώ τα λόγια του αντηχούσαν ακόμα στο μυαλό μου, τυλίχτηκα στην κουβέρτα μου και βυθίστηκα σε ήσυχο ύπνο, κάτω από τον παγωμένο ουρανό της Κινάς. Το επόμενο πρωί ξυπνήσαμε νωρίς και προετοιμάσαμε το πρωινό μας. Όπως ήταν η συνήθειά μας, κάναμε την πρωινή λειτουργία μας με εμένα επικεφαλής, γιατί ήμουν ο ανώτερος στην εκκλησιαστική τάξη. Ύστερα συνεχίσαμε το ταξίδι μας δίπλα στο ποτάμι. Κατά το μεσημέρι φτάσαμε σε ένα σημείο, όπου το ποτάμι απομακρυνόταν προς τα δεξιά και το μονοπάτι συνέχιζε ευθεία. Το ακολουθήσαμε. Κατέληγε σ' ένα δρόμο που στα μάτια μας, τα συνηθισμένα να βλέπουν κατσικόδρομους και μόνο, φάνηκε μεγάλος κι απίθανα φαρδύς. Για πρώτη φορά ταξιδεύαμε χωρίς να είμαστε αναγκασμένοι να προσέχουμε ν' αποφεύγουμε τρύπες και ριζες και βράχια. Σε δύο τρεις μέρες ακόμα θα μπαίναμε στην Τσονγκτσίνγκ. Τότε, κάτι στην ατμόσφαιρα, κάτι ανεξήγητο, μας έκανε ν' ανταλλάξουμε ανήσυχες ματιές. Κάποιου το βλέμμα συνέβηκε να πέσει μακριά στον ορίζοντα. Τον είδαμε τότε να τεντώνεται με τα μάτια ορθάνοιχτα, τρομαγμένα, και να φωνάζει. Κοιτάζτε έρχεται αμμοθύελλα. Κοιτάξαμε εκεί που μας έδειχνε κι είδαμε πως πράγματι ένα παράξενο γκριζό σύννεφο σκόνης μας πλησίαζε μ' αρκετή ταχύτητα, στο Θιβέτ συχνά συναντούσαμε τέτοια σύννεφα σκόνης ήταν ορμητικοί άνεμοι, που ταξίδευαν μ' εκατό και περισσότερα χιλιόμετρα την ώρα, μεταφέροντας μαζί τους σκληρή, χοντρή άμμο από τα βουνά. Τέτοιοι άνεμοι ήταν επικίνδυνοι για κάθε ζωντανό, εκτός από τα γιάκ. Αυτά έχουν πολύ χοντρό μαλλί και τα προστατεύει, μα όλα τ' άλλα πλάσματα και

περισσότερο οι Άνθρωποι, μπορούν να τραυματιστούν σοβαρότατα απ' τα χαλίκια που παρασύρει ο άνεμος. Είχαμε αληθινά τρομάξει, γιατί αυτή ήταν η πρώτη αμμοθύελλα που συναντούσαμε αφότου Είχαμε αφήσει το Θιβέτ. Μα διατηρήσαμε την ψυχραιμία μας και κοιτάξαμε να βρούμε καταφύγιο.

30

Δυστυχώς τίποτα δεν φαινόταν κατάλληλο. Τότε ήταν που, έκπληκτοι, ακούσαμε έναν πολύ παράξενο θόρυβο να συνοδεύει το σύννεφο έναν θόρυβο που κανείς μας δεν είχε ποτέ ξανακούσει. Έμοιαζε με τρομπέτα που παιζόταν από κάποιον κουφό, παγώσαμε στη σκέψη, με τις στρατιές των διαβόλων που έρχονταν να μας πολεμήσουν. Γρήγορα το μουγκρητό δυνάμωσε κι έγινε ακόμα πιο παράξενο. Κι άλλοι θόρυβοι ήρθαν να προστεθούν. Είμαστε τόσο τρομαγμένοι που ούτε να σκεφτούμε μπορούσαμε, ούτε να κινηθούμε. Το σύννεφο της σκόνης μας πλησίαζε όλο και γρηγορότερα. Ήρθαν ξανά στο μυαλό μας οι αμμοθύελλες στο Θιβέτ, μα σίγουρα καμιά τους δεν συνοδευόταν ποτέ από τέτοια μουγκρητά. Πανικόβλητοι πια στραφήκαμε ν' αναζητήσουμε καταφύγιο, μα τα άλογα μας αποδείχτηκαν πιο γρήγορα ξέφυγαν από το δρόμο, σηκώθηκαν στα πισινά τους πόδια και χλιμίντριζαν δυνατά. Ένοιωσα τα άλογο μου να λυγίζει στη μέση. Αισθάνθηκα ένα παράξενο τράβηγμα και κάτι να σπάζει. Ω, μου ξεκόλλησε το πόδι μου! Σκέφτηκα. Εκείνη ακριβώς τη στιγμή τ' άλογο μου μ' έστελνε να διαγράψω ένα μεγάλο τόξο στον αέρα. Προσγειώθηκα με την πλάτη στην άκρη του δρόμου. Γρήγορα το σύννεφο έφτασε κοντά μου, κι είδα μέσα του τον ίδιο τον διάβολο, ένα βρυχώμενο μαύρο τέρας, που έτρεμε κι έτριζε. Ήρθε κι έφυγε. Ξαπλωμένος φαρδύς πλατύς στο χώμα, καταζαλισμένος, έβλεπα για πρώτη φορά στη ζωή μου αυτοκίνητο, ένα κατεστραμμένο παλιό Αμερικανικό φορτηγό, που ταξίδευε με τρομακτική ταχύτητα έχοντας για οδηγό έναν μικρόσωμο Κινέζο. Τι βρωμιά! Η αναπνοή του διαβόλου, όπως είπαμε αργότερα. Ένα μείγμα από πετρέλαιο, λάδι και λίπασμα το φορτίο του λιπάσματος που κουβαλούσε είχε αρχίσει να χάνει την ισορροπία του και κάθε λίγο και λιγάκι μερικά κομμάτια κάποιας βρωμερής ουσίας πετάγονταν απ' το αμάξι στο δρόμο, δίπλα μου. Με ένα κρότο κι ένα βρυχηθμό το φορτηγό εξαφανίστηκε,

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

αφήνοντας πίσω του σύννεφα σκόνης και καπνού που έβγαине απ' την εξάτμιση. Σε λίγο δεν έμεινε παρά μία κηλίδα πέρα μακριά στον ορίζοντα που κουνιόταν δεξιά κι αριστερά στο δρόμο, ο θόρυβος άρχισε να εξασθενίζει και σιγά σιγά έσβησε. **31**

Κοίταξα ολόγυρα στη σιωπή. Κανένα ίχνος από τούς συντρόφους μου κι ίσως ακόμη χειρότερα, κανένα ίχνος από τα άλογα! Προσπαθούσα ακόμα να ξεμπερδέψω από το χαλινάρι, όταν είδα να έρχονται ένας ένας οι άλλοι, νευρικοί κι επιφυλακτικοί, από φόβο μήπως ξανά-εμφανιστεί ο δαίμονας. Ακόμα δεν ξέραμε τι ακριβώς είχαμε δει. Έγιναν άλλωστε όλα τόσο γρήγορα και τα σύννεφα της σκόνης έκρυσαν τόσο πολλά. Οι άλλοι ξεπέζεψαν μουδιασμένοι και με βοήθησαν να βγάλω τη σκόνη του δρόμου από τα ρούχα μου. Όταν καθαρίστηκα κάπως, καινούργιο πρόβλημα φάνηκε, που ήταν τ άλογο μου. Οι σύντροφοί μου είχαν έρθει απ' όλες τις κατευθύνσεις, μα κανείς τους δεν το είχε δει. Κοιτάξαμε τριγύρω, φωνάξαμε, ψάξαμε στη σκόνη για τα ίχνη του, μα δεν βρήκαμε τίποτα, νομίσαμε μάλιστα πως το είχε πάρει μαζί του ο δαίμονας. Καθίσαμε λοιπόν στην άκρη του δρόμου να βρούμε τι θα κάνουμε. Ένας από τούς συντρόφους μου προσφέρθηκε να μείνει σε μία καλύβα εκεί κοντά, ώστε να πάρω εγώ τ' άλογο του. Στην επιστροφή θα τον έπαιρναν οι υπόλοιποι, αφού θα με είχαν αφήσει πια εμένα στην Τσονγκτσίνγκ. Δε το δέχτηκα όμως. Ήξερα όπως κι αυτός ότι ήθελε να ξεκουραστεί κι αυτό δεν ήταν λύση στα μυστήρια του χαμένου αλόγου. Εκείνη τη στιγμή τ' άλογα των συντρόφων μου χλιμίντρισαν και από μία κοντινή καλύβα Κινέζου χωρικού ένα χλιμίντρισμα ακούστηκε σ' απάντηση. Σύντομα όμως πνίγηκε σαν κάποιο χέρι να του έκλεινε τα ρουθούνια. Κοιταχτήκαμε με νόημα και προετοιμαστήκαμε για άμεση δράση. Πως μπορούσε να διαθέτει άλογο ο ιδιοκτήτης αυτής της φτωχοκαλύβας. Ήταν φανερό πως μας έκρυβε το άλογο. Πηδήξαμε όρθιοι και κόψαμε από τα δέντρα γερά ραβδιά για κάθε περίπτωση. Ύστερα τραβήξαμε προς την καλύβα. Η πόρτα ήταν πολύ πρόχειρα στερεωμένη με λουριά. Τα ευγενικά μας κτυπήματα δεν πήραν καμιά απάντηση. Η σιωπή ήταν απόλυτη, δεν ακουγόταν το παραμικρό.

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

Όταν φωνάξαμε άγρια να μας ανοίξουν, και πάλι δεν πήραμε καμιά απόκριση. Κι όμως μέσα απ' αυτή την καλύβα είχε ακουστεί μόλις προηγουμένως το χλιμίντρισμα ενός αλόγου, που πνίγηκε αρκετά απότομα. Έτσι αρχίσαμε να χτυπούμε με τα σώματά μας την πόρτα να την σπάσουμε.³²

Άντεξε αρκετά στις επιθέσεις μας κι υστέρα καθώς τα λουριά άρχισαν να χαλαρώνουν, κάποιος την άνοιξε βιαστικά, στο εσωτερικό στεκόταν ένας ζαρωμένος Κινέζος, με πρόσωπο συσπασμένο από τον τρόμο. Η καλύβα ήταν πραγματικά άθλια, όπως κι ο ιδιοκτήτης της. Μα δεν ήταν αυτός εκείνο που γυρεύαμε. Λίγο πιο εκεί στεκόταν το άλογο μου, με μία σακούλα γύρω στη μουσούδα του για να μη χλιμιντρίζει. Δεν είμαστε καθόλου ευχαριστημένοι με τον χωρικό και του δώσαμε να το καταλάβει. Κάτω από την πίεση των ερωτήσεων μας ομολόγησε πως είχε προσπαθήσει να μας κλέψει το άλογο. Εμείς είπε, είμαστε πλούσιοι μοναχοί και δεν θα μας στοίχιζε τίποτα να χάναμε ένα η δύο άλογα. Αυτός δεν ήταν παρά ένας φτωχός χωρικός. Από τον τρόπο που έδειχνε το πρόσωπό του, πρέπει να νόμιζε πως θα τον σκοτώναμε, θα πρέπει να είχαμε πολύ άγριες όψεις. Είχαμε κάνει ως εκεί ένα ταξίδι χιλίων και πλέον χιλιομέτρων κι είμαστε κουρασμένο και ταλαιπωρημένοι. Όπως και να ήταν δεν σχεδιάζαμε βέβαια τίποτα το κακό γι' αυτόν. Οι γνώσεις μας της Κινεζικής αποδείχτηκαν αρκετές για να του μιλήσουμε για τη γνώμη που είχαμε για την πράξη του, το πιθανό του τέλος σ' αυτή τη ζωή και το σίγουρο προορισμό του στην επόμενη. Όταν όλα είχαν ειπωθεί και ίσως ξεχαστεί κιόλας από τον Κινέζο, σελώσαμε ξανά το άλογο και ξεκινήσαμε για την Τσονγκτσίνγκ. Εκείνη τη νύχτα μείναμε σ' ένα μικρό μοναστήρι, πολύ μικρό. Είχε έξι μοναχούς μόνο, έξι πολύ φιλόξενους μοναχούς. Η επόμενη νύχτα ήταν και η τελευταία του μακρινού ταξιδιού μας. Φτάσαμε σ' ένα μοναστήρι όπου, σαν αντιπρόσωπους του Εσώτατου εκείνου, μας υποδέχτηκαν με τιμές που είχαμε πια φτάσει να θεωρούμε πως μας ανήκαν. Πήραμε μέρος στις λειτουργίες τους και μιλήσαμε ως αργά τη νύχτα για την κατάσταση στο Θιβέτ, για τα ταξίδια μας στα βορινά υψίπεδα και για τον Δαλάι Λάμα. Με χαρά διαπίστωσα πως ακόμη κι εδώ ο οδηγός μου, ο Λάμα Μινγκυάρ

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

Ντόνταπ, ήταν πολύ γνωστός. Πολύ ενδιαφέρουσα ήταν επίσης η συνάντησή μου μ' ένα Γιαπωνέζο μοναχό, που είχε σπουδάσει στη Λάσα τη δίκια μας μορφή βουδισμού, την τόσο διαφορετική από τη Ζεν. Μας μίλησαν επίσης πολύ για αλλαγές που φαίνονταν αναπόφευκτες να συμβούν στην Κίνα, για μία επανάσταση, για μια νέα τάξη, για μία τάξη όπου δεν θα υπήρχαν πια μεγάλοι γαιοκτήμονες. **33**

Ρώσοι πράκτορες βρίσκονταν παντού γεμάτοι υποσχέσεις. Τίποτα το καλό δεν περιμέναμε απ' αυτούς. Τα λιβάνια έσβησαν κι αντικαταστάθηκαν, ξαναέσβησαν κι αντικαταστάθηκαν. Συνεχίζαμε να μιλούμε τα λόγια μας ήταν γεμάτα πικρία για τις άσχημες αλλαγές που συνέβαιναν. Οι ανθρώπινες αξίες παραμορφώνονταν, τα ζητήματα της ψυχής είχαν πάψει να θεωρούνται σημαντικά και το μόνο που ένοιαζε τούς ανθρώπους ήταν η εφήμερη δύναμη. Ο κόσμος όλος ήταν πολύ άρρωστος. Η νύχτα προχωρούσε κι εμείς συνεχίζαμε να μιλούμε ώσπου, ένας-ένας γύραμε και κοιμηθήκαμε όπου βρισκόμαστε. Το πρωί ξέραμε πως το ταξίδι μας θα πάρει τέλος. Και οι σύντροφοί μου θα με άφηναν μόνο πια σ' έναν κόσμο σκληρό και παράξενο, όπου δίκιο είχε ο ισχυρότερος. Δεν ήταν ήσυχος ύπνος μου εκείνη τη νύχτα. Το πρωί, υστέρη από τη συνηθισμένη λειτουργία στο ναό κι ένα καλό πρόγευμα, πήραμε και πάλι το δρόμο για την Τσονγκτσίνγκ. Η κυκλοφορία είχε αρχίσει να πυκνώνει. Παλιά φορτηγά κι άλλα είδη τροχοφόρων περνούσαν συχνά δίπλα μας. Τ' άλογά μας, ασυνήθιστα όσο κι εμείς στη φασαρία, ήταν πολύ νευρικά κι έπρεπε να κάνουμε σοβαρές προσπάθειες για να μείνουμε στη ράχη τους. Κοιτούσαμε μ' ενδιαφέρον τούς χωρικούς που δούλευαν στα χωράφια, τ' απέραντα επίπεδα χωράφια που λιπαίνονταν μ' ανθρώπινα απορρίμματα. Οι άνθρωποι ήταν όλοι ντυμένοι στα γαλάζια. Έδειχναν όλοι γερασμένοι και πολύ κουρασμένοι. Οι κινήσεις τους ήταν όλες αργές και νωχελικές κι έδιναν την εντύπωση πως η ζωή ήταν πολύ μεγάλο βάρος για τούς ώμους τους, πως το πνεύμα μέσα τους είχε πια συντρίβει και πως δεν έβρισκαν καμιά αξία στη ζωή τους. Αντρες, γυναίκες και παιδιά δούλευαν μαζί. Συνεχίζαμε το ταξίδι μας ακολουθώντας ακόμα τις όχθες του ποταμού που συναντήσαμε λίγα χιλιόμετρα πιο πριν. Κάποτε αντικρίσαμε τούς πανύψηλους λόφους, όπου στην κορυφή τους ήταν κτισμένη η

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Ο Θεραπευτής 1959

Τσονγκτσίνγκ. Ήταν η πρώτη πόλη που βλέπαμε έξω από το Θιβέτ. Σταματήσαμε τ' άλογα και μείναμε να κοιτάζουμε έκπληκτοι, γεμάτοι θαυμασμό, το πρωτόγνωρο θέαμα. 34

Στο βλέμμα Μου όμως δεν ήταν λίγος ο τρόμος, τρόμος για την καινούργια ζωή που απλωνόταν πια εμπρός μου. Στο Θιβέτ ήμουν πρόσωπο αρκετά σημαντικό, εξαιτίας του βαθμού μου, των κατορθωμάτων μου και της στενής συνεργασίας με τον Δαλάι Λάμα. Τώρα βρισκόμουν σαν απλός σπουδαστής σε μία ξένη χώρα, σε ξένη πόλη. Στο μυαλό μου ήρθαν ζωηρές οι αναμνήσεις των παιδικών μου χρόνων, τότε που, επτάχρονο παιδί ακόμα, περίμενα ακίνητος έξω από το Σακπόρι να περάσω τις δοκιμασίες και να γίνω μοναχός. Το θέαμα εμπρός μου λοιπόν δεν είχε καμιά νότα ευτυχίας. Αυτό, το ήξερα πολύ καλά, δεν ήταν παρά ένα μικρό σκαλοπάτι σ' ένα πολύ μακρύ δρόμο, ένα δρόμο που θα με έβαζε σε όλο και μεγαλύτερες δοκιμασίες και βάσανα, σε όλο και πιο παράξενες χώρες, χώρες πιο παράξενες κι από την Κίνα, στον δυτικό κόσμο, όπου οι άνθρωποι λατρεύουν μόνο το χρυσάφι. Μπροστά μας εκτεινόταν ανηφορικό το έδαφος με τα επίπεδα χωράφια, αραδιασμένα κλιμακωτά στις απότομες πλαγιές. Στην κορυφή των λόφων υπήρχαν δέντρα που στα μάτια μας, τα συνηθισμένα στις έρημους και τα γυμνά βουνά, φάνταζαν σαν δάση ολόκληρα. Παντού στα χωράφια δούλευαν οι γαλάζιες φιγούρες, οργώνοντας και σπέρνοντας ακριβώς όπως και οι πρόγονοί τους αιώνες πριν. Μονότροχα κάρρα, που τα τραβούσαν μικρά πόλυ, πήγαιναν ολόγυρα στον δρόμο φορτωμένα λαχανικά για τις αγορές της πόλης. Ήταν παράξενα κάρρα. Ο τροχός ήταν στερεωμένος στο κέντρο της κατασκευής. Δεξιά και αριστερά υπήρχε χώρος για το φορτίο. Σ' ένα τέτοιο κάρρο είδαμε μία γριά γυναίκα στη μία μεριά να ισορροπεί με δύο μικρά παιδιά από την άλλη μεριά. Τσονγκτσίνγκ! Τέλος του ταξιδιού για τούς συντρόφους μου. Αρχή του ταξιδιού για εμένα, αρχή μιας καινούργιας ζωής. Καθώς κοιτούσα τις απότομες πλαγιές και το ορμητικό ποτάμι, δεν ένιωθα

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Ο Θεραπευτής 1959

καθόλου ευχάριστα μ' αυτή την προοπτική. Η πόλη ήταν κτισμένη σε ψηλούς, απότομους λόφους. Από το σημείο όπου στεκόμαστε, φαινόταν σαν νησί μα ξέραμε πως δεν ήταν έτσι. Ξέραμε μόνο πως από τις τρεις πλευρές της την κύκλωναν ποταμοί, από τα νερά του Γιάγκτσέ και τού Τσιάλινγκ. Στους πρόποδες των λόφων, ξεπλυμένη από τα νερά, απλωνόταν μία πλατιά λουρίδα άμμου, Που έφτανε ως το σημείο που συναντιόνταν οι δύο ποταμοί. **35**

Αυτό ήταν ένα σημείο που έμελλε να μου γίνει ιδιαίτερα γνωστό στους επόμενους μήνες. Αργά αρχίσαμε και πάλι να προχωρούμε. Καθώς πλησιάζαμε, είδαμε πως παντού υπήρχαν σκαλιά. Ανεβαίνοντας τα θυμηθήκαμε τόσο έντονα την Ποτάλα, τη Λάσα. Είχαμε όμως πια φτάσει στην Τσονγκτσίνγκ. **36**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΤΣΟΝΓΚΙΝΓΚ

Περνούσαμε ανάμεσα από καταστήματα με κατάφωτες, εντυπωσιακές βιτρίνες. Βλέπαμε εκεί πράγματα που δεν είχαμε ποτέ ξαναδεί. Ορισμένα μόνο εικονίζονταν σε περιοδικά που είχαν φτάσει ως τη Λάσα από πίσω από τα Ιμαλία, την Ινδία, περιοδικά που προέρχονταν από την παραμυθένια Αμερική. Ένας νεαρός Κινέζος φάνηκε να έρχεται προς το μέρος μας πάνω στο πιο παράξενο πράγμα που είχα δει ποτέ, ένα σιδερένιο πλαίσιο με δύο τροχούς, έναν εμπρός κι ένα πίσω. Κοίταξε προς το μέρος μας και μετά δεν μπορούσε να ξεκολλήσει το βλέμμα του από πάνω μας, αυτό τον έκανε να χάσει τον έλεγχο του σιδερένιου πλαισίου, η μπροστινή ρόδα χτύπησε σε μία πέτρα και την άλλη στιγμή ο αναβάτης προσγειωνόταν με την πλάτη στις πέτρες του δρόμου. Με την πτώση του παραλίγο να παρασύρει μία ηλικιωμένη Κινέζα κυρία. Εκείνη γύρισε τότε κι έλουσε με τα χειρότερα λόγια το φτωχό νεαρό που, κατά τη γνώμη μας, είχε ήδη πολλά υποφέρει. Σε λίγο σηκώθηκε από το χώμα και μ' έκφραση αληθινά αξιολύπητη, μάζεψε το στραβωμένο σιδερένιο πλαίσιο κι άρχισε να κατηφορίζει το δρόμο με τα σκαλοπάτια. Νομίζαμε πως όλοι γύρω μας ήταν τρελοί, τόσο παράξενα μας φαίνονταν τα φερσίματα τους. Προχωρούσαμε αργά, θαυμάζοντας τα διάφορα εμπορεύματα στις βιτρίνες, προσπαθώντας να μαντέψουμε την τιμή τους αλλά και τη χρήση

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

τους, γιατί, παρόλο που τα είχαμε δει στα αμερικάνικα περιοδικά, δεν είχαμε καταλάβει λέξη από τις επεξηγήσεις που δίνονταν σε κάθε εικόνα. Έτσι μόνο οπτικά μας ήταν όλα γνωστά. Λίγο πιο πέρα συναντήσαμε τη σχολή όπου θα φοιτούσα. Σταματήσαμε εκεί και μπήκα στο κτίριο για ν' αναφέρω την άφιξη μου. **37**

Ανέβηκα τρία σκαλιά και μπήκα σ' ένα δωμάτιο. Σε ένα γραφείο ένας νεαρός Κινέζος καθόταν σε μία από εκείνες τις παράξενες ξύλινες πλατφόρμες με τα τέσσερα πόδια και τα ξύλα που υποστηρίζουν την πλάτη. Τι τεμπέλικος τρόπος για να κάθεται, σκέφτηκα, ποτέ δεν θα μπορούσα να τα καταφέρω! Ο Κινέζος ήταν ένας ευγενικός νεαρός, ντυμένος στα μπλε, όπως και οι περισσότεροι κάτοικοι αυτής της χώρας. Είχε ένα διακριτικό σημάδι στο πέτο του που έδειχνε ότι ήταν ένας από τους λειτουργούς του σχολείου. Μόλις με είδε, με τα μάτια ορθάνοιχτα απ' την έκπληξη, σηκώθηκε κι υποκλίθηκε σταυρώνοντας τα χέρια του μπροστά στο στήθος του. Είμαι ένας απ' τούς καινούργιους μαθητές, είπα. Έρχομαι απ' τη Λάσα, του Θιβέτ κι έχω εδώ ένα γράμμα απ' τον Ηγούμενο του μοναστηριού της Ποτάλα. Λέγοντας αυτά έβγαλα το μεγάλο φάκελο που τον είχα διαφυλάξει με τόση φροντίδα σ' όλη τη διάρκεια του ταξιδιού μας. Αυτός τον πήρε και μετά αφού υποκλίθηκε τρεις φορές, είπε. Αξιότιμε Ηγούμενε, μπορείτε να καθίσετε μία στιγμή μέχρι να επιστρέψω. Μα ναι, έχω αρκετή ώρα στη διάθεσή μου, είπα και κάθισα κάτω στη στάση του λωτού. Με κοίταξε με έκπληξη κι άρχισε να παίζει νευρικά τα δάχτυλά του και να ρίχνει το βάρος του σώματός του πότε στο ένα πόδι και πότε στ' άλλο. Τέλος, ξεροκατάπτε κι είπε. Αξιότιμε Ηγούμενε, με το μεγαλύτερο σεβασμό που τρέφω για σάς, θα ήθελα να σας υποδείξω ότι θα ήταν καλύτερα να συνηθίζατε αυτές τις καρέκλες, γιατί τις χρησιμοποιούμε και στο πανεπιστήμιο. Σηκώθηκα και κάθισα με μεγάλη αδεξιότητα σ' ένα απ' αυτά τα μισητά μαραφέτια. Σκέφτηκα και τώρα ακόμη το πιστεύω ότι θα πρεπε να τα δοκιμάσω όλα από μία φορά! Αυτό το πράγμα έμοιαζε με όργανο

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

βασανιστηρίου. Ο νέος έφυγε και μ' άφησε μόνο μου να κάθομαι. Άρχισα να κουνιέμαι νευρικά κι ανήσυχα σε λίγο πόνος διαπέρασε όλη μου την πλάτη, ο λαιμός μου έγινε τελείως άκαμπτos και τα μέλη του σώματός μου τα ένιωθα σαν ξένα. Γιατί, σκέφτηκα, σ' αυτήν την άτυχη χώρα να μη μπορεί κανείς να καθίσει κανονικά στο πάτωμα, όπως κάνουμε στο Θιβέτ, αλλά χρειάζεται να βασανίζεται έτσι. Προσπάθησα να κουνήσω το σώμα μου και τότε η καρέκλα άρχισε να τρίζει, να τρέμει. Μετά απ' αυτό δεν τόλμησα να ξανακουνηθώ, γιατί φοβήθηκα μήπως αυτό το κατασκευάσμα διαλυθεί. **38**

Σε λίγο ο νέος γύρισε πίσω, υποκλίθηκε κι είπε. Ο διευθυντής θα σάς δεχθεί τώρα, αξιότιμε. Ηγούμενε. Ελάτε σάς παρακαλώ από εδώ. Έδειξε το δρόμο με τα χέρια του και έκαμε πίσω για να περάσω πρώτος. Όχι, είπα, προχωρήστε εσείς μπροστά. Εγώ δεν ξέρω από που να πάω. Υποκλίθηκε για μία φορά ακόμα και βγήκε απ' το δωμάτιο. Μου φαινόταν τόσο ανόητο, όλοι αυτοί οι ξένοι σου λένε ότι θα σου δείξουν το δρόμο και μετά σ' αφήνουν να προχωρήσεις μπροστά. Πως είναι δυνατόν να περιμένουν από σένα να ξέρεις ποιόν δρόμο ν' ακολουθήσεις. Αυτά σκέφτηκα τότε κι η γνώμη μου ακόμη δεν έχει αλλάξει. Ο νέος μ' οδήγησε σ' ένα δωμάτιο στην άκρη ενός διαδρόμου και χτύπησε την πόρτα. Έπειτα υποκλίθηκε άλλη μία φορά, άνοιξε την πόρτα κι είπε. Ο αξιότιμος Ηγούμενος, Λόμπσανγκ Ράμππα. Λέγοντας αυτά έκλεισε την πόρτα και με άφησε μόνο μου στο δωμάτιο. Στο ίδιο δωμάτιο βρισκόταν ένας ηλικιωμένος συμπαθητικός άντρας με ένα μικρό γενάκι και χωρίς καθόλου μαλλιά. Ήταν κι αυτός ντυμένος με τα ίδια απαίσια ρούχα που είχα δει και προηγουμένως, αυτή ήταν η δυτική μόδα. Φορούσε μία μπλε ζακέτα και ένα μπλε παντελόνι με μία άσπρη λουρίδα, ένα κολάρο και μία χρωματιστή γραβάτα. Τι κρίμα, σκέφτηκα, που ένας τόσο συμπαθητικός άνθρωπος πρέπει να βασανίζεται έτσι. Ωστε εσύ είσαι λοιπόν ο Λόμπσανγκ Ράμππα, είπε. Έχω ακούσει τόσα για σένα και είναι πραγματικά τιμή μου να σε έχω μαθητή. Πήρα ένα ακόμη γράμμα εκτός από αυτό που μου έφερες εσύ και μπορώ να σε διαβεβαιώσω ότι όλη η προηγούμενη εκπαίδευσή σου θα είναι ένα πολύτιμο βοήθημα για τις μέρες που θ' ακολουθήσουν. Ο οδηγός σου, ο Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ, μου έγραψε για σένα. Τον ήξερα αρκετά καλά πριν από λίγα χρόνια που

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

βρισκόμουν στη Σαγκάη, μετά εγώ πήγα στην Αμερική. Το όνομά μου είναι Λη κι είμαι ο διευθυντής του σχολείου. Μετά από τα πρώτα λόγια έπρεπε να απαντήσω στις ερωτήσεις του, για να δει το επίπεδο των γνώσεών μου γύρω από την ανατομία κι ένα σωρό άλλα θέματα. Το περίεργο είναι ότι για τα πιο σπουδαία πράγματα, τις γραφές, δεν με εξέτασε καθόλου.³⁹

Είμαι πολύ ευχαριστημένος με τις γνώσεις σου, είπε στο τέλος, θα χρειαστεί, όμως, να μελετήσεις σκληρά εδώ, γιατί παράλληλα με το Κινεζικό σύστημα διδάσκουμε και τις Αμερικανικές μεθόδους ιατρικής και χειρουργικής έτσι θα πρέπει να μελετήσεις ένα σωρό άλλα πράγματα, που πριν δεν συμπεριλαμβάνονταν μέσα στο κύκλο των ενδιαφερόντων σου. Έχω τελειώσει τις σπουδές μου στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής και μου έχει ανατεθεί από το διοικητικό συμβούλιο η εκπαίδευση ενός αριθμού νέων γιατρών σύμφωνα με τις τελευταίες Αμερικανικές μεθόδους, καθώς και η επεξεργασία αυτών των μεθόδων σύμφωνα με τις ιδιαίτερες συνθήκες της χώρας μας. Συνέχισε να μιλά για αρκετή ώρα, για τα θαύματα της Αμερικανικής ιατρικής και χειρουργικής και τις νέες διαγνωστικές μεθόδους. Και στο τέλος πρόσθεσε. Ηλεκτρισμός, μαγνητισμός, θερμότητα, φως και ήχος, όλα αυτά είναι θέματα με τα οποία πρέπει να εξοικειωθείς, πρέπει να γίνουν τμήμα των τόσων γνώσεων που σου έδωσε ο οδηγός σου. Τον κοίταξα τρομαγμένος. Τα δύο πρώτα, ηλεκτρισμός και μαγνητισμός, δεν σήμαιναν τίποτα για μένα. Δεν είχα την παραμικρότερη ιδέα για το τι μιλούσε. Μα όσο για τη θερμότητα, το φως και τον ήχο, καλά, σκέφτηκα, κι ο πιο κουτός ξέρει γι' αυτά τα πράγματα τη θερμότητα τη χρησιμοποιούμε για να ζεσταίνουμε το τσάι μας, το φως για να βλέπουμε και τον ήχο για να μιλούμε. Τι άλλο έπρεπε να μάθω για αυτά. Εκείνος πρόσθεσε. Θα ήθελα να σου προτείνω, καθώς μάλιστα είσαι συνηθισμένος στη σκληρή μελέτη, να παρακολουθήσεις ταυτόχρονα δύο τάξεις, την προκαταρκτική και το πρώτο έτος της ιατρικής σχολής. Η πείρα που έχεις θα σου επιτρέψει να τα καταφέρεις. Σε δύο μέρες αρχίζουν καινούργια τμήματα. Έσκυψε πάνω στα χαρτιά του ψάχνοντας για κάτι. Σε λίγο κρατούσε στα χέρια του κάτι, που

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

από φωτογραφίες που είχα δει παλιότερα, αναγνώρισα πως ήταν στυλογράφος. Μουρμουρίζοντας έγραψε σ' ένα χαρτί. Λόμπσανγκ Ράμππα, ειδική εκπαίδευση στο μαγνητισμό και ηλεκτρισμό. Επικοινωνήσε με τον κ. Βού. Παρακαλώ να φροντιστεί ιδιαίτερα. Άφησε την πένα του και στέγνωσε το μελάνι με χαρτί. Αυτό μου κίνησε το ενδιαφέρον, γιατί στο Θιβέτ χρησιμοποιούσαμε πολύ ψιλή άμμο γι' αυτό το σκοπό. Δεν είχα καιρό για ονειροπολήματα όμως, ο διευθυντής μου μιλούσε. **40**

Είσαι πράγματι προχωρημένος σε πολλούς τομείς. Αν κρίνω μάλιστα από τη συζήτηση που είχαμε, θα έλεγα πως είσαι πολύ πιο καταρτισμένος από πολλούς από τούς γιατρούς μας. Θα πρέπει όμως να μελετήσεις αυτά τα δύο θέματα που, προς το παρόν, σου είναι εντελώς άγνωστα. Άγγιξε ένα κουδούνι και είπε. Θα δώσω οδηγίες να σε ξεναγήσουν στα διάφορα τμήματα του πανεπιστημίου, ώστε να πάρεις μία πρώτη εντύπωση. Αν έχεις οποιαδήποτε απορία, οποιοδήποτε πρόβλημα, έλα να με βρεις, γιατί έχω υποσχεθεί στο Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ να σε βοηθήσω μ' όλες τις δυνάμεις μου. Υποκλίθηκε μπροστά μου κι εγώ, βάζοντας το χέρι μου στην καρδιά μου, του ανταπέδωσα την υπόκλιση του. Ο νέος με τα μπλε μπήκε στο δωμάτιο. Ο διευθυντής του μίλησε στη μανδαρινή γλώσσα, έπειτα γύρισε προς το μέρος μου και είπε. Αν θέλεις να ακολουθήσεις τον Να Φού θα σου δείξει τούς διάφορους χώρους του πανεπιστημίου και θα απαντήσει σε όλες τις ερωτήσεις που ίσως να έχεις να κάνεις. Αυτή τη φορά ο νέος γύρισε πρώτος και βγήκε από το δωμάτιο κλείνοντας την πόρτα ελαφρά πίσω του. Όταν βρεθήκαμε στο διάδρομο, μου είπε. Πρέπει να πάμε πρώτα στο αρχείο, γιατί χρειάζεται να υπογράψετε κάτι χαρτιά. Κατεβήκαμε το διάδρομο και βρεθήκαμε σ' ένα τεράστιο χολ με γυαλισμένο πάτωμα. Ακριβώς απέναντί μας άρχιζε ένας άλλος διάδρομος, αυτόν πήραμε και μετά από λίγα μέτρα, μπήκαμε σ' ένα δωμάτιο, όπου επικρατούσε μεγάλη αναστάτωση. Υπάλληλοι ήταν απασχολημένοι να συμπληρώνουν τεράστιους καταλόγους, ενώ άλλα νέα παιδιά, μπροστά από κάτι μικρά τραπέζια, έγραφαν τα ονοματά τους σε κάτι τεράστια βιβλία. Ο υπάλληλος που με οδηγούσε, είπε κάτι σ' έναν άλλο κι αυτός εξαφανίστηκε για λίγα λεπτά σ' ένα μικρότερο γραφείο. Σε λίγο βγήκε συνοδευόμενος από έναν κοντό,

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

τετράγωνο Κινέζο, που φορούσε υπερβολικά χοντρά γυαλιά κι ήταν ντυμένος σύμφωνα με το δυτικό στιλ. Ά, είπε, ο Λόμπσανγκ Ράμππα, έχω ακούσει τόσα πολλά για σάς. Λέγοντας αυτά μου πρότεινε το χέρι του. Το κοίταξα. Δεν καταλάβαινα τι ήθελε να του δώσω. Ίσως, σκέφτηκα, να θέλει χρήματα. Τότε, ο οδηγός μου μου ψιθύρισε. πρέπει να του σφίξτε το χέρι, σύμφωνα με τη δυτική νοοτροπία. Ναι, πρέπει να μου σφίξτε το χέρι είπε ο κοντός, χοντρός άντρας. **41**

Εδώ χρησιμοποιούμε δυτικά συστήματα. Έτσι λοιπόν κι εγώ πήρα το χέρι του και το έσφιξα. Ωχ! Φώναξε. Θα μου σπάσουν τα δάχτυλα. Δεν ξέρω τι να κάνω, απάντησα, στο Θιβέτ όταν χαιρετούμε κάποιον, αγγίζουμε την καρδιά μας, έτσι. Του έδειξα πως. Μα ναι, μου είπε, τα πράγματα, όμως, αλλάζουν. Εδώ χρησιμοποιούμε διαφορετικό σύστημα. Σφίξτε τώρα το χέρι μου κανονικά, θα σάς δείξω εγώ τι να κάνετε. Μου έδειξε με τη σειρά του τον τρόπο αυτό του χαιρετισμού. Έκανα κι εγώ, λοιπόν, αυτό που μου έδειξαν, ενώ συγχρόνως σκεφτόμουν πόσο ηλίθιο ήταν. Έπειτα μου είπε. Πρέπει να υπογράψετε για να θεωρείστε πια μαθητής αυτού του πανεπιστημίου. Έσπρωξε απότομα μερικούς νεαρούς που υπέγραφαν σ' ένα βιβλίο, σάλιωσε το δάχτυλό του και γύρισε μερικές σελίδες από αυτό. Εκεί, είπε, γράψετε σάς παρακαλώ εδώ το όνομά σας και την καταγωγή σας. Πήρα ένα κινέζικο στυλό κι έγραψα το όνομά μου στην αρχή της σελίδας. Τρίτη Λόμπσανγκ Ράμππα. Λάμα του Θιβέτ. Χειρούργος στο μοναστήρι Σακπόρι. Αναγνωρισμένη ενσάρκωση. Προταθείς για τον τίτλο του ηγούμενου. Μαθητής του Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ. Ωραία! Είπε ο κοντόχοντρος Κινέζος, καθώς είδε τι έγραψα. Ωραία! Τώρα μπορούμε να συνεχίσουμε. Το καλύτερο που θα είχατε να κάνετε, είναι να ρίξετε μία ματιά στα κτίρια εδώ. Θα σχηματίσετε μία εικόνα έτσι για τα θαύματα του δυτικού πολιτισμού, θα συναντηθούμε πάλι αργότερα. Μετά μίλησε για λίγο με τον οδηγό μου, ο οποίος γύρισε σε μένα και μου είπε. Ελάτε μαζί μου, θα πάμε πρώτα στην αίθουσα της επιστήμης. Βγήκαμε απ' το δωμάτιο και κατευθυνθήκαμε γρήγορα προς ένα άλλο μεγάλο κτίριο. Εδώ, υπήρχε γυαλί παντού. Μπουκάλια, σωλήνες, δοχεία όλα αυτά που εμείς τα είχαμε δει μόνο σε φωτογραφίες. Ο νέος προχώρησε σε μία γωνία. Εδώ είμαστε! Φώναξε.

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

Κοιτάξετε αυτό. Ασχολήθηκε για λίγο με έναν ορειχάλκινο σωλήνα και στο τέλος έβαλε ένα κομμάτι γυαλί από κάτω του. Αφού τα τελείωσε όλα, κοιτάξετε μέσα! Μου είπε. Κοίταξα. Στο γυαλί καθρεφτιζόταν ένα μικρόβιο με όλες του τις λεπτομέρειες. Ο νέος άντρας με κοίταξε με αγωνία. Μα τι! Δεν είστε έκπληκτος. είπε. Καθόλου, απάντησα. Κάτι παρόμοιο υπήρχε και στην Ποτάλα το είχε δωρίσει η Ινδική κυβέρνηση στον Δαλάι Λάμα. **42**

Ο οδηγός μου, ο Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ, ήταν ελεύθερος να το μεταχειρίζεται όποτε ήθελε, έτσι έπαιζα κι εγώ μαζί του αρκετά συχνά. Α! Απάντησε ο νέος φανερά απογοητευμένος. Τότε θα σας δείξω κάτι άλλο. Λέγοντας αυτά βγήκαμε απ' το κτίριο και κατευθυνθήκαμε προς κάποια άλλο. Εσείς θα μείνετε στο μοναστήρι του Χιλ, είπε, ίσως όμως να σας ενδιέφερε να δείτε τις τελευταίες ανέσεις κι ευκολίες που απολαμβάνουν οι μαθητές μας που ζουν εδώ. Άνοιξε την πόρτα ενός δωματίου και το πρώτο πράγμα που είδα ήταν κατάλευκοι τοίχοι, μετά το έκπληκτο βλέμμα μου καρφώθηκε πάνω σ' ένα μαύρο σιδερένιο σκελετό, που είχε δεξιά κι αριστερά κάτι περίεργα, γυριστά σύρματα. Μα τι είναι αυτό ρώτησα. Δεν έχω ξαναδεί ποτέ κάτι παρόμοιο. Αυτό, είπε, γεμάτος υπερηφάνεια, είναι, ένα κρεβάτι. Σε αυτό το κτίριο υπάρχουν άλλα πέντε. Το κοίταξα, τι περίεργο που ήταν! Κρεβάτι, είπα, και τι το κάνουν αυτό το πράγμα. Κοιμούνται επάνω, μου απάντησε. Είναι πολύ αναπαυτικό, πράγματι. Ξαπλώστε και θα το δείτε και μόνος σας. Τον κοίταξα περίεργα, κοίταξα το κρεβάτι και μετά τον ξανακοίταξα. Εντάξει, λοιπόν, σκέφτηκα, δεν πρέπει να φανώ δειλός μπροστά σ' αυτόν τον Κινέζο υπάλληλο, κι έτσι κάθισα στο κρεβάτι. Αυτό έτριξε, ζαρώθηκε και φοβήθηκα ότι θα πέσω στο πάτωμα. Πετάχτηκα πάνω. Ω! Είμαι πολύ βαρύς, είπα. Ο νέος άντρας προσπαθούσε να κρύψει το γέλιο του. Α, μα δεν είναι τίποτε άλλο από ένα απλό σιδερένιο κρεβάτι λέγοντας αυτά σωριάστηκε με δύναμη στο κρεβάτι κι άρχισε να κουνιέται. Όχι, ποτέ δεν θα έκανα εγώ κάτι παρόμοιο, ήταν φοβερό. Όλα αυτά τα χρόνια κοιμόμουν στο πάτωμα και δεν ήταν καθόλου άσχημα. Ο νέος, συνέχιζε να κουνιέται μέχρι που στο τέλος ξέφυγε απο το κρεβάτι και βρέθηκε στο πάτωμα. Του άξιζε, σκέφτηκα, καθώς τον βοηθούσα να

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

σηκωθεί. Αυτό δεν ήταν το μόνο που είχα να σας δείξω, είπε. Κοιτάτε αυτό. Με οδήγησε σ' ένα τοίχο όπου υπήρχε. Μία μικρή λεκάνη που θα μπορούσε να χρησιμοποιείται για την κατασκευή τσάμπα έξι μοναχών. Κοιτάξτε το, είπε. Θαυμάσιο,. Έτσι δεν είναι. το κοίταξα καλά καλά. Δεν του έβρισκα τίποτε το ιδιαίτερο, δεν μπορούσα να καταλάβω σε τι το χρησιμοποιούσαν υπήρχε μία τρύπα στο βυθό. Δεν είναι καλό, είπα. Είναι τρύπιο. 43

Δεν θα μπορούσες να φτιάξεις τσάι εδώ. Γέλασε, φάνηκε ότι διασκέδαζε. Αυτό, είπε, είναι κάτι ακόμα καλύτερο από το κρεβάτι. Κοιτάχτε. Με το χέρι του άγγιξε ένα κομμάτι σίδηρο που κρεμόταν πάνω απ' τη μία άκρη της λεκάνης. Για μεγάλη μου έκπληξη άρχισε να τρέχει νερό. Νερό! Είναι παγωμένο, είπε. Εντελώς παγωμένο. Έβαλε το χέρι του από κάτω. Κάντε το ίδιο, είπε. Το έκανα. Ήταν νερό, όπως ακριβώς το ποταμίσιο. Ίσως λίγο πιο μπαγιάτικο απ' το ποταμίσιο, μύριζε κι όλας, ήταν όμως νερό που έτρεχε από ένα κομμάτι μέταλλο. Ποιός το είχε ξανακούσει αυτό! Ο νέος έπιασε ένα μαύρο πράγμα και το έσπρωξε με δύναμη στην τρύπα στο βυθό της λεκάνης. Το νερό συνέχισε να πέφτει κάνοντας έναν ωραίο θόρυβο. Σε λίγο η λεκάνη γέμισε αλλά όμως δεν ξεχείλισε, το νερό δεν έπεφτε στο πάτωμα, εξαφανιζόταν από κάποια άλλη τρύπα. Ο οδηγός μου άγγιξε μία φορά ακόμα το μέταλλο εκείνο και το νερό σταμάτησε να τρέχει. Έβαλε τα χέρια του μέσα στη γεμάτη από νερό λεκάνη κι άρχισε να παίζει. Κοιτάξτε, είπε νερό. Δεν χρειάζεται πια να τρέχεις έξω για να το φέρεις από κάποιο πηγάδι. Έβαλα κι εγώ τα χέρια μου στο νερό κι άρχισα να παίζω. Ήταν υπέροχο να μη είναι ανάγκη πια να σέρνεσαι με τα πόδια και τα χέρια για να το αισθανθείς να κυλάει επάνω σου. Στο τέλος ο νέος τράβηξε μία αλυσίδα και το νερό άρχισε να εξαφανίζεται γρήγορα κάνοντας τον ίδιο θόρυβο με εκείνον του ετοιμοθάνατου. Έπειτα γύρισε και πήρε ένα κομμάτι ύφασμα που στην αρχή το είχα περάσει ότι είναι ο μανδύας κάποιου κοντού μοναχού. Ορίστε, είπε, χρησιμοποιήστε αυτό. Κοίταξα μία αυτόν και μία το κομμάτι ύφασμα. Τι να το κάνω είπα. Εγώ είμαι ντυμένος. Γέλασε πάλι. Μα όχι, με αυτό θα σκουπίσετε τα χέρια σας. Κάπως έτσι, είπε και μου έδειξε. Μου ξανάδωσε το ύφασμα. Σκουπίστε τα, είπε. Έκανα ότι μου

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Ο Θεραπευτής 1959

είπε, ενώ συγχρόνως από μέσα μου απορούσα, γιατί την τελευταία φορά που βρισκόμουν στο Θιβέτ κι είχα ακούσει γυναίκες να μιλάνε, είχα καταλάβει ότι θα ήταν πολύ χαρούμενες να είχαν ένα τέτοιο κομμάτι ύφασμα για να φτιάξουν κάτι χρήσιμο κι εμείς εδώ το χαλάγαμε, για να σκουπίσουμε τα χέρια μας. Τι θα έλεγε η μητέρα μου αν με έβλεπε να κάνω κάτι τέτοιο! Τώρα πια ήμουν αρκετά εντυπωσιασμένος. Νερό που έτρεχε από κάποιο μέταλλο. **44**

Λεκάνες με τρύπες που μπορούσαν όμως να χρησιμοποιηθούν. Ο νέος προχώρησε χαρούμενος μερικά βήματα κατέβηκε κάτι σκαλιά και βρέθηκε σ' ένα δωμάτιο υπόγειο. Εγώ τον ακολουθούσα. Εδώ, είπε, κρατάμε τα σώματα των νεκρών γυναικών κι αντρών άνοιξε μία πόρτα και μπροστά μας, πάνω σε κάτι τραπέζια, φανερώθηκαν σώματα έτοιμα όλα για ανατομή. Ο αέρας μύριζε πολύ έντονα λόγο των διάφορων, χημικών συστατικών που χρησιμοποιούσαν για να διατηρήσουν τα σώματα για αρκετό χρόνο. Τότε, δεν ήξερα ποιές ήταν αυτές οι χημικές ουσίες, γιατί απλούστατα στο Θιβέτ τα σώματα αργούσαν πολύ να σαπίσουν εξαιτίας της πολύ ξηρής ατμόσφαιρας. Εδώ, στην τόσο υγρή Τσονγκικ, έπρεπε αμέσως, μόλις πέθαινε ο άνθρωπος, να του κάνουν τις απαραίτητες διαδικασίες, ώστε να διατηρηθεί το σώμα όλους αυτούς τούς μήνες που θα το χρειαζόμαστε εμείς για τη μελέτη μας. Προχωρήσαμε σε κάποιον θάλαμο. Κοιτάξτε, είπε. Τα τελειότερα χειρουργικά όργανα απ' την Αμερική. Τα χρησιμοποιούμε για να κόβουμε τα σώματα, τα πόδια και τα χέρια. Κοίταξα με περιέργεια όλα αυτά τα γυαλιστερά μεταλλικά κομμάτια, όλα τα δοχεία και το χρώμιο και μέσα μου αμφέβαλα πολύ, αν όλα αυτά ήταν καλύτερα απ' τον τρόπο που ξέραμε εμείς στο Θιβέτ. Αφού έμεινα μέσα στο πανεπιστήμιο για τρεις ώρες, γύρισα πάλι πίσω στους συντρόφους μου που με περίμεναν με αγωνία στο προαύλιο. Τούς είπα όλα αυτά που είχα δει κι είχα κάνει. Στο τέλος αποφασίσαμε να ρίξουμε μία ματιά στην πόλη. Μου φαίνεται πολύ βάρβαρος τόπος, είπα, έχει τρομερό θόρυβο και μία μυρωδιά φρικτή. Πήραμε λοιπόν και πάλι τ' άλογα μας και σε λίγο βρισκόμαστε στο δρόμο με τα σκαλοπάτια κοιτάζοντας τις βιτρίνες των μαγαζιών.

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

Ξεπεζέψαμε για να μπορούμε να κοιτάμε από κοντά τα διάφορα θαυμαστά πράγματα που έλαμπαν. Κοιτάξαμε σε πολλούς δρόμους. Ένας μάλιστα μας φάνηκε να τελειώνει απότομα σε γκρεμό, πηγαίνοντας όμως κοντά είδαμε πως ήταν απλά ένας απότομος κατήφορος, που συνεχιζόταν πιο κάτω με σκαλοπάτια. Έβγαζε κάτω στις αποβάθρες. Μείναμε για λίγο να κοιτάζουμε τα μεγάλα εμπορικά πλοία, που φάνταζαν τεράστια δίπλα στα κινέζικα μικρά ιστιοφόρα, που λικνίζονταν καθώς το αεράκι έπαιζε με τα τριγωνικά πανιά τους. **45**

Βαστάζοι φόρτωναν μερικά απ' αυτά μ' εμπορεύματα, κρατώντας στους ώμους τους μακριά καλάμια από μπαμπού, με τα εμπορεύματα κρεμασμένα στις δύο άκρες τους. Έκανε πολύ ζέστη κι είμαστε καταϊδρωμένοι. Η Τσονγκτσίνγκ φημίζεται για την πνιγηρή της ατμόσφαιρα. Εκείνη τη στιγμή, καθώς περπατούσαμε τραβώντας τ' άλογά μας, ομίχλη που κατέβηκε από τα σύννεφα και σηκώθηκε από τον ποταμό, ήρθε και σκέπασε τα πάντα. Η πόλη είναι κτισμένη σε μεγάλο υψόμετρο, σε μέρος που ξαφνιάζει. απλώνεται στην κορυφή απότομων, γεμάτων βράχια, βουνών και φιλοξενεί κάπου δύο εκατομμύρια κατοίκους. Οι δρόμοι της ήταν απότομοι, με τόσο μεγάλη κλίση που μερικά από τα σπίτια έδιναν την εντύπωση πως ήταν σπηλιές σκαμμένες στη βουνοπλαγιά, ενώ άλλα έδειχναν να κρέμονται αβέβαια πάνω από την άβυσσο. Εδώ ούτε μέτρο Γης δεν έμενε ακαλλιέργητο. Αντίθετα, κάθε χωράφι ήταν ζηλότυπα φυλαγμένο και καλλιεργημένο. Παντού φύτρωναν ρύζι, φασόλια η καλαμπόκι, πουθενά δεν ήταν γυμνό το έδαφος. Παντού έβλεπες φηγούρες ντυμένες στα γαλάζια σκυμμένες λες και είχαν γεννηθεί σ' αυτή τη στάση, να μαζεύουν μ' αργές κινήσεις χόρτα. Η υψηλή κοινωνία ζούσε στην κοιλάδα του Κιάλινγκ, ένα προάστιο της Τσονγκτσίνγκ, όπου ο αέρας ήταν, σύμφωνα με τα Κινέζικα δεδομένα κι όχι βέβαια με τα δικά μας, πολύ υγιεινός, τα μαγαζιά ήταν καλύτερα και το έδαφος πιο γόνιμο. Εκεί υπήρχαν δέντρα και μικρά ποτάμια. Αυτός δεν ήταν τόπος για απλούς χωρικούς, ήταν μόνο για αξιότιμους επιχειρηματίες. Οι μανδαρίνοι κι όλοι εκείνοι της υψηλής κάστας ζούσαν εδώ. Η Τσονγκτσίνγκ ήταν μία ισχυρή πόλη, η μεγαλύτερη που

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Ο Θεραπευτής 1959

είχαμε ποτέ δει κανείς μας όμως δεν εντυπωσιάστηκε απ' το θέαμα. Ξαφνικά καταλάβαμε ότι πεινούσαμε φοβερά. Επάνω μας δεν είχαμε καθόλου φαγητό κι έτσι το μόνο που μας έμενε να κάνουμε, ήταν να πάμε σε κάποιο εστιατόριο όπου έτρωγαν και οι Κινέζοι. Πήγαμε λοιπόν σε έναν χώρο που είχε μία πολύ δελεαστική ταμπέλα, που έγραφε ότι μπορούσε να σερβίρει το καλύτερο φαγητό σ' όλη την Τσονγκτσίνγκ και χωρίς καθυστέρηση. Μπήκαμε μέσα και καθίσαμε σ' ένα τραπέζι. Ένας άνθρωπος ντυμένος στα μπλε ήρθε να μας ρωτήσει τι θα πάρουμε. Έχετε τσάμπα ρώτησα Τσάμπα! Απάντησε. Ω, όχι! Αυτό θα πρέπει να είναι δυτικό φαγητό. Δεν σερβίρουμε τέτοια εδώ. **46**

Καλά λοιπόν τι έχετε είπα. Ρύζι, πτερύγια καρχαρία, αυγά. Εντάξει, είπα, θα πάρουμε ρύζι, πτερύγια καρχαρία και ρίζες μπαμπού. Γρήγορα. Πράγματι δεν πέρασε πολλή ώρα και βρεθήκαμε να τρώμε. Τριγύρω έτρωγαν κι άλλοι πολλοί. Μιλούσαν κι έκαναν τόσο θόρυβο όμως που αληθινά τρομάξαμε, γιατί στα Θιβετιανά μοναστήρια ήταν απαράβατος κανόνας όλοι όσοι τρώνε να μένουν σιωπηλοί, θεωρούσαμε την ομιλία την ώρα του φαγητού προσβλητική προς την τροφή που ανανέωνε το σώμα μας. Στα μοναστήρια όταν τρώγαμε, κάποιος αναγνώστης διάβαζε πάντα από τις γραφές κι είμαστε υποχρεωμένοι να τον προσέχουμε. Εδώ παντού ακούγαμε ελαφρές συζητήσεις. Ταραχτήκαμε και γεμίσαμε αηδία. Εμείς τρώγαμε κοιτάζοντας αμίλητοι τα πιάτα μας, με τον τρόπο που ορίζουν οι κανόνες του τάγματος μας. Μερικές από τις συζητήσεις πάντως δεν ήταν και τόσο ελαφρές, γιατί μιλούσαν για τούς Γιαπωνέζους και τις φασαρίες που δημιουργούσαν σε διάφορα μέρη της Κίνας. Εκείνο τον καιρό αγνοούσα πολλά για τις πολιτικές καταστάσεις κι έτσι δεν έδωσα προσοχή. Τίποτε, άλλωστε, δεν μας έκανε τελικά εντύπωση, ούτε στο εστιατόριο ούτε στην ίδια την πόλη. Το γεύμα αυτό για ένα μόνο λόγο είναι αξιοσημείωτο. Ήταν το πρώτο γεύμα για το οποίο χρειάστηκε να πληρώσω. Όταν αφήσαμε, πάντως, το εστιατόριο, πήγαμε και καθίσαμε στον κήπο κάποιου δημοτικού κτιρίου. Είχαμε αφήσει τ' άλογά μας στο στάβλο ν' αναπαυθούν, γιατί την επόμενη μέρα οι σύντροφοί μου θα ξεκινούσαν για το ταξίδι της επιστροφής στο Θιβέτ. Τώρα, όπως συμβαίνει με όλους τους περιηγητές στον κόσμο, καθόμαστε προσπαθώντας να βρούμε τι θα ήταν καλύτερο

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

σαν ενθύμιο για τούς φίλους μας και τον Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ από την Τσονγκτσίνγκ. Αφού συζητήσαμε αρκετά το θέμα, επισκεφτήκαμε μαζί τα καταστήματα κι αγοράσαμε ότι νομίζαμε πιο κατάλληλο. Ύστερα γυρίσαμε και καθίσαμε να μιλήσουμε σ' ένα μικρό κήπο. Ήταν σκοτάδι πια. Τα άστρα είχαν αρχίσει να λάμπουν αμυδρά στον ουρανό και το φως τους ήταν διάχυτο στην ελαφριά ομίχλη. Για μία ακόμα φορά σηκωθήκαμε όρθιοι αναζητώντας τροφή. Τη φορά αυτή φάγαμε θαλασσινά.⁴⁷

Η γεύση τους ήταν τρομερά ξένη κι άσχημη για μας, το σημαντικό όμως ήταν ότι ήταν τροφή κι ότι εμείς πεινούσαμε υπερβολικά. Όταν αποτελειώσαμε το δείπνο μας, πήγαμε στους στάβλους όπου είχαμε τα άλογα. Φάνηκαν να μας περιμένουν και χλιμίντρισαν χαρούμενα όταν μας είδαν. Φαίνονταν πολύ ξεκούραστα και ξεκίνησαν νευρικά και γρήγορα, όταν μας ένωσαν στις ράχες τους. Ποτέ μου δεν κατάφερα να γίνω καλός καβαλάρης κι έτσι πάντα προτιμούσα ένα κουρασμένο άλογο από ένα ξεκούραστο. Αυτή τη φορά όμως δεν είχα να διαλέξω. Βγήκαμε στο δρόμο και κατευθυνθήκαμε προς το Κίαλινγκ. Αφήσαμε την Τσονγκτσίνγκ και πήραμε το δρόμο που θα μας έβγαζε στο μοναστήρι που θα γινόταν, για εκείνη τη νύχτα, σπίτι μας. Στρίψαμε δεξιά κι ανεβήκαμε τη δασωμένη πλαγιά ενός λόφου. Το μοναστήρι αυτό ακολουθούσε τη Θιβετιανή μορφή του βουδισμού κι η καρδιά μου πόνεσε από νοσταλγία, καθώς μπήκα στο ναό τού μοναστηριού για τη λειτουργία. Τα σύννεφα του λιβανιού ανυψώνονταν νωχελικά, ενώ οι βαριές φωνές των γεροντότερων μοναχών και οι ψιλές των μαθητών μου θύμισαν τόσο έντονα το Σακπόρι. Οι σύντροφοί μου φάνηκαν να καταλαβαίνουν πως αισθανόμουν, γιατί έμειναν σιωπηλοί και μ' άφησαν μόνο με τις σκέψεις μου. Τελείωσε η λειτουργία, όμως εγώ έμεινα για λίγο ακόμα ακίνητος στη θέση μου. Σκέψεις ατέλειωτες πλημμύριζαν το κεφάλι μου. Θυμόμουν τότε που είχα καταφέρει να μπω στο μοναστήρι ύστερα από μία σκληρή δοκιμασία αντοχής, τότε που ένωθα τόσο πεινασμένος και θλιμμένος. Τώρα ήμουν και πάλι θλιμμένος, ίσως πολύ περισσότερο θλιμμένος απ' όσο τότε, γιατί εκείνον.

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

Τον καιρό ήμουν πολύ νέος για να ξέρω πολλά γύρω από τη ζωή ενώ τώρα ένιωθα να ξέρω πάρα πολλά και για τη ζωή και για το θάνατο όταν πέρασε αρκετή ώρα, ο ηλικιωμένος Ηγούμενος του μοναστηριού ήρθε σιωπηλός και στάθηκε δίπλα μου. Αδελφέ μου, ψιθύρισε, καλό δεν είναι να μένει κανείς τόσο πολύ με το παρελθόν, όταν μπροστά του απλώνεται ολόκληρο το μέλλον. Η λειτουργία έχει τελειώσει, αδελφέ μου, και σύντομα θα έχουμε μία καινούργια. Ίσως να ήταν καλύτερα ν' επαναπαυθείς, γιατί αύριο θα πρέπει να γίνουν πολλά. Σηκώθηκα όρθιος και τον συνόδευσα αμίλητος ως το κελί όπου θα περνούσα τη νύχτα. Οι σύντροφοί μου κοιμόνταν ήδη, τούς είδα ξαπλωμένους στο διπλανό κελί. **48**

Ίσως να κοιμόνταν, ίσως να ονειρεύονταν το ταξίδι που έπρεπε ν' αρχίσουν και τη χαρά της επιστροφής στην πατρίδα, που τούς περίμενε στο τέλος αυτού του ταξιδιού. Τυλίχτηκα κι εγώ στην κουβέρτα μου και ξάπλωσα στο πάτωμα. Οι σκιές από το φεγγάρι μάκρυναν πολύ πριν με πάρει ο ύπνος. Εύπνησα με τούς ήχους από τις τρομπέτες και τα γκονγκ. Ήταν ώρα να σηκωθούμε και να παρακολουθήσουμε τη λειτουργία. Η λειτουργία γίνεται πάντα πριν από το φαγητό, μα ένιωθα πολύ πεινασμένος. Κι όμως, όταν μετά τη λειτουργία πήρα να φάω, δεν είχα καμιά όρεξη. Ήταν σαν να με είχε χορτάσει η θλίψη μου. Οι σύντροφοι μου έφαγαν καλά, φρόντιζαν να πάρουν δυνάμεις για το ταξίδι της επιστροφής. Μετά το πρόγευμα περπατήσαμε μαζί για λίγο. Κανείς μας δεν φάνηκε ιδιαίτερα ομιλητικός. Δεν φαινόταν να υπάρχουν και πολλά που θα μπορούσαμε να πούμε. Στο τέλος μόνο είπα. Δώστε αυτό το γράμμα και αυτό το δώρο στον οδηγό μου, τον Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ. Πείτε του ότι θα του γράφω συχνά, ότι μου έλειψε η παρουσία του και τα λόγια του. Έψαξα στο εσωτερικό του χιτώνα μου. Και αυτό, είπα, βγάζοντας ένα πακέτο, είναι για τον Εσώτατο. Παραδώστε το στον οδηγό μου κι εκείνος θα φροντίσει να παραδοθεί! Στον Δαλάι Λάμα. Τα πήραν απ' τα χέρια μου κι εγώ γύρισα το πρόσωπό μου στο πλάι, γιατί ένιωθα να με πλημμυρίζουν τόσο τα αισθήματα μου, που δεν ήθελα να με δουν, έναν ανώτερο Λάμα, τόσο ταραγμένο. Ευτυχώς ζούσαν κι αυτοί ένα κομμάτι της θλίψης μου γιατί, παρά τη διαφορά στους βαθμούς μας, μία ζεστή φιλία είχε δημιουργηθεί ανάμεσα μας. Τους πονούσε ο χωρισμός μας και λυπόταν ειλικρινά που με άφηναν πίσω σ'

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

έναν παράξενο κόσμο που μισούσαν, ενώ αυτοί θα γύριζαν πίσω στην πολυαγαπημένη μας Λάσα. Περπατήσαμε μαζί για λίγο ανάμεσα στα δέντρα, κοιτάζοντας τα μικρά λουλούδια που στόλιζαν το χώμα, ακούγοντας τα πουλιά στα κλαδιά, παρακολουθώντας τα ταξίδια των κάτασπρων σύννεφων στον ουρανό. Κάποτε όμως έφτασε η ώρα. Μαζί περπατήσαμε πίσω ως το μοναστήρι, που φώλιαζε ανάμεσα στα δέντρα του λόφου, έξω από την πόλη, πάνω από τούς ποταμούς. Δεν είχαμε πολλά να πούμε, δεν υπήρχαν πολλά να κάνουμε. Διστάζαμε λίγο μόνο και νιώθαμε άσχημα. Πήγαμε στους στάβλους.**49**

Αργά οι σύντροφοί μου σέλωσαν τ' άλογά τους και πήραν τα χαλινάρια του δικού μου, που τόσο πιστά με είχε υπηρετήσει σ' όλο το ταξίδι μας και που τώρα ευτυχισμένο πλάσμα! Θα πήγαινε πάλι πίσω στο Θιβέτ. Ανταλλάξαμε λίγες λέξεις ακόμα, πολύ λίγες λέξεις, κι υστέρη ανέβηκαν στ' άλογα τους και ξεκίνησαν προς το Θιβέτ αφήνοντάς με πίσω τους, να κοιτώ ακίνητος το δρόμο. Γίνονταν όλο και πιο μικροί. Κάποτε έστριψαν σε κάποιο άλλο δρόμο κι εξαφανίστηκαν. Ένα μικρό σύννεφο σκόνης που είχαν σηκώσει στο πέρασμά τους, υποχώρησε, ο τριποδισμός των άλογων τους έσβησε. Δεν ξέρω πόσο καιρό έμεινα σ' αυτές τις θλιμμένες σκέψεις. Το μόνο που ξέρω είναι πως κάποτε άκουσα μία ευχάριστη φωνή να λέει δίπλα μου. αξιότιμε Λάμα, δεν θα ήταν κακό, νομίζω, να σάς θυμίσω πως υπάρχουν και στην Κίνα άνθρωποι που θα ήθελαν να είναι φίλοι σας. Στη διάθεσή σας, αξιότιμε Λάμα του Θιβέτ, συμφοιτητή μου της Τσονγκτσίνγκ. Γύρισα αργά κι αντίκρισα, ακριβώς από πίσω μου, ένα νεαρό Κινέζο μοναχό μ' ευχάριστο παρουσιαστικό. Μου έδωσε την εντύπωση πως φοβόταν να με πλησιάσει, γιατί ήμουν ένας Ηγούμενος κι εκείνος ένας απλός Κινέζος μοναχός. Η παρουσία του όμως μου έδωσε μεγάλη χαρά. Τον έλεγα Χουάγκ κι έμελλε αργότερα να καυχέμαι πως ήταν φίλος μου. Γίναμε γρήγορα φίλοι κι έμαθα με μεγάλη ευχαρίστηση πως κι αυτός θα σπούδαζε την ιατρική και πως μάλιστα θ' άρχιζε αύριο, με τη δική μου τάξη. Θα μελετούσε κι εκείνος, επίσης, αυτά τα παράδοξα θέματα του ηλεκτρισμού και μαγνητισμού. Κι εκείνος, όπως κι εγώ, θα παρακολουθούσε ταυτόχρονα δύο έτη κι αυτό βοήθησε πολύ να

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Ο Θεραπευτής 1959

γνωριστούμε καλά. Περιπατήσαμε μαζί προς την είσοδο του μοναστηριού. Μόλις περάσαμε την πύλη, ένας άλλος Κινέζος ήρθε προς το μέρος μας κι είπε. Πρέπει να πάμε στο κολέγιο, να υπογράψουμε σ' ένα κατάλογο. Ω, το έχω ήδη κάνει, απάντησα. Μάλιστα, αξιότιμε Λάμα απάντησε ο νεοφερμένος, μα εκείνο που υπογράψατε ήταν ο επίσημος κατάλογος του κολεγίου, τώρα πρόκειται για τον κατάλογο των μελών της φοιτητικής κοινότητας, γιατί στο κολέγιο θα είμαστε όλοι μέλη μιας αδελφότητας, όπως γίνεται στ' Αμερικανικά κολέγια. Έτσι, για μία ακόμα φορά, πήραμε μαζί το μονοπάτι που κατηφόριζε το λόφο, το στρωμένο με λουλούδια, αφήσαμε πίσω μας το μικρό δάσος και βγήκαμε στον κύριο δρόμο από το Κιάλινγκ στην πόλη. **50**

Χάρη στην παρέα αυτών των συνομηλίκων μου, η διαδρομή δεν μου φάνηκε ούτε μακριά ούτε θλιβερή. Σε λίγο φτάσαμε τα κτίρια που θα γίνονταν το σπίτι μας και μπήκαμε μέσα. Ο νεαρός κλητήρας με το γαλάζιο λινό χιτώνα έδειξε αληθινά ευχαριστημένος που μας έβλεπε. Α, και ήθελα τόσο να έρθετε. Βρίσκεται εδώ ένας Αμερικανός δημοσιογράφος που μιλά Κινέζικα, θα ήθελε πάρα πολύ να γνωρίσει έναν ανώτερο Λάμα από το Θιβέτ. Μας οδήγησε ξανά σ' ένα διάδρομο κι από εκεί σε μία αίθουσα, μία αίθουσα στην οποία για πρώτη φορά έμπαινα. Φαινόταν να είναι κάποιο είδος αίθουσας υποδοχής, γιατί εκεί κάθονταν πολλοί νεαροί, μιλώντας σε συνομηλικές τους κοπέλες, πράγμα που με τρόμαξε κάπως. Ήξερα πολύ λίγα για τις γυναίκες εκείνο τον καιρό. Ένας ψηλός νεαρός καθόταν σε μία πολύ χαμηλή καρέκλα. Φαινόταν κάπου τριάντα ετών. Μόλις μας είδε να μπαίνουμε σηκώθηκε όρθιος κι άγγιξε την καρδιά του, σύμφωνα με τον ανατολίτικο τρόπο χαιρετισμού. Εγώ φυσικά του ανταπόδωσα το χαιρετισμό με τον ίδιο τρόπο. Μας σύστησαν κι εκείνος τότε, για κάποιο λόγο τέντωσε προς το μέρος μου το χέρι του. Με βρήκε προετοιμασμένο όμως. Τέντωσα κι εγώ το δικό μου και τον χαιρέτησα με το δυτικό τρόπο. Γέλασε. Α! Βλέπω πως συνηθίζετε όλο και περισσότερο τούς δυτικούς τρόπους. Ναι, είπα, έχω φτάσει ως το σημείο να κάθομαι σ' αυτές τις φρικτές καρέκλες και να σφίγγω χέρια. Ήταν ένας πολύ καλός άνθρωπος και μέχρι σήμερα θυμάμαι το όνομα του πέθανε στην Τσονγκιγκ εδώ κι αρκετό καιρό. Αφήσαμε μαζί την αίθουσα, βγήκαμε στους κήπους κι εκεί

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

μιλήσαμε πολλή ώρα. Του είπα για το Θιβέτ και για τα έθιμα μας. Του μίλησα πολύ για τη ζωή μου εκεί. Εκείνος μου μίλησε για την Αμερική. Τον ρώτησα τι γύρευε στην Τσονγκιγκ. Δεν έβλεπα το λόγο γιατί να βρίσκεται σ' αυτή την πόλη. Μου είπε πως προετοιμάζε μία σειρά από άρθρα για ένα πολύ μεγάλο Αμερικανικό περιοδικό. Με ρώτησε αν θα μπορούσε να με αναφέρει σ' αυτά κι εγώ είπα πως δεν θα το ήθελα. Βρίσκομαι εδώ βλέπετε με ένα ειδικό σκοπό. Αυτή η πόλη είναι το σημείο της εκκίνησής μου για άλλα ταξίδια προς τον δυτικό κόσμο, θα ήταν καλύτερο λοιπόν να περιμένω ώσπου να κάνω κάτι το αξιοσημείωτο, κάτι που ν' αξίζει να αναφερθεί. **51**

Και τότε, συνέχισα, τότε θα έρθω να σάς βρω και θα σάς δώσω τη συνέντευξη που τόσο θέλετε. Φάνηκε πολύ ευγενικός και με κατάλαβε. Μιλούσαμε σύντομα πολύ φιλικά μιλούσε αρκετά καλά Κινέζικα και δεν είχαμε σοβαρές δυσκολίες στη συνεννόηση. Περιπάτησε μαζί μας αρκετό δρόμο προς το μοναστήρι καθώς χωρίζαμε είπε. Θα ήθελα πάρα πολύ καμιά φορά, αν μπορεί να κανονιστεί, να επισκεφθούμε το ναό και να πάρω μέρος σε μία λειτουργία. Δεν είμαι της θρησκείας σας, τη σέβομαι όμως και θα ήθελα να εκδηλώσω αυτόν το σεβασμό μου στο ναό σας. Εντάξει, απάντησα, θα έρθετε στο ναό μας. Θα πάρετε μέρος σε μία λειτουργία μας και θα είστε ευπρόσδεκτος. Αυτό το υπόσχομαι. Μ' αυτά τα λόγια χωρίσαμε. Έπρεπε να προετοιμαστώ για την αυριανή μέρα, τότε που θα άρχιζε για μένα μία καινούργια περίοδος μελέτης λες και ολόκληρη η ζωή μου δεν ήταν μία περίοδος μελέτης! Πίσω στο μοναστήρι έπρεπε να μαζέψω τα πράγματά μου και να φροντίσω τούς χιτώνες μου που ήταν όλοι ταλαιπωρημένοι από το ταξίδι θα τούς έπλενα μόνος μου γιατί, σύμφωνα με τα έθιμά μας, ο καθένας έκανε μόνος του όλες τις δουλειές του και απαγορευόταν να χρησιμοποιούμε υπηρέτες για να κάνουν τις βρώμικες δουλειές για λογαριασμό μας. Αργότερα θα φορούσα κι εγώ τα ρούχα των Κινέζων συμφοιτητών του, γαλάζιους χιτώνες, γιατί οι δικοί μου Θιβετιανοί χιτώνες προκαλούσαν υπερβολικά την προσοχή των άλλων κι αυτό με ενοχλούσε και δεν με άφηνε να μελετήσω με ηρεμία. Εκτός από αυτές τις προσωπικές δουλειές είχα να παρακολουθώ και τις λειτουργίες. Σαν

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

ανώτερος Λάμα μάλιστα είχα και καθήκοντα προετοιμασίας αυτών των λειτουργιών γιατί, παρόλο που την ημέρα δεν ήμουν παρά ένας απλός σπουδαστής, τη νύχτα δεν έπαυα να ήμουν ένας ιερέας, με όλα τα βάρη των αξιωμάτων του. Έτσι έφτασε στο τέλος της η μέρα που πίστευα πως ποτέ δεν θα τελειώσει, η μέρα που, για πρώτη φορά στη ζωή μου, πέρασε χωρίς τη συντροφιά ούτε ενός από τούς πατριώτες μου. Το πρωί ήταν ένα ζεστό, ηλιόλουστο πρωινό ο Χουάγκ κι εγώ πήραμε και πάλι το δρόμο προς μία νέα ζωή, αυτή τη φορά σαν σπουδαστές της ιατρικής. **52**

Καλύψαμε σύντομα τη μικρή απόσταση και σε λίγο βρισκόμαστε στο πανεπιστήμιο, όπου εκατοντάδες άλλοι σπουδαστές συνωστίζονταν γύρω σ' ένα πίνακα ανακοινώσεων. Διαβάσαμε προσεκτικά το κάθε χαρτί και βρήκαμε πως τα ονόματα μας ήταν μαζί, πράγμα που σήμαινε πως ανήκαμε στο ίδιο τμήμα και θα είμαστε πάντα μαζί. Ανοίξαμε δρόμο ανάμεσα στους άλλους που διάβαζαν τις ανακοινώσεις και πήγαμε προς την αίθουσα που μας είχαν δείξει. Εδώ καθίσαμε, θαυμάζοντας το παράξενο περιβάλλον, τον παράξενο εξοπλισμό, όλα. Ύστερα, μετά από αρκετή ώρα, μπήκαν και άλλοι στην αίθουσα, σε μικρές ομάδες, και πήραν τις θέσεις τους. Κάποτε ήχησε ένα γκονγκ, ένας Κινέζος άντρας μπήκε στην αίθουσα και είπε, καλημέρα, κύριοι. Σηκωθήκαμε όλοι όρθιοι γιατί οι κανονισμοί έλεγαν πως αυτή ήταν η καλύτερη μέθοδος για να δείχνομε το σεβασμό μας στους δασκάλους μας κι απαντήσαμε καλημέρα, όσο πιο ευγενικά μπορούσαμε. Είπε πως θα μας έδινε μερικά χαρτιά να συμπληρώσουμε, προσθέτοντας πως δεν πρέπει να μας αποθαρρύνουν οι αποτυχίες μας, γιατί ήταν καθήκον του ν' ανακαλύψει τι πραγματικά ξέραμε, όχι το πόσα ξέραμε. Είπε πως αν δεν έβρισκε το επίπεδο του καθενός μας, δεν θα μπορούσε να μας βοηθήσει. Τα χαρτιά αφορούσαν σχεδόν τα πάντα, είχαν πολλές ερωτήσεις, όλες ανακατεμένες, από αριθμητική, φυσική, ανατομία και οτιδήποτε είχε σχέση με την ιατρική η την χειρουργική. Μας είπε να προσέξουμε, όταν δεν ξέρουμε ν' απαντήσουμε σε μία ερώτηση να γράφουμε πως δεν είχαμε μελετήσει το θέμα της και να

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

προσθέτουμε, αν μπορούμε, οποιαδήποτε λεπτομέρεια απ' όπου θα μπορούσε να συμπεράνει το ακριβές επίπεδο των γνώσεών μας σ' αυτό το θέμα. Ύστερα χτύπησε το κουδούνι. Άνοιξε η πόρτα και μπήκαν δύο επιστάτες φορτωμένοι με κάτι που έμοιαζαν με βιβλία. Κινήθηκαν ανάμεσα μας και μας τα μοίρασαν. Στην πραγματικότητα δεν ήταν βιβλία μα φύλλα χαρτί με ερωτήσεις κι άλλα φύλλα λευκά όπου θα γράφαμε τις απαντήσεις μας. Ύστερα μας μοίρασαν και μολύβια, θα χρησιμοποιούσαμε μολύβια και όχι πινέλα σήμερα. Έτσι ξεκινήσαμε, διαβάσαμε όλες τις ερωτήσεις κι απαντούσαμε σ' όσες μας φαίνονταν γνώριμες. **53**

Μπορούσαμε να δούμε η τουλάχιστον μπορούσα να δω από την Αύρα του δασκάλου μας πως ήταν αγνός άνθρωπος κι ενδιαφερόταν πραγματικά να μας βοηθήσει. Ο οδηγός και διδάσκαλος μου, ο Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ, μου είχε μεταδώσει πολλές ειδικές γνώσεις. Τ' αποτελέσματα του τεστ, που δόθηκαν υστέρτα από δύο μέρες, έδειχναν πως σε πάρα πολλά θέματα ήμουν πολύ πιο προχωρημένος από τούς συμφοιτητές μου, μα έδειχναν ταυτόχρονα πως δεν είχα ιδέα γύρω από τον μαγνητισμό και ηλεκτρισμό, μία βδομάδα ίσως μετά από εκείνη την εξέταση, βρεθήκαμε σ' ένα εργαστήριο όπου θα μας έκαναν μία επίδειξη αυτών των δύο δυνάμεων γιατί, όπως εγώ, κι άλλοι είχαν δηλώσει τέλεια άγνοια αυτών των πραγμάτων. Ο δάσκαλος μας μιλούσε γύρω από τον ηλεκτρισμό. Σε μία στιγμή είπε. Τώρα θα σάς κάνω μία πρακτική επίδειξη των αποτελεσμάτων του ηλεκτρισμού, μία εντελώς ακίνδυνη επίδειξη. Μου έδωσε να κρατήσω δύο σύρματα και είπε. Κρατήστε τα δύο σύρματα σφικτά και μην τα αφήσετε αν δεν σάς πω. Νόμισα πως μου ζητούσε να τον βοηθήσω στην επίδειξή του, και πράγματι έτσι ήταν. Κράτησα τα δύο σύρματα όπως μου είπε, παρόλο που η Αύρα του έδειχνε πως κάτι μου ετοιμάζε. Σκέφτηκα πως τον παρεξηγούσα, δεν ήταν άλλωστε και πολύ συμπαθητικός άνθρωπος. Γύρισε κι απομακρύνθηκε από κοντά μου. Πήγε στον πάγκο όπου είχε τα διάφορα όργανα κι εκεί πίεσε ένα διακόπτη. Είδα κάποιο φως να έρχεται από το σύρμα προς το μέρος μου και ταυτόχρονα πρόσεξα πως η Αύρα του δασκάλου πρόδιδε μεγάλη έκπληξη. Φαινόταν πολύ έκπληκτος.

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

Κράτησε σφικτότερα τα σύρματα, είπε. Τον υπάκουσα. Εκείνος με κοίταξε κι έτριψε τα μάτια του. Ήταν φανερή η μεγάλη του έκπληξη ακόμα και σε κάποιον που δεν μπορούσε να δει την Αύρα του. Οι άλλοι σπουδαστές, μη ξέροντας τι σκόπευε να κάνει με το πείραμα, κοιτούσαν τη σκηνή με ανοιχτό το στόμα. Γρήγορα ο δάσκαλος κατέβασε τον διακόπτη, ήρθε προς το μέρος μου και πήρε από τα χέρια μου τα δύο σύρματα, λέγοντας. Κάποια διακοπή θα υπάρχει κάπου, δεν μπορεί. Πήρε τα δύο σύρματα στα χέρια του και πήγε πίσω στο τραπέζι με τα όργανα. Με τ' αριστερό του χέρι κρατούσε το ένα σύρμα, με το δεξί του το άλλο. Κρατώντας τα ακόμα πίεσε τον διακόπτη και την ίδια στιγμή ξέσπασε σε κάτι παράξενα ουρλιαχτά. **54**

Γιάου! Κλείστε το, κλείστε το, δεν αντέχω! Ταυτόχρονα ολόκληρο το σώμα του τινάχτηκε προς τα πάνω, σαν να είχαν τεντωθεί όλοι οι μυς τους λες κι είχαν παραλύσει στη θέση τους. Δεν σταμάτησε να ουρλιάζει και να φωνάζει. Η Αύρα του πήρε το χρώμα του ήλιου που πάει να δύσει. Πολύ ενδιαφέρον, σκέφτηκα, ποτέ άλλοτε δεν έχω δει τέτοια χρώματα στην ανθρώπινη Αύρα! Οι φωνές του καθηγητή έκαναν πολλούς να τρέξουν να δουν τι συμβαίνει. Ένας απ' τούς νεοφερμένους έτρεξε στο τραπέζι κι έκλεισε τον διακόπτη. Ο κακόμοιρος ο καθηγητής έπεσε στο πάτωμα, τρέμοντας και λαχανιασμένος. Ήταν αληθινά αξιοθρήνητος το πρόσωπό του είχε μία χλωμή πρασινωπή απόχρωση. Κάποτε κατάφερε να σηκωθεί, βαστώντας το βάρος του απ' το τραπέζι. Εσύ μου το έκανες αυτό. Εγώ. απάντησα. Δεν έχω κάνει τίποτα. Μου είπατε να κρατήσω τα δύο σύρματα και το έκανα. Ύστερα μου τα πήρατε και παραλίγο να πεθάνετε. Δεν μπορώ να το καταλάβω, απάντησε, δεν μπορώ να το καταλάβω. Τι δεν μπορείτε να καταλάβετε ρώτησα. Έκανα τα πάντα όπως μου είπατε. Με κοίταξε ίσια στα μάτια και είπε. Μα αληθινά δεν ένιωσες τίποτα. Ούτε το παραμικρό τίναγμα. Καλά, είπα, ένιωσα μία αίσθηση ζεστασιάς, μα τίποτα περισσότερο. Γιατί, τι θα 'πρεπε να είχα νιώσει. Ένας άλλος καθηγητής, αυτός που, είχε κλείσει τον διακόπτη, μου είπε. Θα ήθελες να ξαναδοκιμάσεις. Φυσικά, όσες φορές θέλετε. Έτσι μου έδωσαν και πάλι να κρατήσω τα δύο σύρματα. Τώρα θ' ανοίξω τον διακόπτη, μου είπε πρόσεξε και πες μου τι θα συμβεί. Πίεσε τον διακόπτη και του απάντησα. Ω! Δεν

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

νιώθω και πάλι παρά μία ελαφριά ζεστασιά. Τίποτα το δυσάρεστο. Σαν να είχα τα χέρια μου κοντά σε μία φωτιά. Μου είπε να σφίξω περισσότερο τα σύρματα. Το έκανα με όση δύναμη είχα. Οι δύο καθηγητές αλληλοκοιτάχτηκαν κι ύστερα έκοψαν το ρεύμα. Ένας τους πήρε τα δύο σύρματα από τα χέρια μου, τα τύλιξε σ' ένα ύφασμα κι ύστερα τα κράτησε απαλά στα χέρια του. Ο άλλος κατέβασε το διακόπτη κι άλλος, την ίδια στιγμή σχεδόν πέταξε απ' τα χέρια του τα σύρματα λέγοντας. Ω, ακόμα ανοιχτό είναι. Πέφτοντας τα δύο σύρματα ξέφυγαν από το ύφασμα ν άγγιξαν το ένα το άλλο. **55**

Τη στιγμή της επαφής τους έγινε μία ζωηρή γαλάζια λάμψη κι ένα κομμάτι λιωμένου μετάλλου ξέφυγε από την άκρη ενός σύρματος. Έκαμψες τις ασφάλειες, είπε εκείνος που ήταν στο διακόπτη, φεύγοντας να επισκευάσει κάτι κάπου. Όταν ξαναήρθε το ρεύμα, συνέχισαν να μας μιλούν για τον ηλεκτρισμό. Είπαν πως είχαν προσπαθήσει να μου δώσουν ένα σοκ με διακόσια πενήντα βολτ, για να δείξουν τι μπορούσε να κάνει ο ηλεκτρισμός. Το δέρμα μου όμως είχε τόσο ελάχιστη υγρασία που αυτή η τάση δεν με πείραξε καθόλου. Μπορούσα να βάλω τα χέρια μου στην πρίζα και να μην καταλάβω καν αν υπήρχε η όχι ρεύμα. Ο φτωχός καθηγητής δεν διέθετε καθόλου ξηρό δέρμα κι έτσι είχε μεγάλη ευαισθησία στον ηλεκτρισμό. Σε κάποια στιγμή της διάλεξης του μας έλεγε. Στην Αμερική αν κάποιος κάνει φόνο η αν το δικαστήριο αποφασίσει ότι έχει κάνει φόνο, εκτελείται με ηλεκτρισμό. Εφαρμόζουν υψηλή τάση στο σώμα του και τον σκοτώνουν. Σκέφτηκα τον εαυτό μου σε μία τέτοια θέση κι αναρωτήθηκα τι θα γινόταν. Δεν είχα όμως καμιά διάθεση να δοκιμάσω. **56**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ
ΟΙ ΜΕΡΕΣ ΣΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Μία γκριζα, υγρή ομίχλη κατέβηκε από τούς λόφους πάνω στην Τσονγκτσίνγκ, αγκαλιάζοντας τα σπίτια, το ποτάμι, τα κατάρτια των караβιών, πνίγοντας κάθε ήχο, μεταμορφώνοντας τα φώτα των μαγαζιών σε κίτρινες, θολές κηλίδες, βελτιώνοντας ίσως την εμφάνιση πολλών τμημάτων της πόλης. Ο πνιγμένος ήχος βημάτων ακούστηκε και μέσα στην ομίχλη φάνηκε αμυδρά η σκυμμένη φιγούρα ενός γέροντα, που γρήγορα ξαναχάθηκε μέσα στη θολούρα. Η σιωπή ήταν παράξενη εδώ, οι μόνοι ήχοι που ακούγονταν, ήταν ήχοι πνιγμένοι. Η ομίχλη έμοιαζε με χοντρή κουβέρτα που νέκρωνε τα πάντα. Ο Χουάγκ κι εγώ είχαμε τελειώσει τα μαθήματα της ημέρας κι είχαμε αποφασίσει να βγούμε από το πανεπιστήμιο, από τα καταθλιπτικά δωμάτια, ν' αναπνεύσουμε λίγο φρέσκο αέρα. Μ' αντί για δροσερό αέρα βρεθήκαμε σ' αυτή την ομίχλη.

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

Πεινούσα κι ο Χουάγκ αισθανόταν το ίδιο. Η υγρασία είχε φτάσει ως τα κόκαλά μας και μας πάγωνε. Ας πάμε να φάμε κάτι, Λόμπσανγκ, είπε ο Χουάγκ, ξέρω ένα καλό μέρος. Εντάξει, απάντησα, είμαι πάντα έτοιμος για κάτι ενδιαφέρον. Τι έχεις να μου προτείνεις αυτή τη φορά. Ω, θα 'θελα απλώς να σου δείξω πως εμείς εδώ στην Τσονγκτσίνγκ μπορούμε να ζούμε αρκετά καλά, παρά τη δική σου γνώμη για την πόλη. Γύρισε να με οδηγήσει, ψηλαφώντας μέσα στην ομίχλη, ώσπου μπορέσαμε να φτάσουμε στην πλευρά του δρόμου, απ' όπου ήταν δυνατόν να ξεχωρίσουμε τα διάφορα καταστήματα. Κατηφορίσαμε για λίγο το λόφο κι ύστερα μπήκαμε σε μία είσοδο, που φαινόταν σκαμμένη στην πλαγιά του βουνού. Μέσα η ατμοσφαίρα ήταν πυκνότερη απ' όσο έξω. **57**

Όλοι εκεί μέσα κάπνιζαν, αφήνοντας σύννεφα βρώμικου καπνού. Ήταν ίσως η πρώτη φορά που έβλεπα τόσους πολλούς ανθρώπους να καπνίζουν. Ήταν πρωτόγνωρη κι αποκρουστική εμπειρία, όλοι αυτοί με τα ραβδάκια που καίγονταν στο στόμα και τον καπνό που έβγαине από τα ρουθούνια τους. Ένας απ' αυτούς τράβηξε ιδιαίτερα το έκπληκτο βλέμμα μου. Έβγαζε καπνό όχι μόνο από τα ρουθούνια του, μα και από τ' αυτιά του. Τον έδειξα στον Χουάγκ. Ω, αυτός είπε, είναι τελείως κουφός ξέρεις. Του αφαίρεσαν τα τύμπανα και χωρίς αυτά ο καπνός δεν συναντά κανένα εμπόδιο και βγαίνει από τα αυτιά του. Πηγαίνει στους ξένους επισκέπτες της πόλης μας και τούς λέει. Δώσε μου ένα τσιγάρο και θα σου δείξω κάτι που δεν μπορείς να κάνεις. Έτσι βρίσκει τα τσιγάρα του. Αυτό είναι όλο, ας ασχοληθούμε με το φαγητό, θα παραγγείλω εγώ, είπε ο Χουάγκ, με ξέρουν καλά εδώ και θα πάρουμε το καλύτερο φαγητό στη φθηνότερη τιμή. Ήμουν απόλυτο σύμφωνος. Δεν είχα φάει πολλά πράγματα τις λίγες τελευταίες μέρες, γιατί όλα μου φαίνονταν τόσο παράξενα. Ο Χουάγκ μίλησε σ' έναν από τούς σερβιτόρους που κρατούσε σημειώσεις σ' ένα μικρό μπλοκ κι ύστερα καθίσαμε σ' ένα τραπέζι κι αρχίσαμε να συζητούμε. Ένα από τα προβλήματά μου στην Κίνα ήταν το φαγητό. Δεν μπορούσα να βρω τον τύπο του φαγητού που είχα συνηθίσει και, κοντά στ' άλλα, ήμουν υποχρεωμένος να τρώω σάρκες και ψάρια. Για ένα θιβετιανό Λάμα κάτι

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Ο Θεραπευτής 1959

τέτοιο είναι αληθινά τρομερό, μα οι ανώτεροί μου στην Ποτάλα της Λάσα μου είχαν πει πως θα έπρεπε να συνηθίσω στις ξένες τροφές και είχαν έκτων προτέρων συγχωρήσει κάθε παράβαση που θα έκαναν των βουδιστικών κανόνων διατροφής. Στο Θιβέτ οι ιερείς δεν έτρωγαν ποτέ κρέας μα τώρα πια δεν βρισκόμουν εκεί κι έπρεπε να συνεχίσω να τρέφομαι για να εκπληρώσω το έργο που ήρθα να κάνω στη Γη. Ήταν αδύνατο να βρεθεί τροφή όπως την ήθελα κι έτσι ήμουν υποχρεωμένος να τρώω οτιδήποτε αηδιαστικά πιάτα μου έφερναν, λέγοντας μάλιστα πως μου αρέσουν. Κάποτε έφτασαν και τα φαγητά. Μισή χελώνα γαρνιρισμένη με θαλάσσια σαλιγκάρια και για επιδόρπιο βάτραχοι με κάρυ και φύλλα λάχανου. Ήταν πολύ όμορφα μα θα προτιμούσα χίλιες φορές να έτρωγα το παλιό, γνωστό τσάμπα. **58**

Φρόντισα πάντως να πλαισιώσω καλά τούς βατράχους με κάρυ, με ρύζι και λαχανικά. Πίναμε τσάι. Ένα που ποτέ δεν άγγιξα, παρ όλες τις παροτρύνσεις ξένων φίλων μου, είναι τα τοξικά ποτά. Αυτό δεν το έκανα ποτέ. Μέρος της πίστης μας λέει πως δεν υπάρχει τίποτα χειρότερο από τα τοξικά ποτά, τίποτα χειρότερο από το μεθύσι. Αυτή η κατάσταση, πιστεύουμε, είναι η χειρότερη από τις αμαρτίες, γιατί όταν το σώμα γεμίσει ποτό, τότε το αστρικό σώμα το πιο πνευματικό κομμάτι του κάθε ανθρώπου αναγκάζεται να φύγει από το φυσικό και να το αφήσει στο έλεος των κατωτέρων οντοτήτων, που παραμονεύουν να κυριαρχήσουν πάνω στη συνείδηση. Δεν ζούμε μόνο σ' ένα επίπεδο το φυσικό σώμα δεν είναι παρά μία ιδιαίτερη εκδήλωση, η κατώτερη εκδήλωση μιας ζωής που υπάρχει σε πολλά επίπεδα, κι όταν κανείς πίνει, δεν βλέπτε μόνο το φυσικό αλλά και όλα τα άλλα σώματά του. Είναι σ' όλους γνωστό πως οι μεθυσμένοι βλέπουν ροζ ελέφαντες και άλλα παράδοξα που δεν υπάρχουν στον φυσικό κόσμο. Αυτά, πιστεύουμε, είναι εκδηλώσεις κάποιας κακής οντότητας που προσπαθεί ν' αναγκάσει το φυσικό σώμα να κάνει κάτι κακό. Είναι επίσης πολύ γνωστό πως εκείνοι που πίνουν, δεν είναι ποτέ στα καλά τους. Για αυτό λοιπόν ποτέ στη ζωή μου δεν άγγιξα τοξικά ποτά, ούτε ακόμα το κρασί από καλαμπόκια η ρύζι. Η γεμιστή πάπια είναι πολύ ωραία

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

τροφή γι' αυτούς βέβαια που αγαπούν το κρέας. Εγώ προσωπικά προτιμώ τα νεαρά βλαστάρια των μπαμπού. Στη δύση φυσικά δεν μπορεί να τα βρει κανείς. Κάτι παραπλήσιο είναι ένα είδος δημητριακού που φυτρώνει σε μία ορισμένη ευρωπαϊκή χώρα. Τα Εγγλέζικα δημητριακά είναι πολύ πιο διαφορετικά κι όχι τόσο καλά. Μία και μιλούμε εδώ για Κινέζικα φαγητά, θα ήταν ίσως ενδιαφέρον να σημειώσω πως δεν υπάρχει στην Κινεζική κουζίνα κανένα πιάτο με το όνομα πιλάφι τασκεμπάπ' αυτό δεν είναι παρά ένα όνομα, με το οποίο πολλοί από τούς δυτικούς αναφέρονται σε όλα γενικά τα Κινέζικα φαγητά. Αν θα ήθελε κανείς να δοκιμάσει ένα αληθινό Κινέζικο φαγητό, θα πρέπει να πάει στα αποκλειστικά εστιατόρια και να παραγγείλει ραγού με μανιτάρια και βλαστάρια μπαμπού. Ύστερα απ' αυτά ψαρόσουπα. Και μετά, γεμιστή πάπια **59**

Μαχαίρι δεν σάς δίνουν στα Κινεζικά εστιατόρια, μα αν παραγγείλετε πάπια, θα σάς την κόψει ο σερβιτόρος σε κανονικά κομματάκια. Ύστερα θα τυλίξει αυτά τα κομματάκια σε φρέσκα κρεμμύδια και θα φτιάξει ένα σάντουιτς με άζυμο ψωμί. Τα σάντουιτς αυτά είναι τόσο μικρά που τα τρώει κανείς με μιας ολόκληρα. Το γεύμα θα πρέπει να τελειώσει με φύλλα η ρίζες λωτού η ακόμα και σπόρους λωτού. ότι κι αν είναι, πάντως, θα χρειαστείτε αρκετές ποσότητες Κινέζικου τσαγιού. Ένα παρόμοιο γεύμα πήραμε στο εστιατόριο το τόσο γνωστό στον Χουάγκ. Η τιμή ήταν πολύ λογική για τέτοιο φαγητό κι όταν κάποτε σηκωθήκαμε να συνεχίσουμε το δρόμο μας νιώθαμε αρκετά εύθυμοι και ζωηροί. Το καλό φαγητό μας είχε δώσει και τις δυνάμεις και τη διάθεση ν' αντιμετωπίσουμε την πυκνή ομίχλη που μας περίμενε έξω. Έτσι πήραμε το δρόμο για το Κιάλινγκ και στα μισά περίπου αυτού του δρόμου στρίψαμε δεξιά, στο μονοπάτι που οδηγούσε στο ναό μας. Όταν φτάσαμε εκεί, ήταν η ώρα της λειτουργίας. Οι σημαίες κρέμονταν στους ιστούς τους καθώς ο αέρας είχε πέσει και τα σύννεφα του λιβανιού αιωρούνταν κι αυτά πάνω απ' τα κεφάλια μας. Οι σημαίες ήταν φτιαγμένες από κόκκινο υλικό με χρυσά Κινεζικά ιδεογράμματα πάνω τους. Αυτές ήταν οι σημαίες των προγόνων και χρησίμευαν, όπως οι σημερινές ταφόπλακες στις δυτικές χώρες, σαν μνημεία των νεκρών. Υποκλιθήκαμε

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

στους Χό Τάι και Κουάν Γίν, το θεό της ευζωίας και το θεό της συμπάθειας, και προχωρήσαμε προς το αμυδρά φωτισμένο εσωτερικό του ναού για την λειτουργία. Μετά απ' αυτή, χορτάτοι καθώς είμαστε, περιοριστήκαμε να τυλιχτούμε με τις κουβέρτες μας και να κοιμηθούμε βαριά. Ανθρώπινα σώματα για τα μαθήματα της ανατομίας υπήρχαν άφθονα. Αργότερα, μάλιστα, όταν ξέσπασε ο πόλεμος, είχαμε περισσότερα πτώματα απ' όσα πραγματικά χρειαζόμαστε για την ανατομία! Εκείνα, πάντως, που προορίζονταν για τα μαθήματα, τα διατηρούσαμε σ' ένα υπόγειο θάλαμο όπου η θερμοκρασία ήταν σε χαμηλά επίπεδα. Αμέσως μόλις παίρναμε κάποιο σώμα, είτε από τούς δρόμους είτε από τα νοσοκομεία, διοχετεύαμε στις φλέβες του ένα πολύ ισχυρό αντισηπτικό μέσο, που βοηθούσε να διατηρηθεί το σώμα μερικούς μήνες. **60**

Ήταν αρκετά ενδιαφέρον να κατεβαίνουνε στο υπόγειο για να επιθεωρούμε τα πτώματα, τοποθετημένα έτσι όπως ήταν πάνω σε μαρμάρινες πλάκες. Ήταν όλα λεπτά σώματα. Συνηθίζαμε να συζητούμε πολύ μεταξύ μας προσπαθώντας ν' αποφασίσουμε ποιός από εμάς θ' αναλάμβανε το λεπτότερο σώμα. Τα χοντρά σώματα ήταν πρόβλημα στην ανατομία γιατί ο κόπος της τομής τους ήταν μεγάλος και τ' αποτελέσματα μηδαμινά. Μπορούσε κανείς να κόβει και να κόβει, περνώντας διαδοχικά από πολλά στρώματα λίπους. Πτώματα πάντως υπήρχαν άφθονα. Συχνά είχαμε τόσα πολλά πρόχειρα, που σχηματίσαμε σωρούς ολόκληρους. Φυσικά δεν ήταν πάντα εύκολο να φέρουμε στο νοσοκομείο το σώμα κάποιου νεκρού, γιατί οι συγγενείς του μπορεί να είχαν διαφορετική γνώμη. Τις μέρες εκείνες όμως τα νεαρά μωρά που πέθαιναν, εγκαταλείπονταν από τούς γονείς τους στους δρόμους. Στους δρόμους άφηναν επίσης σώματα των συγγενών τους οι οικογένειες εκείνες, που ήταν πολύ φτωχές για να τα κηδέψουν. Εμείς οι σπουδαστές της ιατρικής, λοιπόν, βγαίναμε πολύ νωρίς το πρωί στους δρόμους και διαλέγαμε τα πιο ενδιαφέροντα και, φυσικά, πιο λεπτά, σώματα για τα μαθήματα της ανατομίας. Μπορούσαμε να έχουμε μόνοι μας ένα ολόκληρο σώμα μα πιο συχνά δουλεύαμε δύο δύο σε κάθε σώμα, ο ένας ανατέμνοντας το κεφάλι και ο άλλος το πόδι. Συνηθίζαμε έτσι στην

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

ομαδική εργασία. Αρκετά συχνά επίσης και ιδίως την περίοδο των εξετάσεων, δεν βγαίναμε από την αίθουσα ανατομίας ούτε για να φάμε. Δεν ήταν πράγμα ασυνήθιστο να βλέπεις σπουδαστές με το φαγητό τους απλωμένο πάνω στο στομάχι κάποιου σώματος, ενώ το βιβλίο τους της ανατομίας στηριζόταν ανοιχτό στους μηρούς του ίδιου σώματος. Φαίνεται πως εκείνο τον καιρό κανείς μας δεν υπολόγιζε το τι μπορούσαμε να πάθουμε από μία πιθανή μόλυνση από εκείνα τα πτώματα. Ο καθηγητής μας, ο δρ. Λη, μας μετέφερε όλες τις τελευταίες Αμερικανικές ιδέες μερικές φορές έδειχνε πραγματική ψύχωση με τούς Αμερικάνικους τρόπους, με αυτό δεν έχει σημασία, ήταν καλός άνθρωπος, ένας από τούς πιο έξυπνους Κινέζους που συνάντησα ποτέ μου. Οι σπουδές κοντά του μου πρόσφεραν πολλά. Ακόμα όμως πιστεύω πως την καλύτερη ανατομία μου την έμαθαν οι νεκροπομποί του Θιβέτ.**61**

Το πανεπιστήμιο μας και το αντίστοιχο νοσοκομείο βρίσκονταν στο άλλο άκρο του δρόμου που ξεκινούσε από τις αποβάθρες. Όταν ο καιρός ήταν καλός, είχαμε μία υπέροχη θέα ολόκληρου του ποτάμιου, γιατί η θέση του ήταν αρκετά υψηλή. Προς το λιμάνι, σ' ένα πιο εμπορικό τμήμα του δρόμου, βρισκόταν ένα παμπάλαιο κατάστημα, με όψη αξιοθρήνητη. Τα ξύλα της πρόσοψης έδιναν την εντύπωση πως είχαν φαγωθεί από σκουλήκια και η μπογιά με κόπο έμενε στη θέση της. Πάνω από την είσοδο υπήρχε, κομμένη σε ξύλο και φανταχτερά βαμμένη μία τίγρη. Την είχαν παραστήσει με το στόμα ανοιχτό και τα δόντια της ήταν τόσο ρεαλιστικά βαμμένα, που κατάφερναν να ξυπνήσουν τον τρόπο στην καρδιά του καθενός. Η τίγρη ήταν εκεί για να συμβολίζει την ανδροπρέπεια. Οι τίγρεις στην Κίνα είναι παλιά εμβλήματα ανδρισμού. Το κατάστημα αυτό απευθυνόταν σ' όλους εκείνους τούς άντρες, που ζητούσαν να ανανεώσουν τις δυνάμεις τους. Γυναίκες επίσης έρχονταν εδώ κι έπαιρναν διάφορα φάρμακα για να κάνουν παιδιά, όταν, για κάποιο λόγο, δεν μπορούσαν να αποκτήσουν. Ορισμένες ουσίες από τις τίγρεις κι άλλα αποστάγματα από βότανα περιείχαν μεγάλες ποσότητες από συστατικά που βοηθούν σε τέτοιες περιπτώσεις άντρες και γυναίκες, συστατικά που μόλις τώρα τελευταία

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

έχουν ανακαλυφτεί από τη δυτική επιστήμη και παρουσιαστεί σαν μεγάλος θρίαμβος του εμπορικού και επιστημονικού δυτικού πνεύματος. Οι Κινέζοι και οι Θιβητιανοί δεν ήξεραν τόσα πολλά γύρω από την επιστημονική ερευνά, όμως αυτό δεν τούς εμπόδισε να γνωρίζουν και να χρησιμοποιούν αυτές τις ουσίες επί τρεις η τέσσερις χιλιάδες χρόνια τώρα, χωρίς μάλιστα να κομπάζουν για αυτό. Είναι αλήθεια πως η δύση θα μπορούσε να μάθει πάρα πολλά από την ανατολή, αν έδειχνε περισσότερο πρόθυμη να μάθει. Ας ξαναγυρίσουμε όμως σ' αυτό το παλιό μαγαζί με την άγρια τίγρη σκαλισμένη και ζωγραφισμένη πάνω από την πόρτα του και με τη βιτρίνα γεμάτη παράξενες σκόνες, μικρές κούκλες και μποτίλιες γεμάτες χρωματιστά υγρά. Το κατάστημα ανήκε σ' ένα πρακτικό θεραπευτή της παλιάς σχολής και μπορούσε να βρει κανείς εκεί βάτραχο σε σκόνη και κοπανισμένα κέρατα αντιλόπης που χρησιμοποιούνται σαν αφροδισιακό, καθώς και άλλα παρασκευάσματα. **62**

Οι άρρωστοι δεν πήγαιναν συχνά σε κανονικούς γιατρούς σ' αυτές τις φτώχειες περιοχές. Εδώ οι κάτοικοι σπάνια κατέφευγαν στη μοντέρνα χειρουργική των νοσοκομείων. Ο μέσος Κινέζος κατέφευγε συνήθως σε τέτοια βρώμικα παμπάλαια μαγαζιά, με τον ίδιο τρόπο που το έκανε και ο πατέρας του η ακόμα ο πατέρας του πατέρα του. Πήγαινε να τον εξετάσει ο πρακτικός γιατρός που καθόταν πίσω απ' τον ξύλινο πάγκο του, μοιάζοντας με κουκουβάγια έτσι καθώς κοιτούσε με τα χοντρά μυωπικά γυαλιά του. Σε εκείνον θα έλεγε τα παράπονα του και τα συμπτώματα όλα. Όταν τέλειωνε τη διήγηση του, ο γιατρός κουνώντας μεγαλόπρεπα το κεφάλι του, θα του υποδείκνυε αλάθευτα το απαραίτητο γιατρικό. Η παράδοση ήθελε το κάθε φάρμακο να είναι χρωματισμένο σύμφωνα με ένα ιδιαίτερο κώδικα. Αυτός ήταν ένας άγραφος νόμος, που τα ίχνη του χάνονταν στην ιστορία. Για τις στομαχικές παθήσεις τα φάρμακα είχαν κίτρινο χρώμα, ενώ αν κάποιος υπέφερε από καρδιά η είχε κάποια αρρώστια του αίματος, έπαιρνε κόκκινο γιατρικό. Εκείνοι που υπόφεραν από χολή η συκώτι η ακόμα κι εκείνοι που παραπονιόταν για τον απότομο χαρακτήρα τους, έπαιρναν πράσινο φάρμακο. Τα παρασκευάσματα για τις παθήσεις του ματιού είχαν γαλάζιο χρώμα. Οι διάφορες άλλες εσωτερικές

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

παθήσεις παρουσιάζουν μεγάλα προβλήματα σχετικά με το τι χρώμα φάρμακο θα έπρεπε να χρησιμοποιηθεί. Αν κάποιος παραπονιόταν για πόνους στην κοιλιά και ο πρακτικός γιατρός πίστευε πως προέρχονταν από τα έντερα, τότε έδινε καφέ φάρμακο. Μία μέλλουσα μητέρα δεν είχε παρά να πάρει έτσι τουλάχιστον της έλεγαν ένα φάρμακο από κονιοποιημένοι σάρκα χελώνας και το παιδί της θα γεννιόταν χωρίς πόνο, πολύ εύκολα, σχεδόν χωρίς να το καταλάβει, χωρίς καν η γέννα να εμποδίσει τις καθημερινές της ασχολίες. Συχνά οι Πρακτικοί γιατροί συμβούλευαν τις έγκυες, πήγαινε σπίτι σου, βάλε μία ποδιά ανάμεσα στα πόδια σου, έτσι που να μην πέσει το παιδί και κτυπήσει στο πάτωμα,, κι ύστερα κατάπτε αυτή τη σκόνη από σάρκα χελώνας! Οι παλιοί, ανεπίσημοι Κινέζοι γιατροί μπορούσαν να διαφημίζονται κι αυτό το έκαναν όσο μπορούσαν πιο θεαματικά. Κάθε πρακτικός γιατρός είχε συνήθως ένα τεράστιο ζωγραφιστό σήμα πάνω από το σπίτι του, ένα σήμα που να δείχνει πόσο καλός γιατρός ήταν. **63**

Και όχι μόνο αυτό. Στον προθάλαμο του κάθε ιατρείου έβλεπες πάντα διάφορα χρυσά μετάλλια και εικόνες, που είχαν δοθεί από πλούσιους και τρομαγμένους πελάτες του γιατρού, σαν μαρτυρίες κάποιας θαυμαστής θεραπείας που είχε πετύχει ο γιατρός εκείνος με τα χρωματιστά του φάρμακα και ποτά. Οι κακόμοιροι οδοντογιατροί, οι παλιού τύπου φυσικά, δεν ήταν και σε τόσο καλή κατάσταση. Τις περισσότερες φορές δεν διέθεταν ούτε καν ένα δικό τους σπίτι για να δέχονται τούς ασθενείς τους. Δούλευαν στους δρόμους. Έβαζαν τα θύματα τους να καθίσουν σε κανένα πρόχειρο κουτί κι άρχιζαν την εξέταση, πάντα μπροστά σ' ένα αρκετά περίεργο κοινό. Ύστερα από πολλές χειρονομίες και μανούβρες, ξεκινούσαν τις προσπάθειες να αφαιρέσουν το χαλασμένο δόντι. Ξεκινούσαν είναι ο σωστός όρος, γιατί αν ο άρρωστος ήταν τρομαγμένος η υπερβολικά θορυβώδης, η εξαγωγή δεν ήταν πάντα εύκολο να γίνει και υπήρχαν φορές που ο οδοντογιατρός δεν δίσταζε να φωνάξει μερικούς από τούς θεατές να κρατήσουν στη θέση του τον άρρωστο που πάλευε να ξεφύγει. Δεν υπήρχαν αναισθητικά. Ένας οδοντογιατρός δεν διαφημιζόταν με ζωγραφικά σήματα και μετάλλια. Περιοριζόταν να φορά γύρω στο λαιμό του περιδέραια καμωμένα από τα δόντια που είχε βγάλει σε όλη την καριέρα

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

του. Οπότε έβγαζε κάποιο δόντι, φρόντιζε να το καθαρίσει προσεκτικά και να του κάνει μία τρύπα. Από κει περνούσε ένα νήμα και πρόσθετε έτσι μία ακόμα μαρτυρία των ικανοτήτων του στο περιδέριαιό του. Μας ενοχλούσε σημαντικά που ασθενείς για τούς όποιους είχαμε αφιερώσει πολύ χρόνο και φροντίδες και στους όποιους είχαμε εφαρμόσει τις τελευταίες επιστημονικές μεθόδους και συστήσει τα πιο ακριβά φάρμακα, εξακολουθούσαν να πηγαίνουν κρυφά στα ιατρεία των πρακτικών γιατρών. Ισχυριζόμαστε πως εμείς θεραπεύαμε τούς ασθενείς. Ο πρακτικός γιατρός ισχυριζόταν πως τούς θεράπευε αυτός. Οι ίδιοι οι ασθενείς πάντως δεν έλεγαν τίποτα, αυτοί ήταν αρκετά ευχαριστημένοι που είχαν ξεφορτωθεί τις αρρώστιες τους. Καθώς προχωρούσαμε όλο και περισσότερο στις σπουδές μας, συχνά μας δινόταν η ευκαιρία, ύστερα από την πρακτική εξάσκηση στους θαλάμους των νοσοκομείων, να πηγαίνουμε μαζί με διπλωματούχους γιατρούς επισκέψεις σε σπίτια ασθενών έξω από τα νοσοκομεία και να βοηθούμε σε εγχειρήσεις. **64**

Πολλές φορές είχε χρειαστεί να κατεβούμε γκρεμούς και χαράδρες, για να φέρουμε βοήθεια σε κάποιον φτωχό διαβάτη που είχε πέσει σπάζοντας τα κόκαλά του η γδέρνοντας ανεπανόρθωτα σχεδόν τις σάρκες του. Επισκεπτόμαστε επίσης εκείνους που είχαν τα σπίτια τους σε βάρκες στον ποταμό. Στον ποταμό Κιαλίνγκ Jialing υπάρχουν άνθρωποι που για σπίτια έχουν τις βάρκες τους, ακόμα και σχεδίες με καλάμια μπαμπού πάνω στις όποιες έχουν κτίσει ολόκληρες χορταρένιες καλύβες. Τα σπίτια αυτά λικνίζονταν στην όχθη του ποταμού και, αν δεν ήταν κανείς πολύ προσεκτικός, ιδιαίτερα τις νύχτες, ήταν υπερβολικά εύκολο να βρεθεί από τη μία στιγμή στην άλλη στο νερό. Σε κάτι τέτοιες περιπτώσεις δεν βοηθούσαν καθόλου τα γέλια των μικρών παιδιών που πάντα μαζεύονταν σε τέτοιες ατυχείς περιπτώσεις. Οι γέροι Κινέζοι χωρικοί ήταν ικανοί ν' αντιμετωπίζουν με επιτυχία κάθε πόνο. Ποτέ δεν παραπονιόταν κι ήταν πάντα γεμάτοι ευγνωμοσύνη για την παραμικρή βοήθεια που τούς προσφέραμε. Συνηθίζαμε να φεύγουμε για λίγο από το δρόμο μας για να βοηθούμε κάπως τούς γέροντες, να καθαρίζουμε λίγο την καλύβα τους, να τούς ετοιμάζουμε φαγητό. Με τη νέα γενιά όμως τα πράγματα δεν ήταν και

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

τόσο ευχάριστα. Οι νέοι ήταν πολύ ανήσυχοι, γέμιζαν τα μυαλά τους με παράξενες ιδέες. Ξέραμε πως δέχονταν τις επιδράσεις εκείνων που προετοιμάζαν τον ερχομό του κομμουνισμού, μα δεν μπορούσαμε να κάνουμε τίποτα για αυτό. Πριν όμως μας ανατεθεί οποιαδήποτε υπεύθυνη θεραπεία, είχαμε να μελετήσουμε έναν απίθανο όγκο πραγμάτων. Υπήρχαν μέρες που μελετούσαμε και δεκατέσσερις ώρες. Ανάμεσα στα διάφορα θέματα ήταν ο μαγνητισμός και ο ηλεκτρισμός, θυμάμαι καλά το πρώτο μάθημα που άκουσα για το μαγνητισμό. Τότε ήταν ένα θέμα εντελώς άγνωστό μου. Ήταν πάντως το ίδιο ενδιαφέρον με το πρώτο μάθημα που είχα ακούσει για τον ηλεκτρισμό. Ο καθηγητής δεν ήταν βέβαια κανένας πολύ ευχάριστος άνθρωπος, αυτό όμως δεν εμποδίζει να έχουν ενδιαφέρον τα όσα συνέβηκαν σ' εκείνο το μάθημα.⁶⁵

Ο Χουάγκ είχε καταφέρει να περάσει από το πλήθος των φοιτητών που συνωστίζονταν μπροστά στον πίνακα των ανακοινώσεων και προσπαθούσε να διαβάσει που θα έπρεπε να πηγαίναμε για το επόμενο μάθημα. Έ, Λόμπσανγκ, μου φώναξε, έχουμε ένα μάθημα για το μαγνητισμό αυτό το απόγευμα. Χαρήκαμε που είδαμε πως ανήκαμε στην ίδια τάξη, γιατί ήδη ανάμεσα μας είχε ήδη αναπτυχθεί μία ζεστή φιλία. Σε λίγο μπαίναμε στην αίθουσα όπου θα γινόταν το μάθημα. Αντικρίσαμε ένα εξοπλισμό που στα μάτια μας δεν φαινόταν να έχει και πολλές διαφορές με τα όργανα που χρησιμοποιούσαν για την διδασκαλία του ηλεκτρισμού. Διάφορες μεταλλικές σπείρες και κομμάτια σιδήρου λυγισμένα με τέτοιο τρόπο ώστε να μοιάζουν με πέταλα. Μαύρα ραβδιά, γυάλινα ραβδιά και διάφορα γυάλινα δοχεία γεμάτα νερό και κομμάτια ξύλου και μολυβιού. Καθίσαμε όλοι στις θέσεις μας και σε λίγο μπήκε ο καθηγητής. Ήταν άνθρωπος βαρύς, βαρύς στο σώμα και στο πνεύμα. Είχε βέβαια πολύ καλύτερη γνώμη για τον εαυτό του και τις ικανότητές του απ' ότι είχαν οι υπόλοιποι συνάδελφοί του! Είχε κι αυτός σπουδάσει στην Αμερική, μα

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Ο Θεραπευτής 1959

παρόλο που μερικοί από τούς υπόλοιπους καθηγητές είχαν γυρίσει απ αυτή τη χώρα νομίζοντας πως δεν ήξεραν παρά ελάχιστα πράγματα, ετούτος εδώ είχε γυρίσει απόλυτα πεισμένος ότι ήξερε τα πάντα, ότι ο εγκέφαλός του ήταν αλάνθαστος. Πήρε τη θέση του στην έδρα και για κάποιο λόγο πήρε από κάπου ένα ξύλινο σφυρί και το κτύπησε με δύναμη πάνω στο γραφείο του φωνάζοντας ησυχία!, Τη στιγμή που δεν ακουγόταν ο παραμικρός ήχος. Θα μιλήσουμε για το μαγνητισμό. Πρόκειται για το πρώτο μας μάθημα πάνω σ' αυτό το τόσο ενδιαφέρον θέμα, είπε. Πήρε από το τραπέζι ένα από εκείνα τα σίδερα τα λυγισμένα σε σχήμα πετάλου. Αυτό, συνέχισε, έχει ένα πεδίο τριγύρω του. Το μόνο πράγμα που σκέφτηκα εκείνη τη στιγμή, ήταν μία πεδιάδα όπου βοσκούσαν άλογα. Εκείνος συνέχισε. Θα σάς δείξω με τη βοήθεια σιδερόσκονης το μαγνητικό πεδίο γύρω απ' τον μαγνήτη. Η ενέργεια του, συμπλήρωσε, θα αναγκάσει το κάθε σωματίδιο της σιδερόσκονης να διαταχθεί με τέτοιο τρόπο, ώστε να βρεθεί σε μία ορισμένη γραμμή, απ' όπου περνά η δύναμη που το κινεί. Απρόσεκτα εγώ έσκυψα εκείνη τη στιγμή προς το μέρος του Χουάγκ και ψιθύρισα. αφού ο οποιοσδήποτε μπορεί να δει αυτό το πεδίο, γιατί θα τα κάνει όλα αυτά με τις σκόνες. **66**

Ο καθηγητής αναπήδησε θυμωμένα. Ω! Είπε, ο μεγάλος Λάμα από το Θιβέτ που δεν ξέρει ούτε τα πιο απλά πράγματα γύρω από τον μαγνητισμό ώστε μπορεί να δει ένα μαγνητικό πεδίο, έ. τέντωσε απότομα το δάχτυλό του προς το μέρος μου. Ωστε έτσι, μεγάλε Λάμα, μπορείτε να δείτε αυτό το υπέροχο πεδίο, έτσι δεν είναι. Ίσως να είστε ο μοναδικός άνθρωπος στον κόσμο, πρόσθεσε χλευαστικά. Σηκώθηκα όρθιος. Μάλιστα, αξιότιμε καθηγητή, μπορώ να διακρίνω πολύ καθαρά το πεδίο, είπα. Μπορώ επίσης να δω τα φώτα γύρω από εκείνα τα σύρματα. Πήρε ξανά στα χέρια του το ξύλινο σφυρί του και κτύπησε με βία το γραφείο του. Λέτε ψέματα, είπε, κανείς δεν μπορεί να δει ένα μαγνητικό πεδίο. Αν είστε τόσο έξυπνος, ελάτε και ζωγραφίστε το στον πίνακα, να δούμε τι θα καταφέρετε. Αναστενάζοντας βαριεστημένα άφησα τη θέση μου, πήγα κοντά του και κρατώντας το μαγνήτη και μία κιμωλία πήγα στον πίνακα. Έβαλα το μαγνήτη πάνω στον πίνακα κι ύστερα με την κιμωλία ζωγράφισα γύρω του με κάθε ακρίβεια το περίγραμμα του γαλαζωπού φωτός που έβλεπα καθαρά

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Ο Θεραπευτής 1959

γύρω από το πέταλο. Ζωγράφισα, επίσης, και τις ανεπαίσθητες σχεδόν ανωμαλίες στο εσωτερικό του πεδίου. Για μένα ήταν κάτι το πολύ απλό, είχα γεννηθεί με αυτή την ικανότητα που αργότερα ενισχύθηκε και με διάφορες εγχειρήσεις. Όταν τέλειωσα το έργο μου είχε απλωθεί νεκρική σιωπή στην αίθουσα. Ο καθηγητής δεν μπορούσε να πιστέψει στα μάτια του. Το είχες από πριν μελετήσει το θέμα, είπε, είναι κόλπο! Αξιότιμε καθηγητή! Απάντησα, ποτέ πριν στη ζωή μου δεν έχω δει τέτοιο μαγνήτη. Εκείνος είπε. Καλά, δεν ξέρω πως το κάνεις, μα αυτό το σχέδιο είναι σωστό. Πάντως πιστεύω πως πρόκειται για κόλπο. Πιστεύω ακόμα πως στο Θιβέτ δεν έμαθες τίποτα άλλο από κόλπα. Δεν το καταλαβαίνω. Πήρε το μαγνήτη απ' τα χέρια μου, έβαλε από πάνω του ένα λεπτό φύλο χαρτιού και πάνω σε αυτό σκόρπισε πολύ λεπτή σιδερόσκονη. Χτύπησε λίγο με το δάχτυλο το χαρτί, η άμμος ταράχτηκε και σχημάτισε πάνω στο χαρτί ένα σχέδιο που έμοιαζε καταπληκτικά μ' εκείνο που είχα κάνει στον πίνακα. Κοίταξε μία το χαρτί, μία τον πίνακα, μετά πάλι το χαρτί. Ακόμα δεν σε πιστεύω, Θιβητιανέ, είπε, **67**

Ακόμα πιστεύω πως είναι κόλπο. Σωριάστηκε πίσω στην καρέκλα του κρατώντας με τα χέρια το κεφάλι του. Μα την άλλη στιγμή πετάχτηκε πάλι βίαια επάνω και τέντωσε το χέρι του προς το μέρος μου. Ναι! Είπε, ναι, είπες πως μπορείς να δεις το μαγνητικό πεδίο γύρω από το πέταλο. Είπες όμως πως μπορείς να δεις και το φως γύρω απ' εκείνα τα σύρματα. Μάλιστα, το είπα, απάντησα, μπορώ να το κάνω πολύ εύκολα. Ωραία! φώναξε, τότε λοιπόν μπορούμε ν' αποδείξουμε πως κάνεις λάθος, πως χρησιμοποιείς κόλπα. Σηκώθηκε απ' τη θέση του τόσο βιαστικά που η καρέκλα κύλησε στο πάτωμα. Έτρεξε σε μία γωνιά του δωματίου, γονάτισε κι άρπαξε ένα κουτί που είχε σύρματα να βγαίνουν έξω από μία σπείρα απ' την κορυφή. Ήρθε προς το μέρος μου και το τοποθέτησε πάνω στο τραπέζι που βρισκόταν μπροστά μου. Τώρα είπε, τώρα, να ένα πολύ ενδιαφέρων κουτί που είναι γνωστό σαν κουτί υψηλής συχνότητας. Ζωγράφισε μου πάλι το πεδίο και θα σε πιστέψω ορίστε, ζωγράφισε αυτό το πεδίο. Με κοίταζε σαν να μου έλεγε. Σε παρακαλώ. Εντάξει, είπα, είναι αρκετά εύκολο. Ας το

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

βάλουμε κοντά στον πίνακα, διαφορετικά θα χρειαστεί να το σχεδιάσω από μνήμης. Κράτησε αυτός το τραπέζι απ' τη μία μεριά κι εγώ απ' την άλλη και το πήγαμε κοντά στον πίνακα, πήρα μία κιμωλία στα χέρια μου και πήγα να αρχίσω. Τότε όμως, Ω, είπα, μα τώρα δεν υπάρχει τίποτα πια. Κοίταξα με έκπληξη πουθενά δεν βρίσκονταν ούτε καλώδια, ούτε πεδίο, ούτε τίποτε. Γύρισε προς το μέρος του, τα χέρια του ήταν ακουμπισμένα πάνω σε έναν διακόπτη. Είχε κόψει το ρεύμα και τώρα καθόταν μπροστά μου με μία έκφραση αποβλάκωσης στο πρόσωπο του. Ώστε, λοιπόν μπορείς πράγματι και το βλέπεις! Είπε. Πόσο περίεργο. Πάτησε πάλι τον διακόπτη και μου είπε. Απομακρύνσου, μη κοιτάς και πες μου. Πότε ανοίγω και πότε κλείνω τον διακόπτη. Έκανα ότι μου είπε κι άρχισα να του λέω, αναμμένο, σβηστό, αναμμένο. Με μία τελευταία κίνηση άφησε τον διακόπτη και κάθισε σε μία καρέκλα έχοντας την έκφραση του ανθρώπου που τα πιστεύω του είχαν πιναχθεί στον αέρα. Ξαφνικά είπε. Το μάθημα τελείωσε. Γυρίζοντας προς το μέρος μου μου είπε. Εσύ μη φεύγεις, θέλω να σου μιλήσω. Οι άλλοι μουρμούρισαν με απογοήτευση. **68**

Είχαν έρθει να παρακολουθήσουν μία διάλεξη κι είχαν δει κάτι πολύ ενδιαφέρον, γιατί θα πρέπει τώρα να τούς διώχνουν. Αυτός όμως τούς πίεσε να φύγουν, σπρώχνοντας κάνα δύο μάλιστα απ' τούς ώμους για να βγουν πιο γρήγορα. Όταν μου μίλησε, η φωνή του ήταν χαμηλή. Πες μου περισσότερα για αυτό. Τι είδους τέχνασμα είναι αυτό. Δεν είναι τέχνασμα, απάντησα. Είναι μία ικανότητα με την οποία γεννήθηκα και που με ειδικές εγχειρήσεις της έδωσα μεγαλύτερη δύναμη. Μπορώ να δω τις αύρες. Μπορώ να δω τη δική σας Αύρα. Κοιτάζοντάς την καταλαβαίνω ότι δεν θέλετε να με πιστέψετε, δεν θέλετε να πιστέψετε ότι εγώ έχω μία ικανότητα που δεν έχετε εσείς. Θέλετε να αποδείξετε ότι κάνω λάθος. Όχι, είπε. Δεν θέλω να αποδείξω ότι κάνεις λάθος. Θέλω να αποδείξω ότι όλη μου η εκπαίδευση, όλες μου οι γνώσεις είναι σωστές κι αν σίγουρα εσύ μπορείς και βλέπεις την Αύρα, τότε όλα αυτά που μάθαινα τόσα χρόνια είναι λάθος. Όχι όλα, απάντησα. Με την εκπαίδευσή σας μπορείτε να αποδείξετε την ύπαρξη της αύρας, γιατί από τα λίγα που διάβασα γύρω απ' τον ηλεκτρισμό

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

εδώ στο πανεπιστήμιό σας, καταλαβαίνω ότι είναι εύκολο να δεις ότι το ανθρώπινο σώμα περιβάλλεται από ηλεκτρισμό. Τι τέλεια ανοησία! Είπε. Αυτό καταντά πια αίρεση. Λέγοντας αυτά πετάχτηκε απ' τη θέση του. Έλα μαζί μου στο διευθυντή, θα το τακτοποιήσουμε αυτό το θέμα αμέσως! Ο καθηγητής Λη καθόταν στο γραφείο του κι ήταν πολύ απασχολημένος με τα χαρτιά του πανεπιστημίου. Μας κοίταξε ήρεμα καθώς μπήκαμε μέσα, χαμηλώνοντας λίγο τα γυαλιά του. Σεβαστέ διευθυντή, υποκλίθηκε ο συνοδός μου, αυτός ο άνθρωπος, αυτός ο Θιβετιανός, ισχυρίζεται ότι μπορεί να βλέπει την Αύρα κι ότι όλοι οι άνθρωποι έχουμε αύρες. Προσπαθεί να με πείσει ότι ξέρει περισσότερα από μένα, τον καθηγητή του ηλεκτρισμού και του μαγνητισμού. Ο δρ. Λη ήρεμα μας έκανε νόημα να καθίσουμε και έπειτα ρώτησε. Λοιπόν, τι συμβαίνει ακριβώς. ο Λόμπσαγκ Ράμππα μπορεί να βλέπει τις αύρες. Αυτό το ξέρω. Γιατί παραπονιέσαι. Ο καθηγητής έμεινε με ανοιχτό το στόμα απ' την έκπληξη. Μα, σεβαστέ διευθυντή, διαμαρτυρήθηκε, πιστεύετε κι ε σ ε ί σ σε τέτοιες ανοησίες, σε τέτοιες αιρέσεις, σε τέτοια τεχνάσματα. **69**

Φυσικά και ναι, απάντησε ο δρ. Λη, γιατί ο άνθρωπος αυτός έρχεται απ! Το Θιβέτ κι έχω ακούσει να μιλάει γι' αυτόν ο Ανώτατος. Ο Πό Τσού έδειχνε πραγματικά συντριμμένος. Ο δρ. Λη γύρισε προς το μέρος μου κι είπε. Λόμπσαγκ Ράμππα, θα σε παρακαλέσω να μας πεις με δικά σου λόγια τι ξέρεις για την Αύρα. Πες μας αν ξέρουμε εμείς τίποτε γύρω απ' αυτό το θέμα. Πες μας μήπως μπορέσουμε και καταλάβουμε τίποτε και ωφεληθούμε κι εμείς απ' την ειδική σου εκπαίδευση. Τώρα τα πράγματα ήταν διαφορετικά. Συμπαθούσα τον δρ. Λη και μου άρεσε ο τρόπος που χειριζόταν το θέμα. Δρ. Λη είπα, όταν γεννήθηκα, είχα την ικανότητα να βλέπω τους ανθρώπους όπως πραγματικά είναι. Γύρω τους βρισκόταν μία Αύρα που πρόδιε την κάθε τους σκέψη, την κατάσταση της υγείας τους τόσο τη σωματική όσο και την πνευματική. Αυτή η Αύρα είναι το φως που προκαλείται από το εσωτερικό πνεύμα. Τα πρώτα χρόνια της ζωής μου, πίστευα ότι όλοι μπορούσαν να δουν τα πράγματα έτσι όπως τα έβλεπα κι εγώ, αργότερα έμαθα ότι δεν ήταν έτσι. Έπειτα, όπως θα ξέρετε, στην ηλικία

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

των επτά χρόνων, μπήκα σε ένα μοναστήρι κι ακολούθησα ειδική εκπαίδευση. Σ' αυτό το μοναστήρι μου έκαναν μία εγχείρηση για να με κάνουν να αποκτήσω και μεγαλύτερες δυνάμεις. Τις παλιές περασμένες μέρες, πριν ακόμα κι απο την ιστορία, συνέχισα, ο άνθρωπος είχε ένα τρίτο μάτι. Εξαιτίας της δικής του ανοησίας ο άνθρωπος έχασε την ικανότητα να χρησιμοποιεί αυτό το όργανο κι ο σκοπός της εκπαίδευσης μου στο μοναστήρι, ήταν να μπορέσω ξανά να το κάνω δικό μου. Τούς κοίταξα κι είδα ότι μέχρι στιγμής δεν είχε προκύψει κανένα πρόβλημα κατανόησης δρ. Λη, συνέχισα, το ανθρώπινο σώμα περιβάλλεται πρώτα από ένα γαλαζωπό φως, ένα φως γύρω στα δυόμιση με πέντε εκατοστά παχύ. Αυτό σκεπάζει ολόκληρο το φυσικό μας σώμα. Είναι το λεγόμενο αίθερικό σώμα και είναι το κατώτερο απ' όλα τα σώματα. Η ένταση του γαλάζιου χρώματος ποικίλλει ανάλογα με την κατάσταση της υγείας του ανθρώπου. Έπειτα πέρα απ' το σώμα, πέρα κι απ' το φυσικό και το αίθερικό βρίσκεται η Αύρα. Ποικίλλει στο μέγεθος τεράστια, ανάλογα με την κατάσταση της ανάπτυξης του ανθρώπου τον όποιο εξετάζουμε, ανάλογα με τη μόρφωσή του, ανάλογα με τις σκέψεις του. Η δίκια σας Αύρα, είπα στον διευθυντή, βρίσκεται ενάμιση μέτρο μακριά από το σώμα σας. **70**

Είναι η Αύρα ενός πνευματικού ανθρώπου. Η ανθρώπινη Αύρα, όποιο κι αν είναι το μέγεθος της, περιλαμβάνει πολλές χρωματιστές ζώνες, που κινούνται όπως τα σύννεφα στον νυχτερινό ουρανό. Αλλάζουν σύμφωνα με τις σκέψεις του καθενός. Στο σώμα υπάρχουν ιδιαίτερες ζώνες που παράγουν ένα ορισμένο χαρακτηριστικό τους χρώμα, σε οριζόντιες λωρίδες. Χτες, συνέχισα, κι ενώ μελετούσα στη βιβλιοθήκη, είδα ορισμένες εικόνες σ' ένα βιβλίο γύρω από κάποια δυτική θρησκεία. Απεικόνιζαν μορφές με χρυσές αύρες γύρω στα κεφάλια τους. Μήπως αυτό σημαίνει ότι οι κάτοικοι της δύσης, τούς όποιους νόμιζα κατώτερους μας, μπορούν να βλέπουν την ανθρώπινη Αύρα, ενώ εμείς οι ανατολίτες έχουμε χάσει αυτή την ικανότητα. Οι εικόνες αυτές των ανθρώπων της δύσης είχαν αύρες μόνο τριγύρω στο κεφάλι. Μα εγώ μπορώ και διακρίνω την Αύρα όχι μόνο στο κεφάλι μα και γύρω από ολόκληρο το σώμα. Είναι κάτι που το πετύχαινα από πολύ μικρός. Ο διευθυντής γύρισε προς τον Πό Τσού. Ορίστε, τα ίδια ακριβώς έλεγαν και οι πληροφορίες που είχα από πριν για

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Ο Θεραπευτής 1959

τον Ράμπα. Είχε μάλιστα πολύ βοηθήσει μ' αυτές του τις ικανότητες τούς αρχηγούς τού Θιβετιανού κράτους. Αυτός άλλωστε είναι και ο λόγος που σπουδάζει εδώ, μαζί μας. Ελπίζεται ότι θα βοηθήσει αργότερα πάρα πολύ στη σχεδίαση και κατασκευή μιας μηχανής που θα επιτρέπει να γίνεται από τον καθένα ορατή η Αύρα, για σκοπούς διαγνωστικούς και θεραπευτικούς. Μα τι σας έκανε να έρθετε στο γραφείο μου σήμερα ρώτησε. Ο καθηγητής φαινόταν αρκετά σκεπτικός. Απάντησε. Μόλις ξεκινούσαμε το πρώτο μάθημα για τον μαγνητισμό πριν προλάβω να δείξω τίποτα, μόλις μίλησα για τα μαγνητικά πεδία, ο άνθρωπος αυτός είπε ότι μπορούσε να δει το μαγνητικό πεδίο γύρω από τον πεταλοειδή μαγνήτη, πράγμα που ήξερα πως ήταν ολότελα φανταστικό. Έτσι τον προκάλεσα να σχεδιάσει στον πίνακα αυτό που ισχυριζόταν ότι έβλεπε. Προς μεγάλη μου έκπληξη, συνέχισε, κατάφερε και σχεδίασε με ακρίβεια το πεδίο. Μπόρεσε ακόμα να σχεδιάσει το πεδίο γύρω από ένα μετασχηματιστή υψηλών συχνοτήτων, και όταν διέκοψα το ρεύμα δεν έβλεπε τίποτα. Είμαι σίγουρος ότι χρησιμοποιούσε κάποιο τέχνασμα. Κοίταξε προκλητικά τον διευθυντή 71

Όχι, είπε ο δρ. Λη, πράγματι δεν υπήρχε κανένα τέχνασμα. Κανένα απολύτως. Αυτό μπορώ να σας το βεβαιώσω εγώ προσωπικά. Πριν αρκετά χρόνια συνάντησα τον οδηγό του μαθητή σας, τον Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ, έναν από τούς πιο επιφανείς άντρες του Θιβέτ, και εκείνος, από την καλοσύνη του, και χάρη στη φιλία που υπήρχε ανάμεσα μας, δέχτηκε να υποβληθεί σε ορισμένα τεστ, τα όποια απέδειξαν πως μπορούσε να πετύχει τα ίδια πράγματα που πέτυχε τώρα και ο Ράμπα. Εκείνο τον καιρό μπορέσαμε ένα ειδικό γκρουπ καθηγητών να κάνουμε πολύ σοβαρές έρευνες γύρω απ' αυτά τα φαινόμενα. Δυστυχώς όμως οι προκαταλήψεις, ο συντηρητισμός και ο φθόνος πολλών συναδέλφων μας εμπόδισαν να εκδώσουμε τις εργασίες μας. Είναι κάτι που λυπάμαι αφάνταστα που δεν το έκανα. Για μερικές στιγμές απλώθηκε σιωπή. Σκέφτηκα πόσο καλός φάνηκε ο διευθυντής μαζί μου που με τίμησε με την εμπιστοσύνη του. Ο καθηγητής φαινόταν πολύ συνοφρυωμένος, σαν να είχε δεχτεί κάποιο σοβαρό κτύπημα. Στράφηκε προς το μέρος μου και ρώτησε. Αν έχεις αυτή

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

τη δύναμη, τότε γιατί σπουδάζεις την ιατρική. Θέλω να μελετήσω όχι μόνο την ιατρική, του απάντησα, μα και άλλες επιστήμες, ώστε να μπορέσω να βοηθήσω στην κατασκευή μιας συσκευής όμοιας με εκείνη που ξέρω ότι υπάρχει στα υψίπεδα Τσάνγκ Τάνγκ στο Θιβέτ. Ο διευθυντής μ' έκοψε στη μέση της φράσης μου. Ναι, ξέρω πως είσαστε μέλος μιας αποστολής σ' αυτά τα υψίπεδα. Θα ήθελα να μου μιλούσατε λίγο για εκείνη τη συσκευή. Πριν από αρκετό καιρό, είπα, ύστερα από προτροπή του Δαλάι Λάμα, μία μικρή ομάδα μοναχών ξεκίνησε μία εξερευνητική αποστολή σε μία κρυμμένη κοιλάδα στα υψίπεδα Τσάνγκ Τάνγκ. Στην κοιλάδα αυτή συναντήσαμε μία πόλη κτισμένη πολύ πριν τούς καιρούς για τούς οποίους μιλά η γραπτή ιστορία. Ήταν μία πόλη κάποιας ολότελα ξεχασμένης εποχής, μία πόλη μισοθαμμένη στο κρύσταλλο ενός παγόβουνου. Το τμήμα της όμως εκεί που είχε λιώσει ο πάγος, εκεί που ζεσταινόταν ο τόπος από θερμούς πίδακες, έμενε ανέπαφο, με όλα τα κτίρια και τις συσκευές του. Μία από αυτές τις συσκευές ήταν ένα είδος κουτιού μέσα στο οποίο όταν κοιτούσε κανείς έβλεπε την ανθρωπίνη Αύρα σε όλες της τις λεπτομέρειες.**72**

Από τα χρώματα αυτής της αύρας και τη γενική της εμφάνιση, μπορούσαν οι χειριστές εκείνης της συσκευής να πάρουν μία απόλυτα ακριβή εικόνα της κατάστασης της υγείας οποιουδήποτε. Και όχι μόνο αυτό. Μπορούσαν ακόμα να δουν αν κανείς ήταν ιδιαίτερα ευαίσθητος σε ορισμένους τύπους ασθενειών, ακόμα και το αν έμελλε να προσβληθεί από κάποια ασθένεια. Αυτό συνέβαινε γιατί πολύ πριν εκδηλωθεί κάποια αρρώστια στο φυσικό σώμα, τα ίχνη της φαίνονται καθαρά στο αίθερικό. Πολύ πριν δηλαδή προσβάλουν τον οργανισμό τα μικρόβια του κρυολογήματος, ας πούμε, υπάρχουν στην Αύρα ενδείξεις της παρουσίας τους. Και είναι πολύ πιο εύκολο να πετύχει μία θεραπεία όταν η αρρώστια βρίσκεται στα πρώτα πρώτα της στάδια. Ο διευθυντής κούνησε καταφατικά το κεφάλι του και τόνισε. Είναι πολύ ενδιαφέρον όλα αυτά. Συνεχίστε. Έχω στο μυαλό μου μία σύγχρονη έκδοση αυτής της πανάρχαιας συσκευής, θα ήθελα πολύ να βοηθήσω να κατασκευαστεί μία παρόμοια συσκευή, έτσι ώστε και ο πιο μη διορατικός γιατρός να είναι ικανός, χρησιμοποιώντας αυτή τη συσκευή, να

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Ο Θεραπευτής 1959

δει την Αύρα των ασθενών του σε κάθε της λεπτομέρεια. Διαθέτοντας ανάλογους χάρτες της αύρας θα μπορούσε, συγκρίνοντας αυτό που έβλεπε με τον χάρτη, να μαθαίνει στη στιγμή τι ακριβώς βασανίζει τον πελάτη του, χωρίς καμιά δυσκολία η πιθανότητα λάθους. Μα, είπε ο καθηγητής, τώρα είναι πολύ αργά. Οι ακτίνες X έχουν ήδη ανακαλυφτεί και χρησιμοποιούνται! Ακτίνες Χ! Είπε ο δρ. Λη. Ώ, αγαπητέ μου, αυτές είναι άχρηστες μπροστά στη μέθοδο που συζητούμε τώρα. Ο Λόμπσανγκ Ράμπα δεν θέλει να παρουσιάσει τα κόκαλα, θέλει να κάνει ορατή την ίδια τη χωριστή δύναμη κάθε οργανισμού. Καταλαβαίνω απόλυτα τι εννοεί και νομίζω πως η μεγαλύτερη δυσκολία που θα συναντήσει, θα είναι ο συντηρητισμός και ο φθόνος των συναδέλφων του. Γύρισε ξανά προς το μέρος μου. Μα πως θα μπορούσε κανείς να βοηθήσει τούς διανοητικά ασθενείς με μία τέτοια συσκευή. Σεβαστέ διευθυντά, απάντησα, αν, για παράδειγμα, κάποιο πρόσωπο έχει σχιζοφρενικές τάσεις, η Αύρα του το δείχνει πολύ καθαρά γιατί χωρίζεται και αυτή σε δύο μέρη. Υποστηρίζω μάλιστα πως με μία κατάλληλη συσκευή ίσως με ρεύματα υψηλής συχνότητας θα μπορούσαν αυτά τα δύο χωριστά τμήματα της αύρας να κολληθούν μεταξύ τους, πετυχαίνοντας έτσι μία θεραπεία. **73**

Τώρα που γράφω για αυτά τα πράγματα στη δύση ανακαλύπτω πως υπάρχει μεγάλο ενδιαφέρον. Πολλοί γιατροί, με θέσεις ζηλευτές στον ιατρικό κόσμο, έχουν εκδηλώσει το ενδιαφέρον τους, μα όλοι ανεξάρτητα παρακαλούν να μην αναφερθεί το όνομα τους, καθώς αυτό θα σήμαινε και κηλίδωση της φήμης τους! Ίσως να ενδιαφέρουν λίγες ακόμα παρατηρήσεις. Έχετε ποτέ προσέξει τα ηλεκτρικά σύρματα μεταφοράς το πρωί, με την ομίχλη. Αν το κάνετε και ιδιαίτερα στις ορεινές περιοχές, θα δείτε μία κορώνα γύρω απ' αυτά τα σύρματα. Αν διαθέτετε πολύ καλή όραση θα βλέπατε τα φώτα αυτά, που είναι η κορώνα, να τρεμοπαίζουν, σβήνοντας και δυναμώνοντας σύμφωνα με τον ρυθμό αλλαγής της πολικότητας του ρεύματος που περνά από τα σύρματα. Κάτι παρόμοιο συμβαίνει και με την ανθρώπινη Αύρα. Οι προγονός μας θα πρέπει να έβλεπαν αυτές τις αύρες η αυτή την Άλω γύρω από τούς ανθρώπους, γιατί μπόρεσαν να τη ζωγραφίσουν γύρω από τα κεφάλια των αγίων. Αυτό, σίγουρα, δεν μπορεί ν' αποδοθεί στην φαντασία τους, γιατί αν ήταν

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

φαντασία γιατί να περιοριστεί το φως στο κεφάλι και να μη το ζωγραφίσουν και σ' όλο το σώμα. Μήπως επειδή το κεφάλι είναι ισχυρότερο. Η σύγχρονη επιστήμη έχει ήδη μετρήσει τα εγκεφαλικά κύματα, έχει ήδη μετρήσει το ηλεκτρικό δυναμικό του ανθρώπινου σώματος. Υπάρχει μάλιστα ένα πολύ φημισμένο νοσοκομείο όπου είχε ξεκινήσει, εδώ και πολλά χρόνια, έρευνα γύρω από τις ακτίνες Χ. Στη διάρκεια αυτής της ερευνάς οι επιστήμονες πήραν τυχαία και φωτογραφίες της ανθρώπινης αύρας. Μη καταλαβαίνοντας όμως τι ήταν, τις είχαν απορρίψει σαν άχρηστο ενοχλητικό γρίφο. Άλλωστε δεν προσπαθούσαν να φωτογραφίσουν χρώματα γύρω από το ανθρώπινο σώμα αλλά τα κόκαλα και τα εσωτερικά όργανα. Κατά τη γνώμη μου, η απόρριψη αυτών των φωτογραφιών της αύρας ήταν τραγικό λάθος, γιατί αυτές είναι πολύ πιο ανώτερες από τις ακτίνες Χ. Είμαι απόλυτα πεπεισμένος, πάντως, πως αρκεί λίγη έρευνα για να μπορέσουν όλοι οι γιατροί να εφοδιαστούν με μία μικρή συσκευή, που θα τούς επιτρέπει να βλέπουν πάρα πολύ εύκολα την Αύρα των ασθενών τους. Θα ήταν η μεγαλύτερη βοήθεια που θα μπορούσε ποτέ να δοθεί στους γιατρούς. **74**

Ο κάθε γιατρός με αυτή τη συσκευή θα μπορούσε να κάνει αλάνθαστες διαγνώσεις, βασιζόμενος πάνω στις ζώνες των χρωμάτων και τις τυχόν ανωμαλίες του περιγράμματος της αύρας. Η διάγνωση πάντως, παρόλο που είναι το απαραίτητο βήμα για τη θεραπεία, καταντά άχρηστη αν δεν διαθέτει κανείς κι ανάλογα θεραπευτικά μέσα. Έχω στο μυαλό μου μία ανάλογη θεραπευτική συσκευή, που πιστεύω θα ήταν ιδιαίτερα αποτελεσματική στις περιπτώσεις των διανοητικών ασθενειών. **75**

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Ο Θεραπευτής 1959

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ ΠΕΤΩΝΤΑΣ

Ήταν ένα ζεστό, πνιγηρό βράδυ χωρίς καθόλου άνεμο. Τα σύννεφα πάνω από το βράχο όπου περπατούσαμε, στέκονταν κάπου εκατό μέτρα πάνω απ' τα κεφάλια μας, θυμίζοντάς μου το Θιβέτ έτσι όπως έμοιαζαν με φανταστικές απότομες βουνοκορφές. Ο Χουάγκ κι εγώ είχαμε περάσει μία κουραστική μέρα στην αίθουσα ανατομίας. Οι μυρουδιές των

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

πολυκαιρισμένων πτωμάτων και των αντισηπτικών μας είχαν αληθινά εξαντλήσει. Αναρωτιόμουν τι γύρευα κι άφησα το Θιβέτ, όπου ο αέρας ήταν καθαρός σαν τις καρδιές των ανθρώπων. Ύστερα από αρκετή ώρα στις αίθουσες ανατομίας είχαμε πλυθεί και βγήκαμε να περπατήσουμε σ' αυτόν το βράχο. Άρεσε και στους δύο μας να περπατούμε τα βράδια κοιτάζοντας τη φύση. Κάτω στο ποτάμι η κυκλοφορία δεν σταματούσε ποτέ. Μπορούσαμε να διακρίνουμε από τη θέση μας τούς βαστάζους που φόρτωναν εμπορεύματα τα πλοία. Κυκλοφορούσαν αιώνια με ένα καλάμι μπαμπού στις πλάτες τους, στις άκρες του οποίου στερέωναν τα καλάθια με τα εμπορεύματα, που πολλές φορές έφταναν τα σαράντα πέντε κιλά. Τα ίδια τα καλάθια ζύγιζαν δύο κιλά το καθένα κι έτσι ο κάθε βαστάζος είχε στην πλάτη του συνέχεια, ολόκληρη τη μέρα, κάπου ογδόντα κιλά βάρος. Η ζωή ήταν πολύ σκληρή για αυτούς τούς Κινέζους, δούλευαν ως το θάνατό τους, που άλλωστε ερχόταν πολύ νωρίς να τούς βρει. Και πέθαιναν εξαντλημένοι, σαν τ' άλογα των αμαξιών, έχοντας ίσως περάσει δυσκολότερη κι απ' αυτά ζωή. Και μετά το θάνατό τους ακόμα δεν σταματούσαν τα βάσανά τους, γιατί πολλές φορές ήταν πάνω στα δικά τους σώματα που μαθαίναμε ανατομία. **77**

Πάνω στα δικά τους σώματα οι νεαροί γιατροί αποκτούσαν τις ικανότητες εκείνες, που θα τούς έκαναν άξιους να σώσουν πολλές ανθρώπινες ζωές στην καριέρα τους. Αφήσαμε τον απότομο βράχο κι αρχίσαμε να κατεβαίνουνε. Ο άνεμος, φορτωμένος με το άρωμα των δέντρων και των λουλουδιών, φυσούσε ίσια στα πρόσωπα μας. Λίγο πιο μπροστά μας είδαμε λίγα δέντρα και τραβήξαμε προς μέρος τους. Λίγα μέτρα από το βράχο σταματήσαμε νιώθοντας παράξενα, έχοντας μία ανεξήγητη αίσθηση επερχόμενης καταστροφής, κάτι το ανεξήγητο. Κοιταχτήκαμε μ' απορία, δεν μπορούσαμε να προσδιορίσουμε την αιτία αυτής της αίσθησης. Ο Χουάγκ μίλησε πρώτος. Δεν μπορεί να είναι κεραυνός. Βέβαια όχι, του απάντησα. Είναι κάτι πολύ παράξενο, κάτι για το οποίο δεν ξέρουμε τίποτα. Σταθήκαμε αβέβαιοι ν' αφουγκραστούμε. Κοιτάξαμε τριγύρω μας,

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

στο χώμα, στα δέντρα κι ύστερα στα σύννεφα. Από τα σύννεφα ερχόταν ο θόρυβος που μας είχε τρομοκρατήσει τόσο, ένα σταθερό βουητό που δυνάμωνε ολοένα. Καθώς κοιτούσαμε προς τα πάνω, είδαμε ανάμεσα στα σύννεφα ένα μαυριδερό αντικείμενο με φτερά να πετά γρήγορα. Κρύφτηκε πίσω απ' τα σύννεφα σχεδόν πριν προλάβουμε να το δούμε. Ω! Φώναξα, ένας από τούς θεούς του ουρανού έρχεται να μας πάρει. Δεν μπορούσαμε να κάνουμε τίποτα. Σταθήκαμε εκεί που βρισκόμαστε, μη ξέροντας τι θα συμβεί υστέρα από λίγο. Ο θόρυβος μεγάλωνε όλο και περισσότερο. Έμοιαζε πια με αλλεπάλληλες βροντές. Κανείς από μας δεν είχε ποτέ ακούσει παρόμοιο θόρυβο. Ύστερα από λίγο ένα τεράστιο αντικείμενο έκανε την εμφάνιση του, διώχνοντας με τα φτερά του τα σύννεφα, σαν να ήταν ανυπόμονο ν' απελευθερωθεί από τα δεσμά τους. Πετάχτηκε από τον ουρανό, γλίστρησε ακριβώς πάνω απ' τα κεφάλια μας, προσπέρασε το βράχο κι εξαφανίστηκε πίσω του με ένα ανατριχιαστικό θόρυβο και σφύριγμα. Ύστερα απ' αυτόν τον τελευταίο θόρυβο απλώθηκε σιωπή. Μείναμε εκεί που βρισκόμαστε αποσβολωμένοι, κοιτάζοντας ο ένας τον άλλο. Ύστερα, ταυτόχρονα σχεδόν, γυρίσαμε και τρέξαμε προς την άκρη του βράχου, να δούμε τι είχε απογίνει αυτό το αντικείμενο από τον ουρανό, το τόσο παράξενο και θορυβώδες. Φτάνοντας στην άκρη του βράχου, πέσαμε μπρούμυτα και κοιτάξαμε προσεκτικά κάτω. Κοντά στο ποτάμι που κυλούσε πιο κάτω, σ' ένα μέρος όλο άμμο, βρισκόταν ακίνητο το φτερωτό τέρας. **78**

Καθώς το κοιτούσαμε, ακούστηκε ένας κρότος κι από κάπου πετάχτηκε μία φλόγα κι ένα σύννεφο μαύρου καπνού. Μας τρόμαξε τόσο που χλωμιάσαμε. Μα αυτό ήταν το λιγότερο. Προς μεγάλη μας έκπληξη και τρόπο είδαμε να σχηματίζεται ένα άνοιγμα στα πλευρά του τέρατος και δύο ανθρώπους να βγαίνουν από κει. Ως εκείνη τη στιγμή το θέαμα με είχε τελείως απορροφήσει, όμως χάναμε τον καιρό μας έτσι που καθόμαστε ακίνητοι. Τίναχτήκαμε πάνω σαν ελατήρια και τρέξαμε προς το μονοπάτι που οδηγούσε κάτω στον ποταμό. Περάσαμε τρέχοντας το δρόμο με τα σκαλοπάτια, αγνοώντας και την κυκλοφορία και τούς καλούς τρόπους, με μόνη σκέψη να φτάσουμε όσο γινόταν γρηγορότερα στην όχθη του ποταμού. Όταν όμως κάποτε φτάσαμε στο σκοπό μας, μεγάλη

Τ. Λομπσανγκ Ράμπια Ο Θεραπευτής 1959

απογοήτευση μας περίμενε. Δεν υπήρχε ούτε μία βάρκα, ούτε ένας βαρκάρης να μας περάσει απέναντι. Είχαν όλοι περάσει απέναντι κι ήταν τώρα εκεί που θα θέλαμε κι εμείς να είμαστε. Όμως όχι! Πίσω από ένα ογκόλιθο διέκρινα μία βάρκα. Τρέξαμε προς τα εκεί σκοπεύοντας να την πάρουμε μόνοι μας, όταν όμως πλησιάσαμε αρκετά, είδαμε ένα γέρο, πολύ γέρο Κινέζο να κατηφορίζει ένα μονοπάτι τραβώντας προς τη βάρκα. Κρατούσε δίχτυα στα χέρια του. Έ, παππού! Φώναξε ο Χουάγκ, μας παίρνεις απέναντι. Χμμ, έκανε ο γέροντας, δεν θέλω να πάω. Τι προσφέρετε. Πέταξε τα δίχτυα του στη βάρκα κι έγειρε το σώμα του στα πλευρά της, παίζοντας στο στόμα του την παμπάλαιη πίπα του. Σταύρωσε τα χέρια του κι έμεινε να μας κοιτά, λες και θα περνούσαμε ολόκληρη τη νύχτα συζητώντας. Εμείς εντωμεταξύ χορεύαμε από ανυπομονησία. Έλα λοιπόν, παππού, πες μας πόσα ζητάς. Ο γέροντας είπε ένα φανταστικό ποσό, ένα ποσό που νομίζαμε θα ήταν αρκετό για ν' αγοράσουμε ολόκληρη τη παλιά του βάρκα. Είμαστε όμως σε τέτοια κατάσταση που θα δίναμε σχεδόν ότι είχαμε και δεν είχαμε για να περάσουμε απέναντι. Ο Χουάγκ άρχισε τα παζάρια. Τον έκοψα όμως εγώ. Ω, ας μη χάνουμε τον καιρό μας, ας του δώσουμε τα μισά απ' όσα ζητάει. Ο γέροντας άρπαξε την ευκαιρία. Ακόμα κι αυτή η αμοιβή ήταν δέκα φορές πιο πάνω απ' αυτά που θα έπρεπε κανονικά να πάρει.**79**

Άρπαξε λοιπόν την ευκαιρία κι έτρεξε προς τη βάρκα του. Τρέξαμε από πίσω του. Σιγά, νεαροί μου, σιγά, θα καταστρέψετε τη βάρκα μου είπε. Έλα, παππού, είπε ο Χουάγκ, η μέρα πάει να τελειώσει, βιάσου. Ο γέροντας ανέβηκε στη βάρκα του τρίζοντας σχεδόν από τούς ρευματισμούς, μουρμουρίζοντας. Πήρε με αργές κινήσεις ένα ραβδί κι έσπρωξε τη βάρκα στο ρεύμα. Είμαστε ανυπόμονοι, προσπαθούσαμε να σπρώξουμε με τη σκέψη τη βάρκα, να φτάσουμε πιο γρήγορα, μα τίποτα δεν μπορούσε ν' αναγκάσει τον γέροντα να ταχύνει το ρυθμό του. Στο μέσο περίπου της απόστασης μας παρέσυρε για λίγο το ρεύμα, μα ο γέροντας κατάφερε να σταθεροποιήσει τη βάρκα και σε λίγο βρισκόμαστε πολύ κοντά στην

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Ο Θεραπευτής 1959

απέναντι όχθη. Για να μην χάνουμε καιρό, πολύ πριν φτάσουμε είχα βγάλει και είχα μετρήσει την αμοιβή του βαρκάρη. Μόλις πλησιάσαμε αρκετά την όχθη, τα έδωσα στο γέροντα. Τα πήρε με μία εκπληκτικά γρήγορη κίνηση. Δεν περιμέναμε να αράξει. Πηδήξαμε ως το γόνατο στο νερό και τρέξαμε έξω. Μπροστά μας στεκόταν εκείνη η υπέροχη μηχανή, η εκπληκτική μηχανή που είχε φτάσει από τούς ουρανούς, φέρνοντας ανθρώπους μαζί της. Την κοιτούσαμε με δέος, έκπληκτοι ακόμα και με τη δική μας τόλμη που πλησιάζαμε σε τόσο μικρή απόσταση. Ήταν κι άλλος κόσμος εκεί, μα έμεναν όλοι αρκετά μακριά, κανείς τους δεν τολμούσε να πλησιάσει. Εμείς μόνο πήγαμε πολύ κοντά, πήγαμε κάτω απ' τα φτερά της, αγγίξαμε τα λάστιχα στις ρόδες της και ρίξαμε μία ματιά στο υλικό απ' το οποίο ήταν όλη φτιαγμένη. Πήγαμε κοντά στην ουρά κι είδαμε πως εκεί δεν υπήρχε τροχός, μα ένα κομμάτι μέταλλο σαν ελατήριο, με κάτι σαν παπούτσι στην άκρη του. Να, είπα, αυτό θα πρέπει να είναι για να κόβει την ταχύτητα καθώς θα προσγειώνεται. Είχαμε στους χαρταετούς στο Θιβέτ κάτι παρόμοιο διατακτικά, μισοτρομαγμένοι, πιάσαμε με τα δάχτυλα τα πλευρά της μηχανής. Μ' έκπληξη ανακαλύψαμε πως ήταν κάποιο είδος ύφασμα, βαμμένο με κάποιο τρόπο και τεντωμένο πάνω σ' ένα ξύλινο πλαίσιο. Κι αυτό δεν ήταν τίποτα! Στα μισά περίπου της απόστασης ανάμεσα στα φτερά και την ουρά υπήρχε ένα τετράγωνο κομμάτι ξύλου. Πήγαμε κοντά, το αγγίξαμε και παραλίγο να λιποθυμήσουμε από το σοκ, καθώς την άλλη στιγμή το είδαμε ν' ανοίγει και να πηδά ανάλαφρα ένας άντρας, μα την αλήθεια, είπε, φαίνεστε να ενδιαφέρεστε πραγματικά. **80**

Έτσι είναι, απάντησα. Έχω πετάξει με κάτι παρόμοιο, ένα αθόρυβο, στο Θιβέτ. Έμεινε να με κοιτά με μάτια ορθάνοιχτα. Ακουσα καλά, είπε, στο Θιβέτ ρώτησε. Μα βέβαια, απάντησα. Ο Χουάγκ μπήκε στη μέση. Ο φίλος μου είναι ένας ζωντανός Βούδας, ένας Λάμα που μελετά ιατρική στην Τσονγκτσίνγκ. Στην πατρίδα του συνήθιζε να πετά με χαρταετούς, είπε. Ο άνθρωπος από τη μηχανή φάνηκε να ενδιαφέρεται. Αυτό είναι εκπληκτικό, είπε. Θα θέλατε να έρθετε μέσα, να καθίσουμε να συζητήσουμε. Γύρισε και μας οδήγησε στο εσωτερικό της μηχανής. Δεν δίστασα να τον ακολουθήσω. Είχα πολλές εμπειρίες στη ζωή μου κι αν αυτός ο άνθρωπος μπορεί κι εμπιστεύεται τον εαυτό του σ' αυτή τη μηχανή, γιατί να μη μπορώ να το

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

κάνω κι εγώ. Μπήκα πρώτος λοιπόν. Σε λίγο με ακολούθησε κι ο Χουάγκ. Είχα δει ένα παρόμοιο, ίσως μεγαλύτερο, αντικείμενο στα υψίπεδα του Θιβέτ, μία μηχανή, με την οποία οι θεοί του ουρανού είχαν αφήσει τον κόσμο μας, ταξιδεύοντας προς τούς ουρανούς. Μια εκείνη η μηχανή ήταν διαφορετική, δεν έκανε θόρυβο κι έτσι δεν ήταν τόσο τρομακτική. Αυτή εδώ όμως είχε έρθει μουγκρίζοντας στη Γη, δονώντας τον αέρα. Στο εσωτερικό υπήρχαν καθίσματα, άνετα μάλιστα καθίσματα. Καθίσαμε κι ο άντρας που μας είχε προσκαλέσει, άρχισε να μου κάνει διάφορες ερωτήσεις για το Θιβέτ, ερωτήσεις που έβρισκα εντελώς χαζές. Το Θιβέτ ήταν τόσο κοινός, τόσο συνηθισμένος τόπος και να τώρα ένας άνθρωπος που έβγαινε μέσα από την πιο φανταστική μηχανή του κόσμου, που συνέχεια ήθελε να μιλάμε για το Θιβέτ. Ύστερα από πολλά, πάντως, καταφέραμε να αποσπάσουμε και λίγες πληροφορίες από τη μεριά του. Η τόσο εκπληκτική εκείνη μηχανή ονομαζόταν αεροπλάνο και ήταν μία συσκευή που διέθετε μηχανές για να την σηκώνουν στον ουρανό. Στις μηχανές εκείνες οφειλόταν κι ο τρομακτικός θόρυβος, είπε. Το αεροπλάνο αυτό, μας είπε, είχε φτιαχτεί από τούς Αμερικανούς και είχε αγοραστεί από μία Κινεζική εταιρία στη Σαγκάη, με την προοπτική να δημιουργηθεί αεροπορική συγκοινωνία ανάμεσα στη Σαγκάη και στην Τσονγκτσίνγκ. Οι τρεις άντρες που είχαμε δει ήταν ο πιλότος, ο πλοηγός κι ένας μηχανικός, σε μία δοκιμαστική πτήση. **81**

Ο πιλότος ο άντρας με τον οποίο μιλούσαμε είπε. Βρισκόμαστε εδώ για να προκαλέσουμε το ενδιαφέρον σημαίνοντων προσώπων, θα τούς πάρουμε μαζί μας σε μία πτήση, ώστε να βοηθήσουν τα σχέδιά μας για την ίδρυση της αερογραμμής. Κουνήσαμε τα κεφάλια μας. Σκεφτόμαστε πόσο υπέροχα θα ήταν κι ευχόμαστε να είμαστε κι εμείς ανάμεσα σ' εκείνους που θα μπορούσαν να πετάξουν με αυτή τη μηχανή. Ο πιλότος συνέχισε. Εσύ είσαι από το Θιβέτ, είσαι αληθινά σημαίνον πρόσωπο, θα ήθελες να δοκιμάσεις μαζί μας αυτή τη μηχανή. Είπα. Προς θεού, μα και βέβαια, όσο γρηγορότερα γίνεται! Έκανε νόημα στον Χουάγκ και του ζήτησε να βγει έξω. Ω, όχι, είπα. Όχι. Αν πάμε, θα πάμε μαζί. Έτσι άφησαν και τον Χουάγκ

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

να έρθει μαζί δεν με ευχαρίστησε γι' αυτό αργότερα. Οι δύο άντρες που είχαν βγει από το αεροπλάνο λίγο πιο πριν, ήρθαν κοντά κι έκαναν διάφορα νοήματα με τα χέρια. Έκαναν κάτι μπροστά, στο ρύγχος του αεροπλάνου, κι ύστερα ακούστηκε κάτι σαν δυνατή έκρηξη. Έκαναν ύστερα και κάτι άλλο και ξαφνικά ξέσπασε ένας τρομερός, συνεχής θόρυβος. Όλο το αεροπλάνο κλυδωνιζόταν. Κρατηθήκαμε απ' όπου μπορούσαμε κι όσο σφιχτά μπορούσαμε, νομίζοντας πως κάτι δεν πήγε καλά και πως θα τιναζόμαστε από στιγμή σε στιγμή στον αέρα. Κρατηθείτε, είπε ο πιλότος. Πολύ άχρηστη συμβουλή δεν μπορούσαμε να κρατηθούμε περισσότερο. Απογειωνόμαστε, είπε. Τα λόγια του ακολούθησαν κάτι τρομερά τραντάγματα, κουνήματα, χτύποι, χειρότερα από εκείνα που είχα νιώσει την πρώτη φορά που πέταξα με χαρταετό στο Θιβέτ. Αυτά ήταν πολύ χειρότερα, γιατί εκτός από τα τραντάγματα υπήρχε κι αυτός ο φρικτός, ασταμάτητος θόρυβος. Ένα τελευταίο τράνταγμα, που παραλίγο να ξεκολλήσει το κεφάλι μου από τούς ώμους, το ακολούθησε μία αίσθηση, σαν κάποιος να με πίεζε από πάνω και στην πλάτη. Κατάφερα να σηκώσω το κεφάλι μου και να κοιτάξω από το παράθυρο που βρισκόταν δίπλα μου. Βρισκόμαστε στον αέρα και συνεχώς κερδίζαμε ύψος. Είδα το ποτάμι να απλώνεται από κάτω σαν ασημένιο νήμα. Είδαμε τις βάρκες και τα μικρά καϊκία σαν ξύλινα παιχνίδια ν' αρμενίζουν στο νερό. Ύστερα κοιτάξαμε την πόλη με τούς δρόμους της, τούς απότομους δρόμους της, που με τόσο κόπο ανεβαίναμε. **82**

Από το ύψος μας φαίνονταν εντελώς οριζόντιοι. Τα κλιμακωτά χωράφια όμως έδιναν ακόμα μία εντύπωση του πόσο απότομες ήταν οι πλαγιές του λόφου, όπου είχε κτιστεί η Τσονγκτσίνγκ. Αντικρίσαμε τούς χωρικούς που πήγαιναν στις δουλειές τους, χωρίς να μας προσέχουν. Ξαφνικά, βρεθήκαμε μέσα σε μία παράξενη ομίχλη, παντού επικρατούσε το λευκό κι ακόμα κι οι μηχανές δεν δούλευαν καλά έτσι φαινόταν. Βρισκόμαστε ανάμεσα στα σύννεφα μετά από λίγα λεπτά όμως το φως έγινε δυνατότερο. Ξεχυθήκαμε στο χλωμό γαλάζιο του ουρανού, λουστήκαμε στο χρυσό φως του ήλιου. Καθώς κοιτάζαμε κάτω, όλα μας φαίνονταν σαν μία τεράστια θάλασσα από χιόνι, παντού απλωνόταν ένα κατάλευκο χρώμα, τα μάτια πονούσαν

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

απ' αυτή την απεραντοσύνη. Όλο κι ανεβαίναμε και κάποια στιγμή κατάλαβα ότι ο άνθρωπος που καθόταν στη μηχανή μου μιλούσε. Ασφαλώς δεν θα έχεις φθάσει ποτέ τόσο ψηλά, είπε, ποτέ τόσο ψηλά. Δεν είναι έτσι, απάντησα, γιατί, όταν για πρώτη φορά πέταξα με αετό βρέθηκα 5 χιλιόμετρα ψηλά. Αυτό του έκανε μεγάλη εντύπωση. Γύρισε και κοίταξε έξω απ' ένα πλαϊνό παράθυρο, το φτερού εξαφανίστηκε απ' τα μάτια μας και γλιστρήσαμε σε μία μεγάλη, φοβερή βουτιά. Ο Χουάγκ απέκτησε ένα φοβερό, πρασινωπό χρώμα και πράγματα που δεν μπορούν να γραφτούν του συνέβησαν. Έπεσε απ' τη θέση του και ξάπλωσε με το πρόσωπο του στο πάτωμα του αεροπλάνου. Δεν ήταν ευχάριστο θέαμα, αλλά κι ότι περνούσε ο ίδιος δεν ήταν ευχάριστο. Εγώ εγώ ήμουν τελείως άτρωτος στη ναυτία, όσον αφορά τα αεροπλάνα, κι έτσι δεν κατάλαβα τίποτε, μόνο που ευχαριστιόμουν βαθύτατα για τις μανούβρες. Ο Χουάγκ όμως ήταν φοβερά αναστατωμένος. Όταν προσγειωθήκαμε δεν ήταν τίποτε άλλο από μία μάζα έτοιμη να διαλυθεί και που και που άφηνε να της ξεφύγει κάποιο μικρό βογκητό. Ο Χουάγκ δεν ήταν καθόλου καλός αεροπόρος! Πριν προσγειωθούμε, ο πιλότος έσβησε τις μηχανές κι άφησε το αεροπλάνο να γλιστρήσει στον ουρανό, κατεβαίνοντας όλο και χαμηλότερα. Δεν ακουγόταν τίποτε άλλο εκτός από το σφύριγμα του αέρα, που περνούσε πάνω απ' τα φτερά μας και το τριξιμο των πλευρών του αεροπλάνου, που μας θύμιζε ότι βρισκόμαστε σε μία μηχανή κατασκευασμένη απ' τον άνθρωπο. **83**

Ξαφνικά, καθώς πλησιάζαμε το έδαφος ο πιλότος έβαλε πάλι μπροστά τις μηχανές και για μία ακόμη φορά κουφαθήκαμε απ' το τρομερό βούισμα των εκατοντάδων ίππων. Ένας κύκλος και βρεθήκαμε στο έδαφος ένα βίαιο χτύπημα, ένα στρίγκλισμα από το γλίστρημα της ουράς κι υστέρα μείναμε ακίνητοι. Για μία φορά ακόμη οι μηχανές έσβησαν κι εγώ και ο πιλότος σηκωθήκαμε να φύγουμε. Ο καημένος ο Χουάγκ όμως δεν ήταν σε θέση να σηκωθεί. Χρειάστηκε να τον μεταφέρουμε και να τον ξαπλώσουμε στο χώμα για να συνέλθει. Φοβάμαι ότι φάνηκα κάπως άκαρδος. Ο Χουάγκ βρισκόταν ξαπλωμένος πάνω στην κίτρινη άμμο κάνοντας περίεργες κινήσεις και βγάζοντας ιδιόρρυθμους θορύβους κι εγώ ήμουν πολύ

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

ευχαριστημένος που δεν μπορούσε να σηκωθεί. Ευχαριστημένος, γιατί είχα μία καλή ευκαιρία να καθίσω για λίγη ώρα και να μιλήσω με τον πιλότο του αεροπλάνου. Μιλήσαμε, γιατί όμως να είναι τόσο περίεργος για το Θιβέτ. Με ρωτούσε συνέχεια αν έκανε η χώρα για να πετάξουν εκεί αεροπλάνα, αν μπορούσαν να προσγειωθούν εκεί, αν θα μπορούσε ένας στρατός να κατεβεί εκεί πέφτοντας με αλεξίπτωτο. Φυσικά δεν είχα την παραμικρή ιδέα για το τι μπορεί να ήταν ένα αλεξίπτωτο, είπα όμως όχι για να είμαι ασφαλής! Τελικά συμφωνήσαμε, μου μίλησε εκείνος για τα αεροπλάνα κι εγώ για το Θιβέτ. Στο τέλος μου είπε. Θα μου κάνατε μεγάλη τιμή αν ερχόσαστε να συναντήσετε μερικούς φίλους μου που ενδιαφέρονται και αυτοί για τα Θιβετιανά μυστήρια. Μα γιατί να θέλω να συναντήσω τούς φίλους του. Ήμουν μόνο ένας σπουδαστής κι ήθελα να μάθω όσο περισσότερα μπορούσα για τα ταξίδια στον αέρα. Αυτός ο άνθρωπος φαινόταν να βλέπει τα πράγματα από την κοινωνική τους πλευρά. Στο Θιβέτ ήμουν ένας από τούς λίγους που είχαν πετάξει. Είχα πετάξει ψηλά πάνω απ' τα βουνά σε ειδικούς αετούς κι αν κι η αίσθηση ήταν υπέροχη κι η ηρεμία σε τύλιγε από παντού, όμως ένας χαρταετός είναι δεμένος με τη Γη. Το μόνο που μπορούσε να κάνει, ήταν να ανέβη ψηλά στον αέρα, δεν μπορούσε να πετάξει πάνω απ' το έδαφος, δεν ήταν στο χέρι του πιλότου να τον πάει όπου ήθελε αυτός. Ήταν δεμένος όπως το γιάκ στη βοσκή του. Ήθελα να μάθω τόσα πολλά για αυτή τη μηχανή που πετούσε έτσι όπως ήταν πάντα το όνειρο μου, που μπορούσε να πάει σ' οποιοδήποτε μέρος του κόσμου κι αυτός ο άνθρωπος για το μόνο που ενδιαφερόταν και συζητούσε, ήταν το Θιβέτ!**84**

Για ένα διάστημα όλα αυτά οδηγούσαν σε αδιέξοδο. Καθόμαστε πάνω στην άμμο κοιτάζοντας ο ένας τον άλλον έχοντας τον Χουάγκ δίπλα μας να βογκάει κι εμείς δεν του δίνουμε καμιά προσοχή κι ούτε μπορούσαμε να συνεννοηθούμε. Σιγά σιγά όμως ήρθαμε σε μία συμφωνία. Συμφώνησα να συναντήσω τούς φίλους του και να τούς πω λίγα πράγματα γύρω απ' το Θιβέτ και τα μυστήρια του. Συμφώνησα να δώσω μερικές διαλέξεις. Αυτός, με τη σειρά του, θα με έπαιρνε πάλι μία βόλτα με το αεροπλάνο και θα μου εξηγούσε πως δούλευε. Για την ώρα κάναμε μία βόλτα γύρω απ' τη μηχανή και μου έδειξε διάφορα πράγματα. Τα πτερύγια, το πηδάλιο, τούς ανυψωτές

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

όλα αυτά. Στο τέλος, μπήκαμε μέσα και καθίσαμε δίπλα δίπλα, στα μπροστινά καθίσματα. Μπροστά απ' τον καθένα μας τώρα βρισκόταν ένα είδος ραβδίου στο οποίο ήταν κολλημένος μισός τροχός. Ο τροχός μπορούσε να στριφογυρίσει δεξιά και αριστερά, ενώ μπορούσες να τραβήξεις το ραβδί το μοχλό προς τα πίσω η προς τα μπρος. Μου εξήγησε ότι, όταν ο μοχλός πηγαίνει προς τα πίσω, το αεροπλάνο ανεβαίνει, όταν ο μοχλός πηγαίνει προς τα μπρος, το αεροπλάνο βουλιάζει. Μου έδειξε διάφορα πλήκτρα και τούς διακόπτες. Έπειτα ανάψαμε τις μηχανές κι είδα πίσω απ' το γυαλί του καντράν μερικούς περιστρεφόμενους δείκτες που άλλαζαν συνέχεια θέση. Περάσαμε πολλή ώρα μαζί, έκανε ότι μου υποσχέθηκε, μου εξήγησε όσο περισσότερα πράγματα μπορούσε. Έπειτα σβήσαμε τις μηχανές, κατεβήκαμε και μου έδειξε μερικές ακόμα λεπτομέρειες. Εκείνο το απόγευμα συνάντησα τούς φίλους του, έτσι όπως του το είχα υποσχεθεί. Ήταν όλοι, φυσικά, Κινέζοι κι είχαν κάποια σχέση με το στρατό. Ένας απ' αυτούς μου είπε ότι γνώριζε καλά τον Τσιάνγκ και Σέκ και, όπως είπε, τώρα γινόταν μία προσπάθεια εκ μέρους του για τη δημιουργία του πυρήνα ενός τεχνικά εξοπλισμένου στρατού. Προσπαθούσε να υψώσει το επίπεδο όλων των στρατιωτικών Κινεζικών μονάδων. Και γι' αυτό το λόγο, όπως μου είπε, είχαν αγοράσει και κάτι αεροπλάνα από την Αμερική. Μετά απ' όλα αυτά δεν σκεπτόμουν τίποτε άλλο απ' το πέταγμα. Πως θα μπορούσα να μπω σ' ένα απ' αυτά τα οχήματα. **85**

Πως θα μπορούσα να το κάνω να βρεθεί στον αέρα. Πως θα μπορούσα να μάθω να πετάω. Ο Χουάγκ κι εγώ φεύγαμε απ' το νοσοκομείο, υστέρη από λίγες μέρες, όταν πίσω απ' τα βαριά σύννεφα ξεπρόβαλαν με δύναμη δύο ασημένιες φιγούρες, δύο μονοθέσια πολεμικά αεροπλάνα που μόλις είχαν φτάσει στη Σαγκάη. Έκαναν συνέχεια κύκλους πάνω απο την Τσονγκινγ. Έπειτα, σαν να είχαν σημαδέψει ακριβώς το μέρος που έπρεπε να προσγειωθούν, μένοντας σε σχηματισμό πήραν βαθιά βουτιά. Δεν χάσαμε καθόλου καιρό. Κατεβήκαμε βιαστικά τα σκαλοπάτια κι αρχίσαμε να τρέχουμε πάνω στην άμμο. Δίπλα στα αεροπλάνα βρισκόνταν δύο Κινέζοι

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

πιλότοι που ήταν απασχολημένοι να καθαρίζουν το σώμα τους απ' τη σκόνη και τη βρώμα που άφησε το πέταγμα τους στα σύννεφα. Ο Χουάγκ και εγώ τούς πλησιάσαμε και συστηθήκαμε στον αρχηγό τους κάποιον λοχαγό Πό Κου. Από πριν ο Χουάγκ είχε εξηγηθεί μαζί μου ότι τίποτε στον κόσμο δεν θα τον έκανε να πετάξει πάλι στον αέρα. Νόμιζε ότι θα πέθαινε μετά την πρώτη και τελευταία του πτήση. Ο λοχαγός Πό Κου είπε. Μα ναι, έχω ακούσει για σάς. Σκεπτόμουν μάλιστα πως θα τα κατάφερνα να επικοινωνήσω μαζί σας. Με αυτά τα λόγια εγώ έμεινα με ανοιχτό στόμα. Μιλήσαμε για λίγη ώρα. Μου έδειξε τις διαφορές ανάμεσα σ' αυτή τη μηχανή και την προηγούμενη του επιβατικού που είχα δει. Αυτό μου είπε, είναι ένα αεροπλάνο με μία θέση και με μία μηχανή ενώ το άλλο είχε τριπλή μηχανή. Είχαμε πολύ λίγη ώρα στη διάθεση μας και δεν μπορούσαμε να καθίσουμε παραπάνω κι ήταν μάλιστα πολύ άσχημο έκμέρους μας που είχαμε φύγει έτσι ξαφνικά απ' το νοσοκομείο. Την άλλη μέρα είχαμε τη μισή μας μέρα ελεύθερη κι έτσι ξαναπήγαμε όσο πιο νωρίς μπορούσαμε στα δύο αεροπλάνα. Ρώτησα το λοχαγό αν θα μου έδειχνε πως να πετάξω, όπως μου το είχε υποσχεθεί. Μα δεν θα μπορούσα να κάνω κάτι τέτοιο, είπε, βρίσκομαι εδώ κατόπιν διαταγής του Τσιάνγκ και Σέκ. Εδώ δοκιμάζουμε αυτά τα καινούργια αεροπλάνα. Εκείνη τη μέρα δεν του είπα τίποτε περισσότερο, την επομένη όμως όταν τον είδα μου είπε ο ίδιος. Μπορείς να καθίσεις μέσα, αν θέλεις. Είναι αρκετά ευχάριστα. **86**

Κάθισε και δοκίμασε τούς μοχλούς. Κοίταξε να δεις πως δουλεύουν. Λέγοντας αυτά κάθισε στη βάση του φτερού και μου έδειξε τη λειτουργία της μηχανής. Όλα ήταν ίδια με όσα μου είχε πει και ο προηγούμενος, αλλά φυσικά πολύ πιο απλά. Εκείνο το απόγευμα πήραμε το λοχαγό και τον σύντροφό του άφησαν έναν φύλακα της αστυνομίας στο αεροπλάνο στο ναό που ήταν το σπίτι μας κι αν και τούς είπα πάρα πολλά, δεν μπόρεσα να τούς κάνω να μου πουν πότε θα μου μάθαιναν πως να πετάω. Το μόνο που είπε ήταν. Μπορεί να χρειαστεί να περιμένεις πολύ καιρό. Η εκπαίδευση

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

παίρνει πολλούς μήνες. Είναι αδύνατο να πετάξεις κατευθείαν έτσι όπως το θέλεις εσύ. Θα πρέπει να παρακολουθήσεις μαθήματα εδώ σ' ένα σχολείο, έπειτα να πετάξεις με διπλή μηχανή και μετά θα κάνεις εξάσκηση πολλών ωρών, προτού καταφέρεις να πάρεις άδεια να μπεις σε ένα αεροπλάνο σαν το δικό μας. Την επομένη μέρα, κατά το βραδάκι, ξαναπήγαμε πάλι με τον Χουάγκ, περάσαμε το ποτάμι και καθίσαμε στην άμμο. Οι δύο άντρες ήταν εντελώς μόνοι τους με το αεροπλάνο. Τα δύο αεροπλάνα απείχαν πολύ το ένα απ' το άλλο. Μάλλον κάτι θα πρέπει να είχε συμβεί στη μηχανή του φίλου του Πό Κου, γιατί υπήρχαν τριγύρω απ' το αεροπλάνο, παντού, διάφορα εργαλεία. Ο Πό Κου δοκίμαζε τη δική του μηχανή. Στην αρχή την είχε αναμμένη, μετά την έσβησε, κάτι διόρθωσε και μετά την ξανάναψε. Η μηχανή έκανε πουτ πουτ πουτ και δεν λειτουργούσε κανονικά. Από τη θέση που βρισκόμαστε τον βλέπαμε πεντακάθαρα καθώς δούλευε. Έπειτα, η μηχανή έστρωσε, άρχισε να κάνει θόρυβο σαν ευχαριστημένη γάτα κι αυτό φυσικά ευχαρίστησε το φίλο μας που σκούπιζε τώρα τα χέρια του σ' ένα κομμάτι παλιού υφάσματος. Γύρισε να μας μιλήσει, μα εκείνη τη στιγμή τον φώναξε ο φίλος του απ' το άλλο αεροπλάνο. Ο Πό Κου θέλησε να σβήσει τη μηχανή του, αλλά ο άλλος πιλότος κουνούσε τα χέρια του τόσο απελπισμένα, που αναγκάστηκε να πηδήξει στο χώμα βιαστικά και να τρέξει. Κοίταξα τον Χουάγκ και του είπα. Είπε ότι μπορώ να καθίσω μέσα στ' αεροπλάνο, έτσι δεν είναι. Λοιπόν κι εγώ θα πάω να καθίσω. Λόμπσανγκ, είπε ο Χουάγκ, δεν σκέπτεσαι φυσικά να κάνεις τίποτε το κακό.

87

Μα καθόλου, απάντησα, μπορώ να πετάξω μ αυτό το πράγμα, τα ξέρω πια όλα. Μα φίλε μου, είπε ο Χουάγκ, θα σκοτωθείς. Ανοησίες, απάντησα, έχω πετάξει τόσες φορές με χαρταετούς, έχω βρεθεί τόσες φορές στον αέρα και δεν έχω πάθει τίποτε. Ο καημένος ο Χουάγκ φάνηκε πολύ στενοχωρημένος με τα τελευταία μου λόγια, γιατί η δική του ανάμνηση απο το πέταγμα δεν ήταν καθόλου καλή. Κοίταξα προς τη μεριά των άλλων δύο, αλλά κανέναν τους δεν μας πρόσεχε. Ήταν και οι δύο γονατισμένοι κάτω και κάτι

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

προσπαθούσαν να κάνουν, ήταν φανερά πολύ απασχολημένοι. Δεν υπήρχε κανένας άλλος εκεί κοντά εκτός από τον Χουάγκ έτσι σηκώθηκα και περπάτησα μέχρι το αεροπλάνο. Όπως είχα δει να κάνουν οι άλλοι καθάρισα λίγο τον δρόμο απ' όπου θα περνούσαν οι τροχοί του αεροπλάνου και πήδηξα μέσα καθώς αυτό ξεκινούσε. Μου είχαν εξηγήσει κάμποσες φορές τα διάφορα όργανα, το ποιος από τούς μοχλούς ήταν για το γκάζι. Ήξερα επίσης τι να κάνω. Πήρα το μοχλό και τον έσπρωξα με δύναμη προς τα μπρος, μέχρι τέρμα, τόσο δυνατά που παρά λίγο να στραμπουλήξω τον καρπό μου. Η μηχανή μούγκρισε μ' όλη της τη δύναμη. Την άλλη στιγμή το σκάφος ξεκίνησε μ' όλη του τη δύναμη κι άρχισε να τρέχει πάνω στη στενή λωρίδα της κίτρινης άμμου. Είδα μία λάμψη εκεί όπου συναντιόνταν άμμος και νερό. Για μία στιγμή ένιωσα πανικό, μα θυμήθηκα έπρεπε να τραβήξω προς τα πίσω το πεδάλιο. Το έκανα αρκετά απότομα, το ρύγχος υψώθηκε και οι τροχοί μόλις που άγγιξαν την επιφάνεια του νερού. Ένιωσα σαν να υπήρχε κάποιο τεράστιο, παντοδύναμο χέρι κάτω από το σώμα μου, τραβώντας με προς τον ουρανό. Η μηχανή έκανε δαιμονισμένο θόρυβο κι αυτό μου θύμιζε πως δεν έπρεπε ν' αφήσω για πολύ ανοιχτό το γκάζι, θα υπερθερμαινόταν. Τράβηξα λοιπόν το μοχλό του γκαζιού ένα τέταρτο της διαδρομής του προς τα πίσω κι ο θόρυβος της μηχανής λιγόστεψε. Κοίταξα κάτω απ' το πλαϊνό παράθυρο και παραλίγο να πάθω σοκ. Πέρα μακριά φαίνονταν οι άσπρες οροσειρές της Τσονγκτσίνγκ. Βρισκόμουν ψηλά, πολύ ψηλά, τόσο που δεν μπορούσα να προσδιορίσω την απόσταση. Το αεροπλάνο όλο κι ανέβαινε ψηλότερα. Άσπρες οροσειρές της Τσονγκκιγκ. Θεέ μου! Αν ανεβώ ακόμη πιο ψηλά θα βγω έξω απ' τον κόσμο σκέφτηκα. **88**

Τότε ακριβώς ένιωσα ένα δυνατό τρεμούλιασμα που νόμισα ότι θα διαλυθώ. Το πεδάλιο ήταν έτοιμο να σπάσει, έτσι δυνατά που το κρατούσα χωρίς, να το καταλάβω. Βρέθηκα στη μία άκρη του αεροπλάνου, που τώρα πια στριφογύριζε και κατευθυνόταν βίαια προς το έδαφος. Για λίγα λεπτά γνώρισα τι θα πει τρόμος. Τα θαλάσσωσες αυτή τη φορά, Λόμπσανγκ, είπα στον εαυτό μου, φάνηκες πιο έξυπνος απο ότι έπρεπε. Σε λίγα δευτερόλεπτα θα σε μαζεύουν διαλυμένο απ' τα σκληρά βράχια. Γιατί να αφήσω το Θιβέτ

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

. Τότε όμως άρχισα να σκέπτομαι το τι είχα ακούσει και το τι είχα μάθει πετώντας τούς χαρταετούς. Μία περιδίνηση, τα χειριστήρια δεν μπορούν να λειτουργήσουν, έτσι το μόνο που μου έμενε είναι να αφήσω τη μηχανή να τρέξει μ όλη της την ταχύτητα και να προσπαθήσω να βρω την πορεία μου. Αμέσως μόλις το σκέφτηκα ξανάφησα ελεύθερο το γκάζι κι η μηχανή φάνηκε να άναψε για μία φορά ακόμη άρπαξα τότε το πηδάλιο και στηρίζοντας την πλάτη μου πάνω στο κάθισμα το έσπρωξα προς τα μπροστά. Δεν είχα ζώνη ασφαλείας και σίγουρα θα είχα βρεθεί έξω απ' το αεροπλάνο αν δεν κρατιόμουν με τόση δύναμη απ' το πηδάλιο. Ένωθα στις φλέβες μου να κυλάει πάγος, σαν να προσπαθούσε κάποιος να ρίξει χιόνι στην πλάτη μου. Τα γόνατα μου τα αισθανόμουν όλο και πιο αδύναμα, η μηχανή έβγαζε περίεργους βρυχηθμούς και το ουρλιαχτό του ανέμου όλο και δυναμώνε. Δεν είχα καθόλου μαλλιά, μα είμαι σίγουρος πως σε αντίθετη περίπτωση τώρα θα βρίσκονταν όλα τεντωμένα σαν καρφιά, παρά το γεγονός ότι υπήρχε δυνατό ρεύμα. Άουτς, πολύ γρήγορα, είπα και προσεχτικά, πολύ προσεχτικά για να μη σπάσει, έσπρωξα το πηδάλιο στη θέση του. Σιγά σιγά, τρομακτικά σιγά, η μύτη του αεροπλάνου άρχισε να ανεβαίνει, να ανεβαίνει κι εγώ πάνω στην αναστάτωση μου ξέχασα να πατήσω κάποιο κουμπί για να τη σταματήσω. Αυτή συνέχισε να ανεβαίνει, ώσπου κάποιο περίεργο συναίσθημα μ' έσπρωξε να κοιτάξω κάτω η μήπως ήταν επάνω. Ολόκληρη η Γη βρισκόταν πάνω απ' το κεφάλι μου! Για ένα λεπτό δεν κατάλαβα καθόλου τι είχε συμβεί. Έπειτα το αεροπλάνο ξαναπήρε μία στροφή, αναποδογύρισε και βούτηξε πάλι προς το έδαφος. Είχα κάνει μία ολόκληρη τούμπα. Είχα αναποδογυρίσει, είχα μείνει κρεμασμένος χωρίς ζώνη ασφαλείας και φυσικά χωρίς καμιά ελπίδα. **89**

Παραδέχομαι ότι είχα φοβηθεί πολύ, αλλά σκέφθηκα. Λοιπόν, αφού μπορώ να μείνω στη ράχη ενός αλόγου, μπορώ και να μείνω μέσα σ' αυτή τη μηχανή. Έμεινα λοιπόν για λίγη ώρα σ' αυτή τη θέση κι έπειτα τράβηξα προς τα πίσω το μοχλό. Ένωσα πάλι ένα παντοδύναμο χέρι να με σπρώχνει. Αυτή τη φορά όμως τα έκανα όλα αργά, μεθοδικά κι είχα συνέχεια τα μάτια μου καρφωμένα στο χώμα ώστε τα καταφέρω και έφερα το αεροπλάνο να πετάει κανονικά. Για ένα δύο λεπτά δεν έκανα τίποτε άλλο από το να κάθομαι και να σκουπίζω τον ιδρώτα απ' το πρόσωπο μου και να

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

σκέπτομαι τι φρικτή εμπειρία ήταν αυτή. Στην αρχή ανέβαινα συνέχεια, έπειτα άρχισα να κατεβαίνω, έπειτα αναποδογύρισα και τώρα δεν ήξερα που βρισκόμουν. Κοίταξα απ' τα πλάγια, προσπάθησα να ξεχωρίσω τίποτε στο έδαφος, κοίταξα δεξιά κι αριστερά, δεν είχα όμως την παραμικρότερη ιδέα για το που ήμουν. Μπορεί και να βρισκόμουν στην έρημο Γκόμπι. Στο τέλος όταν πια κάθε ελπίδα με είχε εγκαταλείψει, μου ήρθε η έμπνευση ο ποταμός που ήταν. Αν καταφέρω να βρω τον ποταμό, σκέφτηκα, τότε είτε αριστερά πάω είτε δεξιά θα βγω κάπου. Άρχισα να κάνω κύκλο με το αεροπλάνο κοιτάζοντας προσεκτικά τριγύρω μου. Τελικά είδα μία αμυδρή ασημένια λωρίδα στον ορίζοντα. Γύρισα το αεροπλάνο προς αυτή την κατεύθυνση και το κράτησα σ' αυτή την πορεία. Άφησα ελεύθερη τη μηχανή να τρέξει όσο πιο γρήγορα μπορούσε, όλα όμως τα έκανα τώρα πιο ήρεμα για να μη σπάσει τίποτε. Δεν ήμουν κι ιδιαίτερα ευχαριστημένος μ' ότι είχα κάνει μέχρι τώρα, είχα φθάσει στα άκρα. Είχα ανεβεί κι είχα κατεβεί με καταπληκτική ταχύτητα και τις δύο φορές έφταιγε η απότομη μεταχείριση μου. Έτσι λοιπόν τώρα προσπαθούσα να τα κάνω όλα ήρεμα. Αυτή ήταν μία καινούργια στάση που είχα αποφασίσει να υιοθετήσω για αυτή την περίπτωση. Μόλις βρέθηκα πάνω απ' τον ποταμό άρχισα να ψάχνω για τις οροσειρές της Τσονγκτσίνγκ. Ήταν φοβερό, δεν μπορούσα να βρω τίποτε. Έτσι αποφάσισα να κατέβω χαμηλότερα και να κάνω κύκλους ψάχνοντας μήπως και ανακαλύψω αυτές τις άσπρες οροσειρές με τα μονοπάτια τους και τα οροπέδια τους. Ήταν πολύ δύσκολο. Τελικά σκέφτηκα ότι όλες αυτές οι μικρές κουκκίδες μέσα στον ποταμό δεν θα πρέπει να ήταν τίποτε άλλο από πλοία. **90**

Συνέχισα να κατεβαίνω. Τότε είδα μία ασημένια λουρίδα άμμου. Όλο και κατέβαινα, όπως ακριβώς κάνει το γεράκι όταν ψάχνει να βρει την τροφή του. Η λουρίδα όλο και μεγάλωνε. Τρεις άντρες κοιτούσαν προς τα πάνω, παγωμένοι απ' το φόβο τους, τρεις άντρες, ο Που Κου, ο φίλος του ο πιλότος κι ο Χουάγκ, που ήταν εντελώς σίγουροι, όπως μου είπαν αργότερα, ότι είχαν χάσει ένα αεροπλάνο. Τώρα όμως εγώ αισθανόμουν τόσο ωραία, είχα βρεθεί στον αέρα μόνος μου, είχα περάσει τόσες ταλαιπωρίες, είχα βρει τελικά την Τσονγκκιγκ. Τώρα σκεφτόμουν ότι ήμουν

Τ. Λομπσανγκ Ράμπια Ο Θεραπευτής 1959

ο καλύτερος πιλότος του κόσμου. Τότε ακριβώς ένιωσα ένα τσίμπημα στο αριστερό μου πόδι που υπήρχε μία πληγή από τότε που ήμουν στο μοναστήρι στο Θιβέτ. Ασυνείδητα, υποθέτω, στριφογύρισα το πόδι μου το αεροπλάνο τραντάχτηκε, ένας δυνατός άνεμος ήρθε να κτύπησε. Το αριστερό μου μάγουλο, τα φτερά έγειραν και το ρόγχος σημάδεψε τη Γη. Σε λίγο ολόκληρο το σκάφος γλιστρούσε προς τα κάτω ουρλιάζοντας. Για μία φορά ακόμη έσπρωξα προς τα μπρος το μοχλό του γκαζιού και τράβηξα διατακτικά το πηδάλιο προς τα πίσω. Είχα την εντύπωση πως θα ξεκολλήσουν! Ήταν θαύμα που έμειναν στη θέση τους. Το αεροπλάνο κρατήθηκε σαν άγριο άλογο κι υστέρησε γλίστρησε σ' επίπεδη πτήση. Η καρδιά μου κτυπούσε γρήγορα, από την προσπάθεια και το φόβο. Πέταξα ξανά σε κύκλο πάνω από το μικρό κομμάτι της άμμου. Ωραία, είπα μέσα μου, τώρα πρέπει να το προσγειώσω το μηχάνημα. Και πως γίνεται αυτό. Το ποτάμι σ' αυτό το σημείο ήταν κάπου ενάμιση χιλιόμετρο πλατύ. Από το ύψος που βρισκόμουν όμως φαινόταν να μη ξεπερνά τα λίγα εκατοστά και συγκριτικά μ' αυτό το κομμάτι όπου έπρεπε να προσγειωθώ ήταν απελπιστικά μικρό. Συνέχιζα να κάνω κύκλους μη ξέροντας τι να κάνω. Ύστερα θυμήθηκα αυτά που μου είχαν πει, πως μου είχαν εξηγήσει την πτήση. Άρχισα λοιπόν να ψάχνω στον ορίζοντα για καπνό, να καταλάβω από την κλίση του προς ποιά κατεύθυνση φυσούσε ο άνεμος. Μου είχαν πει ότι έπρεπε να προσγειωθώ κόντρα στον άνεμο. Είδα, απ' τον καπνό μιας φωτιάς που είχαν ανάψει στην όχθη του ποταμού, πως φυσούσε αντίθετα απ' την κατεύθυνση του ποταμού. Γύρισα κι ακολούθησα το ρεύμα του ποταμού αρκετά χιλιόμετρα και έπειτα γύρισα προς τα πίσω, ταξιδεύοντας έτσι κόντρα στον άνεμο. **91**

Καθώς πετούσα προς την Τσονγκικ τραβούσα σιγά σιγά προς τα πίσω τον μοχλό του γκαζιού. Έτσι έχανα βαθμιαία ταχύτητα και ύψος. Κάποια στιγμή όμως τράβηξα υπερβολικά προς τα πίσω τον μοχλό και η μηχανή πήγε να σταματήσει. Το σκάφος άρχισε να πέφτει σαν πέτρα κι είχα μία αίσθηση σαν να άφηνα το στομάχι μου να κρέμεται ψηλά στα σύννεφα. Βιαστικά έσπρωξα πάλι προς τα εμπρός το γκάζι και τράβηξα το πηδάλιο, με αυτή τη φορά ήμουν υποχρεωμένος να ξαναπάω πίσω και να

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

επαναλάβω απ' την αρχή ολόκληρη τη διαδικασία. Είχα αρχίσει να κουράζομαι απ' όλους αυτούς τούς χειρισμούς κι ευχόμουν να μην είχα γυρέψει από την αρχή ν' ανακατευτώ με αεροπλάνα. Άλλο πράγμα ήταν, σκέφτηκα, να απογειώσεις τ' αεροπλάνο κι άλλο το να καταφέρεις να το προσγειώσεις σ' ένα κομμάτι! Ο βρυχηθμός της μηχανής είχε αρχίσει να γίνεται μονότονος. Με χαρά είδα πως πλησίαζα και πάλι την πόλη, πετούσα χαμηλά κι αργά τώρα, ακριβώς πάνω από το ποτάμι, ανάμεσα σε τεράστιους βράχους που τη μέρα φάνταζαν ολόλευκοι μα που τώρα, καθώς έπεφτε ο ήλιος, αποχτούσαν μία μαυριδερή πρασινωπή απόχρωση. Καθώς πλησίαζα τη μικρή αμμουδένια λωρίδα στη μέση του πολύ στενού ποταμού πόσο θα ήθελα να είχε καμιά δεκαριά χιλιόμετρα πλάτος!, Αντίκρισα τρεις ανθρώπινες φιγούρες που χοροπηδούσαν με έξαψη. Ήταν τόσο παράξενο θέαμα που με απορρόφησε τελείως και ξέχασα πως κατευθυνόμουν εκεί για να προσγειωθώ. Όταν το θυμήθηκα ήταν πια αργά, είχα προσπεράσει τον διάδρομο. Δεν μου έμενε λοιπόν τίποτα άλλο να κάνω από του να σπρώξω το γκάζι προς τα εμπρός για να κερδίσω ταχύτητα. Αναστενάζοντας μ' αγανάκτηση πήρα μία κοφτή αριστερή στροφή. Σε λίγο βρισκόμουν στην πρώτη μου θέση, κουρασμένος από το μονότονο τοπίο, κουρασμένος από την Τσονγκικ, κουρασμένος από τα πάντα. Για μία ακόμα φορά έστριψα το σκάφος κόντρα στον άνεμο. Προς τα δεξιά μία υπέροχη σκηνή ξετυλιγόταν. Ο ήλιος κατέβαινε στη δύση του, κατακόκκινος και τεράστιος. Κατέβαινε, κι αυτό μου θύμιζε πως έπρεπε κι εγώ να κατέβω κάποτε και σκέφτηκα πως ίσως δεν τα καταφέρω, πως ίσως πεθάνω. **92**

Μα δεν ένιωθα έτοιμος να παρουσιαστώ στους θεούς, υπήρχαν τόσα πολλά που έμεναν να γίνουν. Μα τη στιγμή εκείνη θυμήθηκα την προφητεία. Τότε κατάλαβα πως δεν υπήρχε τίποτα για ν' ανησυχώ. Η προφητεία! Μα φυσικά θα προσγειωνόμουν σωστά κι όλα θα ήταν εντάξει. Αυτές οι σκέψεις μ' έκαναν σχεδόν να ξεχάσω την Τσονγκικ. Κι εκείνη την ώρα η πόλη φαινόταν ολόκληρη κάτω απ' τ αριστερό φτερό μου. Έγειρα λίγο προς

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Ο Θεραπευτής 1959

τα μπροστά να βεβαιωθώ πως το κομμάτι της κίτρινης άμμου ήταν ακριβώς μπροστά μου. Έκοβα ολοένα ταχύτητα. Το αεροπλάνο έχανε σιγά σιγά ύψος. Τράβηξα προς τα πίσω τον μοχλό του γκαζιού, έτσι ώστε τρία μόλις μέτρα πάνω από την επιφάνεια του νερού η μηχανή μου έσβησε. Για να σιγουρευτώ πως δεν θα έπιανα φωτιά αν συντριβόμουν, έκλεισα τη μηχανή εντελώς. Ύστερα, πολύ πολύ προσεκτικά, έσπρωξα προς τα εμπρός το πηδάλιο για να χάσω περισσότερο ύψος. Κατευθείαν εμπρός μου αντίκρισα τη λωρίδα της άμμου. Η πορεία μου ήταν απόλυτα σωστή. Έσπρωξα λοιπόν ακόμα περισσότερο το πηδάλιο. Ακούστηκε ένας γδούπος, υστέρα ένας κρότος κι ύστερα ένιωσα ένα δυνατό τράνταγμα. Κατόπιν δονήθηκε ο αέρας από ήχο ξυσίματος και τριξίματα τέτοια που φοβήθηκα πως το σκάφος θα διαλυθεί. Ήμουν όμως πια στο έδαφος. Το αεροπλάνο είχε σχεδόν μόνο του προσγειωθεί. Για μία στιγμή κάθισα ακίνητος, μη μπορώντας ακόμα να πιστέψω πως όλα είχαν τελειώσει, πως δεν υπήρχε πια ο θόρυβος της μηχανής, πως όλα είχαν ησυχάσει. Ύστερα κοίταξα τριγύρω. Ο Πό Κου, ο σύντροφός του και ο Χουάγκ έτρεχαν προς το μέρος μου, με πρόσωπα κατακόκκινα από την προσπάθεια, λαχανιασμένοι. Σε λίγο στέκονταν ακριβώς από κάτω μου. Ο Πό Κου κοίταξε πρώτα εμένα, ύστερα το αεροπλάνο κι ύστερα πάλι εμένα. Από κατακόκκινο που ήταν το πρόσωπό του χλόμιασε ξαφνικά από την ανακούφιση. Ένιωθε τόσο ανακουφισμένος που δεν μπορούσε να θυμώσει. Ύστερα από αρκετή ώρα το μόνο που μπόρεσε να πει ήταν. Εντάξει λοιπόν, θα πρέπει τώρα να καταταγείς στην αεροπορία αλλιώς θα έχω σοβαρά προβλήματα. Είμαι σύμφωνος, απάντησα, δεν βλέπω να είναι τίποτα δύσκολο η πτήση. Μα θα ήθελα βέβαια να μάθω τη σωστή μέθοδο! Είδα το πρόσωπο του Πό Κου να κοκκινίζει και πάλι, μα σε λίγες στιγμές ξέσπασε σε γέλια. **93**

Είσαι γεννημένος πιλότος, Λόμπσανγκ Ράμπα, είπε. Θα την έχεις την ευκαιρία που ζητάς να μάθεις να πετάς σωστά. Και μ' αυτά τα λόγια σφραγίστηκε το πρώτο βήμα που έκανα για να αφήσω την Τσονγκικ. Σαν χειρουργός και πιλότος έμελλε να προσφέρω αλλού τις υπηρεσίες μου. Αργότερα εκείνη τη μέρα, ενώ ξαναμιλούσαμε για το επεισόδιο, ρώτησα τον Πό Κου γιατί, αφού είχε τόσο ανησυχήσει, δεν είχε πάρει το άλλο

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

αεροπλάνο να μου δείξει το δρόμο. Απάντησε. Θα το έκανα, μα ο εκκινητής και όλα τα απαραίτητα ήταν στο δικό σου αεροπλάνο κι έτσι δεν μπορούσε να γίνει τίποτα. Ο Χουάγκ, φυσικά, και ο Πό Κου με το σύντροφό του, διέδωσαν την ιστορία και για αρκετές μέρες ήμουν το κέντρο των συζητήσεων στο πανεπιστήμιο και στο νοσοκομείο, προς μεγάλη μου λύπη. Ο δρ. Λη με φώναξε στο γραφείο του επίσημα για να μου κάνει παρατήρηση, μα ανεπίσημα για να με συγχαρεί. Είπε πως θα του άρεσε να είχε κάνει κι αυτός κάτι τέτοιο όταν ήταν νεώτερος, αλλά δεν υπήρχαν αεροπλάνα στις μέρες μου, Ράμππα. Μόνο άλογα κι άνθρωποι πεζοί. Πρόσθεσε έπειτα πως ήταν τυχερό να του προσφέρει αυτή τη συγκίνηση ένας νεαρός Θιβετιανός. Κι υστέρα ρώτησε. Ράμππα, πες μου, πως φαίνονταν οι αύρες τους καθώς πετούσες από πάνω τους και νόμιζαν πως δεν θα καταφέρεις να προσγειωθείς. Δεν μπόρεσε να συγκρατήσει τα γέλια του καθώς του έλεγα πως ακόμα και οι αύρες τους είχαν χλωμιάσει, είχαν συρρικνωθεί τόσο που μόλις διέκρινα ένα χλωμό γαλάζιο χρώμα, με κατακόκκινες λωρίδες που και που. Και πρόσθεσα. Ευτυχώς όμως που δεν υπήρχε κανένας να δει τη δική μου Αύρα, γιατί είμαι σίγουρος πως δεν θα ήταν σε καλύτερη κατάσταση. Δεν πέρασε πολύς καιρός από τότε κι ένας αντιπρόσωπος του αρχιστράτηγου Τσιάνγκ και Σέκ με πλησίασε και μου πρόσφερε τη δυνατότητα να μάθω να πετώ κανονικά και να υπηρετήσω στις Κινεζικές δυνάμεις. Ο αξιωματικός που ήρθε να με δει, είπε. Αν μας μένει ακόμη καιρός πριν εκδηλωθεί κάποια σοβαρή επίθεση των Γιαπωνέζων, θα θέλαμε να δημιουργήσουμε ένα ειδικό σώμα τέτοιο, που να προσφέρει ιατρική βοήθεια σ' απομονωμένες περιοχές, πηγαίνοντας εκεί με αεροπλάνο. **94**

Έτσι λοιπόν άρχισα να μελετώ κι άλλα πράγματα εκτός από τα ανθρώπινα σώματα. Έπρεπε πια παράλληλα με την κυκλοφορία του αίματος να μελετώ και για την κυκλοφορία του λαδιού στις μηχανές. Παράλληλα με τον ανθρώπινο σκελετό έπρεπε να μελετώ τις ατράκτους των αεροπλάνων. Μοίραζα εξίσου το ενδιαφέρον μου, άλλωστε τα δύο θέματα, όπως γρήγορα ανακάλυψα, είχαν αρκετά κοινά σημεία. Έτσι πέρασαν τα χρόνια

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

και πήρα το πτυχίο και του γιατρού και του πιλότου. Δούλευα σε νοσοκομείο και τις ελεύθερες ώρες μου πετούσα μ' αεροπλάνα της Κινεζικής αεροπορίας. Ο Χουάγκ δεν με ακολούθησε σ αυτές μου τις δραστηριότητες. Οι πτήσεις δεν τον ενδιέφεραν και μόνο η σκέψη των αεροπλάνων τον έκανε να χλομιάζει. Ο Πό Κου όμως, με συνόδευε πάντα και σύντομα γίναμε και οι δύο πολύ ικανοί πιλότοι και συνεργάτες. Είναι υπέροχη αίσθηση του να πετάς. Ήταν πολύ όμορφα να βρισκόμαστε ψηλά στον ουρανό σ' αεροπλάνα και να σβήνουμε τη μηχανή για να γλιστρούμε σαν τα πουλιά στον άνεμο. Έμοιαζε πολύ με τα αστρικά ταξίδια που μπορώ να κάνω και που ο καθένας μπορεί να κάνει, αν βέβαια έχει μία καρδιά που ν' αντέχει στις συγκινήσεις και θέληση να ασκηθεί. Ξέρετε τι είναι το αστρικό ταξίδι. Μπορείτε να φανταστείτε την υπέροχη αίσθηση του να πετάτε πάνω από τις σκεπές των σπιτιών, πάνω από τούς ωκεανούς, πάνω από μακρινές χώρες. Όλοι μπορούμε να το κάνουμε χωρίς βοήθεια από καμιά μηχανή. Δεν συμβαίνει παρά ένας διαχωρισμός του πνευματικού από το φυσικό μας σώμα κι εκείνο ελεύθερο από τα δεσμά της σάρκας μπορεί να αιωρηθεί στην άκρη της ασημένιας χορδής σε κόσμους άλλων διαστάσεων, που δεν γνωρίζουν τούς περιορισμούς αυτού του κόσμου. Δεν υπάρχει τίποτα το μαγικό σ' όλα αυτά, τίποτα το αφύσικο. Είναι κάτι το τελείως φυσικό και κάποτε, σε μία εποχή που έχει πια περάσει, όλοι οι άνθρωποι μπορούσαν να ταξιδεύουν αστρικά χωρίς κανένα κίνδυνο η δυσκολία. Ακόμα και σήμερα οι μύστες στο Θιβέτ και την Ινδία ταξιδεύουν με τα αστρικά τους σώματα από τόπο σε τόπο και δεν υπάρχει τίποτα το παράδοξο σ' αυτό. Στα θρησκευτικά βιβλία παντού στον κόσμο, στις βίβλους όλων των θρησκειών αναφέρονται πράγματα όπως αργυρή χορδή και χρυσό σκεύος.

95

Αυτό που αναφέρεται σαν αργυρή χορδή, δεν είναι παρά ένας άξονας ακτινοβόλας ενέργειας, ικανός να επεκταθεί στο άπειρο. Δεν είναι υλικό το νήμα αυτό, όπως μία αρτηρία η ένα κομμάτι μαλλί, μα είναι η ίδια η ζωή, η ενέργεια εκείνη που συνδέει το αστρικό με το φυσικό σώμα. Ο άνθρωπος έχει πολλά σώματα. Όταν βρίσκεται σε κάποιο στάδιο της ανάπτυξης του

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

δεν γνωρίζει παρά μόνο το φυσικό. Σε κάποιο άλλο στάδιο γνωρίζει το αστρικό. Μπορεί να νομίζουμε πως αν είμαστε σε μία διαφορετική κατάσταση, θα μπορούμε να διαπερνούμε τοίχους ή πατώματα. Αυτό γίνεται, μα μόνο με τοίχους που έχουν διαφορετική πυκνότητα, που ανήκουν σε άλλο επίπεδο ύπαρξης. Στο αστρικό επίπεδο τα πράγματα του φυσικού κόσμου δεν είναι εμπόδιο. Οι πόρτες και οι τοίχοι των συνηθισμένων σπιτιών δεν είναι ικανές να συγκρατήσουν την αστρική ουσία. Μα και στον αστρικό κόσμο υπάρχουν επίσης πόρτες και τοίχοι το ίδιο στέρεες για το αστρικό σώμα, όσο οι τοίχοι του φυσικού κόσμου είναι για το φυσικό σώμα. Έχετε ποτέ δει φάντασμα. Αν ναι, αυτό που είδατε ήταν ίσως μία αστρική οντότητα, η αστρική προβολή κάποιου γνωστού σας, η κάποιου επισκέπτη από κόσμο άλλης διάστασης. Ίσως κάποτε να είχατε ένα ιδιαίτερα ζωηρό όνειρο, στο οποίο να είχατε την αίσθηση πως πετούσατε προς τα πάνω, στον ουρανό, κρατημένοι από ένα λεπτό νήμα μόνο. Μπορεί σ' ένα τέτοιο όνειρο να είχατε κοιτάξει από τον ουρανό και να είχατε δει στην άκρη του νήματος, το σώμα σας ακίνητο, απόλυτα αδρανές. Αν μία τέτοια στιγμή είχατε διατηρήσει την ψυχραιμία σας, θα συνεχίζατε την πτήση προς τα πάνω, σαν ένα κομμάτι χνούδι που το παίρνει ο άνεμος. Λίγο αργότερα θα βρισκόσαστε σε κάποια μακρινή χώρα η γνωστή σας περιοχή. Όταν ξυπνούσατε το πρωί θα νομίζατε πως όλα αυτά δεν ήταν παρά ένα ακόμη όνειρο. Στην πραγματικότητα όμως ήταν αστρικό ταξίδι. Δοκιμάστε αυτό. Πριν κοιμηθείτε το βράδυ φροντίστε να σκεφτείτε έντονα πως θα επισκεφθείτε κάποιον που ξέρετε καλά. Αυτό το πρόσωπο μπορεί να κατοικεί στην ίδια πόλη μ' εσάς. Ξαπλώστε ύστερα και φροντίστε να χαλαρώσετε τελείως. Κλείστε τα μάτια σας και φανταστείτε πως αφήνετε το κρεβάτι σας, πως βγαίνετε πετώντας από το παράθυρο και πως αιωρείστε πάνω από το δρόμο έξω από το σπίτι σας. **96**

Πάντα να σκέφτεστε πως δεν υπάρχει κανένας κίνδυνος, πως τίποτα δεν μπορεί να σας βλάψει. Με τη φαντασία σας ακολουθείστε μ' ακρίβεια, από δρόμο σε δρόμο το δρομολόγιο που θα κάνατε ως το σπίτι του γνωστού σας, ώσπου να φτάσετε ως εκεί. Τότε φανταστείτε πως μπαίνετε σ' αυτό το σπίτι. Οι πόρτες, θυμηθείτε, δεν σας είναι καθόλου εμπόδιο, ούτε και

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

χρειάζεται να χτυπήσετε κουδούνια, θα μπορέσετε να δείτε το φίλο σας η το πρόσωπο που θελήσατε να επισκεφτείτε. Και αυτό θα γίνει, βέβαια, μόνο αν τα κίνητρά σας είναι αγνά. Δεν υπάρχει καμιά δυσκολία και κανείς κίνδυνος. Ένας νόμος μόνο υπάρχει. Τα κίνητρά σας να είναι αγνά. Επαναλαμβάνω εδώ, αλλά από διαφορετική σκοπιά, τις οδηγίες. Νομίζω. Πως το να πλησιάζει κανείς το θέμα από δύο διαφορετικές γωνίες είναι πολύ χρήσιμο, στο να καταλάβει ο κόσμος το πόσο απλό είναι. Μείνετε ξαπλωμένος στο κρεβάτι σας, αφού σιγουρευτείτε πως δεν πρόκειται να σας ενοχλήσει κανείς και φροντίστε να χαλαρώσετε. Φανταστείτε ότι ακούτε διάφορα ανεπαίσθητα τριξίματα κι ότι αισθάνεστε πολλά μικρά τινάγματα, τινάγματα που δείχνουν ότι η πνευματική σας δύναμη αφήνει το φυσικό σας σώμα και στερεοποιείται ψηλά. Φανταστείτε ότι πλάθεται με την πνευματική σας δύναμη ένα σώμα ακριβώς όπως το φυσικό σας και ότι αυτό το αντίγραφο πέτα πάνω από το φυσικό σαν να μην έχει καθόλου βάρος, θα νιώσετε εκείνη τη στιγμή να αιώρουμε ελαφρά, να υψώνεστε για ένα λεπτό κι ύστερα πάλι να πέφτετε. Δεν υπάρχει κανένας φόβος, κανένα κακό δεν μπορεί να συμβεί. Όλα αυτά είναι απολύτως φυσικά κι ακίνδυνα. Αν διατηρήσετε τη γαλήνη σας, θ' ανακαλύψετε πως το νεοσχηματισμένο σώμα σας θα υψωθεί αρκετά μέτρα πάνω από το φυσικό. Από το ύψος που θα φτάσετε μπορείτε να δείτε τα δύο σας σώματα, το αστρικό και το φυσικό, ενωμένα με την ασημένια χορδή, που πάλαι από ζωή και λάμπει με μία γαλαζωπή λάμψη, μεταδίδοντας σκέψεις από το φυσικό στο αστρικό σώμα και αντίστροφα τίποτα δεν μπορεί να σας βλάψει αν οι σκέψεις σας είναι αγνές. Σχεδόν ο καθένας σας πρέπει να έχει μία παρόμοια εμπειρία. **97**

Ψάξτε καλά στη μνήμη σας. Σας είχε συμβεί ποτέ, ενώ κοιμόμαστε, να νιώσατε ότι ταλαντευόσαστε, ότι πέφτετε, για να ξυπνήσετε την επόμενη στιγμή από μία αίσθηση πτώσης, από ένα τράνταγμα σαν να χτυπήσατε πέφτοντας σε σκληρό έδαφος. Αυτό ήταν ένα αστρικό ταξίδι που έγινε όμως με λάθος τρόπο, με δυσάρεστο τρόπο. Υπάρχει τρόπος ν' αποφεύγετε

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

αυτή τη δυσάρεστη αίσθηση. Δημιουργήθηκε από τη διαφορά των δονήσεων του αστρικού και του φυσικού σώματος. Καθώς κατεβαίνετε να μπείτε ξανά πίσω στο φυσικό σώμα, μπορεί κάποιος θόρυβος, κάποιο ρεύμα ή κάποια άλλη ενόχληση να σας έκαναν να αλλάξετε θέση, έτσι που τα δύο σώματα να μην ήρθαν τελείως σ' επαφή. Αυτή η διαφορά στη θέση τη στιγμή της ένωσης προκαλεί το δυσάρεστο τίναγμα. Μπορείτε να παρομοιάσετε την κατάσταση μ' αυτό που συμβαίνει όταν πάτε να κατεβείτε από ένα λεωφορείο. Το αυτοκίνητο, που στην περίπτωση μας είναι το αστρικό σώμα, τρέχει ας πούμε με είκοσι χιλιόμετρα την ώρα. Το έδαφος, που εδώ είναι το φυσικό σώμα, μένει ακίνητο. Κατά το μικρό χρονικό διάστημα που μεσολαβεί ανάμεσα στην εγκατάλειψη του λεωφορείου και το άγγιγμα στο έδαφος πρέπει να κόψετε την ταχύτητά σας, αλλιώς θα νιώσετε ένα άσχημο τράνταγμα τη στιγμή της επαφής σας με το έδαφος. Έτσι λοιπόν, αν ποτέ είχατε αυτήν την αίσθηση της πτώσης κι υστέρη το τίναγμα, τότε είχατε κάνει ένα αστρικό ταξίδι, κάθε ανάμνηση του οποίου όμως σβήστηκε από το σοκ της κακής επανόδου στο φυσικό σώμα. Όπως και να ήταν όμως, κάθε ανάμνηση από το αστρικό σας ταξίδι, χωρίς την κατάλληλη εκπαίδευση θα την θεωρούσατε απλά σαν ένα όνειρο. Ονειρεύτηκα χτες τη νύχτα πως επισκέφτηκα τον τάδε τόπο και είδα τα τάδε πράγματα, θα λέγατε. Πόσες φορές το έχετε πει στα αλήθεια. Μα ήταν πράγματι όνειρο. Με λίγη πρακτική εξάσκηση θα μπορούσατε να κάνετε αστρικά ταξίδια απόλυτα συνειδητοί, διατηρώντας στη μνήμη σας όλα όσα βλέπετε και κάνετε. Το μεγάλο μειονέκτημα βέβαια των αστρικών ταξιδιών είναι το έξη. Δεν μπορείτε να πάρετε μαζί σας τίποτα το υλικό. Χάνετε τον καιρό σας λοιπόν αν νομίζετε ότι με τ' αστρικά ταξίδια θα μπορούσατε να μεταφέρετε χρήματα ή οτιδήποτε άλλο υλικό. Μόνο το πνεύμα σας μπορεί και ταξιδεύει με αυτόν τον τρόπο. **98**

Άνθρωποι που κρύβουν κακία στις καρδιές τους δεν πρέπει να δοκιμάζουν τα αστρικά ταξίδια, μπορεί να γίνουν επικίνδυνα για αυτούς. Εκείνοι όμως που έχουν αγνά κίνητρα, εφόσον δεν σκέπτονται να κάνουν κακό σε κανένα ούτε να κερδίσουν σε βάρος άλλων, δεν έχουν τίποτα να φοβηθούν, τίποτα το κακό δεν μπορεί να τους συμβεί. Θέλετε να ταξιδέψετε με το

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

αστρικό σας σώμα. Αυτός είναι ο ευκολότερος τρόπος να ξεκινήσετε. Πριν από όλα να θυμάστε αυτό. Είναι ο πρώτος νόμος της ψυχολογίας και μας λέει ότι στη μάχη ανάμεσα στη θέληση και τη φαντασία, η φαντασία νικά πάντα. Έτσι λοιπόν να φαντάζεστε πάντα ότι μπορείτε να κάνετε κάτι κι αν καταφέρετε να το φανταστείτε αρκετά δυνατά, τότε μπορείτε και να το κάνετε. Μπορείτε έτσι να καταφέρετε τα πάντα, θα συνεχίσω με ένα παράδειγμα για να ξεκαθαρίσω αυτό το σημείο. Οτιδήποτε φαντάζεστε ότι μπορείτε να κάνετε και το φαντάζεστε πραγματικά, αυτό μπορείτε να το κάνετε, αδιάφορο πόσο δύσκολο μπορεί να φαίνεται σε ένα τρίτο. Οτιδήποτε σας λέει η φαντασία σας ότι είναι αδύνατο, τότε, για σας, είναι πράγματι αδύνατο, αδιάφορο πόσο σκληρά σας σπρώχνει να το κάνετε η θέλησή σας. Σκεφτείτε το έτσι. Υπάρχουν δύο σπίτια, δέκα μέτρα ψηλά, με τρία μέτρα απόσταση μεταξύ τους. Μία σανίδα ξεκινά από τη μία ταράτσα ως την άλλη και είναι, ας πούμε, μισό μέτρο πλατιά. Αμέσως μόλις μπει στο μυαλό σας η σκέψη να περπατήσετε πάνω σε αυτή τη σανίδα, η φαντασία σας κάνει να βλέπετε όλους τους κινδύνους. Τον άνεμο που ίσως σας σπρώξει στο πλάι, τη σανίδα που ίσως σε κάποιο σημείο να είναι αδύνατη και τόσα άλλα. Η πάλι, σας λέει η φαντασία, μπορεί να ζαλιστείτε και να χάσετε την ισορροπία σας. Όπως και να είναι τελικά, η φαντασία σας λέει ότι ένα τέτοιο επιχείρημα θα ήταν αδύνατο για σας, ότι θα πέσετε και θα σκοτωθείτε. Εκείνη τη στιγμή, όσο σκληρά κι αν προσπαθείτε, αν η φαντασία σας λέει ότι δεν μπορείτε να το κάνετε, τότε δεν μπορείτε να το κάνετε. Ο απλός εκείνος μικρός περίπατος πάνω στην σανίδα θα σας φαίνεται ένα απλησίαστο κατόρθωμα. Καμιά ποσότητα θέλησης δεν θα μπορούσε ποτέ να σας κάνει να το επιχειρήσετε με επιτυχία. **99**

Κι όμως, αν αυτή η σανίδα βρισκόταν στο έδαφος, θα περπατούσατε πάνω της χωρίς τον παραμικρό δισταγμό, χωρίς κανένα φόβο. Ποιός κερδίζει λοιπόν από μία τέτοια περίπτωση. Η δύναμη της θέλησης η η φαντασία. Και πάλι, αν φανταστείτε ότι μπορείτε να περπατήσετε μ' επιτυχία πάνω στη σανίδα, τότε πράγματι μπορείτε να το κάνετε μ' ευκολία, αδιάφορο αν ο

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

άνεμος φυσά δυνατά η αν η σανίδα τρέμει. Εφόσον φαντάζεστε ότι μπορείτε να το κάνετε, θα περάσετε απέναντι με ασφάλεια. Υπάρχουν άνθρωποι που βαδίζουν πάνω σε τεντωμένα σχοινιά, μερικές φορές μάλιστα χρησιμοποιούν ακόμη και ποδήλατο. Καμιά θέληση, οσοδήποτε ισχυρή, δεν θα μπορούσε ποτέ να τούς αναγκάσει να το κάνουν. Μόνο η φαντασία το μπορεί. Είναι μεγάλη ατυχία που είμαστε, υποχρεωμένοι, από έλλειψη κατάλληλης λέξης, να ονομάζουμε αυτή τη δύναμη φαντασία, γιατί, ιδιαίτερα στη δύση, η λέξη αυτή συμβολίζει κάτι το παραμυθένιο, το ψεύτικο κι απίστευτο. Κι όμως αυτή η δύναμη είναι η ισχυρότερη πάνω στη Γη. Η φαντασία μπορεί να κάνει κάποιο άτομο να νομίζει πως είναι ερωτευμένο και τότε ο έρωτας γίνεται η δεύτερη ισχυρότερη δύναμη, θα πρέπει αυτού του είδους τη φαντασία να την ονομάσουμε ελεγχόμενη φαντασία. Ότι όνομα κι αν της δώσουμε όμως πρέπει πάντα να θυμόμαστε. Σε οποιαδήποτε μάχη ανάμεσα στη θέληση και τη φαντασία, η τελευταία νικά πάντα. Στην ανατολή δεν δίνουμε μεγάλη σημασία στη θέληση, γιατί είναι δύναμη απατηλή και μπορεί να δέσει τον άνθρωπο πάνω στα γήινα πράγματα. Βασιζόμαστε στην ελεγχόμενη φαντασία και βλέπουμε αποτελέσματα. Αν ετοιμάζεστε να πάτε στον οδοντογιατρό σας για μία εξαγωγή, φαντάζεστε τούς πόνους που σας περιμένουν, την αγωνία, τη φρίκη του κάθε σταδίου της επέμβασης. Τη βελόνα της ένεσης του αναισθητικού, το μούδιασμα κι υστέρια το σκάλισμα των δοντιών απ' το γιατρό. Φαντάζεστε τον εαυτό σας να λιποθυμά η να φωνάζει από τούς πόνους, η να αιμορραγεί ασταμάτητα η κάτι παρόμοιο. Όλα αυτά, φυσικά, είναι ανόητοι φόβοι, για σας όμως είναι κάτι πολύ πολύ αληθινό. Έτσι στην καρέκλα του ιατρού υποφέρετε πολύ περισσότερο απ' όσο χρειάζεται. Αυτό είναι ένα παράδειγμα κακής χρήσης της φαντασίας. **100**

Αυτού του είδους η φαντασία δεν είναι ελεγχόμενη, είναι φαντασία αντίθεση, κάτι που πρέπει κανείς να φροντίσει ν' αποφύγει. Οι γυναίκες ακούν συνήθως από τα μικρά τους χρόνια τρομακτικές ιστορίες για τούς πόνους και τούς κινδύνους της εγκυμοσύνης. Έτσι τη στιγμή της γέννησης η μέλλουσα μητέρα, φέρνοντας στο μυαλό της όλα όσα είχε ακούσει για

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

τούς πόνους, τεντώνει κι αδρανοποιεί το σώμα της, μ' αποτέλεσμα να νιώσει στην αρχή λίγο πόνο. Αυτό βέβαια την πείθει, πως ότι φαντάστηκε στην αρχή ήταν αληθινό, πως πράγματι η γέννα είναι δύσκολη υπόθεση κι έτσι τεντώνεται ακόμα περισσότερο και πονά ακόμα περισσότερο, καταλήγοντας στο τέλος να υποφέρει κυριολεκτικά. Δεν συμβαίνει έτσι στην ανατολή. Οι ανατολίτες φαντάζονται πως το να φέρεις στον κόσμο ένα παιδί είναι και εύκολο και ανώδυνα, όπως και πράγματι είναι. Οι γυναίκες της ανατολής μπορεί τη μία ώρα να γεννήσουν το παιδί τους κι ύστερα από λίγες ώρες να ξαναβρεθούν στο πόδι φροντίζοντας το σπίτι τους. Κι αυτό επειδή ξέρουν να ελέγχουν τη φαντασία τους. Έχετε ακούσει για την περίφημη πλύση εγκεφάλου, όπως εφαρμοζόταν από τούς Γιαπωνέζους και τούς Ρώσους. Αυτή είναι μία διαδικασία επέμβασης πάνω στην ανθρώπινη φαντασία, μιας επέμβασης που κάνει το θύμα της να φαντάζεται αυτά που του επιβάλλει να φαντάζεται ο δεσμοφύλακας του. Είναι δηλαδή μία μέθοδος ελέγχου της ανθρώπινης φαντασίας, που μπορεί ν' αναγκάσει τα θύματα της να κάνουν οτιδήποτε τούς ζητηθεί, ακόμα κι αν αυτό σημαίνει κίνδυνο της ζωής τους. Η ελεγχόμενη φαντασία δεν μπορεί να υποκύψει σε μία τέτοια μέθοδο γιατί ο κάτοχος της, πάνω στον οποίο ζητούν να κάνουν πλύση εγκεφάλου, μπορεί πάντα να στρέψει την φαντασία του κάπου άλλου. Έτσι το μαρτύριο του ελαφρώνει και δύσκολα υποκύπτει σ' αυτό. Ξέρετε όλη τη διαδικασία που γίνεται για να αισθανθούμε τον πόνο. Ας πούμε ότι πάμε να τρυπήσουμε ένα δάχτυλό μας με μία καρφίτσα. Λοιπόν, βάζουμε συνήθως την άκρη της καρφίτσας πάνω στο δέρμα και περιμένουμε με μεγάλη ένταση τη στιγμή που θα τρυπήσει τη σάρκα. Συγκεντρώνουμε όλες μας τις ενέργειες στο να παρατηρούμε το σημείο της επαφής. Αν εκείνη τη στιγμή είχαμε έναν πόνο στο πόδι, μπορεί ούτε καν να τον προσέχαμε. **101**

Συγκεντρώνουμε ολόκληρη τη φαντασία μας πάνω στο δάχτυλο, πάνω στη μύτη της καρφίτσας. Το μόνο πράγμα που έχουμε στο μυαλό μας, είναι ο πόνος που θα μας προκαλέσει το τρύπημα. Ο εκπαιδευόμενος ανατολίτης όμως δεν το κάνει αυτό. Δεν συγκεντρώνει τη φαντασία του στο δάχτυλο,

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

μα φροντίζει να την διαμοιράσει ομοιόμορφα την ελεγχόμενη πια φαντασία του σ' ολόκληρο το σώμα του, έτσι που ο πόνος που θα δημιουργηθεί πραγματικά στο δάχτυλο να διασκορπιστεί παντού και να μην γίνει αισθητός. Αυτό είναι ελεγχόμενη φαντασία. Έχω δει ανθρώπους τρυπημένους από μία ολόκληρη ξιφολόγη. Τη στιγμή του τρυπήματος ούτε λιποθύμησαν, ούτε φώναξαν, γιατί ήξεραν ότι θα συνέβαινε το τρύπημα και φρόντισαν να πάρουν την φαντασία τους από τον πόνο που θα τους έφερνε. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να διασκορπιστεί ο πόνος σ' ολόκληρη την έκταση του σώματός των, χάνοντας έτσι σ' ένταση. Μ' αυτό τον τρόπο κατόρθωναν να ξεπερνούν πολλούς φρικτούς πόνους. Ένα άλλο καλό παράδειγμα χρήσης της φαντασίας είναι ο υπνωτισμός. Εδώ το πρόσωπο που υπνωτίζεται παραδίδει τη φαντασία του στον άνθρωπο που το υπνωτίζει. Το πρόσωπο που υπνωτίζεται, φαντάζεται πως υποκύπτει στη θέληση του υπνωτιστή του. Φαντάζεται πως πέφτει σε ύπνο, πως παραδίνεται στην επιρροή του υπνωτιστή. Έτσι, αν εκείνος είναι αρκετά πειστικός, αν είναι ικανός να χειριστεί τη φαντασία του υπνωτιζόμενου, μπορεί να τον κάνει να υπακούσει κάθε διαταγή του. Αυτό είναι όλο. Με τον ίδιο τρόπο, αν κάποιος αύτουπνωτίζεται, αυτό σημαίνει απλά πως φαντάζεται πως είναι κάτω από την επιρροή του ίδιου του εαυτού! Και πράγματι σ' αυτές τις περιπτώσεις ο Υπερνούς του αύτουπνωτιζόμενου αναλαμβάνει τον έλεγχο. Αυτού του είδους η φαντασία, φυσικά, βρίσκεται στη βάση όλων των θαυματουργών θεραπειών. Οι άνθρωποι για πολύ καιρό συσσωρεύουν τις ενέργειες τους γύρω από τη φαντασία πως αν επισκεφτούν τον τάδε τόπο και εκεί τους φροντίσει το τάδε πρόσωπο, θα θεραπευτούν στη στιγμή. Και πράγματι η φαντασία τους, σε τέτοιες περιπτώσεις, απευθύνει διαταγές στα διάφορα μέρη του σώματος έτσι που αληθινά να γίνει μία θεραπεία. Η θεραπεία αυτή μάλιστα, αν η φαντασία δεν εξασθενήσει αναμεταξύ και αν δεν δηλητηριαστεί από αμφιβολίες, είναι κάτι το μόνιμο και τελειωτικό. **102**

Θα δώσω ένα ακόμα μικρό παράδειγμα, γιατί το θέμα αυτό της ελεγχόμενης φαντασίας είναι από τα πιο σπουδαία. Η ελεγχόμενη φαντασία έχει τη δύναμη να μετατρέψει την αποτυχία σε επιτυχία και την αρρώστια σε υγεία. Να όμως το παράδειγμα. Έχετε ποτέ σας βρεθεί να

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Ο Θεραπευτής 1959

οδηγείτε ένα ποδήλατο σε κάποιον ίσιο, ανοιχτό δρόμο, και ξαφνικά να προσέξετε, λίγα μέτρα από τον μπροστινό σας τροχό μία μεγάλη πέτρα. Μπορεί σε μία τέτοια περίπτωση να είχατε σκεφτεί. Ω, δεν μπορώ πια να την αποφύγω! Και σίγουρα τότε δεν θα μπορούσατε. Ο μπροστινός τροχός σας δεν θα ξεκολλούσε απ' την κατεύθυνσή του, η πέτρα θα τον τραβούσε όπως ο μαγνήτης το σίδηρο. Κι όμως, αν φανταζόσαστε πως μπορούσατε να την αποφύγετε, τότε σίγουρα θα το πετυχαίνατε. Στην αντίθετη περίπτωση, καμιά θεληματική προσπάθεια δεν θα σάς βοηθούσε. Να θυμάστε πάντα αυτόν το βασικό κανόνα, γιατί μπορεί ν' αποδειχτεί το πιο σημαντικό πράγμα στη ζωή σας. Αν, παρά το ότι η φαντασία σας είναι αντίθετη σ' ένα πράγμα, εσείς συνεχίζετε να το επιδιώκετε με τη θέλησή σας, μπορεί να οδηγηθείτε σε νευρική κατάρρευση αυτή η αντίθεση μάλιστα ανάμεσα στη φαντασία και τη θέληση είναι αιτία πολλών νευρικών διαταραχών. Οι σημερινές συνθήκες στον κόσμο είναι πολύ δύσκολες και οι άνθρωποι προσπαθούν να υποτάξουν αντί να ελέγξουν τη φαντασία τους με τη χρήση της θέλησης. Απ' αυτό ξεκινά μέσα στ' ανθρώπινο πνεύμα μία εσωτερική διαμάχη, που συχνά καταλήγει σε κάποια πνευματική διαταραχή μπορεί κανείς να γίνει νευρωτικός με αυτόν τον τρόπο, η ακόμα και τρελός. Οι ψυχιατρικές κλινικές είναι γεμάτες από ανθρώπους που κάποτε πίεσαν τούς εαυτούς τους να κάνουν κάτι, που η φαντασία τους έβρισκε αδύνατο. Κι όμως, είναι αληθινά πολύ απλό πράγμα να μάθει κανείς να ελέγχει, για δική του ωφέλεια, τη φαντασία του. Η φαντασία η ελεγχόμενη φαντασία είναι εκείνο που επιτρέπει σ' έναν άντρα να σκαρφαλώνει σε κάποιο απάτητο βουνό η να πετάξει με ένα πολύ γρήγορο αεροπλάνο η να κατορθώσει γενικά κάτι το αξιοθαύμαστο. Ελεγχόμενη φαντασία. Ο άνθρωπος φαντάζεται πως μπορεί να κάνει αυτό κι εκείνο και πράγματι αποδεικνύεται στο τέλος ότι μπορεί. **103**

Έχει με το μέρος του τη φαντασία που τον πείθει για τις δυνατότητές του και δημιουργεί και την απαραίτητη θέληση που τον σπρώχνει μπροστά, αυτός ο συνδυασμός φέρνει πάντα επιτυχία. Έτσι, αν θέλετε να κάνετε εύκολο το μονοπάτι σας στη ζωή, ευχάριστο, όπως του Ανατολίτη, ξεχάστε

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Ο Θεραπευτής 1959

όλα εκείνα για τη δύναμη της θέλησης, είναι απατηλές παγίδες. Να θυμάστε μόνο την ελεγχόμενη φαντασία. Ότι φαντάζεστε, αυτό μπορείτε και να το κάνετε. Φαντασία, πίστη, άραγε μήπως δεν είναι το ίδιο. **104**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ Η ΑΛΛΗ ΠΛΕΥΡΑ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ

Ο γέροντας Τσόγκ Τάι ήταν νεκρός, κουλουριασμένος σαν να κοιμόταν. Όλοι στην πτέρυγα είχαμε λυπηθεί για το θάνατο του. Από θανάτους είμαστε συνηθισμένοι, κάθε μέρα, ασταμάτητα, αντιμετωπίζαμε τον ανθρώπινο πόνο. Ο γέροντας όμως Τσόγκ Τάι ήταν νεκρός. Κοίταξα το καφέ, χαρακωμένο πρόσωπό του, το δέρμα του που έμοιαζε με περγαμηνή ριγμένη πάνω σε κάποιο σκελετό. Ο γέρο Τσόγκ Τάι υπήρξε ένας ευγενικός, καλός άνθρωπος. Κοίταξα για μία φορά ακόμα το λεπτό του πρόσωπο, το μεγαλοπρεπές κεφάλι του και τις διάσπαρτες άσπρες τρίχες της γενειάδας του. Πριν από χρόνια κατείχε μία σπουδαία θέση μέσα στο παλάτι των αυτοκρατόρων στο Πεκίνο. Έπειτα ήρθε η επανάσταση κι ο γέροντας είχε παρακολουθήσει την καταστροφή που έφεραν οι δύο πόλεμοι. Είχε έρθει στην Τσονγκικ κι είχε ξεκινήσει πάλι απ' την αρχή δουλεύοντας σαν κηπουρός, σκαλίζοντας μία γυμνή και σκληρή άμμο. Υπήρξε ένας μορφωμένος άνθρωπος, κάποιος που σου έκανε ευχαρίστηση να κουβεντιάζεις μαζί του. Τώρα η φωνή του είχε σιωπήσει για πάντα. Προσπαθήσαμε σκληρά και μάτια να τον σώσουμε. Δεν μπόρεσε ποτέ του να αντέξει τη σκληρή ζωή που είχε περάσει. Κάποια μέρα που δούλευε στον αγρό του, είχε σωριαστεί χάμω. Για ώρες ολόκληρες είχε μείνει ακίνητος ήταν πολύ άρρωστος για να κουνηθεί, πολύ άρρωστος για να ζητήσει βοήθεια. Είχαν έρθει να μας φωνάξουν όταν ήταν πια πολύ αργά. Πήραμε το γέροντα στο νοσοκομείο και τον περιποιήθηκα όσο καλύτερα μπορούσα.

105

Τώρα το μόνο που μου έμενε να κάνω, ήταν να φροντίσω ώστε να μη λείψει τίποτε στην ηλικιωμένη γυναίκα του και να κανονίσω ώστε να ταφεί με τον τρόπο που αυτός ο ίδιος πάντα θα ήθελε. Έκλεισα απαλά τα μάτια του,

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

αυτά τα μάτια που τώρα πια δεν θα με ξανακοιτούσαν μ' αυτό το μυστηριώδες ύφος καθώς θα έκανα ερωτήσεις. Επιθεώρησα τον επίδεσμο που ήταν τυλιγμένος γύρω απ' τα σαγόνια του για να μη χαλαρώσει το στόμα του, αυτό το στόμα που τόσες φορές μου είχε δώσει θάρρος, που μου είχε μιλήσει τόσες φορές για την ιστορία της Κίνας, γιατί είχα τη συνήθεια πολλές φορές να τον επισκέπτομαι τα βράδια στο σπίτι του, να του πηγαίνω κανένα δώρο και να συζητώ μαζί του για πολλές ώρες. Τον σκέπασα με το σεντόνι και σηκώθηκα. Η μέρα είχε προχωρήσει πολύ. Θα έπρεπε να είχα φύγει πριν από πολλές ώρες, γιατί ήδη βρισκόμουν εδώ μέσα πάνω από δεκαεφτά ώρες προσπαθώντας να βοηθήσω, προσπαθώντας να γιατρέψω. Ανέβηκα προς το λόφο, πέρασα τα φωτισμένα μαγαζιά, πέρασα τα τελευταία σπίτια. Ο ουρανός ήταν συννεφιασμένος. Κάτω χαμηλά στο λιμάνι το νερό χτυπούσε δυνατά τα πλευρά της αποβάθρας και τα καράβια λικνίζονταν γύρω απ' τη θέση τους. Ο άνεμος φυσούσε κι ούρλιαζε ανάμεσα από τα φυλλώματα των δέντρων καθώς ανέβαινα τον δρόμο προς το μοναστήρι. Για κάποιο λόγο, φοβήθηκα. Κάποιος μεγάλος τρόμος με πίεζε. Δεν μπορούσα να βγάλω την ιδέα τού θανάτου απ' το μυαλό μου. Γιατί να χρειάζεται οι άνθρωποι να πεθαίνουν με τέτοιους πόνους. Τα σύννεφα πάνω απ' το κεφάλι μου έτρεχαν γρήγορα, όπως ακριβώς οι άνθρωποι που βιάζονται να φθάσουν στις δουλειές του έκρυναν το πρόσωπο τού φεγγαριού, έπειτα έφευγαν απο τη θέση τους κι άφηναν φεγγαροαχτίδες να φωτίσουν λίγο τα σκοτεινά πανύψηλα δέντρα. Σε λίγο όμως πάλι τα σύννεφα θα βρίσκονταν μπροστά απ' το φεγγάρι, κόβοντας το φως, βυθίζοντας τα πάντα στο σκοτάδι και στην καταχνιά. Ανατρίχιασα. Καθώς περπατούσα πάνω στο μονοπάτι, τα βήματά μου αντηχούσαν παράξενα σαν να υπήρχε κάποιος πίσω μου που να με ακολουθούσε. Ένωθα άσχημα, ανατρίχιασα πάλι και τύλιξα πιο σφιχτά τον χιτώνα μου γύρω μου. Κάτι με κάνει να αισθάνομαι σαν άρρωστος σκέφτηκα. Είναι περίεργο. Δεν μπορώ να καταλάβω τι είναι. **106**

Τότε ακριβώς έφτασα στην αρχή του μονοπατιού που οδηγούσε στο μοναστήρι. Έστριψα δεξιά. Για λίγα λεπτά περπατούσα, στο τέλος όμως, όταν είχα φθάσει σ' ένα ξέφωτο, σκέφτηκα ότι θα ήταν καλύτερο να

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

καθίσω για λίγα λεπτά. Σ' αυτή την περιοχή κάποιιο δέντρο είχε πέσει χάμω, στο πέσιμο του είχε παρασύρει και μερικά άλλα κι έτσι είχε δημιουργηθεί το ξέφωτο. Βρήκα μία θέση στον κορμό ενός δέντρου, κάθισα κάτω και τύλιξα τα πόδια μου με τον χιτώνα για να τα προστατέψω απ' το τσουχτερό κρύο. Ήταν περίεργα. Όλοι οι ψίθυροι της νύχτας αντηχούσαν διαφορετικά στα αυτιά μου. Τότε ακριβώς κάπου ψηλά άνοιξαν τα σύννεφα και μία λαμπρή αχτίδα του φεγγαριού φώτισε το ξέφωτο κάνοντάς τα όλα να φαίνονται καθαρά και όμορφα. Μου φάνηκε περίεργο, το φως του φεγγαριού ποτέ δεν ήταν τόσο λαμπρό, σαν ηλιαχτίδα. Ανατρίχιασα ολόκληρος και πήδηξα στα πόδια μου με τα νεύρα τεντωμένα. Ένας άντρας με πλησίαζε περπατώντας προς το μέρος μου απ' την άλλη πλευρά του ξέφωτου. Τον κοίταζα μη πιστεύοντας τα μάτια μου. Ήταν ένας θιβετιανός Λάμα. Ένας Λάμα ερχόταν προς το μέρος μου, ένας Λάμα αιματοβαμμένος. Υπήρχε αίμα παντού, έτρεχε απ' τον λαιμό του, λέρωνε το χιτώνα του, γλιστρούσε στα χέρια του, έσταζε τριγύρω του. Ερχόταν προς το μέρος μου κι εγώ άρχισα να οπισθοχωρώ και μάλιστα παραπάτησα στον κορμό ενός δέντρου. Έμεινα ακίνητος τότε απ' τον τρόμο. Λόμπσανγκ, Λόμπσανγκ φοβάσαι έμενα. Μία τόσο γνώριμη φωνή ακούστηκε. Σηκώθηκα πάνω, έτριψα τα μάτια μου κι έπειτα έτρεξα προς τη μεριά του. Σταμάτα! Μου φώναξε. Δεν μπορείς να με αγγίξεις. Ήρθα μόνο να σ' αποχαιρετήσω, γιατί σήμερα τέλειωσε το έργο που είχαν να κάνω σ' αυτή τη Γη κι ετοιμάζομαι να φύγω. Ας καθίσουμε να μιλήσουμε. Γύρισα αδέξια, με σπασμένη την καρδιά, παραζαλισμένος και κάθισα στην παλιά μου θέση. Ψηλά στον ουρανό τα σύννεφα στριφογύριζαν, τα φύλλα στα δέντρα σιγομουρμούριζαν, ένα νυχτοπούλι φτερούγισε πάνω απ' τα κεφάλια μας ζητώντας την τροφή του. Κάπου στο τέλος του κορμού που καθόμαστε ένα μικρό πλάσμα της νύχτας σύρθηκε κι άνακατεύθηκε με τα χόρτα ψάχνοντας κι αυτό για το βραδινό του φαγητό. **107**

Εδώ σ' αυτό το απομονωμένο ξέφωτο που το χτυπούσε ο αέρας, καθόμουν εγώ κι ένα φάντασμα, το φάντασμα του οδηγού μου, του Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ, που είχε επιστρέψει πάλι στο δικό μας κόσμο για να μου μιλήσει.

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Ο Θεραπευτής 1959

Καθόταν δίπλα μου, όπως τόσες φορές είχε συμβεί όταν βρισκόμαστε κι οι δύο μας στη Λάσα. Καθόταν χωρίς να μ' αγγίζει σ' απόσταση ενός μέτρου περίπου. Πριν φύγεις απ' τη Λάσα, Λόμπσανγκ, μου ζήτησες να σου πω πότε θα τελειώσει το δικό μου έργο πάνω σ' αυτή τη Γη. Η απάντηση είναι. Τώρα τελείωσε. Να 'μαι. Κοίταξα αυτόν τον άνθρωπο που τον ήξερα καλύτερα απ' οποιονδήποτε άλλον, και δεν μπορούσα να πιστέψω, παρά την πείρα που είχα γύρω απ' αυτά τα θέματα, ότι δεν ήταν πια παρά ένα σκέτο πνεύμα, ότι η ασημένια χορδή είχε κοπεί κι ότι το χρυσό κύπελλο είχε διαλυθεί. Φαινόταν ακόμα και τώρα να είναι ένας άνθρωπος με σάρκα και οστά. Φορούσε τούς συνηθισμένους του χιτώνες, το κοκκινωπό ράσο με το χρυσό περιτύλιγμα. Φαινόταν πολύ κουρασμένος σαν να είχε ταξιδέψει πολλά χιλιόμετρα και μέσα από δύσκολους δρόμους. Έβλεπα καθαρά ότι για ένα πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα είχε παραμελήσει τελείως τον εαυτό του για να υπηρετεί τούς άλλους. Πόσο χλωμός είναι, σκέφτηκα. Τότε έκανε μία κίνηση τόσο συνηθισμένη και τόσο αγαπητή, μισογύρισε και τότε είδα ένα μαχαίρι κολλημένο στην πλάτη του. Κάθισε καλύτερα και μετά γύρισε και με κοίταξε στα μάτια. Πάγωσα απ' τον τρόπο καθώς είδα ότι η αιχμή του μαχαιριού είχε τρυπήσει το σώμα του και φαινόταν μπροστά απ' το στήθος του. Το αίμα είχε τρέξει απ' την πληγή κι είχε λεκιάσει τον χρυσάφι χιτώνα του. Όταν τον είχα δει στην αρχή, όλα ήταν πολύ θολά, δεν είχα δει πολλές λεπτομέρειες, είχα διακρίνει μόνο έναν Λάμα που είχε αίμα στο στήθος του και στα χέρια του. Τώρα όμως κοιτούσα με περισσότερη προσοχή. Τα χέρια του είχαν βαφτεί με αίμα, καθώς τα είχε φέρει στο στήθος του, τη στιγμή που τον τρυπούσε το μαχαίρι. Ανατρίχιασα κι ένιωσα το αίμα μου να κυλάει παγωμένο. Είδε την έκφραση του προσώπου μου, τον τρόπο που καθρεφτιζόταν στα μάτια μου κι είπε. Έρθα έτσι για να μπορέσεις να δεις και μόνος σου, Λόμπσανγκ, τι συνέβη. Τώρα που τα είδες αυτά, ας με δεις όπως είμαι στην πραγματικότητα. **108**

Η αιματοβαμμένη φιγούρα εξαφανίστηκε μέσα σε μία λάμψη ενός χρυσού φωτός, και μετά αντικαταστάθηκε από μία μορφή εκπληκτικής ομορφιάς και καθαρότητας. Μπροστά μου βρισκόταν ένα πλάσμα που είχε

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

προχωρήσει πολύ πάνω στο μονοπάτι της εξέλιξης, ένας άνθρωπος που είχε φθάσει στη Νιρβάνα. Έπειτα ακούστηκε η φωνή του, καθαρή όσο ο ήχος του κουδουνιού, ίσως κι εγώ να μην τον άκουγα πια με τα φυσικά μου αυτιά, μα με την εσωτερική μου συνείδηση. Μία φωνή ομορφιάς, ανανέωσης, γεμάτη δύναμη, γεμάτη ζωή, ζωή υψηλότερης μορφής. Ο χρόνος που έχω στη διάθεσή μου είναι λίγος, Λόμπσανγκ, σε λίγο πρέπει να φύγω, γιατί υπάρχουν εκείνοι που με περιμένουν. Έπρεπε όμως να σε επισκεφτώ πρώτα, αγαπητέ μου φίλε, αγαπητέ μου σύντροφε σε τόσες περιπέτειες. Έπρεπε να σε δω για να σου δώσω θάρρος και να σ' αποχαιρετήσω για λίγο καιρό. Λόμπσανγκ, έχουμε μιλήσει τόσες φορές στο παρελθόν γύρω απ' αυτά τα θέματα. Για μία φορά ακόμα θα σου πω ότι ο δρόμος σου θα είναι σκληρός και δύσκολος, αλλά στο τέλος θα τα καταφέρεις να νικήσεις, παρά το μίσος και τη ζήλια των κατοίκων της δύσης. Για αρκετή ώρα μείναμε και μιλήσαμε, για θέματα όμως που δεν μπορούν να γραφτούν σε αυτό το βιβλίο. Ένωθα ζεστά κι όμορφα. Το ξέφωτο φωτιζόταν από μία χρυσή λάμψη, πιο λαμπερή κι απ' τη φωτεινότερη ηλιαχτίδα, η ζεστασιά ήταν ίδια με τη ζεστασιά του καλοκαιρινού μεσημεριού. Ήμουν γεμάτος με την αληθινή αγάπη. Τότε, ξαφνικά, ο οδηγός μου, ο πόλυαγαπημένος μου Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ, σηκώθηκε όρθιος, τα πόδια του όμως δεν ακουμπούσαν πια στη Γη. Άπλωσε τα χέρια του πάνω απ' το κεφάλι μου και μου έδωσε την ευχή του κι ύστερα μου είπε. Θα σε κοιτάζω συνέχεια, Λόμπσανγκ, και θα σε βοηθήσω όσο μπορώ. Πρέπει να ξέρεις όμως ότι ο δρόμος είναι σκληρός, οι άνεμοι είναι δυνατοί. Η σημερινή μέρα τέλειωσε, αύριο όμως θα αρχίσεις πάλι απ' την αρχή. Αντιμετώπισε τα όλα με θάρρος, Λόμπσανγκ, όπως τόσες φορές ικανές και στο παρελθόν. Η ευλογία μου ας είναι κοντά σου. Σήκωσα τα μάτια μου και τον κοίταξα. Εκεί μπροστά μου σιγά σιγά η χρυσή οπτασία έσβησε, το ξέφωτο σκοτείνιασε πάλι κι ο άνεμος άρχισε να φυσάει. **109**

Ψηλά στον ουρανό τα σύννεφα συνέχισαν το τρελό κυνηγητό τους. Μικρά πλάσματα της νύχτας σέρνονταν τριγύρω. Από κάπου ακούστηκε η πνιγμένη κραυγή του θύματος που θα γινόταν τώρα τροφή του

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

μεγαλύτερου και δυνατότερου πλάσματος. Για λίγα λεπτά έμεινα στην ίδια θέση λες κι ήμουν πετρωμένος. Έπειτα ρίχτηκα στο χώμα δίπλα στον κορμό του δέντρου και παρά την ειδική μου εκπαίδευση, παρά τα όσα ήξερα, δεν μπόρεσα να φανώ δυνατός σαν άντρας. Τότε φάνηκε ότι άκουσα μία αγαπημένη φωνή μέσα μου. Μην είσαι στενοχωρημένος, Λόμπσαγκ, μην είσαι στενοχωρημένος. Αυτό δεν είναι το τέλος. Όλα αυτά για τα οποία αγωνιζόμαστε, αξίζουν τον κόπο και θα δικαιωθούμε. Σηκώθηκα στα τρεμάμενα πόδια μου, συγκέντρωσα τις σκέψεις μου, σκούπισα τα χέρια μου απ' τη λάσπη που είχε κολλήσει επάνω τους και ξεσκόνισα το χιτώνα μου. Αργά αργά ξαναπήρα το δρόμο που θα με έφερνε στην κορυφή του λόφου, που θα με έφερνε στο μοναστήρι, θάνατος, σκέφθηκα. Έχω βρεθεί κι εγώ απ' την άλλη πλευρά της ζωής, στο θάνατο, επέστρεψα όμως. Τώρα ο οδηγός μου βρίσκεται μακριά. Δεν μπορώ να τον φτάσω. Έφυγε κι είμαι μόνος μου, μόνος μου. Με τέτοιες σκέψεις στο μυαλό μου, έφθασα στο μοναστήρι. Στην είσοδο βρίσκονταν αρκετοί άλλοι μοναχοί που είχαν γυρίσει απ' άλλα μονοπάτια. Χωρίς να βλέπω τίποτε μπροστά μου, πέρασα ανάμεσα τους και προχώρησα στη σκοτεινιά του ναού, όπου οι ιερές φιγούρες με κοιτούσαν με τόση κατανόηση και συμπάθεια. Κοίταξα τις εικόνες των προγόνων μας, τα χρυσά ιδεογράμματα, το ατέλειωτο λιβάνι και τον εύθραυστο καπνό του που κρεμόταν ανάμεσα στο ταβάνι και στο πάτωμα. Προχώρησα προς μία μικρή γωνιά, ήρεμη και κάθισα εκεί στη θέση του λωτού. Η φωνή ξανακούστηκε. Μην είσαι στενοχωρημένος, Λόμπσαγκ, μην είσαι στενοχωρημένος. Αυτό δεν είναι το τέλος. Όλα αυτά για τα οποία αγωνιζόμαστε, αξίζουν τον κόπο και θα δικαιωθούμε. Μην είσαι στενοχωρημένος. Βυθίστηκα μέσα στο παρόν και στο παρελθόν. Πόσο χρόνο έμεινα εκεί δεν ξέρω. Ο κόσμος χοροπηδούσε γύρω μου, τα βάσανα κι οι τάλαιπωρίες με πίεζαν. Ο πολυαγαπημένος μου οδηγός είχε φύγει απ' αυτόν τον κόσμο, αλλά μου είχε πει. Αυτό δεν είναι το τέλος. Όλα αυτά για τα οποία αγωνιζόμαστε αξίζουν τον κόπο **110**

Τριγύρω διάφοροι μοναχοί περνούσαν για να πάνε στις δουλειές τους, άλλοι ξεσκόνιζαν άλλοι άναβαν καινούργια λιβάνια, άλλοι έψελναν, μα κανείς δεν ήρθε να ταραξει τη θλίψη μου, έτσι όπως καθόμουν μόνος. Η

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

νύχτα προχωρούσε. Οι μοναχοί έκαναν τις προετοιμασίες για μία λειτουργία. Οι μικρόσωμοι Κινέζοι με τούς μαύρους χιτώνες τους με τα ξυρισμένα κεφάλια τους έμοιαζαν με φαντάσματα μέσα στο τρεμόσβηστο φως απ' τις λάμπες λίπους. Ο ιερέας του ναού φορώντας το διάδημα με τούς πέντε βούδες προχώρησε προς το εσωτερικό ψέλλοντας, ενώ παντού ακούγονταν τα ασημένια κουδούνια που χτυπούσαν συνέχεια. Σηκώθηκα αργά και πλησίασα τον Ηγούμενο. Του είπα όλα όσα είχαν συμβεί και του ζήτησα την άδειά να μη παρευρεθώ στη λειτουργία, λέγοντάς του ότι είμαι πολύ άρρωστος και λυπημένος και δεν θα 'θελα να δείξω αυτή μου τη θλίψη στους υπόλοιπους. 'Οχι, αδερφέ μου, μου απάντησε, πήγες πέρα απ' το θάνατο κι επέστρεψες και σήμερα μίλησες με τον οδηγό σου και είδες τη ζωντανή απόδειξη του Βουδισμού. Αδερφέ μου, δε θα 'πρεπε να είσαι στενοχωρημένος γιατί ο χωρισμός είναι προσωρινός. Παρακολούθησε τη βραδινή λειτουργία, αδερφέ μου, γιατί σήμερα είδες αυτό που τόσο άνθρωποι αρνούνται ότι υπάρχει. Η εκπαίδευσή μου ήταν πολύ καλή, σκέφθηκα. Ξέρω πολύ καλά ότι ο θάνατος σ' αυτή τη ζωή είναι η γέννηση σε μία καλύτερη. Ξέρω ότι δεν υπάρχει θάνατος, ότι αυτός είναι ο κόσμος της αυταπάτης κι ότι η πραγματική ζωή θα έρθει όταν εμείς αφήσουμε αυτή την εφιαλτική σκηνή, αυτή τη Γη, που δεν είναι τίποτε παραπάνω από ένα σχολείο, στο οποίο ερχόμαστε για να μάθουμε τα μαθήματά μας. Θάνατος. Δεν υπάρχει τέτοιο πράγμα. Γιατί είμαι λοιπόν τόσο λυπημένος. Η απάντηση ήρθε στο μυαλό μου, προτού καλά προλάβω να συμπληρώσω την ερώτηση. Είμαι σ' αυτή την κατάσταση, γιατί είμαι εγωιστής, γιατί έχασα αυτό που αγαπώ, γιατί τώρα πια δεν μπορώ να φθάσω κάτι που θεωρούσα τόσο δικό μου. Είμαι πράγματι πολύ εγωιστής, γιατί αυτός έφυγε για μία καλύτερη ζωή, ενώ εγώ ακόμα βασανίζομαι σε αυτή τη Γη, υποφέρω για να εκπληρώσω το έργο μου, όπως ακριβώς ο μαθητής που ετοιμάζεται να περάσει τις τελικές εξετάσεις και όταν έχει πετύχει σ' αυτές, τότε μπορεί να προαχθεί για να μάθει περισσότερα. 111

Είμαι εγωιστής, σκέφθηκα, γιατί θα ήθελα ο πολυαγαπημένος μου οδηγός να μείνει σ' αυτή τη φοβερή Γη μόνο και μόνο για το χατήρι μου. Θάνατος.

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

Δεν υπάρχει τίποτε στο θάνατο που να το φοβάμαι. Τη ζωή θα πρέπει να φοβόμαστε, τη ζωή που μας σπρώχνει να κάνουμε τόσα πολλά λάθη. Δεν υπάρχει λόγος να φοβόμαστε το θάνατο. Δεν υπάρχει λόγος να φοβόμαστε το πέρασμα απ' αυτή τη ζωή στην άλλη, την καλύτερη. Δεν υπάρχει λόγος να φοβόμαστε την κόλαση, γιατί δεν υπάρχει πουθενά τέτοιος τόπος, δεν υπάρχει μέρα της κρίσης. Ο ίδιος ο άνθρωπος κρίνει μόνος του τον εαυτό του και δεν υπάρχει σκληρότερη κρίση απ' αυτή που κάνει ο άνθρωπος, όταν βλέπει να περνάει μπροστά του η ζωή του με τα λάθη και τις ατέλειες, όταν βλέπει την πραγματική αλήθεια. Όλοι εσείς που φοβόσαστε το θάνατο, μάθετε την αλήθεια από κάποιον που πήγε πέρα, πιο μακριά απ' αυτόν και ξαναγύρισε. Δεν υπάρχει λόγος για φόβο. Δεν υπάρχει μέρα κρίσης, παρά μόνον εκείνη που εσείς οι ίδιοι θα δικάσετε τον εαυτό σας. Δεν υπάρχει κόλαση. Στον καθένα, όποιος και να είναι αυτός, ότι και να έχει κάνει, δίνεται μία ευκαιρία. Κανένας ποτέ δεν καταστρέφεται. Λυπόμαστε για το θάνατο των άλλων, γιατί έτσι τούς στερούμαστε εμείς, γιατί είμαστε εγωιστές και φοβόμαστε το δικό μας θάνατο, γιατί είναι ένα ταξίδι για το άγνωστο κι αυτό που δεν καταλαβαίνουμε, αυτό που δεν ξέρουμε, αυτό φοβόμαστε. Αλλά δεν υπάρχει θάνατος, υπάρχει μόνο γέννηση σε μία καλύτερη ζωή. Η πραγματική διδασκαλία έχει διαστρεβλωθεί κι έχει αλλάξει πάρα πολύ, καθώς τα χρόνια κι οι γενιές περνούσαν μέχρι που στο τέλος έφθασαν οι ιερείς να φοβερίζουν και να απειλούν με ιστορίες γύρω απ' την κόλαση. Όλα αυτά όμως τα κάνουν για να αυξηθεί η δικιά τους δύναμη. Εμείς είμαστε ιερείς, λένε. Εμείς έχουμε τα κλειδιά για τούς ουρανούς. Υπακούστε μας, διαφορετικά θα πάτε όλοι την κόλαση. Εγώ όμως, όπως και πολλοί άλλοι Λάμα, βρεθήκαμε απ' την άλλη μεριά του θανάτου και ξαναγυρίσαμε. Ξέρουμε την αλήθεια. 112

Ξέρουμε ότι πάντα υπάρχει ελπίδα. Άσχετα με το τι έχει κάνει ο καθένας, άσχετα με το πόσο ένοχος μπορεί να αισθάνεται, πρέπει πάντα να

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

αγωνίζεται γιατί υπάρχει η ελπίδα. Ο Ηγούμενος του μοναστηριού μου είχε πει. Παρακολούθησε τη μεσονύχτια λειτουργία, αδελφέ μου, και πες στους άλλους τι σου συνέβη σήμερα. Το φοβόμουν πολύ αυτό. Αυτό ήταν για μένα ένα μαρτύριο. Ένωσα βαθιά θλίψη. Ξαναγύρισα στην απομονωμένη γωνιά του ναού, στο διαλογισμό μου. Έτσι κυλούσε η νύχτα, με τα λεπτά να φαίνονται σαν ώρες και τις ώρες σαν η- μέρες κι εγώ σκεφτόμουν πως δεν θα κατάφερνα να τα ξεπεράσω όλα αυτά. Οι μοναχοί πηγαينوέρχονταν. Ολόγυρα στο ναό δεν σταματούσε η κίνηση, εγώ όμως έμενα μόνος με τις σκέψεις μου, με την Ανάμνηση των περασμένων χρόνων και το φόβο των μελλοντικών. Μα δεν έμελλε να μείνω για πολύ έτσι. Δεν πρόλαβα καν να παρακολουθήσω την λειτουργία του μεσονυχτιού. Καθώς με είχε προειδοποιήσει νωρίτερα εκείνο το απόγευμα ο οδηγός μου, ο Λάμα Μινγκυάρ Ντάνταπ, πριν το τέλος αυτής της μέρας μία άλλη τραγωδία θα συνέβαινε. Διαλογιζόμουν μόνος στην ήσυχη γωνιά του ναού, με τις σκέψεις μου να τριγυρίζουν το παρελθόν και το μέλλον, θα ήταν περίπου έντεκα η ώρα τη νύχτα, την ώρα που τα πάντα τριγύρω μου ήταν απόλυτα ήσυχα, όταν είδα να με πλησιάζει μία φιγούρα. Ήταν ένας γέροντας Λάμα, ένας από τούς ανώτατους ιερείς του ναού της Λάσα, ένας ζωντανός Βούδας που έφτανε πια στο τέλος της γήινης ζωής του. Έκανε την εμφάνιση του απο την πλευρά των πολύ σκοτεινών σκιών, από το μέρος του ναού όπου δεν έφταναν τα αδύναμα φώτα των λυχναριών. Με πλησίαζε, πλαισιωμένος από μία γαλαζωπή ανταύγεια, που γίνονταν χρυσή γύρω στο κεφάλι του. Με πλησίαζε με τα χέρια τεντωμένα και τις παλάμες προς τα πάνω, λέγοντας. Για μου, για μου, σου φέρνω άσχημες ειδήσεις. Ο Εώτατος εκείνος, ο 13ος Δαλάι Λάμα που με επισκέφτηκε, μου είπε ότι πλησίαζε το τέλος μιας περιόδου και ότι ο Δαλάι Λάμα θα έφευγε. Μου είπε ότι έπρεπε να γυρίσω όσο πιο γρήγορα μπορούσα στη Λάσα για να τον έβλεπα πριν ήταν πολύ αργά. Πρέπει αληθινά να βιαστείς, μου είπε. Χρησιμοποίησε ότι μέσο μπορείς για να επιστρέψεις. Είναι απόλυτη ανάγκη να ξεκινήσεις αυτή κιόλας τη νύχτα. **113**

Καθώς με κοιτούσε σηκώθηκα όρθιος. Πριν προλάβω να τεντώσω το σώμα μου η εικόνα του είχε ξεθωριάσει, βυθίστηκε πίσω στις σκιές της νύχτας και

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

δεν υπήρχε πια. Το πνεύμα του είχε γυρίσει πίσω στο σώμα που ποτέ δεν είχε αφήσει το Τζό Κάνγκ της Λάσα. Τα γεγονότα κυλούσαν τρομακτικά γρήγορα. Τραγωδία μετά από τραγωδία, θλίψη μετά από θλίψη. Ένωθα ζαλισμένος. Είχα εκπαιδευτεί αληθινά σκληρά. Πάρα πολλά μου είχαν διδάξει, γύρω από τη ζωή και το θάνατο, για το πως να μη δείχνομαι συναισθηματικός κι όμως τι μπορούσε να κάνει κανείς όταν έβλεπε τούς πιο αγαπημένους φίλους του να πεθαίνουν ο ένας μετά τον άλλο. Μπορούσε κανείς να μείνει με πέτρινη καρδιά και ανέκφραστο πρόσωπο. Αγαπούσα αυτούς τούς ανθρώπους. Ο γέροντας Τσόνγκ Τάι, ο οδηγός μου, ο Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ και ο 13ος Δαλάι Λάμα, τώρα μέσα σε μία μέρα, στο διάστημα λίγων ωρών, είχα πληροφορηθεί ότι βιάδιζαν προς το θάνατό τους. Οι δύο ήταν ήδη νεκροί και ο Τρίτος πόσο καιρό θα έμενε ακόμα σε αυτό τον κόσμο. Λίγες μέρες ίσως. Πρέπει να βιαστώ, σκέφτηκα, καθώς γύριζα αφήνοντας το ναό. Πέρασα γρήγορα τούς πέτρινους διαδρόμους που οδηγούσαν στο κελί του Ηγούμενου. Βρισκόμουν στην τελευταία στροφή πριν το κελί του όταν άκουσα ένα ξαφνικό θόρυβο, ένα γδούπο. Τάχυνα τα βήματά μου. Ένας άλλος Λάμα, ο Γέρσι, επίσης από το Θιβέτ, όχι από τη Λάσα, από το Τσάμπο, είχε πάρει επίσης ένα τηλεπαθητικό μήνυμα από κάποιον άλλο Λάμα. Τον είχαν κι εκείνον συμβουλέψει ν' αφήσει την Τσονγκικ και να γυρίσει σαν ακολούθως μου στο Θιβέτ. Αυτός ο Λάμα είχε μελετήσει τα μηχανοκίνητα οχήματα, όλα τα μέσα μεταφοράς. Ήταν όμως κάπως βιαστικός στις αντιδράσεις του αμέσως μόλις έφυγε το πνεύμα του αγγελιοφόρου του είχε πηδήξει όρθιος κι είχε αρχίσει να τρέχει στους διαδρόμους προς το κελί του Ηγούμενου. Δεν είχε όμως κι αυτός προλάβει να στρίψει τη γωνία και γλίστρησε πάνω στο βούτυρο που είχε χυθεί απ' τη λάμπα κάποιου απρόσεκτου μοναχού. Καθώς έπεσε, χτύπησε άσχημα, έσπασε ένα πόδι κι ένα χέρι και, όταν έστριψα τη γωνία, τον είδα πεσμένο πάνω στο πάτωμα που βογγούσε. Ο Ηγούμενος βγήκε έξω απ' το κελί του, τρομαγμένος από το θόρυβο. **114**

Γονατίσαμε κι οι Δύο δίπλα στον πεσμένο αδερφό μας. Ο Ηγούμενος του κρατούσε τον ώμο, ενώ εγώ του τραβούσα τον καρπό του χεριού για να

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

φτιάξω το σπασμένο κόκαλο. Έπειτα ζήτησα να μου φέρουν βότανα κι επιδέσμους κι έτσι σε λίγο ο Γέρσι ήταν έτοιμος. Το πόδι παρουσίασε κάποιο πρόβλημα, γιατί το σπάσιμο δεν ήταν απλό, έτσι χρειάστηκε να τον οδηγήσουμε στο κελί του, όπου τον άφησα στη φροντίδα των άλλων. Εγώ κι ο Ηγούμενος πήγαμε στο κελί του, όπου του διηγήθηκα το όραμα που είχα και το μήνυμα που πήρα. Κι αυτός πριν από λίγο είχε νιώσει κάτι παρόμοιο. Έτσι συμφωνήσαμε ότι πρέπει να αφήσω το μοναστήρι εκείνη τη στιγμή. Ο Ηγούμενος έστειλε γρήγορα έναν αγγελιοφόρο να πάρει ένα άλογο και να τρέξει στην Τσονγκικ για να βρει μεταφορικό μέσο. Εγώ έφαγα και πήρα και φαγητό μαζί μου για το δρόμο. Πήρα έναν χιτώνα παραπάνω και μερικές κουβέρτες και κατηφόρισα το μονοπάτι ώσπου έφτασα στον κύριο δρόμο κι εκεί περίμενα. Πίσω μου, στο μοναστήρι τώρα οι καμπάνες θα καλούσαν τούς μοναχούς για μία λειτουργία ακόμα. Σε λίγο μέσα στην ησυχία της νύχτας ακούστηκε ο θόρυβος μιας δυνατής μηχανής και μακριά στον ορίζοντα φάνηκαν οι αχνές λάμπεις των φώτων του αυτοκινήτου. Ένα αγωνιστικό αυτοκίνητο γλίστρησε δίπλα μου και σταμάτησε με ένα στριγκό θόρυβο των ελαστικών πάνω στο δρόμο. Ένας άντρας πήδησε έξω. Τα αμάξι σας, αξιότιμε Λόμπσαγκ Ράμππα. Από ποιά μεριά να στρίψω. Όχι απάντησα. Κατέβα το λόφο με κατεύθυνση προς τ' αριστερά. Ο μοναχός είχε φύγει απ' το μοναστήρι με τη διαταγή να βρει απ' την Τσοναϊνγκ έναν οδηγό κι ένα δυνατό και γρήγορο αμάξι. Αυτό που έφερε ήταν πράγματι μεγάλο και δυνατό, ήταν ένα Αμερικάνικο τέρας. Κάθισα δίπλα στον οδηγό και κατευθυνθήκαμε με ταχύτητα για το Τσένγκτου, γύρω στα τέσσερα χιλιόμετρα μακριά απ' την Τσονγκικ. Μπροστά μας οι λάμπεις απ' τα φώτα του αυτοκινήτου μας έδειχναν σε ποιο σημείο ο δρόμος ήταν άσχημος, φώτιζαν τα περιγράμματα των δέντρων και σχημάτιζαν τεράστιες άγριες φιγούρες και σκιές που φαίνονταν έτοιμες να πιάσουν και να μας παρακινήσουν να τρέξουμε ακόμα πιο γρήγορα. Ο οδηγός, ο έγιέν, ήταν καλά εκπαιδευμένος, ικανός και γρήγορος. 115

Καθώς το αυτοκίνητο άφηγε πίσω του όλο και περισσότερα χιλιόμετρα, εγώ

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

έγειρα πίσω και άρχισα να σκέφτομαι. Στο μυαλό μου επικρατούσε η σκέψη του πολυαγαπημένου μου οδηγού, του Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ, ζούσα ξανά όλα αυτά που μου είχε μάθει κι όλα όσα είχε κάνει για μένα. Φάνηκε για μένα καλύτερος κι απ' τούς ίδιους τούς γονείς μου. Σκεπτόμουν πάλι τον αγαπημένο μας αρχηγό, το δέκατο τρίτο Δαλάι Λάμα! Τον τελευταίο της σειράς του, γιατί η παλιά προφητεία έλεγε ότι όταν φύγει ο Δέκατος Τρίτος Δαλάι Λάμα, μία καινούργια τάξη πραγμάτων θα επικρατήσει στο Θιβέτ. Το 1950 οι Κινέζοι κομμουνιστές άρχισαν την επίθεση τους εναντίον του Θιβέτ πριν όμως από αυτό το τρίτο τάγμα των κομμουνιστών βρισκόταν στη Λάσα. Σκεπτόμουν όλα αυτά που ήξερα πολύ πριν από το 1933 ότι θα γίνονταν. Έτσι συνεχίσαμε το ταξίδι μας προς το Τσένγκτου, όπου σταματήσαμε για να βάλουμε πετρέλαιο, ξεμουδιάσαμε για λίγο και φάγαμε. Έπειτα ξεκινήσαμε πάλι το άγριο κυνηγητό μας μέσα στη νύχτα πηγαίνοντας προς το Για Αν, γύρω στα δυο χιλιόμετρα μακριά κι εκεί καθώς φάνηκαν τα πρώτα φώτα της αυγής, καθώς οι πρώτες ακτίδες του ήλιου έσκιζαν τον ουρανό, είδαμε τον δρόμο να τελειώνει, το αυτοκίνητο δεν μπορούσε να συνεχίσει. Προχώρησα προς ένα μοναστήρι, όπου μ' ένα τηλεπαθητικό μου μήνυμα τούς είχα προειδοποιήσει για την άφιξή μου. Ένα άλογο με περίμενε, ένα άλογο απ' τα πιο γρήγορα που κλοτσούσε δεξιά κι αριστερά και χλιμίντριζε. Τώρα όμως ήμουν τόσο βιαστικός που δεν είχα χρόνο ούτε να σκεφτώ τίποτε ούτε καν να το χαϊδέψω. Με μία λέξη μου το άλογο αφέθηκε ελεύθερο και φύγαμε σαν βολίδα προς το Θιβέτ. Το αυτοκίνητο θα γύριζε πάλι πίσω στην Τσονγκκιγκ απολαμβάνοντας τη διαδρομή τρέχοντας ήρεμα κι αργά, ενώ εγώ θα 'πρεπε να βρίσκομαι συνέχεια πάνω σε μία ξύλινη σέλα, να αλλάζω συνέχεια άλογα, νευρικά και δυνατά άλογα. Δεν υπάρχει κανένας λόγος να αναφέρω εδώ τις ταλαιπωρίες αυτού του ταξιδιού, τα πικρά βάσανα του μοναχικού καβαλάρη. Δεν είναι ανάγκη να γράψω για το πως περάσαμε τον ποταμό Γιάνκτσι και συνεχίσαμε το δρόμο μας. Τρέχαμε συνέχεια. **116**

Ήταν φρικτό, τα κατάφερα όμως και βρέθηκα στην ώρα μου στον

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Ο Θεραπευτής 1959

προορισμό μου. Μόλις έστριψα κάποια γωνία απ' ένα μονοπάτι, αντίκρισα τις χρυσές σκεπές της Ποτάλα. Κοίταξα εκείνες τις κρύπτες που φύλαγαν τα άλλα γήινα σώματα του Δαλάι Λάμα και σκέφθηκα σε πόσο χρόνο άραγε θα γινόταν άλλη μία κρύπτη για ένα άλλο σώμα. Συνέχισα το δρόμο μου και πέρασα τον ευτυχισμένο ποταμό, μόνο που αυτή τη φορά δεν ήταν ευτυχισμένος για μένα. Προχώρησα, προχώρησα και τελικά το ταξίδι μου δεν πήγε χαμένο. Βρέθηκα στην ώρα μου για όλες τις τελετές και μάλιστα πήρα κι ενεργό μέρος σ' αυτές. Μόνο που μου έτυχε και κάτι ακόμα δυσάρεστο. Υπήρχε εκεί και κάποιος ξένος που ήθελε να παίρνει όλες τις αποφάσεις μόνος του. Είχε την ιδέα πως ήταν κύριος όλων όσων επέβλεπε και δεν έδειχνε καμιά εκτίμηση στους ιθαγενείς. Ήθελε πάντα να βρίσκεται στο προσκήνιο, να τον προσέχουν όλοι. Κι επειδή δεν φαινόμουν να είμαι ιδιαίτερα κόλακας, προσπάθησε να δωροδοκήσει έναν φίλο μου κι εμένα με ρολόγια τού χεριού! Από τότε με θεωρεί εχθρό του κι έχει κάνει τα πάντα να βλάψει εμένα και τούς δικούς μου. Πάντως αυτό δεν έχει να κάνει τίποτα με την ιστορία μας, εκτός από το ότι δείχνει πολύ καλά πόσο δίκιο είχαν οι διδάσκαλοι μου όταν με προειδοποιούσαν για το πόσο επικίνδυνη μπορεί να γίνει η ζήλια. Εκείνες οι μέρες ήταν πραγματικά γεμάτες θλίψη και δεν θα ήθελα να γράψω εδώ ούτε για την τελετή ούτε για την ταφή του σώματος τού Δαλάι Λάμα. Θα αρκεστώ να πω ότι το σώμα του ταριχεύτηκε σύμφωνα με την αρχαία παράδοση και τοποθετήθηκε στη στάση του λωτού, στραμμένο προς το νότο. Αρκετές φορές συνέβαινε το κεφάλι του ταριχευμένου σώματος να στρεφόταν μόνο του προς την ανατολή. Πολλοί θεωρούσαν αυτή την στροφή σαν σημάδι που στελνόταν πέρα από το θάνατο για να μας προειδοποιήσει ότι πρέπει να προσέχουμε την ανατολή. Και πράγματι κάποτε από την ανατολή ξεπρόβαλαν οι Κινέζοι, επιθετικοί και άγριοι. Αυτή η στροφή του κεφαλιού προς την ανατολή ήταν πράγματι ένα σημάδι, μία προειδοποίηση. Αν μπορούσαμε μόνο να καταλάβουμε το νόημά της! Πήγα και πάλι στο πατρικό μου σπίτι. **117**

Ο γέροντας Τσου είχε πεθάνει. Πολλοί από τούς ανθρώπους που ήξερα

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Ο Θεραπευτής 1959

είχαν αλλάξει. Τα πάντα μου φαίνονταν παράξενα εκεί. Αυτό το σπίτι δεν ήταν πια το σπίτι μου. Άλλωστε για πολύ λίγο καιρό ήταν. Τώρα δεν ήμουν παρά ένας επισκέπτης, ένας ξένος, ένας ανώτερος. Λάμα, κάποιος ανώτερος υπηρέτης του ναού που είχε μόλις γυρίσει από την Κίνα. Με κράτησαν να περιμένω αρκετή ώρα πριν δω τούς γονείς μου. Στο τέλος με οδήγησαν κοντά τους. Μιλούσαμε με δυσκολία, η ατμόσφαιρα ήταν ηλεκτρισμένη. Δεν ήμουν πια ο γιος της οικογένειας, μα κάποιος ξένος. Όχι όμως ένας ξένος με την συνηθισμένη έννοια, γιατί ο πατέρας μου με οδήγησε στο ιδιωτικό του δωμάτιο και εκεί μου παρουσίασε, βγαλμένο από την κρύπτη του, το οικογενειακό μας βιβλίο. Προσεκτικά, με τελετουργικές σχεδόν κινήσεις, ξεδίπλωσε το χρυσό του κάλυμμα. Χωρίς λέξη εγώ έγραψα στην τελευταία θέση τ' όνομά μου, τον βαθμό μου και τις νέες μου ιδιότητες του γιατρού και χειρουργού. Ύστερα το βιβλίο κλείστηκε και πάλι. Με ιεροπρέπεια στο χρυσό του κάλυμμα και τοποθετήθηκε στην κρύπτη του, κάτω από το πάτωμα. Γυρίσαμε πίσω στο δωμάτιο όπου περίμεναν η μητέρα μου και η αδελφή μου. Τις αποχαιρέτησα και γύρισα να φύγω. Στην αυλή οι υπηρέτες είχαν έτοιμο το άλογο μου. Το πήρα και πέρασα για τελευταία φορά από τις μεγάλες πύλες. Με βάρια καρδιά πήρα το δρόμο Λίνγκχορ τραβώντας για το Μένζεκάνγκ, το κυριότερο Θιβητιανό νοσοκομείο. Είχα παλιότερα δουλέψει εκεί και τώρα πήγαινα να επισκεφτώ σαν φίλος τον τεράστιο γέρο μοναχό που ήταν επικεφαλής εκεί τον Σινρομπνόμπο. Τον ήξερα καλά, ήταν ένας καλοκάγαθος γέροντας. Μου είχε διδάξει πάρα πολλά από τότε που άφησα την ιατρική σχολή του σιδερένιου βουνού. Με υποδέχτηκε χαρούμενα και με πήρε στο δωμάτιο του όπου άρχισε να με βομβαρδίζει με ερωτήσεις γύρω από τούς Κινέζους και τις ιατρικές τους μεθόδους. Του είπα στην Κίνα ισχυρίζονται πως ήταν οι πρώτοι που χρησιμοποίησαν τον βελονισμό και την καύση βοτάνων, μα ξέρω καλύτερα την ιστορία. Έχω δει ο ίδιος στα παλιά αρχεία το πως μεταφέρθηκαν αυτές οι μέθοδοι από το Θιβέτ στην Κίνα πριν από πολλά πολλά χρόνια. Ο Σινρομπνόμπο έδειξε να ενδιαφέρεται πολύ, όταν του είπα πως Κινέζοι και δυτικοί επίσης επιστήμονες είχαν αρχίσει να ερευνούν Για να ανακαλύψουν τον τρόπο με τον οποίο έφερναν αποτελέσματα αυτές οι δύο μέθοδοι, γιατί σίγουρα ήταν αποτελεσματικές. **118**

Ο βελονισμός γίνεται τρυπώντας με πολύ λεπτές βελόνες ορισμένα μέρη του

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

σώματος. Η μέθοδος αυτή είναι εντελώς ανώδυνη γιατί οι βελόνες είναι πολύ λεπτές. Τρυπώντας το δέρμα σε ορισμένα σημεία κατορθώνουν να διεγείρουν ορισμένες θεραπευτικές αντιδράσεις στον οργανισμό. Οι Κινέζοι ισχυρίζονται πως πετυχαίνουν θαυμαστές θεραπείες μ' αυτή τη μέθοδο, μα εμείς οι Θιβητιανοί αιώνες τώρα γνωρίζουμε και χρησιμοποιούμε το βελονισμό με την ίδια επιτυχία. Χρησιμοποιούμε επίσης τη μέθοδο που λέγεται καύση βοτάνων. Σ' αυτήν ορισμένα βότανα προετοιμάζονται με κατάλληλο τρόπο, τοποθετούνται σ' ένα σωλήνα και το άκρο τους ανάβεται έτσι που να μένει πυρωμένο σαν κάρβουνο. Πλησιάζοντας αυτό το πυρωμένο άκρο κοντά στο άρρωστο δέρμα και στους ιστούς πετυχαίνουμε να μεταδοθούν αμέσως, με τη θερμότητα, οι θεραπευτικές ουσίες των βοτάνων κατευθείαν στο άρρωστο τμήμα τού σώματος. Η αξιοπιστία κι αποτελεσματικότητα των δύο αυτών μεθόδων έχει αποδειχθεί ξανά και ξανά, μα παραμένει άγνωστο το πως ακριβώς ενεργούν. Επισκέφτηκα και πάλι τη μεγάλη αποθήκη του νοσοκομείου. Εκεί φυλάσσονταν πάρα πολλά βότανα, περισσότερο από έξι χιλιάδες διαφορετικά είδη βοτάνων. Τα περισσότερα απ' αυτά είναι άγνωστα στον υπόλοιπο κόσμο, άγνωστα ακόμα και στην Κίνα. Η τατούρα, για παράδειγμα, είναι ρίζα ενός δέντρου με τρομακτικά ισχυρές αναισθητικές ιδιότητες, θα μπορούσε να κρατήσει έναν άρρωστο σε πλήρη αναισθησία για δώδεκα ώρες, και, στα χέρια ενός καλού γιατρού, δεν θα υπήρχαν καθόλου παρενέργειες. Κοίταξα ολόγυρα στην αποθήκη και δεν μπόρεσα να βρω τίποτα που να είχε να ζηλέψει η παραδοσιακή Θιβητιανή ιατρική από τις σύγχρονες ιατρικές μεθόδους της Κίνας και της δύσης τη νύχτα εκείνη κοιμήθηκα στο παλιό κελί μου στο μοναστήρι, κι όπως γινόταν τις παλιές μέρες, που ήμουν ακόμα μαθητής, παρακολούθησα όλες τις λειτουργίες. Κατάφεραν να με πάρουν και να με γυρίσουν πίσω στα χρόνια. Τι μήνες έκρυσαν οι πέτρες του ναού! Το πρωί, με το πρώτο φως, σκαρφάλωσα στο ψηλότερο σημείο του σιδερένιου βουνού κι άφησα το βλέμμα μου να πλανηθεί πάνω από την Ποτάλα, το πάρκο του ερπετού και πέρα ως την πόλη της Λάσα και τα χιονισμένα βουνά που την περιστοίχιζαν.**119**

Πέρασα αρκετή ώρα έτσι σε περισυλλογή. Κάποτε όμως άφησα τη θέση

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Ο Θεραπευτής 1959

μου, πήγα πίσω στο μοναστήρι, στην ιατρική σχολή, αποχαιρέτησα τούς παλιούς μου φίλους, πήρα καινούργια προμήθεια τσάμπα και τράβηξα για το προαύλιο. Εκεί, κρατώντας την κουβέρτα μου κι έναν ακόμα χιτώνα σκαρφάλωσα για μία φορά ακόμα στη ράχη του αλόγου μου κι άρχισα να κατηφορίζω τον λόφο. Ο ήλιος κρύφτηκε πίσω από ένα μαύρο σύννεφο καθώς έφτασα στη ρίζα του λόφου και περνούσα κοντά στο χωριό Σο. Προσκυνητές βρίσκονταν παντού, προσκυνητές απ' όλα τα μέρη του Θιβέτ κι ακόμα πάρα πέρα, που έρχονταν να προσκυνήσουν την Ποτάλα. Αστρολόγοι στα δεξιά κι αριστερά του δρόμου πουλούσαν φωνάζοντας τα ωροσκοπία τους, μαζί με άλλους μικροπωλητές φυλακτών και κοσμημάτων. Οι πρόσφατες τελετές είχαν φέρει στην Λάσα κάθε είδους εμπόρους, μικροπωλητές και ζητιάνους, που συνωστίζονταν τώρα κατά μήκος του ιερού δρόμου. Από τη δυτική πύλη μόλις έμπαινε ένα ακόμα καραβάνι γιάκ, φορτωμένο με εμπορεύματα για την αγορά της Λάσα. Σταμάτησα τ' άλογο μου κι έμεινα να κοιτάζω, με τη σκέψη πως ποτέ ίσως, πως ποτέ πια δεν θα ξανάβλεπα την αγαπημένη μου πόλη. Ένωθα βαριά την καρδιά μου στη σκέψη πως έπρεπε να φύγω. Κάτι ακούστηκε πίσω μου. Την ευλογία σας, αξιότιμε Λάμα της ιατρικής, είπε μία φωνή. Γύρισα κι αντίκρισα έναν νεκροπομπό έναν από τούς ανθρώπους που με είχαν πολύ βοηθήσει όταν, με διαταγή του 13ου Δαλάι Λάμα, μελετούσα στη Λάσα την ανθρώπινη ανατομία πάνω στα σώματα των νεκρών. Παρόλο την πανάρχαια παράδοση που απαγόρευε να ανατέμνονται τα σώματα των νεκρών, σ' εμένα, σαν βοήθεια στο έργο που έπρεπε να εκτελέσω στη ζωή μου, είχε δοθεί η δυνατότητά να μελετώ την ανατομία πάνω σε τέτοια σώματα. Του έδωσα την ευλογία μου, ευχαριστημένος αληθινά που με θυμόταν ακόμα κάποιος από εκείνες τις παλιές μέρες. Η διδασκαλία σου ήταν υπέροχη, του είπα. Μου δίδαξες περισσότερα από όσα η ιατρική σχολή της Τσονγκτσίνγκ. Το πρόσωπό του πήρε μία ευχαριστημένη έκφραση **120**

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

Έβγαλε τη γλώσσα προς το μέρος μου, σύμφωνα με τη Θιβετιανή παράδοση του χαιρετισμού. Κοιτώντας πάντα προς το μέρος μου οπισθοχώρησε και σε λίγο χανόταν ανάμεσα στο πολύβουο πλήθος της δυτικής πύλης. Στάθηκα για λίγες ακόμα στιγμές δίπλα στο άλογο μου, κοιτάζοντας την Ποτάλα και το σιδερένιο βουνό. Ύστερα συνέχισα το δρόμο μου, περνώντας τον ποταμό Κύι και πολλά ευχάριστα πάρκα. Το έδαφος εδώ ήταν επίπεδο και καταπράσινο, στολισμένο με καλοποτισμένα χορτάρια, ένας παράδεισος τρεισήμισι χιλιάδες μέτρα πάνω από τη θάλασσα, περιτριγυρισμένος από βουνά που υψώνονταν άλλα δύο χιλιάδες μέτρα ψηλά. Στις πλαγιές τους έμεναν αιώνια γαντζωμένα μικρά και μεγάλα μοναστήρια και ερημητήρια. Ο δρόμος γινόταν ολοένα και πιο ανηφορικός, καθώς έφτανε στο ύψος των βουνίσιων μονοπατιών. Το άλογο μου ήταν καινούργιο, καλά περιποιημένο και χορτάτο. Ήθελε να τρέξει κι εγώ επιθυμούσα να καθυστερήσουμε όσο γινόταν. Μοναχοί και έμποροι με προσπερνούσαν. Μερικοί με κοιτούσαν παράξενα γιατί ταξίδευα μόνος και όχι με συνοδεία, όπως όριζε η παράδοσή. Ο πατέρας μου ποτέ δεν ταξίδευε με άλογο χωρίς να τον συνοδεύει μία τεράστια ομάδα. Από υπηρέτες, ανάλογη της κοινωνικής του θέσης. Εγώ ανήκα στην μοντέρνα εποχή. Έτσι λοιπόν οι ξένοι με κοιτούσαν παράξενα, άλλοι όμως, φίλοι παλιοί, με χαιρετούσαν χαρούμενα. Μετά από λίγη ώρα τ' άλογο μου κι εγώ φτάσαμε κοντά στο πέτρινο άγαλμα απ' όπου ήταν δυνατό να δω για τελευταία φορά τη Λάσα. Ξεπέζεψα κι έδεσα τ' άλογο μου. Καθισμένος σ' ένα βράχο, κάρφωσα το βλέμμα μου στην κοιλάδα. Ο ουρανός ήταν βαθυγάλαζος, με το βαθύ εκείνο γαλάζιο που μπορεί κανείς να δει μόνο στα μεγάλα όψη. Κάτασπρα σαν το χιόνι σύννεφα ταξίδευαν νωχελικά. Ένας κόρακας πέταξε δίπλα μου κι άρχισε να τσιμπά ερωτηματικά τον χιτώνα μου. Θυμήθηκα από τις κινήσεις του το έθιμο και πρόσθεσα κι εγώ μία πέτρα στον τεράστιο σωρό που βρισκόταν δίπλα μου, τον σωρό που είχε σχηματιστεί από τις πέτρες που άφηναν εκεί οι προσκυνητές, καθώς αυτό ήταν το σημείο απ' όπου έβλεπαν για πρώτη και τελευταία φορά την ιερή πόλη. **121**

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

Ευθεία εμπρός μου ήταν η Ποτάλα, με τούς τοίχους της πού στένευαν από τη βάση προς τα επάνω και τα παράθυρα, που στένευαν κι αυτά, τονίζοντας την κλίση του κτιρίου. Έμοιαζε να είναι σκαλισμένη από τούς θεούς στον ζωντανό βράχο. Το μοναστήρι μου, το Σακπόρι, υψωνόταν πιο ψηλά από την Ποτάλα, χωρίς όμως να την επισκιάζει. Πιο πέρα αντίκρισα τις χρυσές σκεπές του Τζόκάνγκ, του χίλια τριακόσια χρόνια παλιού ναού, του περιτριγυρισμένου από τα κτίρια της διοίκησης. Είδα τον κυρίως δρόμο να διασχίζει την πόλη, το πάρκο με τις ιτιές, το ναό του φιδιού, το Νόρμπου Λίνγκα και τούς κήπους των Λάμα δίπλα στο Κύ Τσου. Το ζωηρό φως του ήλιου έπαιζε με τις χρυσές σκεπές της Ποτάλα, κάνοντάς τις να σκορπίζουν παντού κόκκινες χρυσές ανταύγειες. Εκεί, κάτω από τούς χρυσούς θόλους, αναπαύονταν τα σώματα του Δαλάι Λάμα. Το μνημείο που περιείχε το σώμα του δέκατου τρίτου Δαλάι Λάμα ήταν το ψηλότερο απ' όλα, κάπου είκοσι μέτρα ψηλό τρεις όροφο και καλυπτόταν από έναν ολόκληρο τόνο καθαρό χρυσάφι. Στο εσωτερικά του, δίπλα στο άδειο σώμα του 13ου, έλαμπαν πολύτιμα πετράδια και καλλιτεχνήματα από χρυσό κι ασήμι ανυπολόγιστης αξίας. Το Θιβέτ πια ήταν χωρίς Δαλάι Λάμα, ο τελευταίος είχε φύγει απ' αυτόν τον κόσμο κι εκείνος που θα ερχόταν, έλεγαν οι προφητείες, δεν θα υπηρετούσε σωστά τη χώρα του, θα ήταν κάτω από την επιρροή ξένων που θα επιβουλευόνταν το Θιβέτ. Κολλημένα στις πλαγιές των βουνών έμεναν τα τεράστια, μοναστήρια Ντρεπάνγκ, Σέρα και Γκάντεν. Μισοκρυμμένος ανάμεσα στα δέντρα έλαμπε ο λευκός και χρυσός θόλος του Νέτσουγκ του μαντείου της Λάσα, του μαντείου του Θιβέτ. Το Ντρεπάνγκ έμοιαζε μ' ένα λόφο ρύζι, ένα κάτασπρο σωρό σκορπισμένο στην βουνοπλαγιά. Πιο πέρα ήταν η σέρα, η γνωστή σαν φράχτης του άγριου ρόδιου, και η Γκάντεν η ευτυχισμένη. Κοιτούσα αυτά τα μοναστήρια και γέμιζε το μυαλό μου εικόνες κι αναμνήσεις από τότε που βρισκόμουν μέσα στα τείχη τους, μέσα στις κοινότητες τους. Σταμάτησε ακόμα το βλέμμα μου και στα πάμπολλα άλλα μοναστήρια, τα πολύ μικρότερα που έμοιαζαν σκορπισμένα παντού. Πιο ψηλά, σ' απροσπέλαστα σχεδόν τμήματα των βουνών, έστεκαν καρφωμένα τα ερημητήρια. Οι σκέψεις μου πέταξαν σ' εκείνους που έμεναν μέσα τους **122**

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

Κτισμένοι στο κελί τους οι ερημίτες σ' απόλυτο σκοτάδι και με φαγητό μόνο μία φορά τη μέρα, ίσως και να μην έβγαιναν ποτέ με το φυσικό τους σώμα από εκεί. Γίνονταν όμως ικανοί να ταξιδεύουν παντού όπου ήθελαν με το αστρικό τους σώμα, ελευθερωμένοι από τα δεσμά της σάρκας. Το βλέμμα μου περιπλανήθηκε. Ο ευτυχισμένος ποταμός κυλούσε στο δρόμο του ανάμεσα από έλη και βράχια, κρυμμένος που και που πίσω από τα δέντρα. Αντίκρισα το πατρικό μου σπίτι, εκείνο το μεγάλο κτήριο που ποτέ δεν υπήρξε αληθινό μου σπίτι. Είδα τους προσκυνητές που συνωστίζονταν στους δρόμους. Κι υστέρη το αεράκι έφερε ως εκεί που καθόμουν τους ήχους από τα γκονγκ και τις τρομπέτες ενός κοντινού μοναστηριού. Η καρδιά μου αναπήδησε κι ένιωσα να πνίγομαι. Σηκώθηκα όρθιος, ανέβηκα στο άλογο και ξεκίνησα για το άγνωστο. Καθώς προχωρούσα, το τοπίο γινόταν όλο και πιο άγριο. Άφησα πίσω μου τα ευχάριστα πάρκα και τις αμμουδερές όχθες του ποταμού. Τώρα πια δεν έβλεπα παρά μυτερά βράχια κι άγριες χαράδρες με νερά που κυλούσαν με θόρυβο. Συνέχιζα την πορεία, μου, περνώντας τις νύχτες σε διάφορα μοναστήρια. Με υποδέχονταν παντού με διπλή χαρά, γιατί μπορούσα να τους περιγράψω από πρώτο χέρι τις θλιβερές τελετουργίες που είχαν γίνει στη Λάσα, γιατί ήμουν ένας από τα κύρια πρόσωπα εκεί. Όλοι συμφωνούσαν μαζί μου πως είχαμε φτάσει στο τέλος μιας περιόδου και πως σύντομα θα έρχονταν δύσκολοι καιροί για τον τόπο μας από κάθε μοναστήρι μου έδιναν καινούργιο άλογο και προμήθειες. Έτσι ύστερα από αρκετές μέρες τέτοιου ταξιδιού έφτασα και πάλι στη Για Αν, όπου, προς μεγάλη μου χαρά, με περίμενε το μεγάλο αυτοκίνητο με τον Γιέρσι, τον οδηγό. Ο γέροντας Ηγούμενος στην Τσονγκικγκ το είχε πολύ προνοητικά στείλει να με πάρει. Ήταν λοιπόν μία αληθινά ευχάριστη έκπληξη αυτό το αστραφτερό μεγάλο αυτοκίνητο, που θα με έπαιρνε μαζί του ξεκουράζοντας το κουρασμένο από το ταξίδι σώμα μου, κάνοντας σε λίγες ώρες τη διαδρομή που κανονικά θα έκανα σε μία μέρα. Μπήκα λοιπόν με ευγνωμοσύνη στ' αμάξι και σύντομα τρέχαμε στο δρόμο για το Τσάνκτου. Εκεί περάσαμε τη νύχτα. Δεν υπήρχε λόγος να βιαστούμε να επιστρέψουμε αργά τη νύχτα στην Τσονγκικγκ κι έτσι προτιμήσαμε να ξεκουραστούμε αντί να συνεχίσουμε Το ταξίδι **123**

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

Το πρωί ρίξαμε μία ματιά στο Τσάνκτου και πήραμε ύστερα το δρόμο για την Τσονγκικ. Το κοκκινοπρόσωπο αγόρι πάλευε ακόμα με τα αλέτρι, ντυμένο μόνο με ένα γαλάζιο παντελονάκι. Το αλέτρι που έσερνε ένα γερό βόδι. Ανακάτευαν τη λάσπη για να μπορέσουν να σπείρουν το ρύζι. Μεγαλώσαμε την ταχύτητά μας, ενώ τα πουλιά στον ουρανό τραγουδούσαν και χόρευαν ολόγυρά μας. Σύντομα πλησιάσαμε τα προάστια της πόλης. Το δρόμο στόλιζαν δεξιά και αριστερά ασημένια δέντρα ευκαλύπτου. Δεν αργήσαμε να φτάνουμε σ' ένα μικρό δρομάκι, όπου κατέβηκα απ' το αυτοκίνητο για να συνεχίσω με τα πόδια το ανηφορικό μονοπάτι που έβγαζε στο μοναστήρι. Πέρασα για μία ακόμα φορά το ξέφωτο με το πεσμένο δέντρο. Εκεί ήρθαν στο μυαλό μου οι στιγμές εκείνες πού περνούσα καθισμένος στους κορμούς των δέντρων με τον οδηγό μου, τον Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ. Έμεινα για λίγο σκεπτικός! Κι ύστερα πήρα και πάλι τα πράγματα μου και συνέχισα το δρόμο μου προς το μοναστήρι. Το πρωί κατέβηκα στην πόλη. Η ζέστη ήταν σαν κάτι το ζωντανό, την ένιωθα να μετακινείται ανάμεσα στους ανθρώπους. Όλοι έμοιαζαν να υποφέρουν απ' αυτή. Κι εγώ, που μόλις είχα αφήσει τον καθαρό, αραιό αέρα του Θιβέτ, ένιωθα μισοπεθαμένος. Έπρεπε όμως να κρατώ σθητό το σώμα μου, δεν ταίριαζε άλλη στάση για έναν Λάμα. Περνώντας το δρόμο των επτά αστεριών συνάντησα τον φίλο μου τον Χουάγκ να ψωνίζει. Χουάγκ, είπα, τι γυρεύουν όλοι αυτοί οι άνθρωποι εδώ. Έρχονται από την Σαγκάη, Λόμπσανγκ, μου απάντησε. Οι φασαρίες εκεί με τούς Γιαπωνέζους αναγκάζουν τούς έμπορους να κλείνουν τα μαγαζιά τους και να έρχονται εδώ στην Τσονγκικ. Νομίζω πως και ορισμένα από τα πανεπιστήμια εκεί σκέφτονται σοβαρά να μεταφερθούν εδώ. Συνέχισε, έχω ένα μήνυμα για σένα. Ο στρατηγός Φένγκ Γιοσιάνγκ μου ζήτησε να σου πω ότι θέλει να σε δει, όσο συντομότερα γίνεται. Εντάξει είπα, τι θα έλεγες να ερχόσουν μαζί μου. Συμφώνησε να έρθει. Κάναμε νωχελικά τα ψώνια μας και γυρίσαμε μαζί στο μοναστήρι. Μία η δύο ώρες αργότερα αφήσαμε το μοναστήρι και τραβήξαμε για το σπίτι του στρατηγού. **124**

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Ο Θεραπευτής 1959

Μου μίλησε πολύ για τούς Γιαπωνέζους και τις φασαρίες που δημιουργούσαν στην Σαγκάη. Μου είπε πως οι διεθνείς οργανισμοί είχαν στείλει μία ψευτοαστυνομία από κακοποιούς και απατεώνες, που καμιά προσπάθεια δεν έκαναν για να διατηρηθεί η τάξη. Και πρόσθεσε. Έρχεται πόλεμος, Ράμπα, έρχεται πόλεμος. Χρειαζόμαστε όλους τούς γιατρούς που έχουμε, ιδιαίτερα εκείνους που είναι και πιλότοι. Μου πρόσφερε μία θέση στον Κινεζικό στρατό και μου έδωσε να καταλάβω πως θα πετούσα όσο συχνά ήθελα. Ο στρατηγός ήταν ένας τεράστιος άντρας, κάπου ένα κι ενενήντα σε ύψος, με φαρδύς, ώμους και μεγάλο κεφάλι. Είχε βρεθεί σε πολλές εκστρατείες και τώρα σκεφτόταν, πριν εκδηλωθούν τα επεισόδια με τούς Γιαπωνέζους, πως είχε τελειώσει η καριέρα του στο στρατό. Ήταν ακόμα και ποιητής και ζούσε κοντά στο ναό για την θεά του φεγγαριού. Μου άρεσε, ήταν ένας άνθρωπος που μπορούσα να συνεννοηθώ μαζί του, ένας έξυπνος άνθρωπος. Από ότι φαινόταν, μου είπε, ένα επεισόδιο ιδιαίτερα είχε προετοιμαστεί από τούς Γιαπωνέζους για να τούς χρησιμεύσει σαν πρόσχημα να εισβάλουν στην Κίνα. Κάποιος Γιαπωνέζος μοναχός είχε σκοτωθεί από κάποιο ατύχημα και οι Ιαπωνικές αρχές είχαν απαιτήσει από το δήμαρχο της Σαγκάης να απαγορέψει τομποϊκοτάζ των Γιαπωνέζικων προϊόντων, να εμποδίσει τη δράση της ένωσης εθνικής απελευθέρωσης, να συλλάβει τούς αρχηγούς τουμποϊκοτάζ και να εγγυηθεί ότι θα δώσει ικανοποίηση για το φόνο του Γιαπωνέζου μοναχού. Ο δήμαρχος, στην προσπάθεια του να διατηρήσει την ειρήνη και μπροστά στη δύναμη των Γιαπωνέζων, δέχτηκε το τελεσίγραφο στις **28 Ιανουαρίου του 1932**. Στις δέκα και μισή όμως εκείνη τη νύχτα και αφού το τελεσίγραφο είχε ήδη γίνει δεκτό, οι Γιαπωνέζικες δυνάμεις άρχισαν να προελαύνουν από το ουδέτερο έδαφος όπου βρίσκονταν στο Κινεζικό, βαδίζοντας έτσι προς τον 2 παγκόσμιο πόλεμο. Όλα αυτά ήταν καινούργια για μένα, με τα μακρινά μου ταξίδια δεν μάθαινα τίποτα από ότι γινόταν. Καθώς μιλούσαμε ένας μοναχός, ντυμένος με γκριζομαυρο μανδύα, μπήκε στο δωμάτιο και μας πληροφόρησε πως βρισκόταν κοντά μας και ήθελε να μας δει ο ανώτατος Ηγούμενος Τα Αι Σου. Ανυπομονούσε ν' ακούσει από το στόμα του τις περιγραφές για τις τελετουργίες που είχαν γίνει για τον αποχαιρετισμό του αγαπημένου μου 13ου Δαλάι Λάμα. **125**

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Ο Θεραπευτής 1959

Εκείνος πάλι μου μίλησε για τούς σοβαρούς φόβους που είχε για την ασφάλεια της Κίνας. Όχι πως φοβόμαστε το τελικό αποτέλεσμα, είπε, εκείνο που μας τρομάζει είναι ο ίδιος ο πόλεμος, ο θάνατος και οι καταστροφές. Έτσι με πίεσαν και πάλι να δεχτώ μία θέση στον Κινεζικό στρατό, να υπηρετήσω την Κίνα με τις γνώσεις που διέθετα. Και σε λίγο άκουσα και το τελειωτικό κτύπημα. Πρέπει να φύγεις για τη Σαγκάη, είπε ο στρατηγός, έχουν μεγάλη ανάγκη από τις υπηρεσίες σου εκεί. Νομίζω θα ήταν καλύτερα να έπαιρνες και το φίλο σου, τον Πο Κού μαζί. Έχω ήδη κάνει τις προετοιμασίες, δεν μένει παρά να δεχτείτε, εσύ κι εκείνος. Σαγκάη είπα. Είναι φρικτός τόπος. Δεν με ενθουσιάζει καθόλου η ιδέα. Ξέρω όμως ότι πρέπει να πάω, για αυτό και δέχομαι. Συνεχίσαμε να μιλάμε ώσπου μάκρυναν οι σκιές της νύχτας κι ο ήλιος άρχισε να κρύβεται. Έπεφτε η νύχτα κι έπρεπε να χωρίσουμε. Σηκώθηκα λοιπόν, αποχαιρέτησα το στρατηγό και βγήκα έξω στην αυλή. Η μοναχική φοινικιά του κήπου έμοιαζε μαραμμένη από τη ζέστη της μέρας. Ο Χουάγκ καθόταν, περιμένοντας με υπομονετικά, χωρίς να ξέρει γιατί κράτησε τόσο πολύ. Η συνομιλία μου με το στρατηγό. Μόλις με είδε, σηκώθηκε όρθιος και πήραμε μαζί σιωπηλά το μονοπάτι που θα μας έφερνε στο μοναστήρι. Στην αρχή του μονοπατιού που έβγαζε στο μοναστήρι ήταν ένας μεγάλος βράχος. Σκαρφαλώσαμε πάνω του και κοιτάξαμε πέρα τα ποτάμια. Τις μέρες εκείνες παντού επικρατούσε μία ασυνήθιστη δραστηριότητα. Μικρά ατμόπλοια ανέβαιναν τα ποτάμια, αφήνοντας πίσω τους μεγάλα σύννεφα μαύρου καπνού. Ναι, υπήρχαν τώρα πολύ περισσότερα ατμόπλοια απ' όσα τον καιρό που πρωτοερχόμουν εδώ. Κάθε μέρα όλο και περισσότεροι πρόσφυγες έρχονταν στην πόλη, όλο και περισσότεροι άνθρωποι που έβλεπαν τι φοβερές καταστροφές θα μπορούσε να φέρει μία Γιαπωνέζικη εισβολή. Και κάθε μέρα όλο και περισσότεροι άνθρωποι συνωστίζονταν στους δρόμους της πόλης. Κοιτάζοντας ψηλά στον ουρανό διακρίναμε μεγάλα μαύρα σύννεφα να μαζεύονται πάνω απ' την Τσονγκτσίνγκ **126**

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

Ξέραμε πιά πως αργότερα τη νύχτα θα ξεσπούσε η καταιγίδα, κυλώντας τούς κεραυνούς της απ' την κορυφή των βουνών ως πάνω στην πόλη, ποτίζοντας τα πάντα και κουφαίνοντας μας με τούς δαιμονικούς θορύβους της. Να ήταν άραγε, σκέφτηκα, τούτα τα σύννεφα ένα προμήνυμα για τις συμφορές που περίμεναν την Κίνα. Η ηλεκτρισμένη, μαύρη ατμόσφαιρα μ' έκανε να το πιστέψω. Νομίζω εκείνη τη στιγμή αναστενάξαμε και οι δύο μας, θλιμμένοι για το μέλλον που τόσα θα έφερνε στην χώρα που αγαπούσαμε. Η νύχτα όμως μας είχε προφτάσει. Οι πρώτες σταγόνες της καταιγίδας είχαν αρχίσει να πέφτουν. Αφήσαμε ταυτόχρονα το βράχο και μπήκαμε στο ναό, όπου μας περίμενε ο Ηγούμενος, ανυπόμονος να μάθει όλα όσα έγιναν. Με χαρά κι ανακούφιση τον είδα καιμίλησα μαζί του. Μου έδωσε την ευλογία του για εκείνα τα έργα που είχα αναλάβει να κάνω. Βαθιά μέσα στη νύχτα μιλούσαμε και μιλούσαμε, με τούς κεραυνούς και τις βροντές να σκεπάζουν κάθε λίγο τις φωνές μας. Ύστερα από αρκετή ώρα πήγαμε στα κελιά μας και ξαπλώσαμε να κοιμηθούμε στο πέτρινο πάτωμά τους. Το επόμενο πρωί, μετά την πρώτη λειτουργία, αρχίσαμε τις προετοιμασίες για το καινούργιο ξεκίνημα, για τα πρώτα βήματα προς μία νέα, ακόμα πιο δύσκολη φάση της ζωής.**127**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ
ΔΙΟΡΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Σαγκάη! Δεν είχα αυταπάτες. Ήξερα καλά πως η Σαγκάη θα 'ταν ένας δύσκολος τόπος για μένα. Το πεπρωμένο όμως είχε αποφασίσει να πάω εκεί κι έτσι ο Πό Κού κι εγώ, με τα πράγματα μας στους ώμους, ξεκινήσαμε αργά το πρωί για την αποβάθρα, όπου περίμενε ένα πλοίο που θα μας πήγαινε, ακολουθώντας το ρεύμα του ποταμού, ως την πόλη εκείνη. Στην καμπίνα μας μοιραζόμαστε μία καμπίνα ξάπλωσα στο κρεβάτι μου και σκέφτηκα τα περασμένα χρόνια. Σκέφτηκα την πρώτη φορά που είχα μάθει κάτι για τη Σαγκάη. Ήταν τότε που ο οδηγός μου, ο Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ, μου δίδασκε πιο συστηματικά τούς τρόπους και τις χρήσεις της διορατικότητας. Ίσως αυτές οι γνώσεις να διδάξουν και να βοηθήσουν πολλούς, για αυτό θα παραθέσω εδώ την εμπειρία μου, έτσι όπως την έζησα. Συνέβη πριν από λίγα χρόνια, τότε ήμουν μαθητής σ' ένα από τα μεγαλύτερα μοναστήρια της Λάσα. Εγώ και οι άλλοι της τάξης μου καθόμαστε σε μία αίθουσα διδασκαλίας, ποθώντας να βρισκόμαστε έξω. Το μάθημα ήταν χειρότερο απ' ότι συνήθως, γιατί ο δάσκαλός μας, ένας από τούς χειρότερους, δεν κατάφερε να πει τίποτα το καινούργιο η το ενδιαφέρον. Ολόκληρη η τάξη έκανε προσπάθειες να μην αποκοιμηθεί. Ήταν μία από εκείνες τις μέρες που ο ήλιος λάμπει ζεστά με λίγα μόνο κάτασπρα συννεφάκια να πορεύονται στον ουρανό. Τα πάντα μας καλούσαν να ξεχυθούμε έξω, στη ζεστασιά του ήλιου, μακριά από τις αποπνικτικές αίθουσες και τη μονότονη φωνή ενός βαρετού δάσκαλου. Ξαφνικά έγινε αναταραχή. Κάποιος είχε μπει στην αίθουσα. 129

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

Εμείς, έχοντας την πλάτη μας προς τον δάσκαλο, δεν μπορούσαμε να δούμε ποιος ήταν, ούτε και τολμούσαμε να γυρίσουμε, μήπως κι εκείνος κοιτούσε προς το μέρος μας! Ακούστηκαν χαρτιά που ανακατεύονταν κι ένα μουρμουρητό, χμμμ, μου καταστρέφουν το μάθημα. Ύστερα ένας ξερός κρότος, καθώς ο δάσκαλος χτύπησε με ορμή το ραβδί του στο αναλόγιο. Λόμπσανγκ Ράμππα, έλα εδώ. Κατατρομαγμένος σηκώθηκα όρθιος, γύρισα και υποκλίθηκα τρεις φορές. Τι να είχα κάνει πάλι. Μήπως με είχε δει ο Ηγούμενος τότε που έριχνα πετραδάκια σ' εκείνους τούς επισκέπτες μας Λάμα. Μήπως με είχαν δει τότε που έκανα έλεγχο σ' εκείνο το βάζο με τα χλωρά καρύδια. Μήπως ευτυχώς, η φωνή του δασκάλου ηρέμησε το μυαλό μου. Λόμπσανγκ Ράμππα, ο αξιότιμος ανώτατος Λάμα και οδηγός σου, Μινγκυάρ Ντόνταπ, ζητά να σε δει αμέσως. Πήγαινε. Κοίταξε τουλάχιστον να προσέχεις περισσότερο τα λόγια του απ' όσο πρόσεχες τα δικά μου! Χωρίς άλλη καθυστέρηση άφησα την αίθουσα. Πέρασα μερικούς διαδρόμους, ανέβηκα σκάλες, έστριψα δεξιά και βρέθηκα στα διαμερίσματα των Λάμα. Πήγαινε σιγά εδώ, είπα από μέσα μου, εδώ περπατούν συχνότερα ευαίσθητοι γέροντες. Έβδομη πόρτα στ' αριστερά, εδώ είμαστε. Δεν είχα προλάβει να σηκώσω το χέρι μου να χτυπήσω την πόρτα και μία φωνή είπε. Εμπρός, έλα μέσα. Άνοιξα την πόρτα και μπήκα. Βλέπω πως ποτέ δεν αργείς όταν υπάρχει και φαγητό. Έχω τσάι και χλωρά καρύδια. Ήρθες πάνω στην ώρα. Ο Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ δεν με περίμενε τόσο σύντομα, μα ήμουν πάντα ευπρόσδεκτος. Καθώς τρώγαμε μου είπε. Θα ήθελα να μελετήσεις λίγο με το κρύσταλλο, να εξασκηθείς στις διάφορες εφαρμογές του. Πρέπει όλες να σου είναι γνώριμες. Όταν τελειώσαμε το τσάι μας με οδήγησε κάτω στην αποθήκη. Εδώ φιλάγαμε όλες τις συσκευές μας, μία εκπληκτική ποικιλία απ' αυτές. Περιπλανηθήκαμε αρκετά ανάμεσα τους με τον οδηγό μου να δείχνει διάφορα αντικείμενα και να εξηγεί τις χρήσεις τους. Κάποτε γύρισε προς το μέρος μου και είπε. Διάλεξε ένα κρύσταλλο που νιώθεις πως σου ταιριάζει. Κοίταξέ τους όλους και διάλεξε. Τα μάτια μου είχαν από πριν πέσει πάνω σε μία πολύ όμορφη σφαίρα, μία σφαίρα από γνήσιο, πεντακάθαρο κρύσταλλο, και μεγέθους τέτοιου που χρειάζονταν δύο χέρια να το κρατήσουν. 130

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Ο Θεραπευτής 1959

Το πήρα και είπα. Αυτό θέλω. Ο οδηγός μου γέλασε. Διάλεξες τον πιο παλιό και πιο πολύτιμο κρύσταλλο. Αν είσαι ικανός να τον χρησιμοποιήσεις, είναι δικός σου. Εκείνος ο κρύσταλλος, τον οποίο ακόμα έχω, είχε βρεθεί σε μία από τις πολυάριθμες στοές που υπάρχουν κάτω από την Ποτάλα. Εκείνες τις μέρες τον είχαν ονομάσει η μαγική σφαίρα και τον είχαν δώσει στους Λάμα της ιατρικής του σιδερένιου βουνού, γιατί θεωρήθηκε ότι είχε κάποια σχέση με την ιατρική. Λίγο αργότερα σ' αυτό το κεφάλαιο θ' ασχοληθώ και με άλλες συσκευές παρόμοιες με τον κρύσταλλο, προς το παρόν όμως νομίζω θα ήταν ενδιαφέρον να περιγράψω το πως προετοιμαζόμαστε για να χρησιμοποιήσουμε τον κρύσταλλο, πως ασκούμεστε ώστε να γίνουμε ένα μ' αυτό. Είναι σ' όλους φανερό πως σ' έναν φυσικά και πνευματικά υγιή άνθρωπο η φυσική όραση μπορεί να χρησιμοποιηθεί με τον καλύτερο τρόπο. Έτσι συμβαίνει και με το τρίτο μάτι. Πρέπει να είναι κανείς υγιής, κατάλληλος να το χρησιμοποιήσει. Αυτός ήταν και ο στόχος κάθε προετοιμασίας για την χρήση οποιασδήποτε συσκευής. Είχα διαλέξει πια τον κρύσταλλο μου και τώρα τον κοιτούσα. Κρατημένος ανάμεσα στα δύο μου χέρια, έμοιαζε με μία βαριά σφαίρα που αντανακλούσε ανεστραμμένη την εικόνα του παράθυρου μπροστά μας. Κοιτώντας πιο προσεκτικά μπορούσα να διακρίνω και το θαμπό είδωλο του οδηγού μου, ακόμα και το δικό μου. Κοιτάζεις τον ίδιο τον κρύσταλλο, Λόμπσανγκ, κι αυτός δεν είναι ο σωστός τρόπος να τον χρησιμοποιείς. Σκέπασε τον και περίμενε να σου υποδειχθεί ο σωστός τρόπος. Το επόμενο πρωί μαζί με το πρόγευμα πήρα ορισμένα βότανα, βότανα που καθάριζαν το αίμα και το μυαλό, βότανα που γενικά βελτίωναν την κατάσταση του οργανισμού. Έπρεπε να κάνω αυτή τη θεραπεία πρωί και βράδυ, επί δύο βδομάδες. Κάθε απόγευμα διαλογιζόμουν επί μιάμιση ώρα, με τα μάτια και το κεφάλι καλυμμένα με ένα μαύρο ύφασμα. Όλη αυτή την ώρα έπρεπε να αναπνέω με ένα ιδιαίτερο ρυθμό και τρόπο. 131

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

Ιδιαίτερη σημασία είχε αυτές τις τρεις βδομάδες, και η προσωπική μου καθαριότητα. Στο τέλος αυτού του χρόνου, πήγα ξανά στον οδηγό μου, Ας πάμε σ' εκείνο το μικρό δωμάτιο στη σκεπή, είπε. Ώσπου να εξοικειωθείς απόλυτα με τον κρύσταλλο, θα χρειάζεσαι απόλυτη ησυχία για να τον χρησιμοποιείς. Ανεβήκαμε τις σκάλες ως την επίπεδη σκεπή. Στη μία πλευρά βρισκόταν ένα μικρό οίκημα όπου ο Δαλάι Λάμα δεχόταν όσους ήθελαν να τον δουν όταν έρχονταν στο μοναστήρι για την ετήσια ευλογία των μοναχών. Τώρα θα το χρησιμοποιούσαμε εμείς. Ήταν πραγματικά μεγάλη τιμή για μένα, γιατί κανείς άλλος εκτός από τον Ηγούμενο και τον Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ δεν επιτρεπόταν να το χρησιμοποιήσει. Όταν βρεθήκαμε στο εσωτερικό του, καθίσαμε στα συνηθισμένα μαξιλάρια στο πάτωμα. Πίσω μας, από το άνοιγμα ενός παράθυρου, φαίνονταν τα πανύψηλα βουνά, που υψώνονταν σαν φύλακες της αγαπημένης μας κοιλάδας. Από εδώ μπορούσαμε να δούμε και την ίδια την Ποτάλα, μα η θέα της ήταν κάτι το πολύ γνώριμο για να μας εντυπωσιάσει. Εκείνο που ανυπομονούσα πραγματικά να δω, ήταν ο κρύσταλλος. Κράτησε τον κρύσταλλο και στρέψε τον σε διαφορετικά σημεία του δωματίου, Λόμπσανγκ. Κράτησε τον στο σημείο όπου θα εξαφανιστούν όλες οι αντανάκλασεις. Όλα τα σημεία φυσικού φωτός πρέπει να εξαφανιστούν, δεν είναι αυτά εκείνο που θέλουμε να δούμε. Αυτό ήταν κάτι το πολύ βασικό. Πριν κοιτάξει κανείς στον κρύσταλλο, πρέπει να φροντίσει να μην αντανάκλαται καθόλου φως πάνω του. Οι αντανάκλασεις αποσπούν την προσοχή. Το δικό μας σύστημα ήταν να καθόμαστε με την πλάτη στο βορινό παράθυρο. Τραβώντας μία χοντρή κουρτίνα μπροστά σ' αυτό πετυχαίναμε ένα ημίφως. Τώρα, με τις κουρτίνες τραβηγμένες, η κρυστάλλινη σφαίρα στα χέρια μου έμοιαζε νεκρή, εντελώς αδρανής. Καμιά κηλίδα από φως δεν φαινόταν στην επιφάνεια της. Ο οδηγός μου κάθισε δίπλα μου. Σκούπισε την επιφάνεια με αυτό το βρεγμένο ύφασμα, σκούπισε την και κράτησε την ύστερα με αυτό το μαύρο ύφασμα μη τον αγγίζεις ακόμα με τα χέρια σου. Έκανα όπως μου είπε, σκούπισα προσεκτικά τη σφαίρα, τη στέγνωσα και την κράτησα με το μαύρο ύφασμα, που ήταν από τα πριν διπλωμένο έτσι ώστε να σχηματίζει ένα τετράγωνο. **132**

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

Τέντωσα τις παλάμες μου προς τα πάνω και τις σταύρωσα, βάζοντας τη δεξιά παλάμη κάτω από την αριστερή. Έτσι κάτω από το μαύρο πανί και τη σφαίρα ήταν η αριστερή παλάμη. Τώρα, κοίταξα μέσα στη σφαίρα. Μη κοιτάς τη σφαίρα, κοίταξε μέσα στη σφαίρα. Κοίτα ακριβώς στο κέντρο της κι ύστερα άφησε το βλέμμα σου να αδειάσει. Μη προσπαθείς να δεις τίποτα, απλά άφησε το μυαλό σου ν' αδειάσει. Αυτό το τελευταίο δεν μου ήταν και τόσο δύσκολο. Ορισμένοι μάλιστα από τούς δασκάλους μου είχαν τη γνώμη πως το μυαλό μου πάντα ήταν άδειο. Κοίταξα τον κρύσταλλο. Οι σκέψεις μου ήταν αδιάφορες. Ξαφνικά η σφαίρα φάνηκε να μεγαλώνει κι ένιωσα σαν να ήμουν έτοιμος να πέσω μέσα της. Αναπήδησα από την έκπληξη κι η διαίσθηση αμέσως εξασθένησε. Για μία ακόμα φορά δεν κρατούσα παρά μία κρυστάλλινη σφαίρα στα χέρια μου. Λόμπσανγκ! Γιατί ξέχασες όλα όσα σου είπα. Ήσουν στο κατώφλι της όρασης και το ξάφνιασμα σου έσπασε το νήμα. Δεν θα δεις τίποτα για σήμερα. Πρέπει να κοιτά κανείς μέσα στον κρύσταλλο, κρατώντας συγκεντρωμένο το μυαλό του σε κάποιο εσωτερικό του σημείο. Τότε έρχεται μία πολύ ιδιαίτερη αίσθηση, νιώθει κανείς πως είναι έτοιμος να περάσει σ' έναν άλλο κόσμο. Οποιαδήποτε έκπληξη η φόβος η ξάφνιασμα σ' αυτό το στάδιο, αρκεί για να τα καταστρέψει όλα. Το μόνο που μένει να κάνει σε τέτοιες περιπτώσεις, είναι ν' αφήσει κατά μέρος τον κρύσταλλο και να μην ξαναδοκιμάσει παρά μόνο αφού έχει ξεκουραστεί αρκετά. Την επόμενη μέρα δοκιμάσαμε και πάλι. Κάθισα, όπως την προηγούμενη μέρα, με την πλάτη μου προς το παράθυρο και φρόντισα να μην υπάρχουν αντανakλάσεις στη σφαίρα. Κανονικά θα έπρεπε να κάθομαι στη στάση του λωτού, εξαιτίας όμως μιας πληγής στο πόδι μου αυτή η στάση δεν θα μου ήταν καθόλου άνετη. Και είναι πολύ βασικό να αισθάνεται κανείς άνετα, χαλαρωμένος. Είναι καλύτερα άλλωστε να κάθεται κανείς σε μία ανορθόδοξη στάση και να βλέπει, παρά ν' ακολουθεί όλους τούς τύπους χωρίς να βλέπει τίποτα. Ο κανόνας που εφαρμόζαμε, έλεγε πως πρέπει να κάθεται κανείς με όποιο τρόπο του είναι πιο άνετος. **133**

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

Οι σωματικές ενοχλήσεις αποσπούν την προσοχή και είναι ανεπιθύμητες. Κοίταζα στο εσωτερικό της σφαίρας. Στο πλευρό του ο Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ καθόταν ακίνητος, στητός, σαν άγαλμα καμωμένο από τη σκληρότερη πέτρα. Τι θα έβλεπα άραγε. Αυτή ήταν η σκέψη μου. Θα ήταν το ίδιο όπως τότε που είδα για πρώτη φορά την ανθρώπινη Αύρα. Το κρύσταλλο ήταν θαμπό, αδρανές. Ποτέ δεν θα καταφέρω να δω τίποτα, σκέφτηκα. Ήταν αργά το απόγευμα και το φως τού ήλιου έξω ήταν μαλακό, χωρίς απότομες αλλαγές. Δεν υπήρχαν σκιές, ούτε υπερβολικά φωτισμένα σημεία. Το δωμάτιο ήταν βυθισμένο στο μισοσκόταδο και καθώς είχα το μαύρο ύφασμα ανάμεσα στη σφαίρα και το χέρι μου δεν ήταν δυνατό να δω καμιά αντανάκλαση στον κρύσταλλο. Πάντως έπρεπε να κοιτώ στο εσωτερικό του. Ξαφνικά η σφαίρα φάνηκε να παίρνει ζωή. Μία κάτασπρη νιφάδα εμφανίστηκε στο κέντρο της κι άρχισε ν' απλώνεται και να στροβιλίζεται σαν καπνός. Ήταν σαν να φυσούσε μία τρομερή αλλά σιωπηλή ανεμοθύελλα στο εσωτερικό. Ο καπνός άλλου γινόταν πυκνός, άλλου λέπταινε και σιγά σιγά κάλυψε ομοιόμορφα όλη τη σφαίρα. Ήταν σαν μία κουρτίνα επίτηδες βαλμένη για, να μ' εμποδίσει να δω. Προσπάθησα να την ξεπεράσω, να σπρώξω το μυαλό μου πέρα από αυτόν τον τελευταίο φραγμό. Η σφαίρα φάνηκε να πάλλεται κι είχα τη φρικτή αίσθηση πως βουτούσα με το κεφάλι σ' ένα απύθμενο κενό. Ακριβώς εκείνη τη στιγμή σάλπισε μία τρομπέτα και ο ήχος της τράνταξε το λευκό παραπέτασμα, που σκορπίστηκε σε νιφάδες που στροβιλίζονταν κι έλιωναν θα έλεγες κάτω από καυτό ήλιο. Πλησίασες πολύ αυτή τη φορά, Λόμπσανγκ, πολύ καλά, ναι και θα είχα δει κάτι αν δεν ηχούσε εκείνη η τρομπέτα. Αυτή με έκοψε. Τρομπέτα. Ω, ώστε προχώρησες τόσο πολύ, ο ήχος εκείνος προερχόταν από το υποσυνείδητό σου που προσπαθούσε να σε προειδοποιήσει πως η διορατικότητα και η χρήση τού κρυστάλλου είναι για τούς πολύ λίγους. Αύριο θα συνεχίσουμε. Το τρίτο απόγευμα ο οδηγός μου κι εγώ πήραμε πάλι τις θέσεις μας. Για μία ακόμη φορά μου θύμισε τούς κανόνες. Η τρίτη αυτή προσπάθεια ήταν περισσότερο πετυχημένη. Κάθισα κρατώντας και πάλι τη σφαίρα με το μαύρο ύφασμα και συγκεντρώθηκα σε κάποιο σημείο του εσωτερικού της. 134

Ο στρόβιλος του λευκού καπνού εμφανίστηκε σχεδόν αμέσως και σύντομα πήρε τη μορφή παραπετάσματος. Πίεσα και πάλι το μυαλό μου να διαπεράσει το παραπέτασμα, λέγοντας. Θα περάσω, θα περάσω τώρα! Ξανά ένιωσα τη φρικτή αίσθηση της πτώσης. Αυτή τη φορά όμως ήμουν προετοιμασμένος. Μου φάνηκε πως έπεφτα από τεράστιο ύψος κατευθείαν στον κόσμο εκείνο που κάλυπτε ο λευκός καπνός. Έπεφτα με φοβερή ταχύτητα και μόνο χάρη στην αυστηρή μου εκπαίδευση κρατήθηκα και δεν φώναξα καθώς χτύπησα πάνω στην άσπρη επιφάνεια και πέρασα από μέσα της χωρίς να νιώσω τίποτα. Κάτω από εκείνο το παραπέτασμα του καπνού έλαμπε ο ήλιος. Κοίταξα τριγύρω μου με πραγματική έκπληξη. Είχα σίγουρα πεθάνει, γιατί ο τόπος δεν έμοιαζε με κανένα απ' όσους ήξερα. Τι παράξενος αλήθεια! Νερά, σκοτεινά νερά απλώνονταν μπροστά μου ως εκεί που έφτανε το μάτι μου. Ποτέ μου δεν φανταζόμουν πως ήταν δυνατό να υπάρχει τόσο νερό. Κάπου πιο μακριά ένα πελώριο τέρας σαν ψάρι έσχιζε τα νερά πλέοντας στην επιφάνεια. Στο κέντρο του περιπού ένας μαύρος σωλήνας έστελνε κάτι σαν καπνό προς τούς ουρανούς. Είδα ακόμα, με τρομερή έκπληξη, πως υπήρχαν άνθρωποι στη ράχη του ψαριού. Αυτό πια μου ήταν αδιανόητο. Γύρισα να το βάλω στα πόδια μα σταμάτησα εκεί που βρισκόμουν. Νέα απίστευτη σκηνή απλώνονταν μπροστά μου. Μεγάλα πέτρινα σπίτια πολλά πατώματα ψηλά μου έκοβαν το δρόμο. Ακριβώς μπροστά μου ένας Κινέζος πετάχτηκε τραβώντας μία συσκευή με δύο τροχούς, θα πρέπει να ήταν κάποιο είδος μεταφορέα, γιατί πάνω στη συσκευή με τις ρόδες είδα πως καθόταν μία γυναίκα, θα πρέπει να είναι καμιά ανάπηρη, σκέφτηκα, για να κυκλοφορεί έτσι. Ξαφνικά είδα να έρχεται προς το μέρος μου ένας Θιβητιανός Λάμα. Κράτησα την αναπνοή μου ήταν ο ίδιος ο Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ, μα πολλά χρόνια νεώτερος. Περιπατούσε κατευθείαν προς το μέρος μου μα δεν σταμάτησε και με διαπέρασε. Εγώ αναπήδησα απ' τον τρόπο μου. Ω! Φώναξα, τυφλώθηκα. Πράγματι, όλα είχαν ξαφνικά σκοτεινιάσει, δεν μπορούσα να δω τίποτα. Είναι όλα εντάξει, Λόμπσανγκ, πηγαίνεις πολύ καλά. Ας τραβήξουμε τις κουρτίνες. **135**

Ο Οδηγός μου σηκώθηκε και τράβηξε τις κουρτίνες του δωματίου όπου καθόμαστε. Ο χώρος φωτίστηκε από το αχνό βραδινό φως. Διαθέτεις λοιπόν πολύ ισχυρές διορατικές δυνάμεις, Λόμπσανγκ το μόνο που χρειάζεσαι είναι να τις καθοδηγείς σωστά. Χωρίς να το προσέξω είχα αγγίξει νωρίτερα τον κρύσταλλο κι από τα λεγόμενά σου καταλαβαίνω πως είδες κι ένιωσες τις εντυπώσεις μου όταν, πριν από πολλά χρόνια τώρα, είχα επισκεφτεί για πρώτη φορά τη Σαγκάη, αντικρίζοντας επίσης για πρώτη φορά ατμόπλοιο και Κινέζους μεταφορείς. Πηγαίνεις πολύ καλά. Ήμουν ακόμα ζαλισμένος, σαν να ζούσα ακόμα στο παρελθόν. Τι παράξενα και τρομερά πράγματα υπήρχαν έξω από το Θιβέτ! Ψάρια εξημερωμένα, με σωλήνες που έβγαζαν καπνούς και πάνω στα όποια ίππευαν άνθρωποι, ενώ άλλοι στην ξηρά μετέφεραν γυναίκες πάνω σε ρόδες. Φοβόμουν και μόνο με τη σκέψη τέτοιων πραγμάτων, φοβόμουν να σκέφτομαι πως κάποτε θα ερχόταν η ώρα που θα έπρεπε να βγω κι εγώ στον παράξενο έξω κόσμο. Τώρα πρέπει να εξαλείψεις αυτό που μόλις είδες από τον κρύσταλλο. Για να το πετύχεις αυτό, βύθισε τον σε μία γαβάθα με νερό και άφησέ τον εκεί για λίγο. Ύστερα βγάλε τον από το νερό πιάνοντας τον μ' ένα ύφασμα. Μην αφήνεις τα χέρια σου να τον αγγίξουν ακόμα. Αυτό είναι πολύ σημαντικό σημείο γύρω από τη χρήση των κρυστάλλων, θα πρέπει να φροντίζει κανείς να τον απομαγνητίζει μετά από κάθε χρήση. Ο κρύσταλλος μαγνητίζεται από το πρόσωπο που τον χρησιμοποίη ακριβώς με τον ίδιο τρόπο που μαγνητίζεται ένα κομμάτι σίδηρο όταν έρθει σ' επαφή μ' ένα μαγνήτη. Και στην περίπτωση του σιδήρου είναι πολλές φορές αρκετό να τον χτυπήσει κανείς δυνατά για να εξαφανιστεί η μαγνήτιση, για τον κρύσταλλο όμως είναι απαραίτητο να τον βυθίσει κανείς σε νερό. Αν δεν απομαγνητίζεται ο κρύσταλλος ύστερα από κάθε ανάγνωση, αρχίζει και δίνει όλο και πιο συγκεχυμένα αποτελέσματα. Οι διαδοχικές επιδράσεις της αύρας διαφόρων ανθρώπων συγκεντρώνονται με τον καιρό σε βάρος της καθαρότητας. Την κάθε σφαίρα δεν πρέπει να την αγγίζει άλλος από εκείνον που την χρησιμοποιεί. **136**

Μόνο σε περιπτώσεις όπου ζητά ν' ανακαλύψει κανείς κάτι για κάποιο συγκεκριμένο άτομο, θα πρέπει, αυτό το άτομο ν' αγγίζει τη σφαίρα. Αν μία σφαίρα χρησιμοποιείται από πολλούς γίνεται όλο και πιο αδρανής. Μας δίδασκαν επίσης πως, αν είχαμε χρησιμοποιήσει τη σφαίρα αρκετές φορές, μία μέρα, έπρεπε να την παίρνουμε κοντά μας όταν κοιμόμαστε, ώστε να μαγνητίζεται από εμάς και μόνο. Το ίδιο αποτέλεσμα θα μπορούσαμε να το πετύχουμε βέβαια κουβαλώντας πάντα μαζί μας τις σφαίρες, μα θα ήταν κάπως αστείο να τριγυρίζουμε όλοι κρατώντας τις σφαίρες μας! Όταν δεν χρησιμοποιείται ο κρύσταλλος, πρέπει να μένει καλυμμένος μ' ένα μαύρο ύφασμα. Ποτέ δεν θα πρέπει να εκτίθεται άμεσα στον δυνατό ήλιο, γιατί κάτι τέτοιο θα εμπόδιζε υστέρτα τη χρήση του για εσωτερικούς σκοπούς. Δεν θα πρέπει επίσης ποτέ ν' αφήνουμε να χειρίζονται τη σφαίρα μας απλοί περιέργοι. Και υπάρχει σοβαρός λόγος γι' αυτό. Κάποιος πού είναι απλά περιέργος και δεν έχει γνήσιο και σοβαρό ενδιαφέρον, κάνει κακό στην Αύρα του κρυστάλλου. Είναι το ίδιο όπως το να δίνουμε μία πανάκριβη φωτογραφική μηχανή η ρολόι σε κάποιο παιδί να παίξει, απλά και μόνο για να ικανοποιηθεί η περιέργειά του. Οι περισσότεροι άνθρωποι θα μπορούσαν να δουν μέσα σ' ένα κρύσταλλο, αν βέβαια έμπαιναν στον κόπο ν' ανακαλύψουν το κατάλληλο γι' αυτούς είδος κρυστάλλου. Πάντοτε διαλέγουμε τι είδους φακούς θα βάλουμε στα γυαλιά μας. Οι κρύσταλλοι είναι εξίσου σημαντικοί. Υπάρχουν άνθρωποι που μπορούν να δουν καλύτερα με κρυσταλλικό βράχο κι άλλοι με κανονικό γυαλί. Ο κρυσταλλικός βράχος είναι ο πιο ισχυρός τύπος. Κάπως έτσι είναι η ιστορία του δικού μου κρυσταλλικού βράχου, έτσι όπως είχε καταγραφεί στο Σακπόρι. Εκατομμύρια χρόνια πριν μεγάλα ηφαίστεια ξερνούσαν φωτιά και λάβα. Βαθιά μέσα στη Γη διάφορα είδη άμμων συμπιέζονταν μεταξύ τους από τούς σεισμούς, και θερμαίνονταν από τις ηφαιστειακές φλόγες. Έτσι γεννήθηκε ένα είδος φυσικού γυαλιού, το οποίο κομματιάστηκε από τούς σεισμούς και διασκορπίστηκε στα βουνά, όπου θάφτηκε κάτω από πετρωμένη λάβα. Με το πέρασμα του χρόνου ήρθαν κατολισθήσεις και ξεσκεπάσαν μερικά κομμάτια αυτού του φυσικού γυαλιού η κρυσταλλικού βράχου. 137

Ένα τέτοιο κομμάτι ανακαλύφτηκε από τούς ιερείς μιας φυλής στην αρχή της ανθρώπινης ιστορίας. Εκείνα τα πανάρχαια χρόνια οι ιερείς ήταν άνθρωποι με παραφυσικές δυνάμεις, ικανοί να διαβάζουν με ψυχομετρία την ιστορία οποιουδήποτε αντικειμένου. Κάποιος από αυτούς τούς ιερείς θα πρέπει να άγγιξε αυτό το κομμάτι του κρυσταλλικού βράχου και να εντυπωσιάστηκε μάλιστα τόσο που το πήρε μαζί του. Θα πρέπει να το θεώρησε πολύτιμο εργαλείο για τη διορατική εξερεύνηση του κόσμου του. Με υπομονή και φροντίδα αυτός και άλλοι έκοψαν το κομμάτι και του έδωσαν σφαιρικό σχήμα, γιατί αυτό είναι και πιο εύκολο να κρατά κανείς. Επί αιώνες περνούσε από γενιά σε γενιά, από μοναχό σε μοναχό. Ο καθένας τους φρόντιζε να καθαρίζει και να γυαλίζει το σκληρό υλικό. Αργά αργά η σφαίρα γινόταν όλο και πιο τέλεια, όλο και πιο λεία. Κάποια εποχή τη λάτρεψαν σαν μάτι του θεού. Τον αιώνα της φώτισης αναγνωρίστηκε σαν ένα όργανο, πάνω στο οποίο υπήρχε αποτυπωμένη ο κοσμική συνείδηση. Εκείνη την εποχή ήταν που, περίπου 25 εκατοστά σε διάμετρο και καθαρή σαν νερό, τοποθετήθηκε η σφαίρα σε μία πέτρινη κρύπτη, μέσα σε μία στοά κάτω από την Ποτάλα. Αιώνες αργότερα μοναχοί εξερευνητές ανακάλυψαν την κρύπτη και αποκρυπτογράφησαν την γραφή που υπήρχε πάνω της. Αυτό είναι το παράθυρο στο μέλλον, έλεγε ο κρύσταλλος μέσα στον οποίο, όσοι είναι ικανοί, μπορούν να δουν το παρελθόν και να γνωρίσουν το μέλλον. Η σφαίρα αυτή ανήκε κάποτε στον ανώτατο ιερέα του ναού της ιατρικής. Αφού ήταν έτσι, μετέφεραν τον κρύσταλλο στο Σακπόρι, το σημερινό ναό της ιατρικής, και εκεί τον φύλαξαν για κάποιον που θα ήταν ικανός να τον χρησιμοποιήσει. Εγώ ήμουν εκείνος που το κατόρθωσε, και για μένα ζει σήμερα η σφαίρα. Κρυσταλλικός βράχος τέτοιου μεγέθους είναι σπάνιος, εξαιρετικά σπάνιος μάλιστα, αν σκεφτεί κανείς πως δεν έχει κανένα σφάλμα, πως είναι άψογος. Ένας τέτοιος κρύσταλλος δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί από οποιονδήποτε. Μπορεί να αποδειχθεί υπερβολικά ισχυρός, και να γίνει κύριος κάποιας αδύνατης προσωπικότητας. Οι σφαίρες από συνηθισμένο γυαλί είναι οι μόνες κατάλληλες για τις πρώτες δοκιμές. **138**

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

Ένα μέγεθος από είκοσι ως εικοσιπέντε πόντους είναι το καταλληλότερο μα στην πραγματικότητα το μέγεθος της σφαίρας δεν είναι καθόλου σημαντικό. Υπάρχουν μοναχοί που έχουν ένα τόσο μικρό κομμάτι κρυστάλλου που το φορούν σαν δαχτυλίδι. Εκείνο που είναι σημαντικό είναι να μην υπάρχουν σφάλματα στον κρύσταλλο, η τουλάχιστον, αν υπάρχουν, να μην είναι ορατά σε αδύνατο φωτισμό. Οι μικροί κρύσταλλοι, φυσικοί η τεχνητοί, έχουν το πλεονέκτημα να είναι αρκετά ελαφρείς, κάτι που μέτρα πολύ αν θέλει να έχει κανείς πάντα μαζί του τη σφαίρα. Αν επιθυμεί κανείς ν' αποκτήσει οποιουδήποτε τύπου κρύσταλλο, είναι καλύτερο να βάλει αγγελία σ' ένα από τα μεταφυσικά περιοδικά. Οι σφαίρες που πουλιούνται από ορισμένα μαγαζιά είναι κατάλληλες μόνο για θαυματοποιούς και παραστάσεις τσίρκων. Και συνήθως βέβαια αυτό δεν το καταλαβαίνει παρά μόνο αφού αγοράσει τη σφαίρα και προσπαθήσει να τη χρησιμοποιήσει. Μη δεσμεύεστε ν' αγοράσετε τίποτα παρά μόνο αφού το δοκιμάσετε. Πάρτε τη σφαίρα και πλύνετε την καλά με νερό. Στεγνώστε την προσεκτικά και κρατήστε την μ' ένα μαύρο ύφασμα. Ο λόγος που τα κάνατε όλα αυτά είναι πρώτα, ν' αφαιρέσετε οποιουδήποτε είδους αποτυπώματα κι υστέρα ν' αποφεύγετε να παραπλανηθείτε από τα δικά σας αποτυπώματα. Είναι λάθος βέβαια να περιμένετε, με την πρώτη φορά που θα πιάσετε τον κρύσταλλο να δείτε εικόνες. Κι ούτε πρέπει αμέσως ν' αποδώσετε στον κρύσταλλο το φταίξιμο για την αποτυχία σας. Δεν είναι παρά ένα όργανο, όπως, ας πούμε, το τηλεσκόπιο. Και δεν θα έφταιγε καθόλου το τηλεσκόπιο, αν εσείς κοιτάζατε από τη λάθος μεριά και δεν βλέπατε παρά μία μικρή εικόνα. Υπάρχουν άνθρωποι που τούς είναι αδύνατο να χρησιμοποιήσουν κρύσταλλο. Αυτοί θα ήταν καλοί, πριν τα παρατήσουν, να δοκιμάσουν τις ικανότητές τους με ένα μαύρο καθρέπτη. Αυτός μπορεί πολύ εύκολα και φτηνά να κατασκευαστεί από ένα κοίλο κρύσταλλο σαν αυτά που χρησιμοποιούνται στους προβολείς των αυτοκινήτων. Το γυαλί αυτό πρέπει να είναι κοίλο, λείο και καθαρό. Τα ραβδωτά κρύσταλλα που χρησιμοποιούνται σ' ορισμένα αυτοκίνητα δεν

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

είναι κατάλληλα. Κρατούμε αυτόν τον κρύσταλλο πάνω από τη φλόγα ενός κεριού φροντίζοντας να αποτίθεται ομοιόμορφα στην εξωτερική επιφάνεια του η αιθάλη. **139**

Βοηθούμε την ομοιόμορφη απόθεση, αν αλείψουμε την εξωτερική επιφάνεια με μία αλοιφή κυτταρίνης, σαν αυτή που χρησιμοποιείται στο γυάλισμα των χάλκινων αντικειμένων. Όταν ετοιμαστεί ο μαύρος καθρέφτης, μπορεί να τον χειριστεί κανείς όπως την κρυστάλλινη σφαίρα. Πιο κάτω σ' αυτό το κεφάλαιο δίνονται οδηγίες για τη χρήση οποιουδήποτε είδους κρυστάλλου. Και με το μαύρο καθρέφτη φροντίζει κανείς να κοιτά στην εσωτερική του επιφάνεια, αφού πρώτα έχει προσεκτικά αποκλείσει όλες τις τυχαίες αντανακλάσεις από το διάχυτο φως. Ένας άλλος τύπος μαύρου καθρέφτη κατασκευάζεται αποθέτοντας την αιθάλη στο εσωτερικό της κοίλης επιφάνειας. Ένα μεγάλο μειονέκτημα αυτού του τύπου είναι ότι δεν μπορούμε να σταθεροποιήσουμε την αιθάλη με την αλοιφή κυτταρίνης γιατί θα χαλάσει η επιφάνειά της. Ο καθρέφτης αυτός χρησιμοποιείται περισσότερο από εκείνους που εύκολα παρασύρονται από αντανακλάσεις. Μερικοί χρησιμοποιούν ακόμα ένα δοχείο με νερό για τον ίδιο σκοπό. Το δοχείο πρέπει να είναι τελείως καθαρό και χωρίς διακοσμητικά ανάγλυφα σχήματα. Αν μάλιστα τοποθετηθεί κι ένα μαύρο ύφασμα από κάτω, γίνεται μία υγρή κρυστάλλινη σφαίρα. Στο Θιβέτ υπάρχει μία λίμνη με τέτοια φυσικά χαρακτηριστικά που μπορεί να θεωρηθεί ολόκληρη ένα κρύσταλλο. Είναι πολύ φημισμένη λίμνη και χρησιμοποιείται απ' τούς μάντεις ιερείς σε μερικές από τις σημαντικές εργασίες τους. Η λίμνη αυτή, που τ όνομα της στη γλώσσα μας είναι **ΤΣΟ Κ'ΟΡ ΓΚΙΑΛ Κ'Υ Ν'ΑΜ ΤΣ'Ο** η ουράνια λίμνη του νικηφόρου τροχού της θρησκείας βρίσκεται κάπου εκατόν εξήντα χιλιόμετρα έξω από τη Λάσα, στην περιοχή τ'άκ-πό. Ολόγυρα της υψώνονται απότομες ψηλές κορυφές. Το νερό κανονικά είναι γαλάζιο, μα μερικές φορές, όταν κοιτάζει κανείς από ορισμένα πλεονεκτικά σημεία, το χρώμα τους γίνεται άσπρο, ένα άσπρο που στροβιλίζεται. Το νερό φαίνεται τότε ν' αφρίζει και στο κέντρο της λίμνης εμφανίζεται μία μαύρη τρύπα, ενώ ακριβώς από πάνω της σχηματίζονται πυκνά κατάλευκα σύννεφα. **140**

Στον χώρο ανάμεσα στη μαύρη τρύπα από τα λευκά σύννεφα μπορεί να δει κανείς μελλοντικά γεγονότα. Σ' αυτό το σημείο, τουλάχιστον μία φορά στη ζωή του, έρχεται ο Δαλάι Λάμα. Κατοικεί σ' ένα κοντινό περίπτερο και κοιτά τι λίμνη. Βλέπει γεγονότα που είναι σημαντικά γι' αυτόν βλέπει τη μέρα και τον τρόπο που θ' αφήσει αυτή τη ζωή. Ποτέ δεν βγήκαν λάθος οι εικόνες της λίμνης! Δεν μπορεί όλος ο κόσμος να πάει σ' εκείνη τη λίμνη, οι περισσότεροι όμως μπορούν, με λίγη υπομονή και πίστη, να χρησιμοποιήσουν ένα κρύσταλλο. Για τούς δυτικούς αναγνώστες μου έχω να προτείνω μία ορισμένη μέθοδο. Σ' αυτή, η λέξη κρύσταλλος χρησιμοποιείται για να δηλώσει αδιάφορα κρυσταλλικό βράχο, γυαλί, τούς μαύρους καθρέφτες και το νερό. Για μία ολόκληρη βδομάδα προσέξτε ιδιαίτερα την υγεία σας. Φροντίστε ιδιαίτερα (όσο είναι δυνατό σε αυτόν τον ταραγμένο κόσμο) ν' αποφύγετε τις στενοχώριες και τούς θυμούς. Φροντίστε να τρώτε απλά και λίγο, χωρίς σάλτσες η τηγανιτά. Κρατήστε όσο περισσότερο γίνεται τον κρύσταλλο κοντά σας, χωρίς όμως να κάνετε καμιά προσπάθεια να δείτε. Αυτό θα μεταφέρει λίγο από τον προσωπικό μαγνητισμό σας στον κρύσταλλο και θα σάς εξοικειώσει μαζί του. Μη ξεχνάτε να καλύπτετε πάντα τον κρύσταλλο, όταν δεν τον χειρίζεστε. Αν δε γίνεται, φυλάγεται τον σε ένα κουτί που κλειδώνει. Αυτό θα εμποδίσει άλλους ανθρώπους να έρθουν σ' επαφή μαζί του. Πρέπει επίσης ν' αποφεύγεται το άμεσο ηλιακό φως. Στο τέλος της βδομάδας πάρτε τον κρύσταλλο σ' ένα ήσυχο, βορινό αν είναι δυνατόν, δωμάτιο. Όταν βραδιάζει είναι η καλύτερη ώρα, καθώς δεν υπάρχει έντονο ηλιακό φως που να αλλάζει η έντασή του ανάλογα με τα σύννεφα που ταξιδεύουν στον ουρανό. Καθίστε σ' οποιαδήποτε στάση σας βολεύει με την πλάτη προς το φως. Πάρτε τον κρύσταλλο στα χέρια σας και προσέξτε αν υπάρχουν αντανακλάσεις στην επιφάνειά του. Αυτές φροντίστε να τις μειώσετε στο ελάχιστο, τραβώντας τις κουρτίνες η αλλάζοντας θέση. Όταν μείνετε ικανοποιημένοι, κρατήστε για λίγες στιγμές τον κρύσταλλο σ' επαφή με το μέτωπό σας κι ύστερα τραβήξτε τον σιγά σιγά. **141**

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

Κρατήστε τον στις γυρισμένες προς τα πάνω παλάμες σας. Αφήστε το βλέμμα σας να πέσει στην επιφάνεια, του κρυστάλλου κι υστέρα μετακινήστε το προς το εσωτερικό, προς το κέντρο, που θα πρέπει να το φαντάζεστε σαν μία ζώνη ανυπαρξίας. Αφήστε απλά το μυαλό σας να αδειάσει από κάθε σκέψη, να μείνει κενό. Αποφύγετε επίσης να προσπαθήσετε να δείτε κάτι. Αποφύγετε κάθε δυνατό αίσθημα. Δέκα λεπτά είναι αρκετά για την πρώτη προσπάθεια. Αυξήστε βαθμιαία τον χρόνο, ώσπου να φτάσετε να μένετε, στο τέλος μιας βδομάδας, επί μισή ώρα σε αυτή την κατάσταση. Την επόμενη βδομάδα αφήστε το μυαλό σας ν' αδειάσει όσο γίνεται περισσότερο κι όσο γίνεται συντομότερα. Μείνετε μόνο να κοιτάζετε το τίποτα μέσα στον κρύσταλλο. Θα πρέπει τότε να νιώσετε το περίγραμμά του να τρεμοπαίζει. Ίσως φανεί πως ολόκληρη η σφαίρα μεγαλώνει, η μπορεί να αισθανθείτε ότι πέφτετε προς τα εμπρός. Έτσι πρέπει να αισθανθείτε. Προσπαθήστε μόνο να μην τιναχτείτε από έκπληξη, να μην ξαφνιαστείτε, γιατί κάτι τέτοιο θα σας εμποδίσει να δείτε εκείνο το βράδυ ο μέσος άνθρωπος που βλέπει για πρώτη φορά, τινάζεται με τον ίδιο τρόπο που τινάζομαστε τη στιγμή που πέφτουμε σε βαθύ ύπνο.

Με λίγη ακόμα πρακτική θα ανακαλύψετε σύντομα ότι σε τέτοιες στιγμές ο κρύσταλλος σας φαίνεται να μεγαλώνει ολοένα και περισσότερο. Κάποιο βράδυ, καθώς θα τον κοιτάζετε, θα ανακαλύψετε πως φωτοβολεί και πως το εσωτερικό του είναι γεμάτο λευκό καπνό. Αυτός ο καπνός θα σκορπιστεί αν δεν ξαφνιαστείτε αναμεταξύ και θα δείτε για πρώτη φορά το παρελθόν, όπως συμβαίνει συνήθως την πρώτη φορά. Θα είναι κάτι σε σχέση με σας, γιατί μόνο εσείς θα έχετε χειριστεί κι αγγίξει τον κρύσταλλο. Ακολουθείστε αυτή την πρακτική, βλέποντας τις δικές σας μόνο υποθέσεις. Όταν κατορθώσετε και βλέπετε πια όταν το θελήσετε, φροντίστε να κατευθύνετε πια τις προσπάθειες σας σε εκείνο που θα θέλατε να δείτε στον κρύσταλλο. Η καλύτερη μέθοδος είναι να λέτε σταθερά στον εαυτό σας, δυνατά. Απόψε θα δω αυτό και αυτό. Αν πιστέψετε σε αυτά τα λόγια, τότε πράγματι θα δείτε την υπόθεση που σας ενδιαφέρει. Το. Θέμα είναι τόσο απλό. **142**

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

Για να γνωρίσετε το μέλλον πρέπει να επιστρατεύσετε όλα όσα ξέρετε για το παρόν. Συγκεντρώστε στο μυαλό σας όλα τα δεδομένα που διαθέτετε και επαναλάβετε τα δυνατά. Ύστερα ζητείστε από τον κρύσταλλο να δείτε αυτό που σας ενδιαφέρει εδώ θα πρέπει νομίζω να λεχθεί μία προειδοποίηση. Δεν μπορεί κανείς να χρησιμοποιήσει τον κρύσταλλο για προσωπικό κέρδος, η για να βλάψει κάποιον άλλον. Υπάρχει ένας παντοδύναμος απόκρυφος νόμος που θα κατευθύνει κάθε κακό πίσω στην πηγή του αν προσπαθήσετε να εκμεταλλευθείτε τον κρύσταλλο. Κι ο νόμος αυτός δεν γνωρίζει ούτε χρόνο ούτε εξορκισμούς. Αν κάποτε, ύστερα από την ιδιωτική χρήση του κρυστάλλου, επιθυμήσετε να τον δοκιμάσετε με κάποιο άλλο πρόσωπο, βουτήξτε τον κρύσταλλο σε νερό και σκουπίστε τον προσεκτικά χωρίς ν' άγγιξετε την επιφάνειά του. Ύστερα δώστε τον να τον κρατήσει το άλλο πρόσωπο. Πείτε του να το κρατήσει με τα δύο του χέρια και να σκεφτεί αυτό που θέλει να μάθει. Αφού γίνουν αυτά θα σας τον δώσει πίσω για να δείτε μέσα του. Φυσικά θα έχετε από πριν προειδοποιήσει το άλλο πρόσωπο να μη μιλά ούτε να σας ενοχλεί σ' όλη τη διάρκεια τού πειράματος, θα ήταν καλύτερα αν δοκιμάζατε πρώτα μ' ένα πολύ φιλικό πρόσωπο, γιατί οι ξένοι ταραάζουν πιο εύκολα τούς αρχάριους. Όταν σας δώσουν τον κρύσταλλο, θα τον κρατήσετε με τα δύο σας χέρια, απευθείας η με το μαύρο ύφασμα, δεν έχει σημασία όταν χρησιμοποιείτε, τον προσωπικό σας κρύσταλλο. Καθίστε άνετα, φέρτε τον κρύσταλλο για λίγες στιγμές ως το μέτωπό σας κι ύστερα κατεβάστε τα χέρια σας έτσι ώστε ν' ακουμπούν χαλαρά στα πόδια. Κοιτάξτε στο εσωτερικό του και διώξτε κάθε σκέψη από το μυαλό σας. Οι πρώτη προσπάθεια ίσως σας φανεί υπερβολικά δύσκολη. Καθώς θα προχωρεί η ώρα, αν έχετε σωστά εκπαιδευσει τον εαυτό σας, θα παρατηρήσετε ένα από τρία πράγματα, θα δείτε είτε αληθινές εικόνες, είτε σύμβολα είτε θα πάρετε μερικές εντυπώσεις. Οι αληθινές εικόνες θα πρέπει να είναι ο στόχος σας. Στην αρχή θα πρέπει να είναι τα λευκά σύννεφα κι ύστερα θα πρέπει να ξεχωρίζουν αποκαλύπτοντας αληθινές, ζωντανές εικόνες σχετικές με το θέμα που θέλετε να ερευνήσετε 143

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

Δεν υπάρχει καμιά δυσκολία στην ερμηνεία τέτοιων εικόνων. Μερικοί άνθρωποι δεν βλέπουν αληθινές εικόνες. Βλέπουν σύμβολα. Μπορεί να δουν, για παράδειγμα, μία αλυσίδα από Χ η ένα χέρι τεντωμένο. Έναν ανεμόμυλο η ένα αδράκτι. Ότι κι αν είναι, θα πρέπει να μάθετε να τα ερμηνεύετε σωστά. Το τρίτο πράγμα είναι εντυπώσεις. Σ' αυτή την περίπτωση τίποτα δεν γίνεται ορατό, τίποτα έκτος από μερικά περιστρεφόμενα σύννεφα και μία διάχυτη λάμψη, μα όσο κρατά κανείς τον κρύσταλλο, αισθάνεται η ακούει ορισμένες εντυπώσεις. Εδώ είναι βασικό να μπορέσει κανείς ν' αποφύγει την υποκειμενική του στάση απέναντι στα πράγματα, ώστε να μην επιβάλλει στον κρύσταλλο τα δικά του αισθήματα. Ο αληθινός μάντης δεν λέει ποτέ σε κάποιο άτομο την ημερομηνία η ακόμα την πιθανότητα του θανάτου του. Τέτοια πράγματα ίσως να τα μάθετε κοιτάζοντας τον κρύσταλλο, δεν θα πρέπει όμως ποτέ να τα αποκαλύπτετε. Ούτε θα πρέπει να προειδοποιείτε για επερχόμενες αρρώστιες. Άντι αυτού θα ήταν προτιμότερο να λέτε. Θα ήταν φρόνιμο να προσέχετε περισσότερο την υγεία σας την τάδε ημερομηνία. Ποτέ μη λέτε επίσης πράγματα που θα μπορούσαν να καταστρέψουν μία οικογένεια η να φέρουν δυστυχία σε ορισμένα πρόσωπα. Χρησιμοποιώντας τον κρύσταλλο θα ξέρετε πολλά, εσείς όμως πρέπει να διαλέγετε ποιά θα λέτε και ποιά όχι. Χρησιμοποιείτε τις ικανότητές σας μόνο για το καλό κι αυτό θα σας ανταποδοθεί. Αν πάλι δεν καταφέρνετε να δείτε τίποτα, πείτε το και ο επισκέπτης σας θα σας σεβαστεί. Μπορείτε βέβαια να κατασκευάσετε αυτό που λέτε ότι βλέπετε, μα έτσι ίσως πείτε κάτι που ο επισκέπτης σας ξέρει ότι είναι λάθος. Διακινδυνεύετε έτσι την υπόληψη σας, το κύρος σας και δυσφημείτε τις απόκρυφες επιστήμες. Όταν θα έχετε απαντήσει σ' όλες τις ερωτήσεις του επισκέπτη σας, διπλώστε προσεκτικά σε ένα ύφασμα τον κρύσταλλο κι αφήστε τον παράμερα. Όταν φύγει ο επισκέπτης σας, φροντίστε να βυθίσετε τον κρύσταλλο σε καθαρό νερό, σκουπίστε τον κι ύστερα κρατήστε τον ώστε να μαγνητιστεί ξανά με τον δικό σας μαγνητισμό. Όσο περισσότερο καιρό χειρίζεστε τον κρύσταλλο τόσο ευκολότερη θα γίνεται η

χρήση του. **144**

Αποφύγετε να τον χαράξετε και τυλίγεται τον σ' ένα μαύρο πανί. Αν είναι δυνατό προτιμάτε να τον φυλάγεται σ' ένα κλειδωμένο κουτί. Οι γάτες είναι μεγάλος κίνδυνος. Μερικές κάθονται πολλές ώρες και κοιτούν τον κρύσταλλο. Όταν την επόμενη φορά τον πάρετε να τον χρησιμοποιήσετε θα δείτε ολόκληρη την ιστορία της ζωής της γάτας και τις φιλοδοξίες της. Αυτά συμβαίνουν πράγματι. Στο Θιβέτ, σε μερικά από τα απόκρυφα μοναστήρια, συνηθίζουν να χρησιμοποιούν κρυστάλλους για να ρωτούν με αυτό τον τρόπο τις γάτες φρουρούς των πετραδιών για το αν συνέβη τίποτα κατά την ώρα της βάρδιας τους. Θερμά συμβουλεύω τον αναγνώστη πριν ξεκινήσει οποιοδήποτε είδος πρακτικής, να φροντίσει να ανακαλύψει, με κάθε λεπτομέρεια, τα μυστικά του κίνητρα. Ο αποκρυφισμός είναι δίκτοπο μαχαίρι κι εκείνοι που παίζουν μαζί του από απλή περιέργεια η ιδιοτέλεια, συχνά τιμωρούνται με διαφόρων ειδών νευροπάθειες. Ο αποκρυφισμός μπορεί να σάς προσφέρει τη χαρά του να βοηθάτε τούς άλλους, μπορεί όμως να σάς κάνει να νιώσετε και πολύ φρικτά. Είναι ασφαλέστερο, λοιπόν, αν δεν είστε σίγουροι για τα κίνητρα σας, να περιοριστείτε σε μία απλή ανάγνωση αυτού του κεφαλαίου. Όταν πάρετε όμως την απόφαση να ασχοληθείτε με τον κρύσταλλο, μη την αλλάξετε. Φροντίστε να γίνει συνήθεια σας να αγγίζετε τον κρύσταλλο κάθε μέρα. Οι περίφημοι Σαρακηνοί δεν έδειχναν ποτέ το ξίφος τους, ακόμα και στους φίλους τους, παρά μόνο αν ήταν να χρησιμοποιηθεί. Αν για κάποιο ιδιαίτερο λόγο ήταν υποχρεωμένοι να δείξουν το ξίφος τους, τότε κεντούσαν με αυτό το δέρμα τους να τρέξει λίγο αίμα. Έτσι θα πρέπει να συμβαίνει και με τον κρύσταλλο. Αν ποτέ τον δείξετε σε κανένα, διαβάστε τον μετά, ακόμα κι αν το άλλο πρόσωπο δεν σας το έχει ζητήσει. Αυτά δεν είναι προλήψεις, είναι ένας σίγουρος τρόπος για ν' εξοικειωθείτε τόσο με τον κρύσταλλο, ώστε να είστε ικανοί να βλέπετε αυτόματα μέσα του, χωρίς καμιά ιδιαίτερη προετοιμασία κάθε φορά, χωρίς ειδικές προσπάθειες. **145**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ
Η ΖΩΗ ΜΟΥ ΣΤΗ ΣΑΓΚΑΗ

Η βάρκα γλίστρησε απαλά στον όρμο Σουτσο. Σταμάτησε. Κινέζοι βαστάζοι πλημμύρισαν στη στιγμή το πλεούμενο, φωνάζοντας και χειρονομώντας τρελά. Γρήγορα τα πράγματά μας βρέθηκαν στη στεριά. Εμείς ανεβήκαμε στα δίτροχα Κινεζικά αμαξάκια και σε λίγο βρισκόμαστε στην Κινεζική πόλη, προχωρώντας προς το ναό όπου θα έμενα προσωρινά. Ο Πο Κού κι εγώ μέναμε σιωπηλοί σ' αυτή τη Βαβέλ. Η Σαγκάη είναι μία πόλη γεμάτη θόρυβο και κίνηση. Και τώρα μάλιστα με περισσότερο θόρυβο από κάθε άλλη φορά, γιατί οι Γιαπωνέζοι, θέλοντας να βρουν ευκαιρία να επιτεθούν, έκαναν εδώ κι αρκετό καιρό, σωματική έρευνα σε κάθε ξένο που ήθελε να περάσει τη γέφυρα του Μάρκο Πόλο. Οι έρευνες τους αυτές, έτσι όπως γίνονταν, προκαλούσαν μεγάλη ταραχή στους ξένους. Οι δυτικοί δεν μπορούσαν να καταλάβουν πως οι Γιαπωνέζοι άλλα και οι Κινέζοι, δεν αντιμετώπιζαν με καμιά ντροπή τ' ανθρώπινο σώμα κι έπαιρναν αυτές τις έρευνες σαν προσχεδιασμένη προσβλητική πράξη, πράγμα που δεν ήταν. Για λίγο καιρό δούλεψα σαν γιατρός στη Σαγκάη, μα για έναν Ανατολίτη ο χρόνος δεν έχει καμιά σημασία. Ποτέ δεν αναφερόμαστε σε συγκεκριμένα χρόνια, γιατί για μας ο χρόνος είναι ένα πράγμα αδιάσπαστο. Δούλευα λοιπόν σαν γιατρός και ψυχολόγος. Υπήρχαν ασθενείς που έρχονταν στο γραφείο μου κι άλλοι στα νοσοκομεία. Δεν υπήρχε χρόνος για ανάπαυλα. Στον ελεύθερο χρόνο που μου άφηνε η ιατρική μελετούσα εντατικά την επιστήμη της πλοήγησης και τις αεροδυναμικές θεωρίες. Όταν έπεφτε η

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

νύχτα και πύκνωνε το σκοτάδι, πετούσα πάνω από τα φώτα της πόλης που τρεμόσβηναν και πάνω από την ύπαιθρο, με μόνο τα αχνά φώτα από τις καλύβες των χωρικών να με οδηγούν. **147**

Τα χρόνια κυλούσαν ανεμπόδιστα, ήμουν πολύ απασχολημένος για να φροντίζω να κρατώ στη μνήμη μου ημερομηνίες. Το υγειονομικό συμβούλιο της Σαγκάης με ήξερε καλά και χρησιμοποιούσε τις υπηρεσίες μου. Έγινα πολύ φίλος μ' ένα Λευκορώσο. Ο Μποκομόλοφ ήταν ένας από εκείνους που είχαν δραπετεύσει από τη Μόσχα όταν έγινε η επανάσταση. Είχε χάσει τα πάντα τότε και τώρα δούλευε στο υγειονομικό συμβούλιο. Ήταν ο πρώτος λευκός που γνώρισα και τον γνώρισα καλά. Ήταν σωστός άνθρωπος. Έβλεπε κι εκείνος καθαρά πως η Σαγκάη δεν θα μπορούσε να αποφύγει να εμπλακεί στις φασαρίες που έρχονταν. Όπως κι εμείς, αισθανόταν να έρχονται πολύ άσχημοι καιροί. Στις **7 Ιουλίου του 1937**, στη γέφυρα του Μάρκο Πόλο έγινε ένα επεισόδιο. Έχουν γραφτεί πολλά για αυτό κι έτσι δεν πρόκειται να τα επαναλάβω εδώ. Το επεισόδιο αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία, γιατί στάθηκε η αιτία της έκρηξης του πόλεμου ανάμεσα στην Κίνα και την Ιαπωνία. Από εκείνη τη μέρα παντού κυριαρχούσε ο πόλεμος. Οι καιροί ήταν δύσκολοι. Οι Γιαπωνέζοι ήταν επιθετικοί, επικίνδυνοι. Πολλοί από τούς ξένους έμπορους, μα και Κινέζοι επίσης, είχαν προβλέψει τις φασαρίες που θα έρχονταν κι είχαν φύγει, αυτοί και οι οικογένειες τους, σε διάφορα μέρη της Κίνας, κυρίως στο εσωτερικό της χώρας, στην Τσονγκτσίνγκ και άλλου. Οι χωρικοί όμως από τις περιοχές γύρω από τη Σαγκάη προτίμησαν να έρθουν μέσα στην πόλη, νομίζοντας, ίσως, πως όσο περισσότεροι ήταν, τόσο περισσότερη ασφάλεια θα είχαν. Στους δρόμους της πόλης, μέρα και νύχτα, φορτηγά της διεθνούς ταξιαρχίας άδειασαν τα ανθρώπινο φορτίο τους, μισθοφόρους στρατιώτες από διάφορες χώρες, που είχαν καθήκον να διατηρούν την ειρήνη στην πόλη την ίδια. Πολύ συχνά δεν ήταν παρά κοινοί δολοφόνοι που είχαν επιστρατευτεί για την κτηνωδία τους. Αν τύχαινε και συνέβαινε κάτι που δεν τούς άρεσε, έρχονταν και χωρίς καμιά προειδοποίηση η δισταγμό, τραβούσαν τ' αυτόματα τους, τα τουφέκια τους η τα ρεβόλβερ και σκότωναν αθώους κι άκακους πολίτες. Τούς πραγματικά ένοχους σπάνια

τούς ενοχλούσαν **148**

Στη Σαγκάη συνηθίζαμε τότε να λέμε πως ήταν πολύ καλύτερα να έχουμε να κάνουμε με τούς Γιαπωνέζους παρά με τούς κοκκινοπρόσωπους βάρβαρους, όπως ονομάζαμε μερικά από τα μέλη της διεθνούς αστυνομίας. Για μία ορισμένη περίοδο είχα ειδικευθεί στη χειρουργική και ιατρική φροντίδα γυναικών. Στη Σαγκάη είχα ικανοποιητική πελατεία. Η πείρα που κέρδισα σ' εκείνα τα χρόνια πριν τον πόλεμο, έμελλε να με βοηθήσει πολύ αργότερα. Τα πολεμικά επεισόδια γίνονταν όλο και πιο συχνά. Αναφορές μιλούσαν για τις φρικαλεότητες της Γιαπωνέζικης εισβολής. Γιαπωνέζικα στρατεύματα ξεχύνονταν ασταμάτητα στο εσωτερικό της χώρας. Κακοποιούσαν τούς χωρικούς, λήστευαν και βίαζαν. Κατά το τέλος του 1938 ο εχθρός είχε φτάσει έξω από την πόλη. Οι Κινεζικές δυνάμεις, με τον κακό εξοπλισμό τους, μάχονταν πραγματικά γενναία. Μάχονταν μέχρι θανάτου. Λίγους τρόμαζαν οι Γιαπωνέζικες ορδές. Κατάφερναν όμως με τον όγκο τους να εκτοπίζουν ολοένα τούς υπερασπιστές. Η Σαγκάη κηρύχτηκε ουδέτερη, ελπίζοντας έτσι πως οι Γιαπωνέζοι θα σέβονταν τις συνθήκες και δεν βομβάρδιζαν την ιστορική πόλη. Η Σαγκάη ήταν ανυπεράσπιστη, δεν υπήρχαν ούτε τουφέκια ούτε οποιοδήποτε άλλο είδος οπλισμού. Οι στρατιωτικές δυνάμεις αποσύρθηκαν κι η πόλη έμεινε πλημμυρισμένη πρόσφυγες. Ο παλιός της πληθυσμός είχε φύγει. Τα πανεπιστήμια, κέντρα παιδείας κι έρευνας, οι μεγάλες εταιρίες, οι τράπεζες, όλα είχαν μεταφερθεί σε μέρη όπως η Τσονγκτσίνγκ κι άλλες μακρινές περιοχές. Στη θέση τους είχαν έρθει πρόσφυγες, άνθρωποι κάθε φυλής κι εθνικότητας, κατατρεγμένοι από τούς Γιαπωνέζους, νομίζοντας πως θα έβρισκαν ασφάλεια μαζί με τούς πολλούς. Οι αεροπορικές επιδρομές γίνονταν ολοένα πιο συχνές, μα και ο κόσμος σκλήραινε κι άρχιζε να τις συνηθίζει. Κάποια νύχτα όμως οι Γιαπωνέζοι έκαναν τον σκληρότερο απ' όλους βομβαρδισμό. Χρησιμοποίησαν όσα αεροπλάνα είχαν και δεν είχαν, ακόμα και τα καταδιωκτικά είχαν βόμβες, ακόμα και οι πιλότοι πετούσαν

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

χειροβομβίδες. Ο νυχτερινός ουρανός μαύρισε ολότελα από τα αεροπλάνα που πετούσαν σε σχηματισμό εναντίον της ανυπεράσπιστης πόλης, που πετούσαν σαν σμήνος από ακρίδες, καθαρίζοντας καθετί που τύχαινε να βρισκόταν στο δρόμο τους. **149**

Βόμβες έπεφταν παντού, χωρίς διάκριση. Η πόλη ολόκληρη βούλιαξε σε μία θάλασσα από φλόγες και δεν υπήρχε κανένα μέσο για άμυνα. Γύρω στα μεσάνυχτα κι ενώ ο βομβαρδισμός ήταν στο φόρτε του, κατηφόριζα ένα δρόμο. Φρόντιζα μία ετοιμοθάνατη. Μα ο ουρανός έβρεχε μέταλλο κι αναρωτιόμουν που θα βρω καταφύγιο. Ξαφνικά ακούστηκε ένα ελαφρό σφύριγμα, που όλο και δυνάμωνε, που όλο κι έμοιαζε με το ουρλιαχτό μιας βόμβας που πέφτει. Ένωσα σαν να είχαν όλα σταματήσει και ζωή και ήχος. Είχα την αίσθηση πως αντίκριζα το τίποτα, το τέλειο σκοτάδι. Τότε ήταν που μ' άρπαξε ένα γιγάντιο χέρι, με στριφογύρισε σαν φύλλο στον αέρα και με έριξε βίαια στο χώμα. Έμεινα εκεί για μερικά λεπτά στη θέση ακριβώς όπου έπεσα κι αναρωτιόμουν αν ήμουν νεκρός κι έπρεπε ν' αρχίσω την πορεία μου στον άλλο κόσμο. Τρέμοντας κατόρθωσα να σταθώ όρθιος, κοιτώντας γύρω μου με άδειο βλέμμα. Μόλις πριν λίγες στιγμές κατηφόριζα ένα δρόμο ανάμεσα σε δύο σειρές ψηλά σπίτια τώρα στεκόμουν μόνος σε μία έρημο. Παντού δεν υπήρχαν παρά ερείπια, ερείπια και σωροί σκόνης ποτισμένοι με ανθρώπινο αίμα. Τα σπίτια φιλοξενούσαν πολλούς ανθρώπους όταν έπεσε η μεγάλη βόμβα. Ήταν τόσο κοντά μου που βρέθηκα στο κενό που δημιούργησε κι όμως, για κάποιο παράξενο λόγο, δεν είχα ακούσει κανένα ήχο ούτε είχα πάθει τίποτα. Μα ο βομβαρδισμός αυτός ήταν σωστή σφαγή. Το πρωί κάναμε με τα πτώματα ένα σωρό ψηλό όσο τα σπίτια που απόμειναν, και βάλαμε φωτιά. Οι νεκροί έπρεπε να καούν αλλιώς θα έπεφτε πανούκλα, γιατί κάτω απ' τον ζεστό ήλιο τα σώματα γρήγορα πρασίνιζαν και σάπιζαν. Για μέρες ολόκληρες σκάβαμε στα ερείπια, προσπαθώντας να σώσουμε εκείνους που ίσως είχαν μείνει ζωντανοί, προσπαθώντας να ανασύρουμε τα πτώματα για να τα κάψουμε, να αποφύγουμε την πανούκλα. Αργά κάποιο απόγευμα βρισκόμουν σ' ένα πολύ παλιό τμήμα της πόλης. Είχα μόλις περάσει μία ετοιμόρροπη γέφυρα πάνω από ένα κανάλι. Στα δεξιά μου, σ' ένα κοίλωμα που υπήρχε στο πλάι

του δρόμου, μερικοί Κινέζοι αστρολόγοι και μάντεις κάθονταν στα γραφεία τους διαβάζοντας το μέλλον για εκείνους που ανυπομονούσαν να μάθουν αν θα επιζούσαν σ' αυτόν τον πόλεμο κι αν θα βελτιώνονταν οι συνθήκες.

150

Κοίταζα τον κόσμο που τούς άκουγε, διασκεδάζοντας ελαφρά με τη σκέψη πως όλοι πίστευαν αυτά που τούς έλεγαν εκείνοι οι τσαρλατάνοι. Οι μάντεις, με έμπειρο ύφος, περιεργάζονταν τούς χαρακτήρες που υπήρχαν τριγύρω από τα όνομα του πελάτη τους σ' ένα πίνακα, λέγοντάς του για την έκβαση του πολέμου, λέγοντας στις γυναίκες για την ασφάλεια των ανδρών τους. Πιο εκεί άλλοι αστρολόγοι για να ξεκουραστούν ίσως από τα επίσημα τους καθήκοντα έκαναν τούς γραφιάδες έγραφαν γράμματα που ήθελαν οι πελάτες τους να στείλουν σ' άλλα μέρη της Κίνας, μιλώντας για την κατάσταση στην πόλη και για οικογενειακές υποθέσεις. Έβγαζαν το ψωμί τους γράφοντας για εκείνους που δεν ήξεραν γράμματα και δούλευαν πάντα σ' ανοιχτό μέρος. Ο οποιοσδήποτε που περνούσε μάθαινε τις οικογενειακές υποθέσεις του καθενός. Στην Κίνα δεν υπάρχει ιδιωτική ζωή. Ο γραφιάς συνήθως φώναζε δυνατά αυτά που έγραφε, ώστε να ακούν ο μελλοντικοί πελάτες τους πόσο ωραία ήξερε να χειρίζεται το λόγο. Συνέχισα το δρόμο μου. Πήγαινα σ' ένα νοσοκομείο να κάνω μερικές εγχειρήσεις. Προσπέρασα το περίπτερο των πωλητών λιβανιού, προσπέρασα τα καταστήματα αυτών που πουλούσαν βιβλία από δεύτερο χέρι κι έφτασα στους πωλητές κι έμπορους λιβανιού κι άλλων αντικειμένων της λατρείας, όπως τ' αγάλματα των θεών Χο Τάι και Κουάν Γίν, που ο πρώτος είναι θεός της ευτυχίας και ο δεύτερος της συμπόνοιας. Μπήκα στο νοσοκομείο κι έμεινα εκεί εγχειρίζοντας αρκετή ώρα. Ύστερα πήρα ξανά τον ίδιο δρόμο. Μα αυτή τη φορά είχαν περάσει οι Γιαπωνέζοι με τα βομβαρδιστικά τους. Δεν υπήρχαν πια ούτε περίπτερα ούτε καταστήματα. Δεν υπήρχαν πια έμποροι αγαλμάτων, ούτε λιβανιού, άνθρωποι κι εμπορεύματα είχαν γίνει σκόνη. Φωτιές υψώνονταν ως τον ουρανό, κτίρια έτριζαν, παντού καταστροφή. Ο Πο Κού κι εγώ όμως είχαμε κι άλλα πράγματα να κάνουμε από το να μένουμε στη Σαγκάη. Μας είχε δοθεί εντολή να ερευνήσουμε τις

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

πιθανότητες να δημιουργηθεί μία αεροπορική υπηρεσία μεταφοράς των τραυματισμένων, κάτω από την άμεση διοίκηση του στρατηγού Τσιάνγκ Κάι Σέκ. Θυμάμαι πολύ καλά μία από αυτές τις πτήσεις. Η μέρα ήταν παγωμένη, κατάσπρα αραιά σύννεφα έτρεχαν στον ουρανό.**151**

Από κάπου στον ορίζοντα ακούστηκε ο μονότονος βρυχηθμός των Γιαπωνέζικων βομβαρδιστικών, θύμιζε μέλισσες σε ζεστή καλοκαιριάτικη μέρα. Καθόμαστε στην άκρη ενός παλιού δρόμου, ενός δρόμου που πατιόταν από αμέτρητα πόδια εκείνη τη μέρα. Ήταν οι χωρικοί που έτρεχαν να ξεφύγουν από την εγκληματικότητα των τρελών από δύναμη Γιαπωνέζων γέροι χωρικοί, σχεδόν στο τέλος της γήινης ζωής τους, έσπρωχναν με όση δύναμη τούς επόμενε μονότροχα αμαξάκια, φορτωμένα με όλα τους τα υπάρχοντα. Άλλοι ήταν σκυμμένοι σχεδόν ως το χώμα, έτσι που είχαν φορτώσει τις πλάτες τους. Στρατιώτες μ' εξοπλισμό αστείο, φορτωμένο σε κάρα που τα έσερναν βόδια, πήγαιναν στην αντίθετη κατεύθυνση. Ήταν άνθρωποι που πήγαιναν τυφλά να συναντήσουν το θάνατο, προσπαθώντας να σταματήσουν την ανελέητη προέλαση, προσπαθώντας να προστατέψουν τα σπίτια τους. Τραβούσαν στο δρόμο τους τυφλά, μη ξέροντας ούτε γιατί το έκαναν ούτε τι ήταν εκείνο που είχε προκαλέσει τον πόλεμο. Λουφάξαμε κάτω από το φτερό ενός παλιού τρικινητήριου αεροπλάνου, ενός αεροπλάνου που είχε από καιρό παλιώσει, πολύ πριν φτάσει στα δικά μας, πρωτόπειρα χέρια. Ο καμβάς που κάλυπτε τα φτερά ήταν σε πολλά σημεία φθαρμένος. Η φαρδιά άτρακτος είχε επιδιορθωθεί και σε πολλά σημεία ενισχυθεί με καλάμια μπαμπού, ενώ το πίσω πέδιλο προσγείωσης είχε στερεωθεί στη θέση του με το ελατήριο από τη σούστα κάποιου αυτοκινήτου. Κι όμως η γριά Αμπι, όπως λέγαμε το αεροπλάνο, μας υπηρετούσε πιστά. Οι μηχανές της, είναι αλήθεια, σταματούσαν καμιά φορά, μα ποτέ και οι δύο μαζί. Η γριά Αμπι ήταν ένα μονόπλανο κάποιας φημισμένης Αμερικάνικης μάρκας. Η άτρακτος της ήταν από ξύλο, κι αυτό ήταν καλυμμένο από ύφασμα. Τον καιρό που φτιάχτηκε βέβαια ήταν άγνωστα τα αεροδυναμικά σχήματα. Στην ταπεινή ταχύτητα των 240 χιλιομέτρων την ώρα, νιώθαμε πως τρέχαμε τουλάχιστο

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

με διπλάσια ταχύτητα. Τα υφάσματα κροτάλιζαν, δοκάρια έτριζαν και διαμαρτύρονταν, ενώ σ' όλο το πανδαιμόνιο αυτό πρόσθεταν το θόρυβο τους οι ανοιχτές εξατμίσεις. Πριν από αρκετό καιρό την είχαν βάψει κάτασπρη, με τεράστιους κόκκινους σταυρούς στην πλευρά και τα φτερά. Το λάδι από τις μηχανές είχε δώσει μία περίεργη κιτρινωπή απόχρωση στην μπουγιά, και το αεροπλάνο έμοιαζε με παλιό κινέζικο γλυπτό **152**

Η βενζίνη που ξεχειλίζει και πετιόταν προς τα πίσω, πρόσθετε άλλες αποχρώσεις, λεκέδες που μαζί με τα διάφορα μπαλώματα, έδιναν μία πολύ παράδοξη εμφάνιση στο αεροπλάνο. Οι βρυχηθμοί των αεροπλάνων είχαν αρχίσει να χάνονται στον ορίζοντα. Μία άλλη Γιαπωνέζικη επιδρομή είχε μόλις τελειώσει. Η δουλειά μας όμως μόλις άρχιζε. Για μία ακόμα φορά ελέγξαμε τα φτωχικά μας εφόδια. Πριόνια δύο, ένα μεγάλο κι ένα μυτερό μικρό μαχαίρια, συνολικά, τέσσερα. Το ένα από αυτά άνηκε κάποτε σε χασάπη, το άλλο ήταν μαχαίρι για φωτογραφικό ρετουσάρισμα. Μόνο τα υπόλοιπα δύο ήταν αυθεντικά χειρουργικά εργαλεία. Λαβίδες, πολύ λίγες. Δύο υποδερμικές σύριγγες με θλιβερά αμβλυμένες βελόνες. Μία σύριγγα αναπνευστήρας με ελαστικό σωλήνα κι ένας τροχός μεσαίου μεγέθους. Λωρίδες, μάλιστα, έπρεπε να διαθέτουμε πολλές. Δεν υπήρχαν αναισθητικά και δεν ήταν λίγες οι περιπτώσεις που είμαστε αναγκασμένοι να δένουμε τούς ασθενείς μας. Σήμερα ήταν η σειρά του Πο Κού να πιλοτάρει. Εγώ θα καθόμουν στο πίσω κάθισμα, προσέχοντας μήπως εμφανιστούν Γιαπωνέζικα καταδιωκτικά. Φυσικά ραδιοτηλέφωνο δεν υπήρχε. Χρησιμοποιούσαμε, για να επικοινωνούμε, ένα νήμα, που δενόταν στον πιλότο και το τραβούσε ο παρατηρητής σύμφωνα με κάποιο πρωτόγονο κώδικα. Με δυσκολία γύρισα τούς έλικες. Η Αμπι είχε σκληρές μηχανές. Μία απ' αυτές εβηξε, πετώντας από την εξάτμιση ένα σύννεφο λαδιού και βρώμικου καπνού, κι ύστερα πήρε ζωή. Σε λίγο όλες οι μηχανές είχαν ζεσταθεί κι ο θόρυβος τους έγινε αρκετά ρυθμικός. Ανέβηκα επάνω και πήγα στο πίσω μέρος της ατράκτου, όπου είχαμε κάνει ένα παράθυρο παρατήρησης. Δύο τραβήγματα στο νήμα πληροφόρησαν τον Πο Κού πως ήμουν στη θέση μου κι έτοιμος. Ο θόρυβος των μηχανών μεγάλωσε κι ολόκληρο το σκάφος άρχισε να τρίζει, καθώς ξεκίνησε να τροχοδρομήσει. Η ουρά κτυπούσε πάνω σ' εξογκώματα και χοροπηδούσε. Εγώ κτυπούσα από το πάτωμα

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

στο ταβάνι. Κρατήθηκα όσο μπορούσα πιο σφιχτά, γιατί ένιωθα σαν φασόλι σε κονσέρβα. Μ' ένα τελικό τρίξιμο διαμαρτυρίας το παλιό αεροπλάνο βρέθηκε στον αέρα. Ο θόρυβος των μηχανών μαλάκωσε. **1 53**

Ένα ανοδικό ρεύμα μας χτύπησε από τα πλάγια και το κούνημα ήταν τέτοιο, που παραλίγο το κεφάλι μου να αφήσει το παραθυράκι παρατήρησης. Δυνατά τραβήγματα στο νήμα από τον Πο Κού ήρθαν να με ρωτήσουν. Είσαι καλά. Να, τα καταφέραμε και πάλι. Φρόντισα να κάνω την απάντηση μου όσο πιο εκφραστική μπορούσα, να του δείξω τι ακριβώς σκεπτόμουν για τον τρόπο που απογειωνόταν. Ο Πο Κού μπορούσε να δει που πηγαίναμε. Το μόνο που μπορούσα εγώ να δω ήταν ο αέρας στ' αριστερά μας. Αυτή τη φορά πηγαίναμε σ' ένα χωριό στην περιοχή Βούχου, όπου είχαν γίνει πολλές επιδρομές μ' άπειρα θύματα. Καμιά άλλη ιατρική βοήθεια δεν υπήρχε εκτός από μας. Το αεροπλάνο το πιλοτάραμε τότε εγώ τότε ο Πο Κού. Ο παρατηρητής ήταν απαραίτητος. Πάντως η ορατότητα από την Αμπι ήταν περιορισμένη και τα Γιαπωνέζικα καταδιωκτικά πολύ γρήγορα. Συχνά όμως αυτή η ταχύτητά τους μας έσωζε. Φροντίζαμε να χαμηλώνουμε τη δική μας στα 80 χιλιόμετρα, όταν δεν είμαστε βαριά φορτωμένοι κι όταν ο μέσος Γιαπωνέζος πιλότος δεν είχε ιδιαίτερες ικανότητες στη σκοποβολή. Συνηθίζαμε να λέμε πως είμαστε πιο ασφαλείς όταν βρισκόμαστε ακριβώς μπροστά τους, γιατί αυτοί κατάφερναν ν' αστοχούν πάντα όταν ήταν κανένας εύκολος στόχος! Κοιτούσα προσεκτικά όμως τη γύρω περιοχή, μήπως και φανεί από κάπου κάποια κόκκινη κηλίδα, δηλαδή κανένα Γιαπωνέζικο καταδιωκτικό. Ο κίτρινος ποταμός πέρασε κάτω από την ουρά μας. Το νήμα τινάχτηκε τρεις φορές. Ήταν το σήμα πως θα προσγειωνόμαστε. Η ουρά τινάχτηκε προς τα πάνω κι ο βρυχηθμός των μηχανών έδωσε τη θέση του σ' ένα σιγανό κροτάλισμα. Γλιστρήσαμε προς τα κάτω με τις μηχανές κρατημένες. Τα πτερύγια της ουράς έτριξαν λιγάκι καθώς γυρίζαμε να διορθώσουμε την πορεία μας, το ύφασμα των πλευρών κροτάλισε καθώς μας κτύπησε το ελαφρό αεράκι. Μ' ένα ξαφνικό ξέσπασμα των μηχανών αγγίξαμε το έδαφος, χοροπηδώντας

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Ο Θεραπευτής 1959

Ξανά από χαντάκι σε χαντάκι. Ύστερα ήρθε εκείνη η στιγμή που μισούσε περισσότερο ο άτυχος παρατηρητής. Η στιγμή που το πέδιλο της ουράς ακουμπά στο έδαφος σαν αλέτρι, σηκώνοντας σύννεφα ολόκληρα σκόνης, φορτωμένης με ψιλή άμμο και ανθρώπινα απορρίμματα, που χρησιμοποιούνται από τούς Κινέζους σαν λίπασμα **154**.

Ξεδίπλωσα το ταλαίπωρο σώμα μου από το παρατηρητήριο και τεντώθηκα όρθιος, βογκώντας από τούς πόνους που συνοδεύουν πάντα ένα τόσο άνετο ταξίδι. Πήγα προς την πόρτα του αεροπλάνου. Ο Πο Κού την είχε ήδη ανοίξει και πηδήξαμε στο χώμα. Πολλές ανθρώπινες φιγούρες έρχονταν τρέχοντας προς το μέρος μας ελάτε γρήγορα, έχουμε πολλούς τραυματίες. Ο στρατηγός Τιέν έχει κτυπηθεί άσχημα από ένα θραύσμα. Στην καλύβα που χρησιμοποιόταν για νοσοκομείο ο στρατηγός στεκόταν όρθιος, με το κανονικά κίτρινο δέρμα του να έχει πρασινίσει από τον πόνο και την κούραση. Ακριβώς πιο πάνω από την αριστερή βουβωνική χώρα προεξείχε το άκρο μιας καλογυαλισμένης ατσάλινης ράβδου. Μου φάνηκε πως θα έπρεπε να προέρχεται από τη μηχανή κανενός αυτοκινήτου. Ότι κι αν ήταν πάντως, η κοντινή έκρηξη μιας βόμβας το έστειλε να καρφωθεί στο σώμα του στρατηγού με τόση δύναμη που τον είχε τρυπήσει από πίσω ως εμπρός. Έπρεπε να αφαιρεθεί χωρίς καμιά καθυστέρηση. Το άκρο της ράβδου που εξείχε από πίσω ήταν χιλιοστά πιο πάνω από την λεκάνη. Υπολόγισα πως δεν θα έπρεπε να έχει κτυπήσει το έντερο, πως θα έπρεπε να το έχει παραμερίσει. Αφού εξέτασα προσεκτικά τον τραυματία πήρα έξω τον Πο Κού, να μη μας ακούσουν οι άλλοι, και τον έστειλα στο αεροπλάνο με μία κάπως ασυνήθιστη εντολή. Όσο καιρό έλειπε καθάρισα προσεκτικά τις πληγές τού στρατηγού και τη μεταλλική ράβδο. Ήταν μικρός και γέρος άνθρωπος, μα σε αρκετά καλή φυσική κατάσταση. Δεν είχαμε αναισθητικά, του είπα, και θα προσπαθούσα να τον εγχειρίσω όσο πιο ανώδυνα γινόταν, θα σάς πονέσω, όσο κι αν προσέξω, είπα, μα θα κάνω ότι μπορώ. Δεν έδειξε ν' ανησυχεί. Εμπρός, είπε, δεν έχω τίποτα να χάσω, αν δεν γίνει κάτι θα πεθάνω σίγουρα. Από το σκέπασμα ενός κιβωτίου πήρα ένα κομμάτι ξύλου, τετράγωνο με πλευρά σαράντα πέντε εκατοστά. Έφτιαξα μία τρύπα στη μέση τέτοια που να ταιριάζει σφιχτά στη μεταλλική ράβδο. Πάνω στην

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

ώρα γύρισε και ο Πο Κού με εκείνο που του είχα ζητήσει. Το κιβώτιο με τα εργαλεία του αεροπλάνου, έτσι όπως ήταν. **155**

Περάσαμε προσεκτικά από την τρύπα του ξύλινου τετράγωνου τη μεταλλική ράβδο κι ο Πο Κού κράτησε υστέρα το ξύλο σφιχτά πάνω στο κορμί του τραυματία. Άρπαξα με το μεγάλο κλειδί του αεροπλάνου τη ράβδο και τράβηξα απαλά. Δεν έγινε τίποτα κι ο δύστυχος τραυματίας άσπρισε από τον πόνο. Λοιπόν, σκέφτηκα, ν' αφήσουμε το ραβδί στη θέση του δεν γίνεται, η θα τον σκοτώσω λοιπόν η θα τον κάνω καλά. Στηρίχθηκα με το γόνατο στο σώμα του Πο Κού που κρατούσε το ξύλο πάνω στον τραυματία, άρπαξα και πάλι με το κλειδί το σίδερο και τράβηξα μ' όλη μου τη δύναμη αυτή τη φορά, στρίβοντας και επίσης ελαφρά. Μ' ένα φριχτό, πνιγμένο θόρυβο το σίδερο ξεκόλλησε από το σώμα του στρατηγού, τόσο απότομα που έχασα την ισορροπία μου κι έπεσα πίσω με το κεφάλι. Πετάχτηκα όμως αμέσως όρθιος, έτρεξα στον τραυματία και κοίταξα να σταματήσω την αιμορραγία. Με τη βοήθεια μιας δυνατής λάμπας κοίταξα μέσα στην πληγή κι απ' ότι μπόρεσα να δω, δεν είχε γίνει μεγάλη ζημιά στα ζωτικά όργανα. Καθαρίσαμε και αποστειρώσαμε την πληγή όσο μπορούσαμε. Ύστερα από αρκετή ώρα κι αφού πήρε αρκετά τονωτικά φάρμακα και βότανα, ο στρατηγός απέκτησε ένα πολύ καλύτερο χρώμα και καθώς έλεγε αισθανόταν πολύ πιο καλά. Μπορούσε πλέον να ξαπλώσει, τη στιγμή που πριν ήταν υποχρεωμένος να στέκεται όρθιος, κρατώντας και το βάρος ολόκληρου του μεταλλικού ραβδίου. Άφησα τον Πο Κού να τελειώσει την επίδεση της πληγής και πήγα κοντά σ' ένα άλλο τραυματία, μία γυναίκα με κομμένο από έκρηξη βόμβας το δεξιό της πόδι, ακριβώς πάνω από το γόνατο. Η πληγή είχε μείνει σφιχτά και για πολύ δεμένη με ένα ύφασμα. Μόνο ένα πράγμα μπορούσαμε να κάνουμε. Να της κόψουμε το πόδι πάνω από την πληγή. Είπαμε σε δύο άντρες να ριζούν μία πόρτα και πάνω της δέσαμε τη γυναίκα. Έκοψα τριγύρω τη σάρκα σε σχήμα ν, με την κορυφή προς το σώμα. Με ένα λεπτό πριόνι έκοψα όσο

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

γινόταν ψηλότερα το κόκκαλο. Ύστερα δίπλωσα προσεκτικά τα δύο κομμάτια της σάρκας πάνω στην άκρη του κόκαλου έτσι που να σχηματίζουν ένα μαξιλάρι πάνω του. Σε αυτή τη θέση τα έραψα σφιχτά. Όλη η υπόθεση κράτησε μισή ώρα, μισή ώρα σιωπηλής αγωνίας. Η γυναίκα δεν έβγαλε τον παραμικρό ήχο, το παραμικρό βογκητό. **156**

Ούτε και το σώμα της τίναζε. Ήξερε πως βρισκόταν σε χέρια φίλων, πως ότι κάναμε, το κάναμε για το καλό της. Υπήρχαν κι άλλοι πολλοί τραυματίες, άλλοι ελαφρά πληγωμένοι κι άλλοι πολύ βαριά. Την ώρα όμως που άρχισε να πέφτει η νύχτα, είχαμε τελειώσει μ' όλους. Ήταν βέβαια η σειρά τού Πο Κού να πιλοτάρει, μα καθώς δεν μπορούσε να δει καλά στο μισοσκοτάδο, πήρα τη θέση του στο πηδάλιο. Μαζέψαμε προσεκτικά τα εργαλεία μας. Για μία ακόμα φορά μας στάθηκαν πιστοί και πολύτιμοι βοηθοί. Γαλαζοκόκκινες φλόγες ξερνούσαν οι εξατμίσεις μας. Στα μάτια κάποιου που ποτέ δεν θα είχε δει αεροπλάνο, θα πρέπει να φαντάξαμε σαν τούς δράκους των Κινεζικών μύθων που η αναπνοή τους είναι φωτιά. Σκαρφάλωσα ως τη θέση του πιλότου και σωριάστηκα στο κάθισμα τόσο κουρασμένος που με δυσκολία κρατούσα ανοιχτά τα μάτια μου. Ο Πο Κού μπήκε μετά από μένα, έκλεισε την πόρτα και έπεσε κοιμισμένος στο πάτωμα. Έκανα νόημα στους ανθρώπους απέξω ν' απομακρύνουν τις μεγάλες πέτρες που μπλοκάρισαν τούς τροχούς. Το φως λιγότευε ολοένα και τα δέντρα δύσκολα διακρίνονταν. Είχα κρατήσει στη μνήμη μου το μέρος ολόκληρο κι έστριψα το αεροπλάνο προς την κατεύθυνση που πίστευα πως ήταν η σωστότερη. Ύστερα έδωσα όση δύναμη γινόταν στις μηχανές. Εκείνες μουγκρίζοντας πήραν το αεροπλάνο και το ξεκίνησαν. Τα όργανα του αεροπλάνου δεν φαίνονταν. Δεν είχαμε κανένα φως και καταλάβαινα ότι ο διάδρομος τροχοδρόμησης έφτανε στο τέλος του. Τράβηξα προς τα πίσω το χειριστήριο. Το αεροπλάνο υψώθηκε, έχασε ταχύτητα, βούτηξε προς το χώμα και ξαναυψώθηκε. Έστριψα το πηδάλιο κι αρχίσαμε να κάνουμε κύκλους παίρνοντας ύψος. Όταν φτάσαμε κοντά στα σύννεφα της παγωμένης νύχτας, σταθεροποίησα το ύψος μας κι αναζήτησα με το βλέμμα τον κίτρινο ποταμό, το σημάδι που μας έδειχνε τον δρόμο. Τον είδα γρήγορα στ' αριστερά μας, να φαντάζει σαν ασημένιο φίδι

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

με φόντο την σκοτεινότερη Γη. Πρόσεχα, επίσης, για κανένα εχθρικό αεροπλάνο, γιατί ήμουν ανυπεράσπιστος. Με τον Πο Κού να κοιμάται πίσω, δεν είχα κανένα να προσέχει για Γιαπωνέζικα καταδιωκτικά. Αφού κανόνισα πια την πορεία μας, ξάπλωσα πιο αναπαυτικά στο κάθισμα του πιλότου. Σκεφτόμουν πόσο κουραστικά μπορούσαν να γίνουν αυτά τα ταξίδια. **157**

Έπρεπε πάντα, σε κάθε αποστολή μας να αυτοσχεδιάζουμε, να τα καταφέρνουμε χωρίς εφόδια και να φροντίζουμε τα πληγωμένα σώματα μ' ότι βρισκόταν πρόχειρο. Θυμήθηκα τις ιστορίες που είχα ακούσει να λένε για τα νοσοκομεία στην Αγγλία και την Αμερική, για τις απίθανες ποσότητες υλικών και εξοπλισμού που λεγόταν ότι διέθεταν. Εμείς όμως στην Κίνα είμαστε υποχρεωμένοι να τα καταφέρνουμε με μόνο τα δικά μας εφόδια, τα τόσο μετρημένα. Η προσγειώση με απόλυτο σχεδόν σκοτάδι είναι δύσκολο πράγμα. Τα μόνα φώτα που υπήρχαν ήταν οι ασθενικές φλόγες από τις λάμπες που είχαν στις καλύβες τους οι χωρικοί. Το αεροπλάνο όμως έπρεπε να προσγειωθεί κάποτε. Το πήγα προς το έδαφος και κατάφερα να το προσγειώσω ύστερα από αρκετή τάλαιπωρία και δική μου και της μηχανής. Μα ούτε οι θόρυβοι ούτε τα τραντάγματα κατάφεραν να ξυπνήσουν τον Πο Κού τόσο βαριά κοιμόταν! Έσβησα τις μηχανές, βγήκα έξω, έβαλα πέτρες μπρος και πίσω στις ρόδες κι ύστερα μπήκα πάλι στ' αεροπλάνο. Σε λίγο κοιμόμουν κι εγώ στο πάτωμα. Νωρίς το πρωί ξυπνήσαμε κι οι δύο μας από φωνές. Ανοιξαμε την πόρτα και βρεθήκαμε μπροστά σ' ένα Κινέζο υπασπιστή που μας είπε πως, αντί να καθίσουμε να ξεκουραστούμε εκείνη τη ημέρα, έπρεπε να μεταφέρουμε ένα στρατηγό σε μία άλλη περιοχή, όπου θα συναντούσε το στρατηγό Τσάνγκ Κάι Σέκ, για να τον ενημερώσει για τον πόλεμο στην περιοχή Νανκίν. Ο στρατηγός αυτός ήταν σ' αξιολύπητη κατάσταση. Είχε τραυματιστεί και, θεωρητικά, ξεκουραζόταν τώρα περιμένοντας να επουλωθεί η πληγή του. Εμείς πιστεύαμε πως προσπαθούσε ν' αποφύγει τα καθήκοντά του. Ήταν άνθρωπος αλαζονικός και κανείς από το επιτελείο δεν τον συμπαθούσε. Έπρεπε όμως να τονωθούμε λίγο και ν' αλλάξουμε τις στολές μας, γιατί ο στρατηγός τα πρόσεχε αυτά. Πήγαμε λοιπόν στις καλύβες μας. Δεν είχαμε

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

προλάβει να μπούμε κι άρχισε να βρέχει. Ξέσπασε η βροχή και σκοτείνιασε η μέρα. Βροχή! Τη μισούσαμε όπως και κάθε Κινέζος. Ένα συνηθισμένο θέαμα στην Κίνα είναι να βλέπει κανείς τούς στρατιώτες γενναίους και σκληροτράχηλους άντρες, απ' τούς καλύτερους στρατιώτες στον κόσμο, να χάνουν το θάρρος και το κέφι τους από μία τέτοια βροχή. **158**

Στην Κίνα οι βροχές είναι τρομερές. Κρατούν πολλή ώρα με αμείωτη δύναμη και διαβρέχουν τα πάντα. Γυρίζοντας πίσω στ' αεροπλάνο μας αντικρίσαμε ένα στρατιωτικό απόσπασμα. Οι άντρες του βιάζοντο στο δρόμο δίπλα στο αεροπλάνο. Τα πόδια μας βούλιαζαν στη μαλακή λάσπη. Δεν φαίνονταν καθόλου ευχαριστημένοι. Οι δοκιμασίες που περνούσαν ήταν αρκετές, δεν χρειαζόταν η βροχή να τις κάνει ακόμα πιο σκληρές. Περιπατούσαν γρήγορα. Χοντρό ύφασμα που κρεμόταν από τούς ώμους τους προστάτευε τα τουφέκια τους από το νερό. Στις πλάτες τους είχαν κρεμασμένα όλα τα εφόδια τους, τα πυρομαχικά, την τροφή τους, τα πάντα. Στα κεφάλια τους φορούσαν ψάθινα καπέλα και με το δεξί τους χέρι κρατούσαν ομπρέλες κατασκευασμένες από μπαμπού και λαδόχαρτο. Σήμερα κάτι τέτοιο φαίνεται αστείο, εκείνες τις μέρες όμως ήταν απόλυτα φυσικό να βλέπει κανείς πεντακόσιους η εξακόσιους στρατιώτες να βαδίζουν σε σχηματισμό κάτω από πεντακόσιες η εξακόσιες ομπρέλες. Κι εμείς, επίσης, χρησιμοποιούσαμε ομπρέλες ώσπου να πάμε στο αεροπλάνο. Μείναμε έκπληκτοι μόλις πλησιάσαμε το αεροπλάνο. Ακριβώς δίπλα του μία ομάδα ανδρών στεκόταν ακίνητη, κρατώντας πάνω από τα κεφάλια τους μία τέντα από χοντρό ύφασμα που προστάτευε τον στρατηγό. Μας χαιρέτησε μ' αυτοκρατορικό ύφος και ρώτησε. Ποιός από τους δύο σας έχει περισσότερη πείρα στις πτήσεις. Ο Πο Κού αναστέναξε κουρασμένα. Εγώ, στρατηγέ, απάντησε. Πετώ εδώ και δέκα χρόνια μα ο σύντροφός μου απ' εδώ είναι πολύ καλύτερος πιλότος. Εγώ θα το κρίνω αυτό, είπε απότομα ο στρατηγός. Ο πιλότος θα είσαι εσύ. Εκείνος θα είναι παρατηρητής, θα φροντίσει για την ασφάλειά μας. Έτσι ο Πο Κού πήγε στην καμπίνα του πιλότου, κι εγώ προς την ουρά του αεροπλάνου. Δοκιμάσαμε τις μηχανές. Από το μικρό παράθυρό μου μπορούσα να διακρίνω το στρατηγό και τούς

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

υπασπιστές του ν' ανεβαίνουν στ' αεροπλάνο. Στην πόρτα έγινε ολόκληρη τελετή, πολλοί χαιρετισμοί, πολλές υποκλίσεις. Όταν τέλειωσαν κι αυτά, ένας υπασπιστής έκλεισε την πόρτα και δύο μηχανικοί τράβηξαν τις πέτρες από τούς τροχούς. Έκαναν νόημα στον Πο Κού κι εκείνος ξεκίνησε. Δεν ένιωθα και πολύ χαρούμενος για αυτή την αποστολή **159**

θα πετούσαμε πάνω από τις Γιαπωνέζικες γραμμές κι εκείνοι ήταν πάντα πολύ περίεργοι να μάθουν ποιός πετά πάνω από τις γραμμές τους. Κι ακόμα χειρότερα, είχαμε μαζί μας τρία μόνο τρία καταδιωκτικά που υποτίθεται ότι μας προστάτευαν. Ξέραμε καλά, πως αυτό δεν θα κατάφερνε τίποτα άλλο από το να κινήσει την προσοχή των Γιαπωνέζων. Γιατί ένα παλιό τρικινητήριο αεροπλάνο να προστατεύεται από τρία καταδιωκτικά. Οι Γιαπωνέζοι πιλότοι θ' ανέβαιναν στ' αεροπλάνο τους να δουν τι συνέβαινε. Όπως και να ήταν όμως, καθώς το είχε ρητά δηλώσει ο στρατηγός, αυτός ήταν ο ανώτερος, αυτός έδινε τις διαταγές και σ' εμάς δεν έμενε παρά να τις εκτελέσουμε. Έτσι ξεκινήσαμε. Σε λίγο αφήναμε το έδαφος και κάναμε κύκλους για να πάρουμε ύψος. Δεν συνηθίζαμε τέτοιες μανούβρες, μα έτσι ήταν οι διαταγές. Σιγά σιγά ανεβήκαμε στα τρεις χιλιάδες μέτρα. Αυτό ήταν και το ανώτερο ύψος που μπορούσαμε να φτάσουμε. Εκεί συνεχίσαμε να κάνουμε κύκλους ώσπου απογειώθηκαν και τα τρία καταδιωκτικά και πήραν θέσεις γύρω μας. Ένιωθα εντελώς απροστάτευτος έτσι όπως πετούσαμε με τα τρία πολεμικά τριγύρω μας. Κάθε λίγο και λιγάκι έβλεπα από το παραθυράκι μου κάποιο από αυτά να γλιστράει κοντά μας κι ύστερα πάλι ν' απομακρύνεται σε μία θέση που δεν μου ήταν ορατή. Δεν ένιωθα καθόλου, μα καθόλου ασφαλής. Αντίθετα φοβόμουν πως από στιγμή σε στιγμή θα έβλεπα και Γιαπωνέζικα καταδιωκτικά να έρχονται κατά πάνω μας. Συνεχίζαμε το ταξίδι μας, που φαινόταν ατέλειωτο. Μοιάζαμε να μας κρατά αιώνια ανάμεσα ουρανού και Γης κάποια αόρατη κλωστή το αεροπλάνο πότε πότε κλυδωνιζόταν, τρανταζόταν, μα αυτά δεν ήταν αρκετά για να σπάσουν την μονοτονία. Σκεφτόμουν τον πόλεμο που μαινόταν κάτω άπ τα πόδια μας, στο έδαφος. Σκεφτόμουν τη φρίκη των μαχών, τα τραυματισμένα σώματα που

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Ο Θεραπευτής 1959

θεράπευα καθημερινά. Κι υστέρα η σκέψη μου γύρισε στο αγαπημένο μου Θιβέτ. Πόσο όμορφα θα ήταν να μπορούσα να έπαιρνα τη γριά Άμπι και να πετούσα ως την πατρίδα μου, ως τούς πρόποδες της Ποτάλα. Ξαφνικά δυνατοί θόρυβοι εκρήξεων δόνησαν τον αέρα. Ο ουρανός φάνηκε γεμάτος από αεροπλάνα που στροβιλίζονταν ολόγυρά μας, αεροπλάνα με τη φρικτή εκείνη ματωμένη κηλίδα στα φτερά τους. **160**

Μπορούσα να τα δω που μας πλησίαζαν σαν βολίδες, στρίβοντας ύστερα απότομα, ίσως για ν' αποφύγουν τα πυρά των συνοδών μας. Έβλεπα τούς μαύρους καπνούς από τα πυροβόλα τους. Δεν χρειαζόταν βέβαια να δώσω κανένα σήμα στον Πο Κού. Ήταν φανερό πως δεχόμαστε μία άγρια επίθεση. Η γριά Άμπι βυθιζόταν και υψωνόταν πάλι και πάλι. Το ρύγχος της έστριβε προς τα πάνω και μου φαινόταν πως γατζωνόμαστε απ' τον ουρανό. Ο Πο Κού κάνει βίαιες μανούβρες, σκέφτηκα. Με δυσκολία συγκρατούσα το σώμα μου να μην κατακυλήσει. Ξαφνικά σφαίρες ήρθαν βουίζοντας να τρυπήσουν το ύφασμα που κάλυπτε τον σκελετό ακριβώς μπροστά μου. Στ' αριστερά μου μία σφαίρα έκοψε με τόση βία ένα καλώδιο που πετάχτηκε με δύναμη προς το μέρος μου. Λίγα χιλιοστά πιο εκεί αν ήμουν θα με χτυπούσε στο αριστερό μάτι. Κουλουριάστηκα όσο μπορούσα περισσότερο και στριμώχτηκα όσο γινόταν πιο πίσω, προς την ουρά. Βρισκόμουν στο κέντρο μιας άγριας αερομαχίας, μιας μάχης που τώρα πια μπορούσα να την βλέπω σ' όλες της τις λεπτομέρειες καθώς οι σφαίρες δεν άργησαν να σκίσουν ένα μεγάλο τμήμα του υφάσματος που κάλυπτε την άτρακτο. Ένιωθα πως στεκόμουν πάνω στα σύννεφα, κρεμασμένος από ένα ξύλινο πλαίσιο. Η μάχη τριγύρω μαινόταν. Ξαφνικά ένας τρομακτικός κρότος τάραξε την ατμόσφαιρα. Τ' αεροπλάνο μας σείστηκε κι η μύτη σημάδεψε το έδαφος. Κοίταξα σαν τρελός από το παράθυρο. Τα Γιαπωνέζικα αεροπλάνα φαίνονταν να καλύπτουν όλο τον ουρανό. Καθώς κοιτούσα είδα ένα Γιαπωνέζικο κι ένα Κινέζικο αεροπλάνο να συγκρούονται. Έγινε μία φρικτή έκρηξη κι ο αέρας γέμισε κόκκινες και πορτοκαλιές φλόγες και μαύρο καπνό. Τ' αεροπλάνα, ενωμένα σε θανατερό αγκάλιασμα, κύλησαν προς τα κάτω. Οι πιλότοι πετάχτηκαν έξω κι

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Ο Θεραπευτής 1959

έπεσαν κι αυτοί στριφογυρίζοντας, με χέρια και πόδια τεντωμένα, σαν ανθρώπινοι τροχοί. Μου θύμισε τις πρώτες μέρες που πετούσα με χαρταετό στο Θιβέτ, τότε που κάποιος Λάμα είχε πέσει στα βράχια της Γης πολλές εκατοντάδες μέτρα πιο κάτω. Για μία ακόμα φορά ολόκληρο το αεροπλάνο τραντάχτηκε βίαια κι άρχισε να πέφτει, στριφογυρίζοντας τα φτερά του, σαν φύλλο το φθινόπωρο. Νόμισα πως είχε φτάσει το τέλος. Το ρύγχος σημάδεψε το χώμα και η ουρά σηκώθηκε τόσο ξαφνικά που γλίστρησα κατευθείαν μέσα από την άτρακτο ως την καμπίνα των επιβατών. **161**

Εκεί με περίμενε μία τρομακτική σκηνή. Ο στρατηγός ήταν νεκρός σκορπισμένα ολόγυρά του ήταν τα σώματα των υπασπιστών του. Θραύσματα από οβίδες είχαν σχεδόν κατακομματιάσει τα σώματα τους. Η καμπίνα ολόκληρη θύμιζε σφαγείο. Άνοιξα την πόρτα της καμπίνας του πιλότου κι έκανα ένα βήμα πίσω αηδιασμένος. Μέσα βρισκόταν το ακέφαλο πτώμα του Πό Κού, αγκιστρωμένο πάνω στο πηδάλιο. Το κεφάλι του η ότι απέμενε απ' αυτό, είχε σκορπιστεί πάνω στα όργανα ελέγχου. Τα τζάμια μπροστά ήταν τόσο λερωμένα από αίμα και μυαλό που δεν μπορούσα να δω τίποτα έξω. Άρπαξα γρήγορα το σώμα του Πο Κού από τους ώμους και το πέταξα από το κάθισμα. Κάθισα όσο πιο γρήγορα μπορούσα κι άρπαξα το πηδάλιο. Τρανταζόταν και πηδούσε βίαια. Γλιστρούσε από το αίμα που είχε πάνω του και με δυσκολία το κρατούσα. Τράβηξα προς τα πίσω τον μοχλό προσπαθώντας να σηκώσω το σκάφος. Δεν μπορούσα να δω τίποτα όμως. Συγκράτησα με τα πόδια μου τον μοχλό στη θέση του και, τρέμοντας, καθάρισα με τα ίδια μου γυμνά χέρια τα αίματα και τα μυαλά από το παράθυρο. Έπρεπε να κάνω άνοιγμα για να μπορώ να βλέπω. Και είδα τη Γη να με πλησιάζει με τρομερή ταχύτητα. Την είδα μέσα από ένα τζάμι θαμπωμένο με το αίμα του Πο Κού. Τα πράγματα κάτω γίνονταν όλο και μεγαλύτερα. Το σκάφος ολόκληρο έτρεμε, οι μηχανές ούρλιαζαν. Δεν μπορούσα να τις σβήσω, δεν αντιδρούσαν καθόλου. Η μηχανή στο δεξιό φτερό ξεκόλλησε κι έπεσε πρώτη στο κενό. Ύστερα έγινε μία έκρηξη στην πρώτη μηχανή, που την ξεκόλλησε από το σκάφος. Χωρίς το βάρος των δύο μηχανών το ρύγχος σηκώθηκε κάπως. Τράβηξα όσο πιο δυνατά μπορούσα το μοχλό. Το ρύγχος σηκώθηκε λίγο ακόμα μα ήταν πια αργά, πολύ αργά. Το αεροπλάνο ήταν πολύ βαριά

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

κτυπημένο για να υπακούσει στους χειρισμούς μου. Είχα καταφέρει να κόψω λίγο την ταχύτητα της πτώσης του, μα αυτό δεν ήταν αρκετό για μία ασφαλή προσγειώση. Το έδαφος φάνηκε να έρχεται προς το μέρος μου οι τροχοί το άγγιξαν, μα δεν μπόρεσαν να συγκρατήσουν όλο το σκάφος. Η άτρακτος ολόκληρη θρυμματίστηκε με ένα τρομακτικό θόρυβο. Ένωσα τον κόσμο να διαλύεται γύρω μου. Μαζί με το κάθισμα διαπέρασα σαν βολίδα το δάπεδο της καμπίνας και σφηνώθηκα σε μία άμορφη μάζα. **162**

Το τελευταίο πράγμα που αισθάνθηκα ήταν ένας απόλυτα φρικτός πόνος στα πόδια μου. Δεν θα πρέπει να έμεινα πολλή ώρα αναίσθητος, γιατί όταν ξύπνησα ακούγονταν πυροβολισμοί. Κοίταξα προς τα πάνω και είδα Γιαπωνέζικα αεροπλάνα που έρχονταν προς τα συντρίμια κόκκινες φλόγες ξεπηδούσαν από τις κάννες των πολυβόλων τους. Πυροβολούσαν στα συντρίμια της γριάς Άμπι για να βεβαιωθούν πως δεν θα μείνει κανένας ζωντανός. Η μοναδική μηχανή που είχε απομείνει, μπροστά στο ρύγχος, άρπαξε φωτιά. Οι φλόγες γρήγορα τύλιξαν την καμπίνα, όπου τα πάντα είχαν βραχεί με βενζίνη. Μία άσπρη φλόγα άστραψε για μία στιγμή, στεφανωμένη με μαύρο καπνό. Η βενζίνη έσταζε στο έδαφος και, καθώς ήταν αναμμένη, έδινε την εντύπωση βροχής από φλόγες. Έγινε μία έκρηξη, συντρίμια σκορπίστηκαν παντού και η γριά Άμπι δεν υπήρχε πια. Ικανοποιημένα με το έργο τους τα Γιαπωνέζικα αεροπλάνα απομακρύνθηκαν. Τώρα είχα τον χρόνο να κοιτάξω τριγύρω μου και να δω που βρισκόμουν. Με φρίκη ανακάλυψα πως βρισκόμουν πεσμένος σ' ένα βαθύ χαντάκι υπονόμου. Στην Κίνα πολλοί από τούς υπονόμους είναι ανοιχτοί κι εγώ βρισκόμουν σ' έναν απ' αυτούς. Η μυρωδιά ήταν φρικτή. Παρηγορήθηκα πάντως με τη σκέψη πως ήταν αυτή η θέση μου που με είχε σώσει από τις Γιαπωνέζικες σφαίρες η τη φωτιά. Γρήγορα ελευθερώθηκα από τα συντρίμια της θέσης του πιλότου που είχαν μείνει πάνω μου. Ανακάλυψα πως είχα σπάσει και τούς δύο μου αγκώνες, μα με φοβερή προσπάθεια κατάφερα να τραβήξω το σώμα μου ως την κορυφή του χαντακιού, γαντζωμένος με χέρια και πόδια απ' το υγρό, γλιστερό χώμα. Μπόρεσα όμως έτσι να φύγω απ' όλες τις ακαθαρσίες. Εκεί στην όχθη του βρώμικου ρυακιού κι ενώ απέναντι καιγόταν ακόμα η βενζίνη που είχε χυθεί

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Ο Θεραπευτής 1959

στη Γη, λιποθύμησα ξανά από πόνο και εξάντληση. Δυνατές κλωτσιές στα πλευρά όμως δεν άργησαν να με συνεφέρουν. Οι φλόγες είχαν κινήσει την προσοχή Γιαπωνέζων στρατιωτών, είχαν έρθει και με είχαν βρει. Εδώ είναι ένας ζωντανός, είπε μία φωνή. Άνοιξα τα μάτια μου κι αντίκρισα έναν Γιαπωνέζο στρατιώτη, με τη λόγχη έτοιμη να την καρφώσει στην καρδιά μου. Έπρεπε να τον συνεφέρω για να καταλάβει πως θα τον σκοτώνα, είπε σ' ένα σύντροφο του καθώς ετοιμαζόταν να με λογχίσει. **163**

Ακριβώς εκείνη τη στιγμή ένας αξιωματικός ήρθε τρέχοντας προς το μέρος μας. Σταμάτησε! Φώναξε. Πάρτε τον στο στρατόπεδο, θα τον κάνουμε να μας πει ποιοι ήταν σ' αυτό το αεροπλάνο και γιατί είχε τέτοια συνοδεία. Πάρτε τον στο στρατόπεδο, θα τον ανακρίνουμε εκεί. Έτσι ο στρατιώτης κρέμασε το όπλο του στον ώμο, με άρπαξε από το γαϊβάκι κι άρχισε να με σέρνει μαζί του. Είναι βαρύς αυτός. Δως μου ένα χέρι, είπε. Ένας από τους συντρόφους του ήρθε και με άρπαξε από το ένα χέρι. Μαζί με έσερναν έτσι πάνω στην άγρια Γη, που έγδερνε τα πόδια μου. Στο τέλος ο αξιωματικός, που φαινόταν να κάνει μία επιθεώρηση ρουτίνας, ξαναγύρισε κοντά μας. Όταν είδε πως με μετέφεραν, ούρλιαξε θυμωμένα. Πάρτε τον στο χέρι σας κοίταξε το σώμα μου που αιμορραγούσε και το ρυάκι το αίμα που άφηνα πίσω κι έδωσε από ένα σκαμπίλι στους δύο φρουρούς μου αν χάσει περισσότερο αίμα δεν θα υπάρχει κανένας ν' ανακρίνουμε και για αυτό θα σάς θεωρώ υπεύθυνους, είπε. Έτσι μ' άφησαν για λίγη ώρα να ξεκουραστώ πάνω στη Γη, ενώ ένας από τους φρουρούς έφυγε ν' αναζητήσει κάποιο βολικό μέσο μεταφοράς, γιατί ήμουν μεγαλόσωμος, αρκετά βαρύς, και οι μικρόσωμοι Γιαπωνέζοι μπροστά μου έδειχναν ακόμα πιο μικροί κι αδύνατοι. Κάποια στιγμή με πέταξαν σαν σάκο με σκουπίδια πάνω σε ένα μονότροχο κάρο και με μετέφεραν ως ένα κτίριο που χρησιμοποιούσαν για φυλακή. Εκεί με άδειασαν σαν τσουβάλι στο χώμα. Και με τράβηξαν όπως πριν ως ένα κελί. Με άφησαν εκεί, κλειδαμπάρωσαν την πόρτα κι έμειναν να την φρουρούν. Ύστερα από λίγη ώρα κατάφερα να βάλω στη θέση τους τους αγκώνες μου και να τοποθετήσω πάνω τους έναν πρόχειρο νάρθηκα από μικρά κομμάτια ξύλου που έτυχε να βρίσκονται εκείνη τη στιγμή στο κελί. Τούτα τα κομμάτια τα έδεσα μεταξύ τους χρησιμοποιώντας λωρίδες

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

από τα ρούχα μου. Για μέρες ολόκληρες έμεινα στη φυλακή, με μόνη παρέα μου αρουραίους κι αράχνες. Τρεφόμενοι μία φορά τη μέρα από τα υπολείμματα που άφηναν στο τραπέζι τους οι Γιαπωνέζοι φρουροί υπολείμματα από τροφές που είχαν μασήσει και φτύσει οι φρουροί μου γιατί τις βρήκαν άσχημες. Όσο για νερό, αυτό δεν ξεπερνούσε το ένα κύπελλο τη μέρα. **164**

Αυτά ήταν όλα όσα διέθετα. Θα πρέπει να με κράτησαν εκεί περισσότερο από μία βδομάδα, γιατί είχαν αρχίσει να δένουν τα σπασμένα μου κόκαλα. Κάποια στιγμή όμως, μετά τα μεσάνυχτα, η πόρτα του κελιού μου άνοιξε διάπλατα και Γιαπωνέζοι φρουροί πλημμύρισαν με θόρυβο το κελί μου. Με έστησαν όρθιο. Έπρεπε να με βαστούν, γιατί τα πόδια μου δεν ήταν ακόμα αρκετά δυνατά ώστε να σηκώνουν ολόκληρο το βάρος μου. Ύστερα κάποιος αξιωματικός μπήκε μέσα κι άρχισε να με κτυπά στο πρόσωπο. Τ' όνομα σου. Είπε. Είμαι αξιωματικός του Κινέζικου στρατού κι είμαι αιχμάλωτος πολέμου. Αυτά είναι όλα που είμαι υποχρεωμένος να σάς πω, απάντησα. Οι άντρες δεν αφήνονται να πιαστούν αιχμάλωτοι. Οι αιχμάλωτοι είναι σκουπίδια χωρίς δικαιώματα, θα μου απαντήσεις είτε ο αξιωματικός. Δεν του απάντησα. Αρχισαν να με κτυπούν στο κεφάλι με το πλάγιο μέρος των σπαθιών τους, να με κεντούν, να με κλοτσούν και να με φτύνουν. Καθώς πάλι δεν απαντούσα με έκαψαν στο πρόσωπο. Και το σώμα με αναμμένα τσιγάρα κι έβαλαν αναμμένα σπέρτα ανάμεσα στα δάχτυλά μου. Ολόκληρη όμως η παλιά μου εκπαίδευση δεν ήταν μάταιη. Δεν έλεγα τίποτα, δεν μπορούσαν να με κάνουν να μιλήσω. Προτιμούσα να μένω σιωπηλός και να βάζω το μυαλό μου να σκέφτεται άλλα πράγματα, ξέροντας πως αυτό ήταν ο καλύτερος τρόπος ν' αντιδράσω. Κάποια στιγμή ένας στρατιώτης με κτύπησε στην πλάτη με τον υποκόπανο του, συνταράζοντας με ολόκληρο. Ο αξιωματικός ήρθε προς το μέρος μου, μ' έφτυσε στο πρόσωπο με κλώτσησε και είπε. Θα ξαναγυρίσουμε, θα μιλήσεις τότε. Είχα ήδη πέσει στο πάτωμα κι έτσι έμεινα εκεί, δεν υπήρχε άλλος τρόπος να ξεκουραστώ. Προσπάθησα ν' ανακτήσω κάπως τις δυνάμεις μου. Εκείνη τη νύχτα δεν με ενόχλησαν άλλο ούτε και είδα κανένα την

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

μεθεπομένη, ούτε ακόμα και την τρίτη μέρα. Για τέσσερις μέρες και τρεις νύχτες μ' άφησαν χωρίς τροφή, χωρίς νερό, χωρίς να δω κανένα απολύτως. Με κράτησαν σ' αγωνία, ν' αναρωτιέμαι τι θα συνέβαινε μετά απ' αυτά. Την τέταρτη μέρα ένας αξιωματικός, διαφορετικός αυτή τη φορά, μπήκε στο κελί μου και είπε πως θα με φροντίσουν, πως θα με περιποιηθούν και πως εγώ, σ' αντάλλαγμα, δεν είχα παρά να τούς πω όλα όσα ήξερα για τούς Κινέζους και τις Κινεζικές δυνάμεις του Τσιάνγκ Και Σεκ. 165

Είπαν πως είχαν ανακαλύψει ποιός ήμουν, ένας εύγενης από το Θιβέτ, και ήθελαν να διατηρήσουν φιλικές σχέσεις με τη χώρα μου. Μα την αλήθεια, είπα από μέσα μου έχουν πολύ παράξενους τρόπους να δείχνουν τη φιλία τους. Ο αξιωματικός περιορίστηκε να υποκλιθεί ελαφρά πριν μ' αφήσει πάλι μόνο στο κελί. Για μία βδομάδα μετά μου φέρθηκαν αρκετά καλά, μου έδιναν δύο γεύματα τη μέρα και νερό, αυτό ήταν όλο. Ούτε αρκετό νερό, βέβαια, ούτε αρκετή τροφή, μα τουλάχιστον με άφηναν στην ησυχία του. Κάποτε όμως ήρθαν τρεις άντρες και είπαν πως θα με ανέκριναν και πως έπρεπε να απαντήσω στις ερωτήσεις τους. Είχαν μαζί τους ένα Γιαπωνέζο γιατρό, που με εξέτασε και τούς είπε πως είμαι σε κακή κατάσταση, μα αρκετά καλά για ν' απαντήσω σ' ερωτήσεις. Κοίταξε τούς αγκώνες μου και είπε πως ήταν θαύμα που μπορούσα και χρησιμοποιώ τα χέρια μου. Ύστερα όλοι υποκλίθηκαν τελετουργικά προς το μέρος μου, ύστερα υποκλίθηκε. Ο ένας στον άλλο κι άφησαν το κελί μου σαν μία παρέα σχολιαρόπαιδα. Μία φορά έκλεισε η πόρτα του κελιού πίσω τους κι ήξερα πως αργότερα εκείνη την μέρα θα έρχονταν και πάλι να μην ανακρίνουν. Αποφάσισα όμως ότι κι αν μου έκαναν, να μην προδώσω τούς Κινέζους

166

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ

Τότε που ο κόσμος ήταν πολύ νέος τις πρώτες ώρες του επόμενου πρωινού, πολύ πριν φανούν οι πρώτες αχτίδες της αυγής, φρουροί άνοιξαν βίαια την πόρτα του κελιού μου. Και πάλι με άρπαξαν και μ' έστησαν όρθιο. Μου πέρασαν χειροπέδες και μ' οδήγησαν σ' ένα δωμάτιο που μου φάνηκε πως βρισκόταν μίλια μακριά. Οι φρουροί δεν σταματούσαν να με σπρώχνουν άγρια με τούς υποκόπανους τους. Κάθε φορά που το έκαναν και το έκαναν πολύ συχνά ούρλιαζαν. Απάντησε αμέσως σ' όλες τις ερωτήσεις, εχθρέ της ειρήνης. Πες μας την αλήθεια, αλλιώς θα σου συμβούν φρικτά πράγματα. Είσαι εχθρός της ειρήνης, θα σ' αναγκάσουμε να μιλήσεις. Κάποτε φτάσαμε και στην αίθουσα ανακρίσεων. Εδώ κάθονταν σε ημικύκλιο μία ομάδα αξιωματικών που έδειχναν, η προσπαθούσαν να δείχνουν άγριοι. Στην πραγματικότητα στα μάτια μου φάνταζαν σαν μία ομάδα σχολιαρόπαιδα που ετοιμάζουν κάποιο σαδιστικό παιχνίδι. Όλοι τους υποκλίθηκαν τελετουργικά καθώς μ' έφεραν στην αίθουσα. Ύστερα ένας απ' αυτούς, ένας συνταγματάρχης, μ' εξόρκισε να τούς πω την αλήθεια. Με διαβεβαίωσε πως ο Γιαπωνέζικος λαός ήταν φιλικός και πως αγαπούσε την

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

ειρήνη. Εγώ όμως είπα, ήμουν εχθρός του Γιαπωνέζικου λαού, γιατί προσπαθούσα ν' αντισταθώ στην ειρηνική τους διείσδυση στην Κίνα. Η Κίνα, μου είπαν, θα έπρεπε να ήταν μία αποικία των Γιαπωνέζων, γιατί οι Κινέζοι είναι λαός χωρίς πολιτισμό! Συνέχισε με τούτα τα λόγια. Εμείς οι Γιαπωνέζοι αγαπούμε αληθινά την ειρήνη. Πρέπει να μας τα πεις όλα. Μίλησε μας για τις Κινεζικές κινήσεις, τη δύναμη των στρατευμάτων τους και για τις συνομιλίες που είχες με τον Τσιάνγκ Και Σέκ, ώστε Να μπορέσουμε να συντρίψουμε την εξέγερση της Κίνας χωρίς μεγάλες απώλειες **167**

Του απάντησα. Είμαι αιχμάλωτος πολέμου και απαιτώ να μου συμπεριφέρεστε σαν τέτοιον. Δεν έχω τίποτα άλλο να πω. Εκείνος συνέχισε. Είμαστε υποχρεωμένοι να φροντίσουμε να ζουν όλοι ειρηνικά κάτω από τον Αυτοκράτορα. Θ' αποκτήσουμε μία απέραντη Γιαπωνέζικη Αυτοκρατορία. Θα μας πεις την αλήθεια. Δεν ήταν καθόλου ευγενικοί στις μεθόδους ανάκρισης τους. Ήθελαν πληροφορίες και δεν τούς ένοιαζε τι θα έκαναν για να πάρουν αυτές τις πληροφορίες. Αρνιόμουν να πω οτιδήποτε, έτσι με έριξαν στο πάτωμα χτυπώντας με με τούς υποκόπανους τους, χτυπώντας με οπουδήποτε έβρισκαν στο στήθος, στην πλάτη, στα πόδια. Ύστερα άλλοι φρουροί με ξανάστησαν όρθιο ώστε να με χτυπούν καλύτερα. Ύστερα από πολλές ώρες, ώρες γεμάτες φρικτά βασανιστήρια, αποφάσισαν να χρησιμοποιήσουν δραστικότερα μέσα. Με έδεσαν χειροπόδαρα και με έσυραν σ' ένα υπόγειο κελί. Εκεί με άφησαν έτσι δεμένο για πολλές μέρες. Η Γιαπωνέζικη μέθοδος δεσίματος δημιουργούσε φρικτούς πόνους. Οι καρποί μου είχαν δεθεί πίσω στην πλάτη μου με τις παλάμες να δείχνουν προς το πίσω μέρος του λαιμού ύστερα δέθηκαν και τα πόδια μου κοντά στους καρπούς των χεριών, λυγισμένα στα γόνατα, με τις πατούσες να δείχνουν επίσης προς τον σβέρκο, ύστερα πέρασαν ένα σχοινί από τα αριστερό πόδι και χέρι μου γύρω στον λαιμό μου κι ύστερα πάλι κάτω στο δεξί χέρι και πόδι. Ήταν δεμένο με τέτοιο τρόπο που θα με έπνιγε αν έκανα και την παραμικρή προσπάθεια να πάρω μία πιο αναπαυτική στάση. Ήταν πράγματι πολύ οδυνηρό να σε κρατούν έτσι ακίνητο, σαν ένα γερό μα άψυχο κόμπω. Κάθε λίγο και λιγάκι κάποιος φρουρός έμπαινε στο κελί μου και με κλοτσούσε απλά για να δει τι θα

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

συνέβαινε! Με κράτησαν έτσι για πολλές μέρες. Με άφηναν λυτό για μισή ώρα την ημέρα, ποτέ παραπάνω. Κι όλες αυτές τις μέρες δεν είχαν σταματήσει τις ανακρίσεις τους. Άλλο τίποτα δεν τούς έλεγα από το είμαι άμαχος αξιωματικός των Κινεζικών δυνάμεων, είμαι γιατρός κι αιχμάλωτος πολέμου. Δεν έχω τίποτα άλλο να πω. Κάποτε κουράστηκαν να μου κάνουν ερωτήσεις κι έτσι έφεραν στο κελί ένα σωλήνα κι έχυσαν μ' αυτόν νερό με πολύ πιπέρι στα ρουθούνια μου. **168**

Εκείνη τη στιγμή αισθάνθηκα σαν να καιγόταν το μυαλό μου. Ένιωθα να υπάρχουν διάβολοι μέσα στο κρανίο μου και να ρίχνουν καύσιμα στη φωτιά. Δεν μίλησα όμως. Κι εκείνοι συνέχισαν με ισχυρότερο μείγμα πιπεριού και νερού, προσθέτοντας και μουστάρδα. Ο πόνος ήταν αρκετός. Κάποτε αίμα ξεπήδησε από το στόμα μου. Το πιπέρι είχε κάψει τα τοιχώματα της μύτης μου. Είχα καταφέρει να αντέξω αυτά τα βασανιστήρια για δέκα μέρες τώρα και υποθέτω πως θα σκέφτηκαν πως ούτε κι αυτή η μέθοδος έχει αποτελέσματα πάνω μου κι έτσι, όταν είδαν να τρέχει αίμα από το στόμα μου, έφυγαν και με παράτησαν στο κελί μου. Δύο η τρεις μέρες αργότερα ήρθαν ξανά και με κουβάλησαν ως την αίθουσα ανακρίσεων. Υποσχέθηκαν να με κουβαλήσουν, γιατί, παρ' όλα τα χτυπήματα με τούς υποκόπανους και τα κεντήματα με τις λόγχες, ήμουν ολότελα ανίκανος να σταθώ στα πόδια μου. Τα χέρια και τα πόδια μου ήταν για τόσο καιρό δεμένα που πια δεν μπορούσα καθόλου να τα χρησιμοποιήσω. Στην αίθουσα ανακρίσεων οι φρουροί που με μετέφεραν ήταν τρεις η τέσσερις περιορίστηκαν να με πετάξουν στο πάτωμα, ενώ στάθηκαν προσοχή μπροστά στους αξιωματικούς που όπως και πριν, στέκονταν σε ημικύκλιο μπροστά μου. Αυτή τη φορά πρόσεξα ότι είχαν μαζί τους πολλές παράξενες συσκευές, που γνώριζα από τις μελέτες μου ότι ήταν όργανα βασανιστηρίων, θα μας πεις τώρα όσα ξέρεις και θα πάψουμε πια να χάνουμε τον καιρό μας μαζί σου, είπε ο συνταγματάρχης. Σάς έχω πει την αλήθεια είμαι αξιωματικός των Κινεζικών δυνάμεων. Με αυτά τα λόγια μόνο απάντησα. Οι Γιαπωνέζοι κοκκίνισαν από το θυμό τους κι έδωσαν. Αμέσως διαταγή να με δέσουν σε μία καρέκλα με τα χέρια

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

τεντωμένα σαν να ήμουν πάνω σε σταυρό. Μακριές ίνες από μπαμπού σπρώχτηκαν κάτω από τα νύχια μου ως εκεί που είναι η πρώτη κλείδωση, των δαχτύλων κι ύστερα άρχισαν να τις περιστρέφουν. Ο πόνος ήταν φοβερός, μα και πάλι δεν μίλησα. Τότε οι φρουροί έβγαλαν γρήγορα τις ίνες κι υστέρτα αργά αργά, ένα ένα άρχιζαν να του βγάξουν τα νύχια **169**

Ο πόνος ήταν διαβολικός. Κι έγινε πολύ χειρότερος, όταν έριξαν αλατόνερο πάνω στις ματωμένες πληγές ήξερα πως δεν έπρεπε να μιλήσω και να προδώσω τούς συντρόφους μου κι έτσι έφερα στο μυαλό μου τις συμβουλές του οδηγού μου, του Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ. Μην συγκεντρώνεσαι πάνω στο κέντρο του πόνου, Λόμπσανγκ, γιατί έτσι κατευθύνεις όλες σου τις ενέργειες σ' αυτό το κέντρο, και τότε ο πόνος είναι αδύνατο να υπερνικηθεί. Προσπάθησε να σκέφτεσαι κάτι άλλο. Έλεγε το μυαλό σου κι απομάκρυνε τις σκέψεις του από τον πόνο. Αν το πετύχεις αυτό, θα έχεις βέβαια τον πόνο κι όλα του τα επακόλουθα, μα θα είσαι πιο ισχυρός απ' αυτόν. Θα σου φαίνεται σαν κάτι το απομακρυσμένο. Έτσι, για να κρατήσω τα λογικά μου και για να αποφύγω να δώσω ονόματα κι άλλες πληροφορίες, συγκέντρωσα το μυαλό μου σ' άλλα πράγματα. Σκέφτηκα το παρελθόν, το σπίτι μου στο Θιβέτ και τον οδηγό μου. Στο μυαλό μου ήρθε η ιστορία της γέννησης των πραγμάτων όπως την ξέρουμε στο Θιβέτ. Κάτω από την Ποτάλα υπάρχουν κρυφά τούνελ, στοές που ίσως κρατούν το κλειδί για την εξήγηση της προέλευσης του κόσμου. Οι στοές αυτές συγκέντρωναν πάντα τον θαυμασμό και το ενδιαφέρον μου κι ίσως να ήταν ενδιαφέρον να διηγηθώ εδώ αυτά που είδα κι έμαθα εκεί, γιατί είναι γνώσεις ολότελα άγνωστες! Στους δυτικούς λαούς. Θυμάμαι πως τότε ήμουν ένας νεαρός εκπαιδευόμενος μοναχός. Ο Εσώτατος εκείνος, ο Δαλάι Λάμα, με είχε καλέσει στην Ποτάλα να προσφέρω σαν διορατικός τις υπηρεσίες μου. Ευχαριστημένος πολύ από την απόδοση μου είχε δώσει την άδεια να κυκλοφορώ παντού ελεύθερα. Κάποια μέρα ο οδηγός μου, ο Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ, έστειλε και με φώναξαν κοντά του. Λόμπσανγκ, για

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

καιρό τώρα σκεπτόμουν την πρόοδο σου κι έφτασα στο συμπέρασμα πως είσαι πια σε τέτοια ηλικία και ωριμότητα ώστε να μπορέσεις να μελετήσεις μαζί μου τις επιγραφές των μυστικών σπηλαίων. Έλα μαζί μου! Σηκώθηκε όρθιος και μ' εμένα στο πλευρό του, βγήκαμε από το δωμάτιο, περάσαμε από πολλούς διαδρόμους κι ακόμα περισσότερες σκάλες και κάποτε βρεθήκαμε σ' ένα μικρό δωμάτιο στα δεξιά ενός διαδρόμου. Βρισκόμαστε πια στο τμήμα του μοναστηριού που μόλις εξείχε από τον βράχο του βουνού. Λίγο φως ερχόταν από τα παράθυρα εδώ. **170**

Έξω κυμάτιζαν τελετουργικά οι σημαίες προσευχής. Από εδώ, Λόμπσανγκ, θα πάρουμε λάμπες και θα μπούμε σε περιοχές όπου πολύ λίγοι Λάμα επιτρέπεται να μπαίνουν. Πήραμε λάμπες από τα ράφια του μικρού δωματίου τις γεμίσαμε και τις ανάψαμε. Παίρνοντας κι άλλες δύο εφεδρικές, αφήσαμε το μικρό δωμάτιο και συνεχίσαμε το δρόμο μας στο διάδρομο. Ο οδηγός μου πήγαινε μπροστά, δείχνοντάς μου το δρόμο. Ο διάδρομος ήταν κατηφορικός κι ατέλειωτος. Κάποτε φτάσαμε στην άκρη του. Εκεί τελείωνε σ' ένα μικρό δωμάτιο. Μου φαινόταν πως εκεί είχε τελειώσει το ταξίδι μας. Το δωμάτιο εκείνο έμοιαζε με αποθήκη. Παράξενες μορφές βρίσκονταν ολόγυρα, εικόνες, ιερά αντικείμενα και ξένοι θεοί, δώρα από πολλά μέρη του κόσμου. Εδώ φύλαγε ο Δαλάι Λάμα από τα δώρα που του έκαναν, εκείνα που δεν του ήταν απαραίτητα. Κοιτούσα τριγύρω μου όλος περιέργεια. Δεν έβρισκα το λόγο που βρισκόμαστε εκεί. Νόμιζα πως είχαμε ξεκινήσει μία εξερεύνηση και τώρα είχαμε καταλήξει σ' ένα δωμάτιο αποθήκη. Σοφέ διδάσκαλε, είπα, μήπως πήραμε λάθος μονοπάτι και φτάσαμε ως εδώ. Ο Λάμα με κοίταξε και χαμογέλασε καλοκάγαθα. Λόμπσανγκ, Λόμπσανγκ, πιστεύεις λοιπόν πως θα μπορούσα να χαθώ. Χαμογελώντας απομακρύνθηκε λίγο από κοντά μου και πήγε σ' ένα μακρινό τοίχο. Για μία στιγμή κάτι κοίταξε ολόγυρα κι υστέρω έκανε κάτι. Απ' ότι μπορούσα να διακρίνω, ψηλαφούσε κάποια γλυπτή παράσταση στον τοίχο, ένα ανάγλυφο καμωμένο σίγουρα από χέρια αιώνες τώρα νεκρά. Κάποια στιγμή ακούστηκε ένας κρότος σαν να έπεφταν πέτρες και τινάχτηκα ξαφνιασμένος, νομίζοντας πως η το ταβάνι έπεφτε να μας πλακώσει η το πάτωμα υποχωρούσε να μας καταπιεί. Ο οδηγός μου

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

γέλασε. Ω, όχι Λόμπσανγκ, είμαστε ασφαλείς, πολύ ασφαλείς. Από εδώ συνεχίζουμε το ταξίδι μας. Από αυτό το σημείο μπαίνουμε σε έναν άλλο κόσμο, έναν κόσμο που μόνο πολύ λίγοι έχουν δει. Ακολούθησε με. Κοιτούσα άναυδος. Ένα τμήμα του τοίχου είχε γλιστρήσει στο πλάι, αποκαλύπτοντας μία σκοτεινή τρύπα. Μπορούσα να διακρίνω ένα σκονισμένο μονοπάτι που πήγαινε από το δωμάτιο μέσα στην τρύπα, για να εξαφανιστεί σε λίγα μέτρα στο πυκνό σκοτάδι. **171**

Είχα μαρμαρώσει από την έκπληξη. Μα, διδάσκαλε! Είπα, πριν δεν υπήρχε κανένα ίχνος πόρτας εδώ. Πως έγινε. Ο οδηγός μου απάντησε γελώντας. Αυτή εδώ είναι μία είσοδος που έγινε αιώνες πριν. Το μυστικό της έχει πολύ καλά διατηρηθεί. Αν κανείς δεν ξέρει την ύπαρξή της και το πως να την ανοίξει, είναι σαν να μην υπάρχει. Όσο προσεκτικά και να ψάξει κανείς, δεν θα βρει και την παραμικρή χαραμάδα που να προδίνει την ύπαρξή της. Έλα όμως, Λόμπσανγκ, δεν ήρθαμε εδώ για να συζητήσουμε αρχιτεκτονικά θέματα, χάνουμε χρόνο, θα ερχόμαστε συχνά εδώ. Μ' αυτά τα λόγια γύρισε και με οδήγησε μέσα στην τρύπα, μέσα στη μυστηριώδη στοά που ξεκινούσε από εκεί και χανόταν στο σκοτάδι. Τον ακολουθούσα, αρκετά διατακτικός, τρομαγμένος ίσως. Με άφησε να τον προσπεράσω για λίγο κι ύστερα γύρισε και ξανά χειρίστηκε κάτι. Ακούστηκαν ξανά τα τρομερά τριξίματα, οι ισχυρές δονήσεις κι ένα ολόκληρο τμήμα του βράχου γλίστρησε μπρος στα έκπληκτα μάτια μου και κάλυψε το άνοιγμα, αφήνοντάς μας σε τέλειο σκοτάδι, φωτισμένο μόνο απ' το αδύνατο φως των λυχνariών που κρατούσαμε. Ο οδηγός μου μπήκε ξανά εμπρός και συνεχίσαμε να περπατάμε. Τα βήματά του, πνιγμένα καθώς ήταν, αντηχούσαν παράξενα στα πέτρινα κοιλώματα. Περπατούσε χωρίς να μιλά. Μου φάνηκε πως είχαμε περπατήσει μία απόσταση κάπου δύο χιλιόμετρα, όταν ξαφνικά, τόσο ξαφνικά που έπεσα τρομαγμένος πάνω στο σώμα του, ο Λάμα σταμάτησε. Εδώ θα πρέπει να βάλουμε καινούργια καύσιμα στις λάμπες μας, καθώς και μεγαλύτερα φτιλία. Θα χρειαστούμε περισσότερο φως τώρα. Κάνε όπως κι εγώ και θα συνετίσουμε το ταξίδι

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Ο Θεραπευτής 1959

μας. Αφού αποκτήσαμε ένα κάπως πιο δυνατό φως να φωτίζει το δρόμο μας συνεχίσαμε να περπατούμε. Περπατήσαμε μάλιστα τόσο πολύ, που είχα αρχίσει να κουράζομαι, να νιώθω μουδιασμένος. Τότε παρατήρησα πως ο διάδρομος γινόταν πλατύτερος και ψηλότερος. Μετά από μία στροφή του δεν μπόρεσα να συγκρατήσω μία κραυγή έκπληξης. Μπροστά μου αντίκρισα ένα πελώριο σπήλαιο. Από την οροφή και τις πλευρές άστραφταν αμέτρητες κουκκίδες χρυσού φωτός, αντανακλάσεις απ' το αδύναμο φως των λυχναριών μας. Το σπήλαιο φαινόταν απέραντο. **172**

Οι αδύνατες φλογίτσες που κρατούσαμε τόνιζαν ακόμα περισσότερο την έκταση και τον όγκο του. Ο οδηγός μου πήγε σε μία σχισμή στην αριστερή πλευρά του μονοπατιού και τράβηξε έξω κάτι σαν μεταλλικό κύλινδρο, αρκετά μεγάλο, θα πρέπει να ήταν κάπου εβδομήντα πόντους ψηλός και παχύς όσο ένας άνθρωπος. Ήταν κυλινδρικό το σχήμα του και στην κορυφή υπήρχε κάτι που δεν καταλάβαινα τι ήταν. Έμοιαζε με μικρό, λευκό δίχτυ. Ο Λάμα περιεργάστηκε για λίγο το αντικείμενο κι υστέρτα άγγιξε την κορυφή του με τη φλόγα από τη λάμπα που κρατούσε. Αμέσως ξεπήδησε μία φωτεινή κιτρινώασπρη φλόγα, που φώτιζε πολύ δυνατά τον τόπο. Από τη φλόγα ακουγόταν ένα ελαφρό σφύριγμα, σαν να έβγαινε κάποιο αέριο με πίεση από το στόμιο. Αφού έγιναν αυτά ο οδηγός μου έσβησε τις μικρές μας λάμπες, θα έχουμε αρκετό φως με αυτό, Λόμπσανγκ, θα το πάρουμε μαζί μας. Θέλω να μάθεις λίγη από την ιστορία του κόσμου όπως ήταν χιλιετίες πριν. Κινήθηκε προς τα μπρος, τραβώντας μ' ένα είδος ελκήθρου το παράξενο φως. Πήραμε ένα κατηφορικό μονοπάτι και κατεβαίναμε ασταμάτητα, ώσπου νόμισα πως είχαμε πια φτάσει ως τα έγκατα της Γης. Κάποτε σταματήσαμε. Μπροστά στα μάτια μου υπήρχε ένας μαύρος τοίχος, καλυμμένος σ' ένα μέρος του με χρυσό. Πάνω στη χρυσή πλάκα υπήρχαν εκατοντάδες, χιλιάδες σκαλίσματα. Το βλέμμα μου έπεσε πρώτα σ' αυτά κι υστέρτα σ' ένα άλλο σημείο πιο πέρα. Εκεί μου φάνηκε πως διέκρινα τις ανταύγειες νερού, σαν να υπήρχε μπροστά μου μία μεγάλη λίμνη. Λόμπσανγκ, πρόσεξε τα λόγια μου. Θα μάθεις αργότερα για όλα αυτά. Θέλω να σου πω στην αρχή μερικά πράγματα για την προέλευση του

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

Θιβέτ, για την ιστορία που αργότερα, όταν πας σε μία αποστολή που από τώρα σχεδιάζω, θα είσαι ικανός να διαπιστώσεις και μόνος σου, είπε. Όταν κάποτε αφήσεις τη Γη μας, θα συναντήσεις ανθρώπους που δεν ξέρουν καθόλου το λαό μας, ανθρώπους που υποστηρίζουν πως είμαστε λαός άγριων με παράξενες, πρωτόγονες τελετές. Όμως, Λόμπσανγκ, οι ρίζες του πολιτισμού μας είναι πολύ πιο βαθιά ριζωμένες στον χρόνο από οποιοδήποτε άλλου πολιτισμού στη δύση, έχουμε μνημεία με μηνύματα γραμμένα προ χιλιάδων ετών.**173**

Πήγε προς τα χαραγμένα σύμβολα και μου έδειξε διάφορες φιγούρες και σύμβολα. Είδα σχήματα ανθρώπων και ζώων ζώων άγνωστων σήμερα κι ύστερα μου έδειξε ένα χάρτη των ουρανών. Ακόμα κι εγώ μπόρεσα αμέσως να διακρίνω πως δεν ήταν χάρτης του σημερινού ουρανού, γιατί τ' άστρα που απεικονίζε ήταν διαφορετικά από τα σημερινά και σε λάθος θέσεις, ο Λάμα γύρισε και μου είπε. Αυτά όλα τα σύμβολα τα καταλαβαίνω, Λόμπσανγκ, μου έχουν διδάξει αυτή τη γλώσσα. Τώρα θα σου διαβάσω τα μηνύματα αυτά, την πανάρχαια ιστορία κι ύστερα, αργότερα, εγώ και άλλοι θα σου διδάξουμε αυτή τη γλώσσα, ώστε να μπορείς να καταλαβαίνεις μόνος αυτά τα μηνύματα, να καταγραφείς ότι σε ενδιαφέρει και να βγάζεις μόνος τα συμπεράσματα σου. Αυτό βέβαια θα προϋποθέτει εντατικές μελέτες, θα είσαι υποχρεωμένος να εξερευνήσεις όλα αυτά τα σπήλαια και υπάρχουν πολλά απ' αυτά που εκτείνονται για χιλιόμετρα από κάτω μας. Για μία στιγμή έμεινε να κοιτά τις επιγραφές. Ύστερα άρχισε να μου τις διαβάζει. Πολλά απ' αυτά που είπε τότε και πολλά απ' αυτά που αργότερα έμαθα μόνος μου δεν μπορούν να γραφούν σ' ένα βιβλίο όπως αυτό. Ο μέσος αναγνώστης δεν θα πίστευε τίποτα απ' αυτά, μα κι αν τυχόν τα πίστευε, ίσως να προσπαθούσε να βρει και να χρησιμοποιήσει για προσωπικό κέρδος τις διάφορες πολύτιμες συσκευές που υπάρχουν σ' αυτά τα σπήλαια. Οι άνθρωποι ζητούν πάντα να επιβληθούν πάνω στους άλλους, ζητούν να καταστρέψουν τούς άλλους, όπως συμβαίνει σήμερα ανάμεσα στα έθνη με την ατομική βόμβα. Η ατομική βόμβα δεν είναι νέα ανακάλυψη. Πριν από χιλιάδες χιλιάδων χρόνια ανακαλύφτηκε από τον

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

τότε πολιτισμό κι έφερε την καταστροφή όπως θα το κάνει και τώρα αν δεν φροντίσουν να συγκρατήσουν οι άνθρωποι την τρέλα τους. Σε κάθε θρησκεία του κόσμου, σε κάθε ιστορία κάθε λαού και φυλής, αναφέρεται κάποιος κατακλυσμός, μία καταστροφή στην οποία πνίγηκαν λαοί ολόκληροι, ήπειροι σηκώθηκαν απ' τα νερά και ήπειροι βούλιαξαν στα νερά και ολόκληρη η Γη βρισκόταν σ' αναταραχή μεγάλη. Αυτά λέει η ιστορία των Ινκας, των Αιγυπτίων, των χριστιανών του κάθε λαού και θρησκείας.

174

Αυτή η καταστροφή, έτσι ξέρουμε, προκλήθηκε από μία βόμβα. Παρακάτω θα γράψω τι συνέβη, σύμφωνα με τις επιγραφές. Ο οδηγός μου κάθισε στη στάση του λωτού μπροστά στο βράχο με τα σύμβολα, έχοντας το ζωηρό φως πίσω του, να φωτίζει με τη χρυσή φλόγα του ζωηρά όλα εκείνα τα πανάρχαια μηνύματα. Μου έκανε νόημα να καθίσω κι εγώ. Κάθισα δίπλα του ώστε να μπορώ και εγώ να βλέπω τις διάφορες φιγούρες που μου έδειχνε. Όταν τακτοποιηθήκαμε άρχισε να μιλά. Αυτά μου είπε. Πριν από χιλιάδες χιλιάδων χρόνια η Γη ήταν ένας πολύ διαφορετικός τόπος. Η τροχιά της ήταν πολύ κοντύτερα στον ήλιο. Περιστρεφόταν προς την αντίθετη κατεύθυνση απ' ότι σήμερα και κοντά της υπήρχε ένας άλλος πλανήτης, δίδυμος της Γης. Οι μέρες ήταν μικρότερες κι έτσι ο άνθρωπος φαινόταν να ζει περισσότερο, για εκατοντάδες χρόνια. Το κλίμα ήταν θερμό και η βλάστηση τροπική και πλούσια. Τα ζώα γίνονταν πελώρια σε μέγεθος κι υπήρχαν πάμπολλα είδη. Η δύναμη της βαρύτητας ήταν τότε πολύ μικρότερη από τη σημερινή εξαιτίας του διαφορετικού ρυθμού περιστροφής του πλανήτη και οι άνθρωποι ήταν ίσως και δύο φορές ογκωδέστεροι από τους σημερινούς. Μα ακόμα και τότε ήταν νάνοι μπροστά σε μία άλλη φυλή που ζούσε μαζί τους. Γιατί εκείνους τούς καιρούς πάνω στη Γη ζούσαν αντιπρόσωποι ενός διαφορετικού συστήματος, που ήταν πνευματιστικά οντά. Επιτηρούσαν τη Γη και δίδαξαν πολλά στους ανθρώπους. Η ανθρωπότητα τότε ήταν κάτι σαν αποικία, μία τάξη που διδασκόταν από ευγενείς δασκάλους. Οι πελώριοι γίγαντες που ζούσαν στον πλανήτη ήταν

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

οι διδάσκαλοι. Συχνά έμπαιναν σε παράξενα οχήματα από γυαλιστερό μέταλλο και χάνονταν στους ουρανούς. Η φτωχή ανθρωπότητα, που βρισκόταν ακόμα στο κατώφλι της διανοητικής της ανάπτυξης, με μία λογική κάπως ανώτερη των πιθήκων, δεν μπορούσε βέβαια να τα καταλάβει όλα αυτά. Για αμέτρητους αιώνες η ζωή πάνω στη Γη ακολουθούσε το μονοπάτι της γαλήνης. Ειρήνη κι αρμονία υπήρχαν ανάμεσα σ' όλα τα πλάσματα. Οι άνθρωποι μπορούσαν να συνεννοούνται χωρίς γλώσσα, με την τηλεπάθεια. Χρησιμοποιούσαν την ομιλία μόνο για κοντινές συζητήσεις. Κάποτε όμως ξέσπασαν διαφωνίες ανάμεσα στους υπέρ πνευματικούς ανθρώπους που κυβερνούσαν την ανθρωπότητα. 175

Στην ανώτερη εκείνη φυλή δημιουργήθηκαν δύο αντίθετες τάσεις, που δεν μπορούσαν να συμφωνήσουν σε ορισμένα θέματα, όπως ακριβώς γίνεται σήμερα με τα διάφορα κράτη. Μία ομάδα τότε πήγε κι εγκαταστάθηκε σ' ένα ορισμένο τμήμα του πλανήτη και προσπάθησε να επιβληθεί παντού. Πόλεμοι ξέσπασαν. Οι αντιπρόσωποι της ανώτερης φυλής σκότωναν ο ένας τον άλλο και ξεκίνησαν άγριους πολέμους φέρνοντας μεγάλες καταστροφές. Ο διψασμένος για γνώση άνθρωπος έμαθε τις τέχνες του πολέμου, έμαθε να σκοτώνει. Έτσι η Γη, η άλλοτε ειρηνική, έγινε ένα απέραντο πεδίο μάχης. Για πολλά χρόνια οι υπεράνθρωποι δούλευαν μυστικά, οι μισοί ενάντια στους άλλους μισούς. Κάποια μέρα όμως συνέβη μία τόσο τρομερή έκρηξη που ολόκληρος ο πλανήτης σείστηκε και ταλαντεύτηκε στην τροχιά του. Πελώριες φωτεινές φλόγες γέμισαν τούς ουρανούς και το χώμα σκεπάστηκε με καπνούς. Κάποτε οι ταραχές κόπασαν, μα μετά από πολλούς μήνες παράξενα σημάδια εμφανίστηκαν στον ουρανό, σημάδια που γέμισαν με τρόμο τούς ανθρώπους της Γης. Κάποιος πλανήτης πλησίαζε τη Γη, τον έβλεπαν στον ουρανό να μεγαλώνει ολοένα. Ήταν φανερό πως θα συγκρουόταν με τη Γη. Μεγάλες παλίρροιες υψώθηκαν και τρομεροί άνεμοι, γεμίζοντας τις μέρες και τις νύχτες με τα τρομακτικά ουρλιαχτά τους. Ο πλανήτης κάποτε κάλυψε ολόκληρο τον ουρανό και δεν έμενε πια αμφιβολία ότι ερχόταν ίσια πάνω στη Γη. Καθώς πλησίαζε τα νερά των θαλασσών υψώθηκαν κι έπνιξαν εκτάσεις ολόκληρες Γης. Σεισμοί τρομερής έντασης συγκλόνισαν το πρόσωπο της Γης κι ολόκληροι ήπειροι χάθηκαν στα νερά μέσα σε λίγες στιγμές. Η ανώτερη

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

φυλή ξέχασε τούς πολέμους της οι γίγαντες βιάστηκαν να μπουν στις μεταλλικές τους μηχανές, εγκαταλείποντας έτσι τη Γη. Οι σεισμοί όμως συνεχίζονταν. Καινούργια βουνά ανυψώθηκαν, και μαζί τους παρέσυραν και τούς βυθούς των θαλασσών μεγάλα κομμάτια ξηράς βυθίστηκαν για πάντα. Οι άνθρωποι εκείνης της εποχής έτρεχαν τρελοί από το φόβο τους νομίζοντας πως είχε φτάσει το τέλος του κόσμου. Οι άνεμοι φυσούσαν όλο και δυνατότερα και οι θόρυβοι των εκρήξεων και των σεισμών γίνονταν όλο και πιο αβάσταχτη, κλονίζοντας τα νεύρα των ανθρώπων, οδηγώντας τους στην τρέλα. **176**

Ο επερχόμενος πλανήτης πλησίαζε ολοένα. Όταν κάποτε έφτασε σε μία ορισμένη απόσταση ένα τεράστιος, παντοδύναμος ηλεκτρικός σπινθήρας ξέσπασε ανάμεσα στα δύο σώματα. Οι ουρανοί γέμισαν φλόγες, τις φλόγες των ασταμάτητων κεραυνών, και σύννεφα μαύρα σαν την πίσσα, που έκαναν τις μέρες να μοιάζουν με νύχτες. Ο τρόμος βασίλευε στο σκοτάδι. Φάνηκε πως και ο ίδιος ο ήλιος στάθηκε ακίνητος από τον τρόμο του για την καταστροφή γιατί, σύμφωνα με τις επιγραφές, πέρασαν πολλές μέρες χωρίς ν' αλλάξει θέση στον ουρανό η κοκκινωπή, θολή σφαίρα του ήλιου στον ουρανό. Κάποτε όμως τα μαύρα σύννεφα κάλυψαν εντελώς τον ουρανό και έγινε νύχτα. Οι άνεμοι πάγωναν και ζεσταίνονταν απότομα χιλιάδες πέθαναν από τις αλλαγές της θερμοκρασίας, που ποτέ πια δεν σταθεροποιήθηκε. Τροφή των θεών, που ονόμασαν μάννα, έπεφτε από τον ουρανό. Χωρίς αυτή οι άνθρωποι της Γης και όλα τα ζώα θα πέθαιναν γιατί τρόφιμα δεν υπήρχαν. Άντρες και γυναίκες γύριζαν από τόπο σε τόπο αναζητώντας καταφύγιο, αναζητώντας κάποιο μέρος όπου να μπορούν να ξεκουράσουν προσωρινά τα ταλαίπωρα από τις καταιγίδες και καταστροφές σώματα τους. Προσεύχονταν να γαληνέψει η φύση, παρακαλούσαν να σωθούν. Η Γη όμως έτρεμε ολόκληρη, οι βροχές δεν σταματούσαν και ασταμάτητα έπεφταν από τον ουρανό οι κεραυνοί. Με το κύλισμα του χρόνου τα σύννεφα κάποτε άρχισαν να διαλύονται και τότε με τρόμο οι άνθρωποι είδαν πως ο ήλιος γινόταν όλο και μικρότερος, σαν να απομακρυνόταν από τη Γη. Οι άνθρωποι νόμισαν πως ο θεός του ήλιου,

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

ο ζωοδότης, τούς εγκατέλειπε. Αλλά και κάτι ακόμα πιο παράξενο άρχισε να συμβαίνει. Ο ήλιος άλλαξε πορεία στον ουρανό κι αντί να κινείται από τη δύση προς την ανατολή, όπως πρώτα, τώρα ακολουθούσε ακριβώς την αντίθετη πορεία. Η ανθρωπότητα είχε χάσει κάθε αίσθηση του χρόνου. Με τα μαύρα σύννεφα να καλύπτουν τον ήλιο δεν υπήρχε μέσο κανένα να καθορίζεται το πέρασμα του χρόνου. Ούτε ακόμα και οι σοφότεροι ανάμεσα στους ανθρώπους δεν ήξεραν πια πότε ακριβώς είχαν ξεκινήσει αυτές οι καταστροφές. 177

Και σαν να μην έφταναν όλα αυτά, ένα άλλο παράξενο πράγμα φάνηκε στους ουρανούς. Ένας κόσμος μεγάλος, κίτρινος, ολοστρόγγυλος, που τότε έμοιαζε έτοιμος να πέσει πάνω στη Γη. Αυτό που σήμερα ξέρουμε σαν φεγγάρι εμφανίστηκε εκείνο τον καιρό σαν υπόλειμμα της σύγκρουσης ανάμεσα στους δύο πλανήτες. Πολλές χιλιετίες αργότερα νέες φυλές ανακάλυπταν στη Σιβηρία μία μεγάλη έκταση που έμοιαζε με κρατήρας. Εκεί ίσως να είχε περισσότερο παραμορφωθεί η Γήινη επιφάνεια από την προσέγγιση του δεύτερου πλανήτη, η ίσως από εκεί να είχε εκτοξευθεί στο διάστημα το φεγγάρι. Πριν τον καιρό της σύγκρουσης υπήρχαν μεγάλες πόλεις με ψηλά κτίρια που στέγαζαν μεγάλο μέρος των γνώσεων της ανώτερης φυλής. Μετά τις καταστροφές μόνο σωροί ερειπίων έμεναν από τις πόλεις αυτές, σωροί όμως που έκρυβαν στα σπλάχνα τους όλη τη γνώση της φυλής των γιγάντων. Οι σοφότεροι ανάμεσα στους ανθρώπους ήξεραν πως κάτω από τα ερείπια κρύβονταν δείγματα ενός ανώτερου πολιτισμού και βιβλία με σελίδες από χαραγμένο μέταλλο. Άρχισαν λοιπόν να σκάβουν, να σκάβουν, ζητώντας να μεγαλώσουν τη δική τους δύναμη χρησιμοποιώντας τις γνώσεις της ανώτερης φυλής. Με το κύλισμα του χρόνου οι μέρες γίνονταν όλο και πιο μεγάλες, ώσπου κάποτε έφταναν να έχουν διπλάσια διάρκεια από εκείνη που είχαν τις μέρες πριν την καταστροφή. Τον καιρό εκείνο η Γη μπήκε στη νέα της τροχιά, συνοδευμένη από το φεγγάρι, το αποτέλεσμα της σύγκρουσής της με έναν άλλο πλανήτη δεν είχαν όμως ακόμα κοπάσει ούτε οι σεισμοί ούτε τα ηφαίστεια ποτάμια

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

λάβας ξεχύνονταν από τις κορυφές των βουνών καίγοντας το κάθε τι που έβρισκαν στο δρόμο τους. Συχνά όμως δεν κατάφερναν παρά να καλύψουν μνημεία και πηγές αρχαίας γνώσης γιατί το σκληρό μέταλλο πάνω στο οποίο είχαν χαραχτεί τα μηνύματα των περασμένων γενεών δεν έλιωνε από τη θερμότητα της λάβας μα έμενε ανέπαφο, προστατευμένο από τη λάβα που κρύνωνε σε πέτρινες πορώδεις θήκες. Αυτές, με το πέρασμα του χρόνου! Θα πάθαιναν διάβρωση και κάποτε ίσως αποκάλυπταν το περιεχόμενο τους σ' εκείνους που θα μπορούσαν να το χρησιμοποιήσουν, αυτή η προοπτική όμως ήταν ακόμα πολύ μακριά.**178**

Σιγά σιγά, με τη σταθεροποίηση της Γης στη νέα της τροχιά, ο κόσμος πάγωσε και πολλά ζώα η πέθαναν η μετακινήθηκαν σε θερμότερα κλίματα. Το μαμούθ και ο βροντόσαυρος εξαφανίστηκαν, γιατί δεν μπορούσαν να προσαρμοστούν στις νέες συνθήκες. Πάγος έπεφτε από τον ουρανό και οι άνεμοι φυσούσαν πάντα παγωμένοι. Τώρα πια υπήρχαν πάντα σύννεφα στον ουρανό, εκεί που πρώτα δεν υπήρχε ούτε ένα. Ο κόσμος ήταν ολότελα διαφορετικός. Από τις θάλασσες σηκώνονταν παλιρροϊκά κύματα. Πριν την καταστροφή οι θάλασσες ήταν γαλήνιες λίμνες, που μόνο το ελαφρό αεράκι έκανε να κυματίζουν. Τώρα κύματα πελώρια υψώνονταν ως τον ουρανό και για χρόνια ολόκληρα οι πλημμύρες ήταν τέτοιες που απειλούσαν να καταπιούν ολόκληρη τη στεριά και να πνίξουν την ανθρωπότητα. Οι ουρανοί έμοιαζαν επίσης διαφορετικοί. Τη νύχτα οι άνθρωποι έβλεπαν παράξενα αστέρια στη θέση των παλιών και το φεγγάρι ήταν πολύ κοντά. Νέες θρησκείες ξεπήδησαν, καθώς οι ιερείς της εποχής εκείνης προσπαθούσαν να διατηρήσουν τις δυνάμεις τους και να εξηγήσουν τα συμβάντα. Ήχασαν πολλά για την ανώτερη φυλή και σκέφτονταν μόνο τη δική τους δύναμη, μόνο τους εαυτούς τους θεωρούσαν σημαντικούς. Όμως δεν μπορούσαν να εξηγήσουν το πως έγιναν όλες εκείνες οι καταστροφές. Τις απόδωσαν λοιπόν στην οργή τού θεού και δίδαξαν πως όλοι οι άνθρωποι είναι αμαρτωλοί. Αφού η Γη σταθεροποιήθηκε στην τροχιά της κι αφού ο καιρός άρχισε, ύστερα από διαδικασίες αιώνων, να γαληνεύει, οι άνθρωποι άρχισαν να γίνονται όλο

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

και πιο μικρόσωμοι. Οι αιώνες έφευγαν ο ένας πίσω από τον άλλο και οι στεριές άρχισαν να σταθεροποιούνται. Σαν από κάποιο πείραμα της φύσης πολλές φυλές έκαναν εκείνο τον καιρό την εμφάνιση τους. Πάλεψαν να επιζήσουν, απέτυχαν κι εξαφανίστηκαν για ν' αντικατασταθούν με άλλες. Στο τέλος, με την εμφάνιση του κατάλληλου τύπου ανθρώπου, μπήκαν τα θεμέλια ενός καινούργιου πολιτισμού, ενός πολιτισμού όμως που κουβαλούσε, από τις πρώτες κιόλας στιγμές του, την σκοτεινή ανάμνηση κάποιας καταστροφής. Αυτό ανάγκασε ορισμένα από τα δυνατότερα νέα πνεύματα να προσπαθήσουν να ανακαλύψουν τι πραγματικά συνέβη. Οι άνεμοι και η βροχή είχαν καταφέρει πολλά ως τα τότε. **179**

Τα παλιά βιβλία, τα θαμμένα στη λάβα, είχαν αρχίσει να ξεπροβάλλουν, επιτρέποντας έτσι στους ανθρώπους τότε να τα συγκεντρώσουν και να τα παρουσιάσουν στους σοφούς του καιρού τους. Αυτοί οι τελευταίοι κατάφεραν, ύστερα από πολλές προσπάθειες, ν' αποκρυπτογραφήσουν μερικά από τα κείμενα. Καθώς όμως είχαν αρχίσει να καταλαβαίνουν τα αρχαία εκείνα κείμενα οι επιστήμονες της εποχής εκείνης, ξεκίνησαν μανιώδεις έρευνες για να ανακαλύψουν κι άλλα τέτοια στοιχεία που. Θα τους επέτρεπαν να αποκτήσουν μία πλήρη εικόνα της κατάστασης της Γης πριν την καταστροφή. Πολλές ήταν οι ανασκαφές που έγιναν κι ακόμα περισσότερα ήταν τα ευρήματα. Με τη βοήθεια αυτών των ευρημάτων ένας ολόκληρος νέος πολιτισμός ξεπήδησε. Πόλεις τεράστιες κτίστηκαν και οι επιστήμες πήραν τον τυφλό δρόμο τους. Η έμφαση δόθηκε όμως στα μέσα καταστροφής, στα μέσα που επέτρεπαν την κυριαρχία της μιας ομάδας πάνω στην άλλη. Οι άνθρωποι της εποχής εκείνης φάνηκαν να ξεχνούν τελείως το ότι θα μπορούσαν να ζήσουν ειρηνικά και ότι αυτή ακριβώς η έλλειψη ειρήνης ήταν που είχε προκαλέσει την πρώτη καταστροφή. Για πολλούς αιώνες κυριαρχούσε η επιστήμη. Οι ιερείς έγιναν κι επιστήμονες και κάθε επιστήμονας έγινε ιερέας. Η δύναμη τους μεγάλωνε λάτρευαν την επιστήμη κι έκαναν ότι μπορούσαν για να διατηρήσουν στα χέρια τους τη δύναμη, για να συντρίψουν κάθε ελεύθερη σκέψη στα μυαλά των κανονικών ανθρώπων. Είπαν τούς εαυτούς τους θεούς, τίποτα δεν μπορούσε να γίνει χωρίς την έγκριση των ιερέων. Έφτασε έτσι μία εποχή που πάνω στην Γη οι

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Ο Θεραπευτής 1959

ιερείς ήταν απόλυτα ισχυροί. Ξεχνούσαν όμως ότι η απόλυτη δύναμη διαφθείρει. Μεγάλα σκάφη ταξίδευαν στον αέρα χωρίς φτερά, χωρίς θόρυβο, ταξίδευαν στον αέρα η έμεναν εντελώς ακίνητα στον ουρανό, όπως πολύ λίγα είδη πουλιών τα καταφέρνουν. Οι επιστήμονες είχαν ανακαλύψει το μυστικό της βαρύτητας και μπορούσαν πια να χειρίζονται την αντίβαρύτητα. Τεράστιοι πέτρινοι όγκοι. Μπορούσαν να τοποθετηθούν με ακρίβεια σε οποιαδήποτε θέση από ένα μόνο άντρα που χειριζόταν μία συσκευή που χωρούσε στην παλάμη του χεριού του. **180**

Καμιά δουλειά δεν ήταν πια σκληρή, γιατί οι άνθρωποι περιορίζονταν να ελέγχουν τις μηχανές τους, χωρίς να καταβάλουν καμιά προσπάθεια. Τεράστιες μηχανές μούγκριζαν πάνω στη Γη, μα πάνω στις θάλασσες τίποτα δεν υπήρχε, εκτός από τα πλεύμενα εκείνα που χρησίμευαν για αναψυχή. Όλα τα ταξίδια γίνονταν ταχύτατα στον αέρα, και τα πλεύμενα προορίζονταν για εκείνους μόνο που αγαπούσαν το συνδυασμό των κυμάτων και του θαλασσινού αέρα. Οι διάφορες φυλές έτσι ξαπλώθηκαν πάνω στη Γη κι έφτιαξαν αποικίες. Μετά όμως την καταστροφή δεν διέθεταν πια τηλεπαθητικές δυνάμεις, δεν μιλούσαν πια όλοι οι άνθρωποι την ίδια γλώσσα. Οι διάλεκτοι απομακρύνονταν η μία από την άλλη, ώσπου κάποτε έγιναν εντελώς διαφορετικές γλώσσες. Μη μπορώντας να επικοινωνήσουν μεταξύ τους, μη μπορώντας να καταλάβουν η μία την άλλη, οι φυλές άρχισαν πολέμους μεταξύ τους. Φοβερά όπλα εφευρέθηκαν. Παντού στον κόσμο γίνονταν μάχες. Άντρες και γυναίκες ακρωτηριάζονταν και οι τρομερές ακτίνες που είχαν αναμεταξύ εφευρεθεί, προκαλούσαν πολλές μεταλλάξεις στην ανθρώπινη φυλή. Καθώς περνούσαν τα χρόνια οι πόλεμοι γίνονταν ολοένα και πιο σκληροί, οι σφαγές ολοένα και πιο φρικτές. Οι επιστήμονες, σπρωγμένοι από μία τρελή μανία, προσπαθούσαν να βρουν όλο και πιο θανατερά όπλα. Καλλιεργήθηκαν διάφορα μικρόβια φοβερών ασθενειών και σκορπίστηκαν από ιπτάμενες μηχανές πάνω από τον εχθρό. Βόμβες είχαν καταστρέψει τα συστήματα αποχέτευσης κι έτσι παντού στη Γη θέριζε η χολέρα. Για μία

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

ακόμα φορά η ανθρωπότητα βάδιζε προς την καταστροφή. Σε κάποια απόμακρη περιοχή, πέρα από τα πεδία των μαχών μία ομάδα διορατικών ιερέων, που δεν είχαν μολυνθεί από τη μέθη της δύναμης, πήραν λεπτά φύλλα χρυσού και σκάλισαν πάνω τους την ιστορία των χρόνων τους, χάρτες του ουρανού και της Γης. Πάνω σ' αυτές τις πλάκες αποκάλυψαν όλα τα μυστικά της επιστήμης τους, και προειδοποίησαν για τούς κινδύνους που κρύβουν για όσους θα κάνουν κατάχρηση αυτής της γνώσης. Πέρασαν χρόνια για να προετοιμαστούν τα χρυσά φύλλα. Όταν όλα ήταν έτοιμα, κλείστηκαν αυτά μαζί με δείγματα όπλων, εργαλείων και βιβλίων σε σπήλαια τοποθετημένα σε διάφορα κρυφά μέρη του κόσμου, ώστε οι άνθρωποι του μέλλοντος να μπορέσουν να γνωρίσουν το παρελθόν και να επωφεληθούν από την ιστορία του. **181**

Γιατί αυτοί οι ιερείς ήξεραν τότε ποιά ήταν η πορεία της ανθρωπότητας. Ήξεραν τι θα συνέβαινε και τα γεγονότα δεν τούς διέψευσαν. Κάποιο νέο όπλο εφευρέθηκε και δοκιμάστηκε. Ένα απέραντο σύννεφο ξετινάχτηκε ως την στρατόσφαιρα και όλη η Γη άρχισε να τρέμει και να κλυδωνίζεται στον άξονά της. Υδάτινα τείχη ξεσηκώθηκαν από τις θάλασσες και πλημμύρισαν τη Γη, πνίγοντας ολοκληρωτικά πολλές ανθρώπινες φυλές. Για μία ακόμα φορά υψώθηκαν βουνά από τις θάλασσες κι άλλα χάθηκαν στο βυθό τους. Ορισμένοι άντρες, γυναίκες και ζώα, που είχαν προειδοποιηθεί από τούς ιερείς εκείνους, σώθηκαν μπαίνοντας σε πλοία που ήταν σφραγισμένα, ώστε να μην προσβάλλονται ούτε από τα δηλητηριώδη αέρια αλλά ούτε και από τα διάφορα μικρόβια του πολέμου. Άλλοι άντρες και γυναίκες μεταφέρθηκαν με ιπτάμενες μηχανές ψηλά στην ατμόσφαιρα καθώς η Γη όπου κατοικούσαν βυθιζόταν κάτω από τα νερά άλλοι, οι πιο άτυχοι, πνίγηκαν κάτω από τούς υδάτινους όγκους η είδαν τα βουνά να κλείνουν πάνω από τα κεφάλια τους, σπρώχνοντας τους στα έγκατα της Γης. Οι πλημμύρες, οι εκρήξεις και οι ακτινοβολίες σκότωσαν εκατομμύρια ανθρώπους. Ελάχιστοι άνθρωποι έμειναν πάνω στη Γη, χωρισμένοι σε μικρές ομάδες, ανίκανες να επικοινωνήσουν μεταξύ τους εξαιτίας των αλλαγών που είχε πάθει η Γήινη επιφάνεια. Οι άνθρωποι εκείνοι ήταν πια μισότρελοι από την καταστροφή με συγκλονισμένα λογικά από τις αλλεπάλληλες θεομηνίες. Επί χρόνια έμειναν κρυμμένοι σε σπήλαια η μεγάλα δάση. Ξέχασαν τον πολιτισμό τους κι επέστρεψαν πίσω στην άγρια

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

κατάσταση, στις πρώτες μέρες της εμφάνισης της ανθρωπότητας, καλύπτοντας τα σώματα τους με δέρματα και φτιάχνοντας ακόντια με πυρόλιθο. Σιγά σιγά σχηματίστηκαν νέες φυλές, που άρχισαν την περιπλάνηση πάνω στη Γη. Άλλες εγκαταστάθηκαν στην περιοχή της σημερινής Αιγύπτου, άλλες στην Κίνα. Εκείνες όμως που προέρχονταν από παλιά παραθαλάσσια μέρη, οι απόγονοι εκείνων που είχαν ευνοηθεί από την ανώτερη φυλή, βρέθηκαν ξαφνικά χιλιάδες μέτρα πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας, περικυκλωμένοι από πανίσχυρα βουνά και παγωμένη ατμόσφαιρα.**182**

Χιλιάδες πέθαναν από το κρύο και την αραιή ατμόσφαιρα. Εκείνοι που επέζησαν έγιναν οι προπάτορες της σύγχρονης Θιβητιανής φυλής που κατοικεί ως σήμερα στο Θιβέτ. Αυτός ήταν ο τόπος όπου οι διορατικοί ιερείς είχαν μεταφέρει τα χρυσά σκαλιστά πλακίδια, όπου έγραφαν για τα μυστικά της επιστήμης τους. Τα πλακίδια αυτά, μαζί με δείγματα της τέχνης και της τεχνολογίας τους τα είχαν κρύψει βαθιά σ' ένα σπήλαιο, όπου αργότερα θα τα έβρισκαν οι ιερείς της νέας φυλής. Άλλα τέτοια δείγματα κρύφτηκαν σε μία μεγάλη πόλη που μέχρι σήμερα υπάρχει ανέπαφη στα υψίπεδα Τσάνγκ Τάνγκ του Θιβέτ όλες όμως οι φοβερές καταστροφές δεν κατάφερναν να εξαλείψουν εντελώς τη φλόγα του πολιτισμού. Το μεγαλύτερο μέρος βέβαια της ανθρωπότητας είχε ξαναγυρίσει πίσω στην πρωτόγονη κατάστασή του, υπήρχαν όμως απομονωμένοι τόποι στο πρόσωπο της Γης, όπου μικρές ομάδες άντρων και γυναικών πάλευαν να διατηρήσουν στη ζωή τις γνώσεις τους, πάλευαν να διατηρήσουν τα ανθρώπινο λογικό τους μέσα στο φοβερό σκοτάδι της αγριότητας που τούς κύκλωνε από παντού. Στους αιώνες που ακολούθησαν, πολλές θρησκείες αναπτύχθηκαν, πολλές προσπάθειες έγιναν για ν' ανακαλυφθεί και πάλι η χαμένη γνώση, που παρέμενε όμως ερμητικά κλεισμένη πάντα στα μυστικά σπήλαια του Θιβέτ. Εκεί, χαραγμένη πάνω σ' αδιάφθορες, αιώνιες πλάκες χρυσού, περίμενε η γνώση εκείνους που θα μπορούσαν να την ανακαλύψουν και αποκρυπτογραφήσουν. Σιγά σιγά η ανθρωπότητα

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

αναπτύχθηκε και πάλι. Τα σκοτάδια της άγνοιας άρχισαν να διαλύονται. Την αγριότητα διαδέχτηκε ένας, ανώριμος ίσως, πολιτισμός. Είχε γίνει κάποια πρόοδος. Ξανά άρχισαν να κτίζονται μεγάλες πόλεις και μηχανές πετούσαν στον ουρανό. Για μία ακόμα φορά ο άνθρωπος ξεπέρασε τις αποστάσεις και άρχισε να ταξιδεύει σ' όλη τη Γη, πέρα από θάλασσες και πέρα από στεριές. Όπως και πριν όμως, με την αύξηση των γνώσεων και της δύναμης, ήρθε η αλαζονεία και η καταπίεση των δυνατότερων πάνω στους αδύνατους. Ακολούθησαν αναταραχές, μίση και μυστικές έρευνες.

183

Οι δυνατότεροι καταπίεζαν τούς αδύνατους. Και οι αδύνατοι έφευραν όπλα τρομερά και ξέσπασαν πόλεμοι, πόλεμοι που κράτησαν χρόνια. Η παραγωγή νέων και ολοένα τρομερότερων όπλων ποτέ δεν σταμάτησε. Η κάθε πλευρά ζητούσε ν' ανακαλύψει τα πιο φοβερά όπλα, μα συνέχεια, όλο αυτό τον καιρό η γνώση βρισκόταν καλά κρυμμένη στα σπήλαια του Θιβέτ. Όλον αυτό τον καιρό στα υψίπεδα Τσάνγκ Τάνγκ μία ολόκληρη πόλη έμενε έρημη, αφύλακτη, κρατώντας στα σπλάχνα της τις πιο πολύτιμες γνώσεις του κόσμου. Βρισκόταν ανάμεσα στα βουνά περιμένοντας εκείνους που θα την ανακάλυπταν πρώτοι. Βρισκόταν περιμένοντας. Βρισκόταν ήμουν ξαπλωμένος ανάσκελα στο βρώμικο πάτωμα κάποιου υπογείου κελιού. Μία κόκκινη ομίχλη σκοτεινίαζε το βλέμμα μου. Από τη μύτη μου, το στόμα μου, τις άκρες των δαχτύλων μου, από παντού έτρεχε αίμα. Πονούσα παντού. Ένιωθα σαν να με είχαν ρίξει στη φωτιά. Αχνά άκουσα κάποια Γιαπωνέζικη φωνή να λέει. Το παράκανες αυτή τη φορά. Δεν πρόκειται να ζήσει ύστερα απ' αυτά. Έζησα όμως. Εκείνη τη στιγμή αποφάσισα να ζήσω, να δείξω στους Γιαπωνέζους τι μπορούσε να καταφέρει ένας Θιβετιανός. Ήθελα να τούς δείξω πως ούτε και τα πιο φρικτά τους μαρτύρια δεν μπορούσαν να σπάσουν έναν Θιβετιανό. Η μύτη μου ήταν σπασμένη από το κτύπημα κάποιου κόπανου. Το ίδιο και τα σαγόνια μου. Μια τίποτα στον κόσμο δεν θα μπορούσε να με κάνει να μιλήσω. Ύστερα από αρκετή ώρα παράτησαν τις προσπάθειες, γιατί ακόμα κι αυτοί

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

κατάλαβαν κάποτε πως δεν είχε νόημα να προσπαθούν να κάνουν να μιλήσει ένας άνθρωπος αποφασισμένος να μην υποκύψει. Ύστερα από αρκετές βδομάδες οι Γιαπωνέζοι μου ανέθεσαν να μαζεύω τα πτώματα άλλων κρατουμένων, που δεν είχαν καταφέρει να επιζήσουν όπως εγώ. Οι Γιαπωνέζοι σκέφτηκαν πως, δίνοντας μου μία τέτοια δουλειά, θα εσπαγαν κάποτε τα νεύρα μου κι ίσως μιλούσα. Το να μαζεύεις πτώματα κάτω απ' τον καυτό ήλιο, πτώματα αποσυντεθειμένα, άχρωμα, βρωμερά, δεν είναι καθόλου ευχάριστη δουλειά. Υπήρχαν σώματα που πρήζονταν κι ύστερα έσκαγαν σαν παραφουσκωμένα μπαλόνια. Μία μέρα είδα κάποιον να πεθαίνει. Ήξερα πως ήταν νεκρός γιατί τον εξέτασα μόνος μου, χωρίς να με πάρουν είδηση οι φρουροί. **184**

Δύο άντρες ήρθαν, σήκωσαν το σώμα του και το τίναξαν πάνω στον σωρό των άλλων πτωμάτων, που είχαν έτσι αφηθεί στο έλεος του καφτου ήλιου και των αρουραίων. Σημασία όμως δεν είχε πια αν ήσουν νεκρός η ζωντανός, γιατί αν κάποιος ήταν υπερβολικά άρρωστος και δεν μπορούσε να δουλέψει, είτε τον σκότωναν επί τόπου και τον πετούσαν στον σωρό, είτε περιορίζονταν να τον πετάξουν έτσι, ζωντανό ακόμα, στο σωρό. Αποφάσισα λοιπόν κι εγώ να πεθάνω, για να με τοποθετήσουν πάνω στα άλλα πτώματα. Τη νύχτα θα μπορούσα να δραπετεύσω από εκεί. Έτσι λοιπόν άρχισα να κάνω τα σχέδιά μου, παρατηρώντας προσεκτικά τούς φρουρούς και τις συνήθειές τους. Σύντομα αποφάσισα τι έπρεπε να κάνω. Για μία η δύο μέρες έκανα πως παραπατάω στη δουλειά μου και γενικά φρόντιζα να φαίνομαι πολύ εξασθενημένος. Το πρωί της μέρας που είχα σχεδιάσει να πεθάνω, φρόντισα να φαίνομαι τρομερά κουρασμένος κι υστέρια, λίγο μετά το μεσημέρι, αφέθηκα να καταρρεύσω. Δεν ήταν δύσκολο, δεν χρειαζόταν και πολύ προσπάθεια, θα μπορούσα να είχα καταρρεύσει και χωρίς να το σχεδιάσω. Τα βασανιστήρια που είχα περάσει, με είχαν αδυνατίσει πολύ και το λειψό φαγητό που έπαιρνα ακόμα περισσότερο. Ήμουν πράγματι στα πρόθυρα της κατάρρευσης. Λίγες στιγμές μάλιστα αφότου σωριάστηκα στο έδαφος, βυθίστηκα σε λήθαργο από την κούραση. Ένωσα το σώμα μου να λικνίζεται βίαια και να πετιέται με δύναμη προς τα πάνω. Ξύπνησα από το τράνταγμα της σύγκρουσής μου

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Ο Θεραπευτής 1959

με τα πτώματα του σωρού όπου με πέταξαν. Μισάνοιξα τα μάτια μου ένας φρουρός κοιτούσε προς το μέρος μου, φρόντισα λοιπόν να ανοίξω ακόμα περισσότερο τα μάτια μου, να μοιάζουν με νεκροί. Ο φρουρός δεν φάνηκε να με προσέχει άλλο, γύρισε κι απομακρύνθηκε, είχε δει πάρα πολλά πτώματα, ένα ακόμα δεν τον ξάφνιαζε καθόλου. Έμεινα ακίνητος, απόλυτα ακίνητος, έχοντας και πάλι στο μυαλό μου το παρελθόν και σχεδιάζοντας το μέλλον. Έμεινα απόλυτα ακίνητος παρά τα άλλα σώματα που ρίχνονταν ολόγυρά μου η ακόμα και πάνω μου. Η μέρα εκείνη μου φάνηκε πως κράτησε χρόνια ολόκληρα. Νόμισα πως δεν θα σβήσει ποτέ το φως της. Ύστερα από πολύ όμως φάνηκαν τα πρώτα σημάδια της νύχτας.

185

Η μυρωδιά γύρω μου από τα πτώματα ήταν αφόρητη. Κάτω μου μπορούσα ν' ακούω τούς θορύβους που έκαναν οι αρουραίοι καθώς έτρωγαν τα πτώματα. Κάθε λίγο ολόκληρος ο σωρός, βούλιαζε αρκετά εκατοστά καθώς ένα από τα πτώματα κάτω κάτω συντριβόταν από το βάρος των υπολοίπων που βρίσκονταν από πάνω του. Ο σωρός ολόκληρος λικνιζόταν κι ευχόμουν να μην πέσει, όπως γινόταν συχνά, γιατί τότε θα έπρεπε οι φρουροί να ξαναμαζέψουν τα πτώματα. Σε μία τέτοια περίπτωση θα μπορούσε είτε να ανακαλύψουν πως είμαι ζωντανός είτε να με πετάξουν στο κάτω μέρος του νέου σωρού. Και στις δύο περιπτώσεις δεν θα απέφευγα το θάνατο. Στο τέλος οι αιχμάλωτοι που δούλευαν τριγύρω, οδηγήθηκαν πίσω στις καλύβες τους. Οι φρουροί άρχισαν να περιπολούν πάνω στο τείχος γύρω από το στρατόπεδο και παντού απλώθηκε η παγωνιά της νύχτας. Αργά, οδυνηρά αργά, το φως άρχισε να χλομιάζει. Ένα ένα μικρά κίτρινα φώτα φάνηκαν στα παράθυρα, στα δωμάτια των φρουρών. Ανεπαίσθητα αργά έπεσε η νύχτα. Έμεινα ακίνητος στη θέση μου για πολύ ώρα. Παρατηρούσα όσα καλύτερα γινόταν τις κινήσεις των φρουρών. Τότε, τη στιγμή που οι φρουροί βρίσκονταν στο πιο μακρινό από εμένα σημείο της περιπολίας τους, έσπρωξα με αργές κινήσεις ένα πτώμα που ήταν από πάνω μου κι έκανα στο πλάι άλλο ένα. Αυτό το τελευταίο όμως ξέφυγε από το σωρό και έπεσε με θόρυβο στο χώμα. Κράτησα ακόμα

και την αναπνοή μου φοβήθηκα πως θα έρχονταν οι φρουροί και θα μ' έβρισκαν. Αν είχαν προσέξει το θόρυβο δεν είχε νόημα να τρέξω στο σκοτάδι, γιατί θα άναβαν τούς προβολείς και θα μ' έβρισκαν. Και οποιόν έπιαναν οι Γιαπωνέζοι να δραπετεύει, είτε τον θανάτωναν με τις ξιφολόγχες τους, είτε τον διαμέλιζαν, είτε τον κρεμούσαν πάνω από μία φωτιά, είτε έβρισκαν κάποιο άλλο τρόπο φρικτής θανάτωσης, που μόνο η δικιά τους αρρωστημένη φαντασία θα μπορούσε να σκεφτεί. Κι όλα αυτά γίνονταν μπροστά σ' όλους τούς αιχμαλώτους, για να βλέπουν τι παθαίνουν εκείνοι που προσπαθούν να ξεφύγουν από τούς γιους του ουρανού. Κανείς δεν κινήθηκε. Φαίνεται πως οι φρουροί είχαν πια συνηθίσει τούς διάφορους θορύβους που προέρχονταν από τη μεριά των πτωμάτων. **186**

Έκανα μια δοκιμαστική κίνηση. Ολόκληρος ο σωρός έτριξε και λικνίστηκε. Κάθε φορά δεν μετακινιόμουν παρά μισό μέτρο. Όταν έφτασα στην άκρη του σωρού σύρθηκα χάμω, ως το χώμα, πιασμένος από τα πτώματα. Βρισκόμουν κάπου τρία μέτρα ψηλά, μα δεν μπορούσα να διακινδυνεύσω ένα πήδημα, ήμουν τρομερά αδύνατος κι ένα απλό στραμπούληγμα πια θα με ακινητοποιούσε. Οι ελαφροί θόρυβοι που προκάλεσα δεν τράβηξαν την προσοχή κανενός. Οι Γιαπωνέζοι δεν θα μπορούσαν ποτέ να φανταστούν πως θα κρυβόταν κανένας σ' ένα τόσο φρικτό μέρος. Μόλις βρέθηκα στο έδαφος, άρχισα να περπατώ με μύριες προφυλάξεις προς τη σκιά των δέντρων που βρίσκονται κοντά στον φράκτη του στρατοπέδου. Εκεί έμεινα για λίγες στιγμές ακίνητος. Πάνω απ' το κεφάλι μου, στο τείχος, συναντήθηκαν οι δυο φρουροί. Κάτι είπαν μεταξύ τους, ο ένας έβγαλε σπίρτα κι άναψαν τσιγάρο. Ύστερα χώρισαν πάλι, βαδίζοντας προς αντίθετες κατευθύνσεις, κρατώντας κρυμμένα στις χούφτες τους τα τσιγάρα. Ήξερα πως η φλόγα του σπύρτου μέσα στο σκοτάδι θα πρέπει να τούς είχε προσωρινά λίγο πολύ τυφλώσει. Επωφελήθηκα λοιπόν απ' αυτό και κατάφερα να σκαρφαλώσω στον τοίχο. Το στρατόπεδο αυτό ήταν προσωρινό κι έτσι δεν διέθετε ηλεκτροφόρα σύρματα. Πέρασα λοιπόν το τείχος κι απομακρύνθηκα μες στο σκοτάδι από το στρατόπεδο. Πέρασα όλη την υπόλοιπη νύχτα στο κλαδί κάποιου δέντρου, πολύ κοντά στο

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

στρατόπεδο. Είχα σκεφτεί πως αν οι Γιαπωνέζοι έπαιρναν είδηση την απόδραση μου, δεν θα σκέφτονταν να ψάξουν τόσο κοντά στο στρατόπεδο τους, θα με αναζητούσαν άλλου. Ολόκληρη την επόμενη μέρα δεν κουνήθηκα από το κλαδί, ήμουν πολύ αδύνατος, πολύ άρρωστος για να κάνω κάτι τέτοιο. Ύστερα όταν πέρασε κι εκείνη η μέρα, όταν έπεσε το σκοτάδι, γλίστρησα κάτω κι άρχισα πάλι να περπατώ μες στο σκοτάδι, σε μία περιοχή που την ήξερα καλά. Ήξερα πως εκεί κοντά έμενε ένας πολύ γέρος Κινέζος. Είχα βοηθήσει πάρα πολύ τη γυναίκα του πριν πεθάνει και ήξερα πως στην καλύβα του θα έβρισκα καταφύγιο. Σε λίγο λοιπόν κτυπούσα ελαφρά την πόρτα του. Υπήρχε διάχυτος στην ατμόσφαιρα ένας φόβος, μία ένταση. Ψιθύρισα το όνομα μου. **187**

Βιαστικές κινήσεις ακούστηκαν στο εσωτερικό και η πόρτα άνοιξε σιγά και γρήγορα λίγα εκατοστά. Στο άνοιγμα ένα γέρικο πρόσωπο με κοίταξε ερωτηματικά. Να! Είπε στο τέλος, έλα γρήγορα. Άνοιξε λίγο ακόμα την πόρτα κι εγώ χώθηκα μες στην καλύβα του. Έκλεισε καλά τα παράθυρα, άναψε ένα φως κι άφησε μία κραυγή φρίκης μόλις με είδε. Το αριστερό μου μάτι είχε κτυπηθεί άσχημα. Η μύτη μου ήταν σχεδόν επίπεδη πάνω στο πρόσωπό μου. Τα χείλια μου ήταν κομμένα άσχημα κι ένα τμήμα τους κρεμόταν κάτω. Ζέστανε νερό, έπλυνε τις πληγές μου και μου έδωσε τροφή. Την νύχτα εκείνη και ολόκληρη την επόμενη μέρα έμεινα στην καλύβα του. Εκείνος βγήκε έξω και φρόντισε να κανονίσει να μεταφερθώ στις Κινεζικές γραμμές. Σ' εκείνη την καλύβα έμεινα για πολλές μέρες, μέσα στην περιοχή των Γιαπωνέζων. Και για πολλές μέρες με βασάνιζε υψηλός πυρετός και μόνο από τύχη απέφυγα το θάνατο. Αφού πέρασαν δέκα μέρες περίπου, ένιωσα αρκετά καλά ώστε να μπορέσω να σηκωθώ, να περπατήσω και να ακολουθήσω ένα προσεκτικά σχεδιασμένο δρομολόγιο που θα με έφερνε στο Κινεζικό αρχηγείο, κοντά στη Σαγκάη. Κάποτε έφτασα εκεί. Μ' αντίκρισαν με τρόπο και φρίκη και μ' έβαλαν στο νοσοκομείο για ένα μήνα περίπου. Εκεί πήραν κόκκαλο από το πόδι για να επιδιορθώσουν τη μύτη μου. Ύστερα με έστειλαν στην Τσονγκτσίνγκ για να ξεκουραστώ κάπως,

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Ο Θεραπευτής 1959

πριν ξαναγυρίσω στον πόλεμο σαν αξιωματικός των Κινεζικών στρατιωτικών ιατρικών υπηρεσιών. Τσονγκτσίνγκ! Χαιρόμουν που θα έβλεπα ξανά αυτή την ήσυχη πόλη, ύστερα από όλες τις περιπέτειες και τα βάσανά μου. Τσονγκτσίνγκ! Ξεκίνησα να πάω κοντά της μαζί με ένα φίλο, που πήγαινε κι αυτός εκεί να ξεκουραστεί υστέρτα από ένα βαρύ κλονισμό της υγείας του στον πόλεμο.188

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ ΑΙΧΜΑΛΩΤΟΣ ΤΩΝ ΓΙΑΠΩΝΕΖΩΝ

Η Τσονγκτσίνγκ μας έκανε μεγάλη έκπληξη. Δεν ήταν πια η πόλη που ξέραμε. Νέα κτίρια νέες προσόψεις σε παλιά κτίρια και καταστήματα όλων των ειδών ξεφύτρωναν παντού. Τσονγκτσίνγκ! Η πόλη ήταν πλημμυρισμένη ανθρώπους. Έρχονταν συνέχεια από τη Σαγκάη κι όλες τις παραθαλάσσιες πόλεις. Έμποροι, με τις δουλειές τους κατεστραμμένες στα παραθαλάσσια μέρη, είχαν έρθει ως την Τσονγκτσίνγκ με την ελπίδα να ξεκινήσουν πάλι άπ' την αρχή, με τη βοήθεια λίγων ίσως θλιβερών υπολειμμάτων της περιουσίας τους, που είχαν καταφέρει να σώσουν από

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

τα άπληστα χέρια των Γιαπωνέζων. Πολλά πανεπιστήμια είχαν ιδρύσει σχολές τους στην πόλη, η είχαν κτίσει προσωρινά κτίρια δικά τους, αξιοθρήνητες απομιμήσεις των παλιών καλών ημερών. Εδώ πια συγκεντρωνόταν ολόκληρος ο πνευματικός κόσμος της Κίνας. Αδιάφορο σε ποιά κατάσταση ήταν τα κτίρια, ήταν γεγονός πως φιλοξενούσαν μερικούς από τους πιο σημαντικούς εγκεφάλους ολόκληρης της χώρας, ίσως και του κόσμου. Τραβήξαμε προς το ναό όπου μέναμε παλιότερα' ήταν σαν να ξαναγυρίζαμε σπίτι μας. Εκεί, στη γαλήνη του ναού, με τα σύννεφα του λιβανιού να λικνίζονται ήσυχα πάνω απ' τα κεφάλια μας, νιώσαμε πως είχαμε ξαναβρεί την παλιά ειρήνη, νιώσαμε τα βλέμματα των ιερών εικόνων να μας κοιτούν μ' αγάπη, αναγνωρίζοντας τις προσπάθειες μας και τις σκληρές δοκιμασίες που περάσαμε. Ναι, είμαστε στο παλιό γαλήνιο σπίτι μας και χαιρόμαστε για λίγο την ειρήνη του, πριν βγούμε και πάλι έξω στον άγριο κόσμο, όπου νέα μαρτύρια μας περίμεναν. **189**

Οι καμπάνες του ναού και οι τρομπέτες ήχησαν. Είχε έρθει η ώρα για την γνώριμη, τόσο αγαπημένη, λειτουργία. Πήραμε τις θέσεις μας με τις καρδιές γεμάτες χαρά. Την νύχτα εκείνη αργήσαμε να κοιμηθούμε. Υπήρχαν τόσα πολλά να συζητήσουμε, τόσα να διηγηθούμε και τόσα να μας διηγηθούν. Και η Τσονγκτσίνγκ είχε περάσει δύσκολες στιγμές με τους βομβαρδισμούς. Εμείς όμως ερχόμαστε πέρα από το άγνωστο όπως έλεγαν οι συνομιλητές μας και οι λαιμοί μας βράχνιασαν να διηγούνται τα βάσανά τους ώσπου να έρθει η ώρα να ξαπλώσουμε τυλιγμένοι στις κουβέρτες μας στο γνώριμο πέτρινο πάτωμα, για να βυθιστούμε στον ύπνο. Το πρωί έπρεπε να πάω στο νοσοκομείο όπου παλιά ήμουν φοιτητής, υστέρα χειρουργός και τελευταία διευθυντής. Αυτή τη φορά όμως πήγαινα σαν άρρωστος. Ήταν πράγματι μία ολότελα καινούργια εμπειρία να μπαίνω σαν άρρωστος σ' αυτό το νοσοκομείο. Δεν γινόταν αλλιώς, η μύτη μου είχε δημιουργήσει πύον και δεν υπήρχε άλλη λύση από το να ανοιχτεί και να κοπεί. Η διαδικασία θα ήταν αρκετά οδυνηρή. Δεν υπήρχαν αναισθητικά. Ο δρόμος προς τη Μπούρμα είχε κλειστεί. Δεν υπήρχε οδός ανεφοδιασμού. Κι έτσι δεν έμενε τίποτα άλλο από το να τα καταφέρω μόνος μου να ξεπεράσω τους αναπόφευκτους πόνους. Αμέσως μόλις τελείωσε η εγχείρηση ξαναγύρισα στον ναό, γιατί τα

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Ο Θεραπευτής 1959

κρεβάτια στο νοσοκομείο ήταν πολύ σπάνια. Από παντού έφταναν συνέχεια τραυματίες και μόνο οι πολύ επείγουσες περιπτώσεις, εκείνοι που ήταν ολότελα ανίκανοι να περπατήσουν, έμεναν στο νοσοκομείο. Κάθε μέρα, επί δύο η τρεις βδομάδες, έπαιρνα το μονοπάτι από το ναό ως το νοσοκομείο. Στο τέλος ο υπεύθυνος του χειρουργικού τμήματος με κάλεσε στο γραφείο του και είπε. Λοιπόν, Λόμπσανγκ, φίλε μου, βλέπω πως τελικά δεν θα τούς χρειαστούμε τούς τριάντα δύο βαστάζους. Ήταν στιγμές, ξέρεις, που φοβηθήκαμε ότι δεν θα το αποφεύγαμε! Οι κηδείες στην Κίνα είναι πολύ πολύ σοβαρές υποθέσεις πράγματι. Είχε μεγάλη σημασία να υπάρχει ο σωστός αριθμός βαστάζων στην κηδεία ενός προσώπου, σύμφωνα με την κοινωνική του θέση. Στα μάτια μου όλα αυτά φάνταζαν γελοία, γιατί ήξερα καλά πως όταν το πνεύμα αφήσει το σώμα, δεν έχει σημασία τι το κάνουμε. **190**

Εμείς στο Θιβέτ δεν κάναμε πολλές φασαρίες για τα άψυχα σώματά μας τα παραδίναμε στους νεκροπομπούς κι εκείνοι τα έκοβαν και τα έδιναν στα πουλιά. Τέτοια πράγματα δεν γίνονταν στην Κίνα. Κάτι τέτοιο θα σήμαινε σίγουρη καταδίκη του νεκρού σε αιώνια βασανιστήρια! Στην Κίνα έπρεπε να έχει κανείς ένα φέρετρο που θα το συνοδεύουν τριάντα δύο βαστάζοι, αν η κηδεία είναι πρώτης τάξης. Η κηδεία δεύτερης τάξης απαιτούσε ακριβώς τούς μιστούς βαστάζους, λες και χρειάζονταν δεκαέξι βαστάζοι για ένα μόνο φέρετρο! Η κηδεία τρίτης τάξης το πιο συνηθισμένο είδος κηδείας είχε οχτώ βαστάζους για το καλογουλισμένο ξύλινο φέρετρο. Η τέταρτη τάξη, που αφορούσε κυρίως τούς εργάτες, είχε μόνο τέσσερις. Φυσικά το φέρετρο στις κηδείες αυτής της τάξης ήταν μία ελαφριά και φτηνή κατασκευή. Οι κηδείες κατώτερης τάξης δεν διέθεταν κανένα βαστάζο. Οι συγγενείς του νεκρού φρόντιζαν να μεταφέρουν μόνοι τους το φέρετρο μ' οποίο τρόπο έβρισκαν καλύτερό. Και φυσικά για μία Κινεζική κηδεία δεν ήταν απαραίτητοι μόνο οι βαστάζοι. Υπήρχαν και οι επαγγελματίες θρηνητές, εκείνους που είχαν για δουλειά τους να θρηνούν στις κηδείες τον νεκρό. Κηδείες. Θάνατος. Είναι παράξενο πόσο μένουν στο μυαλό οι παράδοξες εικόνες! Θυμάμαι ακόμα ένα παρόμοιο επεισόδιο. Συνέβη κοντά

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

στην Τσονγκτσίνγκ. Ίσως να ήταν ενδιαφέρον να το διηγηθώ εδώ, δίνει μία εικόνα του πολέμου και του θανάτου. Ήταν η μέρα που γιορταζόταν η φθινοπωριάτικη γιορτή της δεκάτης πέμπτης μέρας του όγδοου μήνα, η μέρα που είχαμε νέο φεγγάρι στην Κίνα γιορτάζουν λαμπρά αυτή τη μέρα. Όλες οι οικογένειες συγκεντρώνουν τα μέλη τους για το δείπνο στο τέλος της μέρας. Τότε μοιράζονται κέικ του φεγγαριού για να υποδεχτούν το νέο φεγγάρι, την εποχή της συγκομιδής. Τα κέικ αυτά τρώγονται σαν ένα είδος θυσίας, σαν σύμβολο ελπίδας, πως η επόμενη χρονιά θα φέρει περισσότερη ευτυχία. Ο φίλος μου ο Χουάγκ έμενε μαζί μου στο δρόμο που πήγαινε από το χωριό Τσιαότινγκ στην πόλη. Το χωριό εκείνο είναι ένα προάστιο σκαρφαλωμένο ψηλά στις απότομες πλευρές του Γιανγκτσέ εκεί ζούσαν οι πιο πλούσιοι, εκείνοι που μπορούσαν να πληρώσουν για τα καλύτερα σπίτια, την καλύτερη ζωή. **191**

Καθώς περπατούσαμε βλέπαμε πιο κάτω, ανάμεσα στα δέντρα, το νερό του ποταμού και τις βάρκες που ταξίδευαν. πιο κοντά, στους κλιμακωτούς κήπους άντρες και γυναίκες, ντυμένοι στα γαλάζια, δούλευαν σκυμμένοι στο χώμα. Το πρωινό ήταν όμορφο, ζεστό και ηλιόλουστο. Ήταν από εκείνες τις μέρες που σε κάνουν να νιώθεις, ευτυχισμένος που ζεις, που τα πάντα φαίνονται φωτεινά και χαρούμενα. Οι εικόνες του πόλεμου δεν βασάνιζαν πια το μυαλό μας καθώς περπατούσαμε σ' εκείνο το μονοπάτι, θαυμάζοντας τη θέα, τα πουλιά κελαηδούσαν καλωσορίζοντας τη μέρα. Φτάνοντας στη ρίζα του λόφου ο Χουάγκ, φανερά λαχανιασμένος, μου ζήτησε να, σταματήσουμε. Καθίσαμε λοιπόν σ' ένα βράχο, στη σκιά των δέντρων. Ήταν πολύ όμορφη θέση, βλέπαμε το ποτάμι με τ' ασημένια νερά του και το καταπράσινο μονοπάτι που κατηφόριζε το λόφοι τα λουλούδια τού φθινόπωρου στόλιζαν το χώμα με λαμπερά χρώματα. Ακόμα και τα δέντρα είχαν αλλάξει όψη. Ψηλά στον ουρανό ταξίδευαν κάτασπρα σύννεφα. Τότε είδαμε να έρχεται από μακριά προς το μέρος μας μία μεγάλη ομάδα ανθρώπων. Το ελαφρό αεράκι μόλις που κατάφερνε να φέρνει ως τ' αυτιά μας τον θόρυβο που έκαναν. Καλύτερα να κρυφτούμε Λόμπσανγκ, είναι η κηδεία του γέρο Σάνγκ, του εμπόρου μεταξιού. Μία κηδεία πρώτης

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

τάξης. Έπρεπε τώρα να τη παρακολουθώ, μα είπα πως ήμουν άρρωστος. Αν με δουν τώρα θα ντροπιαστώ. Ο Χουάγκ είχε σηκωθεί όρθιος. Σε λίγο τον μιμήθηκα κι εγώ. Προχωρήσαμε μαζί λίγο προς το δάσος, όπου κρυμμένοι ανάμεσα στα δέντρα, μπορούσαμε να κοιτάζουμε χωρίς φόβο να μας δουν. Υπήρχε ένα είδος φυσικού τοίχου. Σκύψαμε από πίσω του και περιμέναμε. Ο Χουάγκ στάθηκε πιο πίσω από εμένα ώστε ακόμα κι αν έβλεπαν εμένα, να μην μπορούσαν να τον διακρίνουν. Πήραμε θέσεις λοιπόν και τυλίξαμε καλά τούς χιτώνες μας γύρω στο σώμα. Τα χρώματα τους ταίριαζαν όμορφα με τις κοκκινωπές αποχρώσεις του φθινόπωρου. Αργά αργά μας πλησίαζε η πομπή. Οι Κινέζοι μοναχοί ήταν ντυμένοι με κίτρινο μετάξι και κόκκινες κάπες γύρω στους ώμους τους. Ο χλωμός ήλιος του φθινόπωρου έκανε να γυαλίζουν τα φρεσκοξυρισμένα τους κεφάλια, έκανε να φαίνονται οι ουλές από την τελετή μύησης. Οι ακτίνες έπαιζαν με τα ασημένια καμπανάκια που κρατούσαν στα χέρια τους. **192**

Οι μοναχοί έψελναν τη νεκρώσιμη ακολουθία κι ήταν επικεφαλής της πομπής. Πίσω τους έρχονταν τριάντα δύο βαστάζοι κρατώντας το βαρύ, τεράστιο ξύλινο φέρετρο. Υπηρέτες χτυπούσαν γκονγκ κι έριχναν πυροτεχνήματα για να τρομάξουν τούς διαβόλους που τυχόν ενέδρευαν γιατί, σύμφωνα με τις κινεζικές δοξασίες, οι δαίμονες ήταν έτοιμοι και παραμόνευαν τέτοιες στιγμές να αρπάξουν την ψυχή του νεκρού κι έπρεπε να διωχθούν με θόρυβο και πυροτεχνήματα. Ο επαγγελματίας θρηνητές, με το λευκό πέπλο της θλίψης και του πένθους τυλιγμένο γύρω στο κεφάλι τους, ακολουθούσαν την πομπή. Μία γυναίκα, στον τελευταίο ίσως μήνα της κύησης, και προφανώς πολύ στενή συγγενής του νεκρού, ακολουθούσε την πομπή με τη βοήθεια άλλων. Οι θρηνητές έκαναν δαιμονισμένο θόρυβο καθώς διαλαλούσαν σ' όλους όσους άκουγαν τις αρετές του πεθαμένου. Στο τέλος έρχονταν υπηρέτες κρατώντας χάρτινα χρήματα και χάρτινα ομοιώματα όλων όσων είχε ο πεθαμένος στη ζωή του και που ίσως χρειαζόταν στην επόμενη. Από τη θέση όπου βρισκόμαστε, μισοκρυμμένοι από τούς θάμνους και το βράχο μπροστά μας, μπορούσαμε να μυρίσουμε στον αέρα την ευωδιά του λιβανιού που έκαιγε η πομπή, καθώς και το άρωμα των λουλουδιών που σκόρπιζε στο πέρασμά της. Ήταν πράγματι μία πολύ μεγάλη κηδεία. Ο Σάνγκ, ο έμπορος του μεταξιού, θα πρέπει να

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

ήταν από τούς πιο πλούσιους Κινέζους, γιατί η πομπή ήταν κάτι το φανταστικό. Η πομπή πλησίαζε αργά προς το μέρος μας, οι θρήνοι γίνονταν όλο και δυνατώτεροι, ο αέρας τρανταζόταν από τα όργανα και τα γκονγκ και τα πυροτεχνήματα. Ξαφνικά, απ' τη μεριά του ήλιου, κάτι σκιές φάνηκαν, συνοδευμένες από τον βόμβο ισχυρών μηχανών, έναν βόμβο που γινόταν όλο και πιο δυνατός, όλο και πιο απειλητικός. Πίσω από τις κορυφές των δέντρων, ανάμεσα σε μας και τον ήλιο, τρία Γιαπωνέζικα αεροπλάνα έκαναν την εμφάνισή τους. Άρχισαν να κάνουν κύκλους πάνω από την πομπή. Ένα απ' αυτά άφησε το σχηματισμό του, χαμήλωσε και πέρασε ξυστά πάνω από την πομπή. Δεν ανησυχήσαμε. Σκεφτήκαμε πως ακόμα και οι Γιαπωνέζοι θα σέβονταν την ιερότητα του θανάτου. Οι καρδιές μας ησύχασαν καθώς είδαμε το αεροπλάνο να υψώνεται, να συναντά τα άλλα δύο κι ύστερα να απομακρύνονται μαζί **193**

Μα η ανακούφιση μας δεν κράτησε πολύ τ αεροπλάνα έκαναν κύκλο κι ήρθαν πάλι καταπάνω μας. Μικρές μαύρες κουκκίδες έπεσαν από τα φτερά τους κι άρχισαν να μεγαλώνουν, να μεγαλώνουν, πέφτοντας σαν βολίδες προς τη Γη, κατευθείαν πάνω στη νεκρική πομπή. Μπροστά στα μάτια μας τα δέντρα ταλαντεύτηκαν κι έτριξαν, η Γη ολόκληρη φάνηκε να τρέμει και καφτά κομμάτια μετάλλου πέρασαν σφυρίζοντας, πάνω απ' τα κεφάλια μας. Καπνός, σκόνη και κομμάτια ξύλου από τα δέντρα γέμιζαν τον αέρα. Κατακόκκινα ανθρώπινα μέλη πετάχτηκαν εδώ κι εκεί. Για μία στιγμή τα πάντα κρύφτηκαν κάτω από μαύρο κίτρινο πυκνό καπνό. Ύστερα φύσηξε ο άνεμος, πήρε μακριά το πέπλο του καπνού και μπροστά στα μάτια μας απλώθηκε η φρικτή σκηνή της σφαγής. Το φέρετρο κειτόταν ανοιχτό στο χώμα, άδειο. Το σώμα του νεκρού είχε πεταχτεί μακριά από την έκρηξη, σαν σπασμένη, άχρηστη πια, κουρελιασμένη κούκλα. Τρέμοντας καταφέραμε να σηκωθούμε από το χώμα, μισοσαστισμένοι απ' όλη την ξαφνική τραγωδία, τη βιαιότητα των εκρήξεων και το φοβερό κίνδυνο που μόλις είχαμε ξεφύγει. Σηκώθηκα όρθιος κι άγγιξα ένα μακρύ μεταλλικό θραύσμα που από θαύμα μόνο δεν με είχε πετύχει. Είχε περάσει ξυστά πιο πάνω απ' το κεφάλι μου. Απ' το δεξί άκρο του έσταζε αίμα, κι ήταν καφτό, τόσο καφτό που δεν μπόρεσα να συγκρατήσω μία κραυγή πόνου, καθώς

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

μου έκαψε τις άκρες των δακτύλων μου. Στα κλαδεμένα δέντρα κομμάτια ύφασμα ανέμιζαν στον άνεμο, ματωμένα. Ένα χέρι, κομμένο από τον ώμο, κουνιόταν ακόμα στα κλαδιά ενός δέντρου ενάμιση μέτρο πιο πέρα. Παντού, ολόγυρα, έβλεπες τέτοιες εικόνες. Ματωμένα ανθρώπινα μέλη, μάρτυρες άφωνοι της Γιαπωνέζικης κτηνωδίας. Κι ο ίδιος ο χρόνος μας φαινόταν πως είχε παγώσει από φρίκη. Τον αέρα βρόμιζε η μυρωδιά της μπαρούτης, του αίματος και της φωτιάς. Οι μόνοι ήχοι που ακούγονταν, ήταν εκείνοι που έκαναν τα διάφορα κομμένα μέλη καθώς έπεφταν από τον ουρανό η τα δέντρα στη Γη. Τρέξαμε στο δρόμο, ελπίζοντας πως ίσως να υπήρχε κανένας που να χρειαζόταν τη βοήθειά μας, ελπίζοντας πως κάποιος θα είχε επιζήσει απ' όλη αυτή την τραγωδία. **194**

Πρώτα βρήκαμε ένα σώμα τόσο κουρελιασμένο, τόσο διαμελισμένο και καμένο που δεν μπορούσαμε να πούμε αν ήταν άντρας η γυναίκα τόσο διαμελισμένο που δεν μπορούσαμε να πούμε ούτε καν αν ανήκε σε άνθρωπο. Κοντά σ' αυτό ήταν ένα μικρό αγόρι. Τα πόδια του είχαν κοπεί απ' το μηρό. Δεν πρόλαβα να γονατίσω δίπλα του και πέθανε. Πλημμυρισμένοι φρίκη αρχίσαμε να κοιτούμε τριγύρω. Κάτω από ένα πεσμένο δέντρο βρήκαμε την έγκυο. Νεκρή, όπως και το παιδί στην κοιλιά της. Πιο πέρα ένα κομμένο χέρι κρατούσε ακόμα στα ματωμένα του δάχτυλα ένα ασημένιο κουδουνάκι. Όσο κι αν ψάξαμε, πουθενά δεν υπήρχε ίχνος ζωής παντού φρίκη. Απ τον ουρανό ακούστηκαν και πάλι οι μηχανές αεροπλάνων. Τα βομβαρδιστικά γύριζαν να επιθεωρήσουν το έργο τους. Ξαπλώσαμε στο ματωμένο χώμα, ελπίζοντας πως δεν θα μας προσέξει το Γιαπωνέζικο αεροπλάνο που κάνοντας κύκλους από πάνω μας, κατέβαινε όλο και πιο χαμηλότερα, να σιγουρευτεί πως κανείς δεν ζούσε να διηγηθεί την καταστροφή. Στριφογύριζε αργά ψηλά στον ουρανό, γέροντας τα φτερά του σαν γεράκι που γυρεύει τη λεία του. Ύστερα χαμήλωσε τη μύτη του και πέταξε χαμηλότερα. Ακούστηκε το βραχνό κροτάλισμα των πολυβόλων και το σφύριγμα των σφαιρών ανάμεσα στα φύλλα των δέντρων. Κάτι τράβηξε την άκρη του χιτώνα μου κι άκουσα μία κραυγή. Την ίδια στιγμή ένιωσα

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

ένα φοβερό κάψιμο στο πόδι. Κακόμοιρε Χουάγκ, σκέφτηκα, θα έχει τραυματιστεί και θα έχει ανάγκη τη βοήθειά μου. Ψηλά στον ουρανό το αεροπλάνο έκανε συνέχεια κύκλους, γέρνοντας τα φτερά του στην προσπάθεια του πιλότου να δει καλύτερα τ' αποτελέσματα της επίθεσης του. Έπειτα χαμήλωσε και πάλι το ρύγχος του, πυροβόλησε ξανά και ξανά, πήρε ύψος κι απομακρύνθηκε στον ορίζοντα. Πέρασαν λίγες στιγμές κι ύστερα σηκώθηκα να βοηθήσω τον Χουάγκ. Τον βρήκα όμως αρκετά καλά λίγα μέτρα πιο πέρα, κρυμμένο ακόμα σ' ένα χαντάκι. Τράβηξα τον χιτώνα μου κι ανακάλυψα πως το αριστερό μου πόδι είχε αποκτήσει ένα βαθύ κάψιμο από το πέρασμα μιας σφαίρας. Λίγα εκατοστά πια πέρα από το πόδι μου ήταν το κεφάλι κάποιου από την πομπή, κτυπημένο πρόσφατα από μία σφαίρα. Για μία φορά ακόμα ψάξαμε ανάμεσα στα χόρτα και τα δέντρα, μα δεν ανακαλύψαμε ίχνος ζωής. **195**

Πενήντα, εκατό, ίσως και περισσότεροι άνθρωποι, που μόλις πριν λίγο περπατούσαν στο δρόμο, ήταν νεκροί. Κόκκινα σώματα κι άμορφοι σωροί. Γυρίζαμε δίχως αποτέλεσμα. Δεν υπήρχε τίποτα να κάνουμε, κανείς να σώσουμε. Ο χρόνος θα σκέπαζε αυτή την καταστροφή. Αυτή ήταν λοιπόν η δέκατη πέμπτη μέρα του όγδοου μήνα, η γιορτή όπου συγκεντρώνονταν όλες οι οικογένειες μαζί στο τέλος της μέρας, να γιορτάσουν με χαρά το νέο φεγγάρι. Κι εδώ τώρα, χάρη στη βαρβαρότητα των Γιαπωνέζων, είχαν μείνει μαζί οι οικογένειες, στο τέλος όμως της ζωής τους. Γυρίσαμε να συνεχίσουμε το δρόμο μας. Καθώς αφήναμε την περιοχή, ένα πουλί ξανάρχιζε να κελαηδά, σαν να μην είχε συμβεί τίποτα. Η ζωή εκείνο τον καιρό στην Τσονγκτσίνγκ ήταν πράγματι σκληρή. Πολλοί κακοποιοί είχαν συγκεντρωθεί στην πόλη, πολλοί κυνηγοί τού χρήματος, άνθρωποι που προσπαθούσαν να εκμεταλλευτούν τη δυστυχία των φτωχών για να κάνουν χρήματα. Οι τιμές ήταν στα ύψη και οι συνθήκες ολοένα χειρότερες. Χάρηκα με αληθινά όταν ήρθαν διαταγές να αναλάβουμε και πάλι τα καθήκοντα μας σαν στρατιωτικοί γιατροί στις παραθαλάσσιες περιοχές, όπου οι απώλειες ήταν μεγάλες. Η ιατρική μας βοήθεια ήταν απαραίτητη. Έτσι, για μία ακόμα φορά, αφήσαμε την πόλη Και τραβήξαμε προς τις ακτές, εκεί όπου περίμενε να μας δώσει διαταγές ο στρατηγός Γιό.

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Ο Θεραπευτής 1959

Λίγες μέρες αργότερα αναλάμβανα υπεύθυνος ενός νοσοκομείου, αν μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε και σ' αυτή την περίπτωση τον όρο. Το νοσοκομείο αυτό ήταν μία έκταση από χωράφια ρυζιού, στο υγρό χώμα των οποίων κείτονταν οι δύστυχοι τραυματίες και άρρωστοι. Δεν υπήρχαν ούτε κρεβάτια ούτε τίποτα. Και ο εξοπλισμός μας. Χάρτινοι επίδεσμοι, μισοκατεστραμμένα χειρουργικά εργαλεία και οτιδήποτε άλλο επινοούσαμε από την φαντασία μας και τη θέληση να βοηθήσουμε τούς τραυματίες. Οι Γιαπωνέζοι όμως κέρδιζαν παντού. Οι απώλειες ήταν τεράστιες. Κάποια μέρα οι βομβαρδισμοί έγιναν πιο έντονοι από το συνηθισμένο. Βόμβες έπεφταν από παντού, παντού στο έδαφος υπήρχαν κρατήρες από τις εκρήξεις. Τα Κινεζικά στρατεύματα υποχωρούσαν. Και ύστερα, το βράδυ εκείνης της μέρας, ένα ολόκληρο σύνταγμα Γιαπωνέζων όρμησε καταπάνω μας με τις ξιφολόγχες. **196**

Σκότωναν οποίους έβρισκαν μπροστά τους, έτσι, χωρίς λόγο, απλά για να δείξουν πως αυτοί πια ήταν οι κύριοί μας. Δεν είχαμε κανένα τρόπο ν' αμυνθούμε, δεν διαθέταμε ούτε ένα όπλο! Οι Γιαπωνέζοι ήρθαν σ' εμένα, με ανάκριναν, καθώς ήμουν ο επικεφαλής εκεί και ύστερα βγήκαν στα χωράφια να εξετάσουν τούς άρρωστους. Τούς διέταξαν όλους να σταθούν όρθιοι. Εκείνοι που ήταν υπερβολικά άρρωστοι για να περπατήσουν η να μεταφέρουν κάποιο φορτίο, εκτελέστηκαν επί τόπου. Οι υπόλοιποι κι εγώ μαζί, έτσι όπως είμαστε, ξεκινήσαμε για ένα στρατόπεδο συγκέντρωσης πολύ βαθιά στο εσωτερικό της χώρας. Περπατούσαμε χιλιόμετρα και χιλιόμετρα κάθε μέρα. Κάθε λίγο και λιγάκι άρρωστοι πέθαιναν αβοήθητοι στην άκρη του δρόμου. Καθώς έπεφταν, οι Γιαπωνέζοι. Φρουροί έτρεχαν να δουν μήπως είχαν τίποτα πράγματα αξίας πάνω τους. Ακόμα και τα χρυσά δόντια αφαιρούσαν από τούς νεκρούς. Μία μέρα, εκεί που περπατούσαμε, πρόσεξα πως οι φρουροί που πήγαιναν μπροστά κρατούσαν κάτι παράξενο στην άκρη της ξιφολόγχης τους και κινούσαν τα όπλα τους πέρα δώθε. Σκέφτηκα πως θα πρέπει να γιόρταζαν κάτι, και στην αρχή νόμισα πως αυτά που είχαν στις ξιφολόγχες τους ήταν μπαλόνια. Μια την άλλη στιγμή, γελώντας και φωνάζοντας, μας πλησίασαν τρέχοντας οι

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

φρουροί. Με φρίκη είδαμε πως ήταν ανθρώπινα κεφάλια αυτά που κρατούσαν καρφωμένα στις ξιφολόγχες τους. Κεφάλια φρικτά παραμορφωμένα από το θάνατο. Ήταν μία ακόμα επίδειξη δύναμης των δεσμοφυλάκων μας. Στο νοσοκομείο μας φιλοξενούσαμε τραυματίες κι άρρωστους όλων των εθνικοτήτων. Τώρα, καθώς προχωρούσαμε στο μακρύ δρόμο, σώματα όλων των εθνικοτήτων κείτονταν νεκρά. Δεν είχαν πια τίποτα που να τα ξεχωρίζει. Σ' ένα έθνος ανήκαν στο έθνος των νεκρών. Για μέρες ολόκληρες προχωρούσαμε έτσι όλο και πιο κουρασμένοι, όλο και λιγότεροι. Όταν κάποτε οι λίγοι που είχαν απομείνει από μας έφτασαν ν' αντικρίσουν το νέο στρατόπεδο, ήταν μισοχαμένοι σε μία κόκκινη ομίχλη πόνου και κούρασης. Αίμα έτρεχε από τα κουρελιασμένα πόδια μας, αφήνοντας ένα κόκκινο αυλάκι να σημαδέψει το πέρασμά μας. Στο στρατόπεδο νέα βάσανα μας περίμεναν. Άρχισαν ξανά οι ανακρίσεις. **197**

Ποιος ήμουν. Και γιατί εγώ, ένας θιβητιανός Λάμα, πολεμούσα στο πλευρό των Κινέζων. Όταν απάντησα εδώ πως δεν πολεμούσα άλλα βοηθούσα απλώς τούς τραυματίες, με χτύπησαν άγρια φωνάζοντας. Ναι, βοηθάς τούς τραυματίες για να μπορούν και πάλι να μας πολεμήσουν! Ύστερα από πολλά μου ανέθεσαν να φροντίζω τούς κρατούμενους, να τούς φροντίζω ώστε να μπορούν οι Γιαπωνέζοι να τούς, χρησιμοποιούν στα καταναγκαστικά έργα. Τέσσερις μήνες περίπου υστέρη από την είσοδό μας στο στρατόπεδο έγινε μία μεγάλη επιθεώρηση. Κάποιοι ανώτεροι αξιωματικοί έρχονταν να δουν ποιά ήταν η κατάσταση στα στρατόπεδα συγκέντρωσης και το αν υπήρχε κανένας που θα μπορούσε να τούς χρησιμεύσει πουθενά. Πολύ νωρίς το πρωί μας έβγαλαν να παραταχθούμε στο προαύλιο και μας άφησαν εκεί να περιμένουμε για ώρες ολόκληρες, ως αργά το απόγευμα. Όσοι δεν άντεχαν κι έπεφταν από την κούραση, εκτελούνταν επί τόπου και τα σώματα τους μεταφέρονταν στον σωρό των νεκρών. Κάποτε είδαμε να πλησιάζουν από μακριά αρκετά στρατιωτικά αυτοκίνητα. Σε λίγο πηδούσαν μπροστά μας αρκετοί άντρες γεμάτοι παράσημα και διακρίσεις. Ένας Γιαπωνέζος ταγματάρχης από τούς νεοφερμένους άρχισε να περπατά πάνω κάτω στις γραμμές μας,

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Ο Θεραπευτής 1959

προσέχοντας τούς κρατούμενους. Μου έριξε μία φευγαλέα ματιά, πήγε να φύγει αλλά ξαφνικά σταμάτησε. Με κοίταξε προσεκτικότερα και με ρώτησε κάτι που δεν κατάλαβα. Βλέποντας πως δεν του απαντούσα εκείνος με κτύπησε στο πρόσωπο με τη λαβή τού ξίφους του, σκίζοντας το δέρμα. Ένας υπασπιστής έτρεξε γρήγορα κοντά. Ο ταγματάρχης του είπε κάτι κι εκείνος έτρεξε προς τα γραφεία του στρατοπέδου. Δεν πέρασε πολλή ώρα. Και ήταν πίσω, κρατώντας τον φάκελό μου. Ο ταγματάρχης τον άρπαξε απ' τα χέρια του και διάβασε προσεκτικά. Ύστερα άρχισε να με βρίζει δυνατά. Με μία διαταγή του οι φρουροί έτρεξαν καταπάνω μου κι άρχισαν να με κτυπούν με τούς υποκόπανους. Για μία ακόμα φορά η μύτη μου που μόλις πριν λίγους μήνες είχε γιατρευτεί συντρίφτηκε κάτω απ' τα κτυπήματα. Με πέταξαν στο χώμα και με τράβηξαν ως ένα δωμάτιο. Εκεί με έδεσαν με, εκείνο τον τρόπο που δεν επέτρεπε καμιά κίνηση, τον βασανιστικό κι άρχισαν να με κτυπούν, να με καίουν με τα τσιγάρα τους και να μ, ρωτούν **198**

Μετά από λίγο με έβαλαν να γονατίσω. Φρουροί πήδηξαν μ' όλο τους το βάρος πάνω στις φτέρνες μου, ελπίζοντας πως ο πόνος θα με ανάγκαζε να μιλήσω. Τα κόκαλα στον αστράγαλο δεν άντεξαν κι έσπασαν, εγώ όμως δεν μίλησα. Και τι ερωτήσεις μου έκαναν! Πως είχα δραπετεύσει. Σε ποιόν μίλησα όσο ήμουν ελεύθερος. Δεν το ήξερα πως η απόδραση ήταν προσβολή προς τον αυτοκράτορα τους. Μου ζητούσαν επίσης λεπτομέρειες των κινήσεων των Κινεζικών στρατευμάτων, γιατί νόμιζαν πως σαν Λάμα που ήμουν θα έπρεπε να ήξερα. Φυσικά δεν τούς απαντούσα κι εκείνοι δεν σταματούσαν να με καίνε με τα τσιγάρα τους και να δοκιμάζουν πάνω μου κάθε είδους βασανιστήριο. Στο τέλος με έδεσαν σε μία σανίδα και τράβηξαν τα χέρια και τα πόδια μου τόσο που ένιωθα σαν να ξεκολλούσαν από το σώμα μου. Λιποθυμούσα και κάθε φορά με συνέφερναν μ' ένα κουβά παγωμένο νερό η τρυπώντας με με τις ξιφολόγχες τους. Κάποτε όμως επενέβη ο γιατρός υπεύθυνος του στρατοπέδου. Είπε πως αν συνέχιζαν έτσι τα βασανιστήρια θα πέθαινα στα σίγουρα κι αυτό δεν θα τούς βοηθούσε να μου αποσπάσουν απαντήσεις. Δεν ήθελαν να με σκοτώσουν, γιατί κάτι τέτοιο θα σήμαινε πως με άφηναν να ξεφύγω από την ανάκριση τους. Με

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

τράβηξαν έξω από την ανακριτική αίθουσα και μ' έριξαν σ' ένα βαθύ υπόγειο κελί φτιαγμένο από τσιμέντο στο σχήμα μιας μποτίλιας. Εκεί με άφησαν για μέρες, ίσως κι εβδομάδες. Έχασα κάθε αίσθηση του χρόνου. Το κελί ήταν κατασκότεινο. Τροφή μου πετούσαν κάθε δύο μέρες και νερό μου έδιναν χαμηλώνοντας ψηλά από το άνοιγμα ένα τενεκεδάκι. Συχνά χυνόταν κι έπρεπε να ψάχνω ψηλαφητά στο σκοτάδι να το βρω, να πάρω έστω και λίγη δροσιά από το πάτωμα, θα είχα σίγουρα χάσει τα λογικά μου κάτω από τέτοιες συνθήκες, μέσα σε τόσο βαθύ σκοτάδι, μα σώθηκα χάρη στην εκπαίδευση μου. Σκέφτηκα και πάλι τις παλιές μέρες. Σκοτάδι. Σκέφτηκα τούς ερημίτες του Θιβέτ, στα πέτρινα κελιά τους ψηλά στα βουνά, σ' απάτητα μέρη, κοντά στα σύννεφα. Τούς ερημίτες που ζούσαν κτισμένοι στα κελιά τους για χρόνια ολόκληρα, ελευθερώνοντας το νου από το σώμα, ελευθερώνοντας την ψυχή από το νου, έτσι ώστε να ζήσουν τη μεγάλη πνευματική ελευθερία. **199**

Δεν άφησα το μυαλό μου να σταθεί στο παρόν, μα συγκεντρώθηκα πάνω στις αναμνήσεις και ιδιαίτερα σ' εκείνη, την πιο δυνατή απ' όλες, την επίσκεψη μου στα υψίπεδα Τσάνγκ Τάνγκ. Ο οδηγός μου, ο Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ, λίγοι μοναχοί κι εγώ, είχαμε ξεκινήσει από τη χρυσοσκέπαστη Ποτάλα της Λάσα αναζητώντας σπάνια βότανα. Για εβδομάδες ολόκληρες ταξιδεύαμε προς τον βορρά, προς τα υψίπεδα Τσάνγκ Τάνγκ, η, όπως αλλιώς τα λένε, τη Σαμπάλα. Τη μέρα εκείνη πλησιάζαμε το σκοπό μας. Ήταν η πιο παγωμένη απ' όλες τις παγωμένες μέρες. Κομμάτια πάγου, παρασυρμένα από μία φοβερή ανεμοθύελλα, χτυπούσαν με δύναμη τούς χιτώνες μας, απειλώντας να ξεσκίσουν κάθε εκτεθειμένο κομμάτι δέρματος. Εδώ, σχεδόν επτάμισι χιλιάδες μέτρα πάνω από τη θάλασσα, ο ουρανός είχε ένα ζοηρό βαθυκόκκινο χρώμα, με λίγα αραιά κάτασπρα σύννεφα να τον διασχίζουν με γρηγοράδα. Έφερναν στη φαντασία τα κάτασπρα άλογα των θεών, που τούς μετέφεραν πάνω από το Θιβέτ καθώς ταξίδευαν στον κόσμο. Σκαρφαλώναμε όλο και πιο ψηλά. Με κάθε βήμα το έδαφος γινόταν ακόμα πιο δύσβατο. Τα πνευμόνια μας πονούσαν κι η αναπνοή έκαιγε το λαιμό μας. Βρίσκαμε αβέβαια πατήματα στην σκληρή

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

Γη, χώνοντας τα δάχτυλά μας και στην παραμικρή χαραμάδα των παγωμένων βράχων. Κάποτε φτάσαμε εκείνη την παράξενη ζώνη της ομίχλης ξανά λεπτομέρειες στο τρίτο μάτι και τη διασχίσαμε. Το έδαφος κάτω από τα πόδια μας γινόταν όλο και πιο θερμότερο, ενώ ο αέρας κόπαζε γύρω μας, γινόταν κι αυτός πιο ευχάριστος. Ύστερα από λίγο, και καθώς η ομίχλη διαλυόταν γύρω μας, βρεθήκαμε και πάλι στο μαγευτικό παράδεισο αυτής της Γης των περασμένων εποχών. Τη νύχτα εκείνη ξεκουραστήκαμε στη ζεστασιά και θαλπωρή της χαμένης Γης. Τι υπέροχη αίσθηση να κοιμάσαι πάνω στα μαλακά χορτάρια, ανασαίνοντας το λεπτό άρωμά των λουλουδιών. Εδώ, σ' αυτή τη Γη, υπήρχαν φρούτα που πρώτη φορά στη ζωή μας δοκιμάζαμε, καρποί πραγματικά παραδείσιοι. Ήταν υπέροχο, επίσης, να μπορούμε να κάνουμε μπάνιο σε ζεστό νερό κι υστέρτα να μένουμε ξαπλωμένοι πάνω σε χρυσή, λεπτή άμμο. Την επόμενη μέρα ταξιδέψαμε ακόμα περισσότερο, όλο και ψηλότερα. **200**

Δεν ήταν όμως πια δύσκολο το ταξίδι μας. Προχωρούσαμε ανάμεσα από ροδόδεντρα και καρυδιές κι άλλα δέντρα που δεν ξέραμε τα ονόματα τους. Κι όταν ακόμα έπεσε η νύχτα, δεν κρυώναμε. Ο αέρας ήταν ζεστός και νιώθαμε όμορφα. Καθήσαμε κάτω από τα δέντρα, ανάψαμε φωτιά και προετοιμάσαμε το βραδινό μας. Σε λίγο κοιμόμαστε όλοι τυλιγμένοι στους χιτώνες μας. Την επόμενη μέρα συνεχίσαμε το δρόμο μας. Δεν είχαμε καλύψει ούτε τέσσερα πέντε χιλιόμετρα, όταν ξαφνικά μπροστά μας, απροσδόκητα, εμφανίστηκε ένα ξέφωτο εδώ τέλειωναν τα δέντρα και μπροστά στα μάτια μας σταματήσαμε ανήμποροι να κινηθούμε από θαυμασμό κι έκπληξη, τρέμοντας σαν τούς ανθρώπους που ξέρουν ότι συνάντησαν κάτι πέρα από τον κόσμο όπως τον ήξεραν. Μείναμε και κοιτάζαμε. Το ξέφωτο μπροστά μας ήταν τεράστιο. Μία ολόκληρη πεδιάδα απλωνόταν μπροστά μας, κάπου οχτώ χιλιόμετρα σε μήκος. Στο άλλο άκρο της ένα πελώριο τείχος κρυστάλλινου πάγου υψωνόταν προς τον ουρανό, σαν να ήταν πράγματι ένα παράθυρο ανάμεσα στη Γη και τον ουρανό, ένα παράθυρο με θεά πίσω στο χρόνο. Γιατί από την άλλη πλευρά του κρυστάλλου αυτού μπορούσαμε να διακρίνουμε καθαρά, σαν να μη

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Ο Θεραπευτής 1959

παρεμβαλλόταν παρά πεντακάθαρος αέρας, μία ολόκληρη πόλη, άψογα διατηρημένη, μία παράξενη πόλη. Όμοια της δεν είχαμε δει ούτε ακόμα και σε εκείνα τα παράξενα περιοδικά που είχαμε στην Ποτάλα. Από τη μία πλευρά του τεράστιου πάγου εξείχαν κτίρια. Τα περισσότερα ήταν σε άριστη κατάσταση, γιατί ο πάγος που κάποτε τα κάλυπτε είχε λιώσει σιγά σιγά από τον θερμό αέρα της κρυμμένης κοιλάδας, τόσο σιγά που ούτε μία πέτρα, ούτε το παραμικρό κομμάτι των οικοδομών δεν είχε πάθει τίποτα. Ο καθαρός ξηρός αέρας του Θιβέτ είχε διατηρήσει τα πάντα επί αιώνες αμέτρητους. Ορισμένα μάλιστα από τα κτίρια ήταν σε τόσο καλή κατάσταση, που έδειχναν να κτίστηκαν μόλις πριν λίγες μέρες. Ο οδηγός μου, ο Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ, έσπασε πρώτος τη γεμάτη θαυμασμό σιωπή μας, λέγοντας. Αδέλφια μου, μισό εκατομμύριο χρόνια η τοποθεσία αυτή ήταν μία ευχάριστη παραθαλάσσια περιοχή όπου ζούσαν κι εργαζόνταν επιστήμονες μιας άλλης φυλής. Προέρχονταν από ένα ολότελα διαφορετικό κόσμο και κάποια μέρα θα σας διηγηθώ την ιστορία τους. **201**

Τα πειράματα, τους όμως έφεραν κάποια μέρα την καταστροφή στη Γη κι ανάγκασαν τούς κάτοικους αυτής της πόλης ν' αφήσουν τον τόπο των πειραμάτων τους εγκαταλείποντας πίσω στην τύχη τους τούς κανονικούς κάτοικους της Γης. Προκάλεσαν μεγάλες καταστροφές. Εξαιτίας των πειραμάτων τους η θάλασσα υψώθηκε προς τον ουρανό, και πάγωσε. Εδώ μπροστά μας βλέπουμε μία ολόκληρη πόλη παγιδευμένη από εκείνους τούς καιρούς στους αιώνιους πάγους, κάτω από τα νερά της θάλασσας που πλημμύρισε τη στεριά. Ακούγαμε σιωπηλοί κι έκπληκτοι τα λόγια του οδηγού μου. Εκείνος συνέχισε να μας μιλά για το μακρινό παρελθόν, για τα πανάρχαια μηνύματα, τα κρυμμένα βαθιά κάτω από την Ποτάλα, τα μηνύματα τα χαραγμένα πάνω σε φύλλα χρυσού, ακριβώς όπως γίνεται σήμερα στο δυτικό κόσμο με τη δημιουργία αρχείων που μιλούν για τον πολιτισμό μας, τις λεγόμενες χρονοκάψουλες. Σαν από κάποια κοινή παρόρμηση σηκωθήκαμε όλοι όρθιοι και πήγαμε να εξερευνήσουμε τα κτίρια που μπορούσαμε να φτάσουμε. Όσο πιο πολύ πλησιάζαμε, τόσο μεγαλύτερη γινόταν η έκπληξή μας. Ήταν όλα τόσο παράξενα. Για μία στιγμή πάψαμε να καταλαβαίνουμε τις ίδιες μας τις αισθήσεις.

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

Φανταστήκαμε πως είχαμε ξαφνικά γίνει νάνοι. Μα υστέρα καταλάβαμε. Τα κτίρια ήταν που είχαν κτιστεί τεράστια, σαν να προορίζονταν για μία φυλή δύο φορές ψηλότερη απ' τη δική μας. Ναι, αυτό ήταν. Εκείνοι οι άνθρωποι, οι κάτοικοι αυτής της πόλης, ήταν δύο φορές ψηλότεροι από τούς κανονικούς κατοίκους της Γης σήμερα. Μπήκαμε σ' ορισμένα από τα κτίρια και κοιτάξαμε τριγύρω. Ένα μάλιστα απ' αυτά φαινόταν να ήταν κάτι σαν εργαστήριο γιατί ήταν γεμάτο από παράξενες συσκευές, πολλές από τις όποιες δούλευαν ακόμα. Ένας τεράστιος για τα μέτρα μου όγκος παγωμένου νερού με τίναξε άσχημα πίσω στην πραγματικότητα, πίσω στην αθλιότητα και τούς πόνους της ύπαρξής μου στο υπόγειο εκείνο κελί. Οι Γιαπωνέζοι αποφάσισαν πως είχα μείνει αρκετά στην απομόνωση. Κι ο ευκολότερος τρόπος να με βγάλουν από εκείνη την τρύπα ήταν να τη γεμίσουν με νερό, κάνοντας τη σκέψη πως θα επέπλεα στην επιφάνεια του όπως ο φελλός σ' ένα μπουκάλι. Πράγματι, το νερό με σήκωσε ως τη στενή τρύπα της οροφής του κελιού μου. **202**

Εκεί με άρπαξαν βάνουσα πολλά χέρια και με τράβηξαν έξω. Με συνόδεψαν αμέσως σ' ένα άλλο κελί, αυτή τη φορά πάνω από το έδαφος και με έριξαν μέσα. Την επόμενη μέρα μ' έβαλαν να δουλέψω και πάλι σαν γιατρός. Προς το τέλος εκείνης της βδομάδας έγινε μία ακόμα επιθεώρηση από ανώτερους αξιωματικούς. Ήταν απρόσμενη επιθεώρηση και οι φρουροί είχαν πανικοβληθεί, δεν ήξεραν τι να κάνουν τη στιγμή της μεγάλης αναταραχής βρέθηκα κοντά στην κυρίως πύλη της φυλακής. Κανείς δεν φαινόταν να με προσέχει κι έτσι εξακολούθησα να περπατώ, όχι πολύ γρήγορα, για να μην τραβήξω την προσοχή, μα ούτε και πολύ αργά, γιατί το να αργοπορεί κανείς ο αυτά τα μέρη δεν έκανε καλό στην υγεία! Συνέχισα να περπατώ σαν να μη συνέβαινε απολύτως τίποτα. Κάποιος φρουρός, μου φώναξε, εγώ γύρισα προς το μέρος του και ύψωσα το χέρι μου σαν σε χαιρετισμό. Για κάποιο άγνωστο λόγο ύψωσε κι ο φρουρός το χέρι του και μου ανταπέδωσε το χαιρετισμό. Ύστερα συνέχισε, απαθής την περιπολία του κι εγώ το δρόμο μου. Όταν είχα απομακρυνθεί αρκετά από τη φυλακή και μ' έκρυβαν οι θάμνοι, άρχισα να τρέχω όσο πιο γρήγορα μου επέτρεπε το βασανισμένο κορμί μου λίγα χιλιόμετρα πιο κάτω, θυμήθηκα,

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

βρισκόταν το σπίτι κάτι ανθρώπων από τη δύση που γνώριζα. Τούς είχα μάλιστα, προσφέρει κι αρκετές υπηρεσίες στο παρελθόν. Έτσι, προσεκτικά όταν έπεσε η νύχτα, τράβηξα προς τα εκεί. Με υποδέχτηκαν με πολλή συμπάθεια, πολύ ζεστά. Έδεσαν τις πληγές μου, μου έδωσαν να φάω και μου υποσχέθηκαν πως θα έκαναν ότι περνούσε από το χέρι τους για να με φυγαδεύσουν πέρα από τις Γιαπωνέζικες γραμμές. Έπεσα να κοιμηθώ βρίσκοντας παρηγοριά στη σκέψις πως για μία φορά ακόμη βρισκόμουν στα χέρια φίλων. Άγριες κραυγές και χτυπήματα δεν άργησαν να με φέρουν πίσω στην πραγματικότητα. Γιαπωνέζοι φρουροί στέκονταν πάνω απ' το κεφάλι μου τραβώντας με από το κρεβάτι, τρυπώντας με με τις ξιφολόγχες τους. Οι φίλοι μου, ύστερα από όλες εκείνες τις εκδηλώσεις συμπάθειας, περίμεναν ώσπου να κοιμηθώ κι ύστερα πήγαν και με κατάδωσαν στους Γιαπωνέζους. Εκείνοι δεν είχαν χάσει τον καιρό τους, ήρθαν αμέσως να με πάρουν. Πριν το κάνουν όμως κατάφερα να ρωτήσω τούς δυτικούς γιατί με είχαν τόσο ύπουλα προδώσει. **203**

Η πολύ διαφωτιστική τους απάντηση ήταν. Δεν είσαι ένας από μας. Πρέπει να φροντίζουμε για τούς δικούς μας. Αν σε κρατούσαμε, θα θέταμε σε κίνδυνο τη δουλειά μας. Πίσω στο στρατόπεδο με μεταχειρίστηκαν αληθινά σκληρά. Με κρέμασαν στα κλαδιά ενός δέντρου, δεμένον από τούς δύο αντίχειρες. Με άφησαν έτσι επί ώρες. Ύστερα έγινε μία παρωδία δίκης μπροστά στον επικεφαλής του στρατοπέδου. Του είπαν. Ο άνθρωπος αυτός είναι αμετανόητος δραπέτης. Μας προκαλεί μεγάλη αναστάτωση. Κι ο διοικητής με καταδίκασε. Τότε με πέταξαν με χτυπήματα στο χώμα κι έβαλαν τούβλα κάτω από τα πόδια μου ώστε να μείνουν αρκετά ψηλότερα από το έδαφος. Όταν έγινε αυτό, δύο φρουροί στάθηκαν πάνω στο κάθε πόδι και πήδηξαν, ώστε να σπάσει το κόκκαλο. Λιποθύμησα από τούς πόνους. Όταν συνήλθα βρισκόμουν πίσω στο κρύο υγρό κελί, με κάμποσους αρουραίους να με τριγυρίζουν απειλητικά. Ήξερα καλά πως το να μην παρουσιαστώ στο πρωινό κάλεσμα των κρατουμένων σήμαινε θάνατο. Κάποιος άλλος φυλακισμένος μου έφερε μερικά μπαμπού και μ' αυτά έφτιαξα ένα νάρθηκα να στερεώσω κάπως τα σπασμένα κόκαλα. Κράτησα δύο ακόμα καλάμια να τα χρησιμοποιώ σαν πατερίτσες κι ένα

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

τρίτο για να κρατώ την ισορροπία μου. Με τη βοήθεια όλων αυτών κατάφερα να παρουσιαστώ στο προσκλητήριο, σώζοντας έτσι τον εαυτό μου από κάποιον ατιμωτικό θάνατο απ' εκείνους που μόνο οι Γιαπωνέζοι ήξεραν να βρίσκουν. Μόλις έγιναν καλά τα πόδια μου κι έδεσαν τα κόκαλα παρόλο που δεν έδεσαν καλά καθώς τα είχα μόνος μου βάλει στη θέση τους ο διοικητής με φώναξε στο γραφείο του και μου είπε πως θα με μετέφεραν σε ένα άλλο στρατόπεδο πιο μέσα ακόμα στο εσωτερικό της χώρας, όπου θα ήμουν γιατρός υπεύθυνος εκείνου του στρατοπέδου, που προορίζονταν για γυναίκες. Για μία ακόμα φορά λοιπόν ξεκινούσα προς το άγνωστο. Ευτυχώς όμως για εκείνο το στρατόπεδο ξεκινούσε μαζί μου ένα ολόκληρο караβάνι από φορτηγά κι ήμουν ο μοναδικός κρατούμενος που πήγαινε σ' εκείνο το στρατόπεδο. Έτσι λοιπόν περιορίστηκαν να με δέσουν σαν σκυλί στον πάγκο ενός φορτηγού και να με πάρουν μαζί τους. **204**

Ύστερα από πολλές μέρες φτάσαμε στον προορισμό μας. Εκεί με κατέβασαν άγρια και με πήγαν στο διοικητή. Σ' αυτό το στρατόπεδο δεν υπήρχε ούτε ιατρικός εξοπλισμός ούτε φάρμακα. Κάναμε ότι μπορούσαμε χρησιμοποιώντας παλιές κονσέρβες λειασμένες με πέτρες, κομμάτια μπαμπού σκληρυμένα στη φωτιά και νήματα από παλιά, πολύ παλιά ρούχα. Μερικές από τις γυναίκες αιχμάλωτες δεν είχαν κανένα ρούχο επάνω τους, η αν είχαν, ήταν απελπιστικά κουρελιασμένο. Οι εγχειρήσεις γίνονταν χωρίς αναισθητικό και οι πληγές ράβονταν με βρασμένα βαμβακερά νήματα. Συχνά τη νύχτα έρχονταν οι Γιαπωνέζοι και διέταξαν όλες τις αιχμάλωτες να παραταχθούν στο προαύλιο. Διάλεγαν απ' το σωρό την πιο όμορφη και την πήγαιναν στα διαμερίσματα των αξιωματικών, να κρατήσει συντροφιά σ' αυτούς και σε κανένα επισκέπτη. Το πρωί γύριζαν οι γυναίκες αυτές ντροπιασμένες και άρρωστες κι εγώ ήμουν εκείνος που έπρεπε να περιποιηθεί τα κακοποιημένα τους σώματα. **205**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ
ΠΩΣ ΝΑ ΑΝΑΠΝΕΕΤΕ

Οι Γιαπωνέζοι φρουροί ήταν πάλι αγριεμένοι. Αξιοματικοί και στρατιώτες τριγύριζαν παντού συνοφρυωμένοι, χτυπώντας οποιονδήποτε δυστυχισμένη τύχαινε να βρεθεί στο δρόμο τους. Καταλάβαμε πως μας περίμενε μία ακόμα δύσκολη μέρα, μια μέρα τρόμου, νηστείας και βαριάς δουλειάς. Πριν από αρκετές ώρες ένα μεγάλο Αμερικανικό αυτοκίνητο ήρθε και σταμάτησε στην αυλή του στρατοπέδου μέσα σ' ένα τέτοιο σύννεφο σκόνης, που σίγουρα θα είχε πνίξει τούς μακρινούς κατασκευαστές τους. Διαταγές και φωνές ακούγονταν από παντού και στρατιώτες έτρεχαν

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

ολόγυρα κουμπώνοντας τις καλές στολές τους και φροντίζοντας ν' αρπάξουν ότι εργαλείο έβρισκαν μπροστά τους, για να δείξουν ότι με κάτι ασχολούνται. Ήταν μία ξαφνική επίσκεψη ενός από τούς στρατηγούς που διοικούσαν την περιοχή. Και ήταν μάλιστα πολύ απροσδόκητη. Κανείς δεν είχε ούτε καν ονειρευτεί μία νέα επιθεώρηση, γιατί είχε γίνει μία μόλις δύο μέρες πριν. Φαίνεται πως τις περισσότερες φορές οι Γιαπωνέζοι αξιωματικοί έρχονταν να επιθεωρήσουν το στρατόπεδο απλώς για να διαλέξουν από τις γυναίκες του και να διασκεδάσουν μαζί τους. Έβαζαν τις γυναίκες να παραταχθούν και τις εξέταζαν προσεκτικά διαλέγοντας εκείνες που ήθελαν. Αυτές τις πήγαιναν με ένοπλη συνοδεία στα διαμερίσματα των αξιωματικών κι ύστερα από λίγο ακούγονταν φωνές τρόμου η πόνου γεμάτες αγωνία. Τη φορά αυτή, όμως, ήταν μία αληθινή, γνήσια επιθεώρηση, μία επιθεώρηση από κάποιον πολύ σημαντικό στρατηγό κατευθείαν από την Ιαπωνία, που είχε έρθει να δει τι πραγματικά συνέβαινε στα στρατόπεδα. **207**

Μάθαμε αργότερα ότι τα πράγματα δεν πήγαιναν και τόσο καλά για τούς Γιαπωνέζους στον πόλεμο και κάποιος από το επιτελείο τους είχε σκεφτεί πως αν υπήρχαν, αν είχαν γίνει πολλές αγριότητες στα στρατόπεδα τους, ίσως να τιμωρούνταν άγρια οι αξιωματικοί, σε περίπτωση ήττας. Μετά από πολλά οι φρουροί στέκονταν όλοι σε μία λίγο πολύ ίσια γραμμή, έτοιμοι για επιθεώρηση. Τα σύννεφα της σκόνης που είχαν σηκώσει στο πέρασμά τους δεν είχαν ακόμη καθίσει. Εμείς κοιτούσαμε πίσω από τα συρματοπλέγματα, με αρκετό ενδιαφέρον μάλιστα, γιατί ήταν η πρώτη φορά που επιθεωρούσαν τούς φρουρούς κι όχι τούς αιχμαλώτους. Πέρασε αρκετή ώρα, με τούς στρατιώτες να περιμένουν στις γραμμές τους, σε μία ατμόσφαιρα έντασης, γεμάτη από την εντύπωση πως κάτι θα συνέβαινε. Κάποτε παρατηρήσαμε κάποια κίνηση κοντά στο φρουραρχείο, οι στρατιώτες εκεί παρουσίασαν όπλα. Την άλλη στιγμή εμφανίστηκε ο στρατηγός και μ' αλαζονικό ύφος άρχισε να βαδίζει μπροστά στις σειρές των φρουρών, σέρνοντας πίσω του το μακρύ ξίφος των σαμουράι που φορούσε. Το πρόσωπο του ήταν παραμορφωμένο από οργή, τον είχαν

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

κρατήσει να περιμένει πολλή ώρα κι αυτό δεν του άρεσε καθόλου. Οι υπασπιστές του έδειχναν όλοι νευρικοί κι αμήχανοι. Αργά βάδιζε εκείνος μπροστά στους άντρες, ξεχωρίζοντας κάποιον πότε εδώ πότε εκεί, ίσως δεν του άρεσε η στάση του, ίσως επειδή δεν κρατούσε όπλο. Τίποτα δεν φαινόταν να είναι στη θέση του και σωστό εκείνη τη μέρα. Η ατμόσφαιρα γινόταν όλο και πιο βαριά. Οι μικρόσωμοι γιοι του ουρανού ήταν πραγματικά αξιοθρήνητοι. Στη βιασύνη τους είχαν αρπάξει οτιδήποτε εργαλείο έβρισκαν μπροστά τους, αδιάφορο πόσο ακατάλληλο μπορεί να ήταν. Είχαν χάσει τα λογικά τους. Έπρεπε με κάθε τρόπο να δείξουν ότι έκαναν κάτι χρήσιμο, αντί του να τριγυρίζουν εδώ κι εκεί ξοδεύοντας άσκοπα τον καιρό τους. Ένας από τους στρατιώτες κρατούσε στο χέρι του ένα κοντάρι κι ένα τενεκεδάκι, απ' αυτά που χρησιμοποιούν οι φυλακισμένες για να καθαρίσουν τους σωλήνες αποχέτευσης του στρατοπέδου. Ο στρατηγός σταμάτησε εμπρός του με ένα ξεφωνητό οργής. Κοίταξε τον φρουρό, ύστερα κοίταξε το κοντάρι, ύστερα πάλι τον φρουρό και μετά σήκωσε το κεφάλι του να δει το τενεκεδάκι στην άκρη του κονταριού. **208**

Εξαγριωνόταν όλο και περισσότερο. Η οργή του πλημμύριζε. Είχε ήδη σηκωθεί στις μύτες των ποδιών του για να δώσει αρκετά χαστούκια σ' άντρες που τον είχαν δυσαρεστήσει με την εμφάνιση τους. Αυτή τη φορά όμως, βλέποντας εκείνο το κοντάρι στα χέρια του στρατιώτη, δεν μπόρεσε να συγκρατηθεί. Όταν συνήλθε από την πρώτη έκπληξη κοίταξε μ' οργή τριγύρω να βρει κάτι για να κτυπήσει τον στρατιώτη. Μία σκέψη πέρασε απ' το μυαλό του. Ξεκρέμασε το ξίφος με τη θήκη του και κατάφερε με τρομακτική δύναμη ένα κτύπημα στο κεφάλι του άτυχου φρουρού. Ο κακόμοιρος δεν πρόλαβε να βγάλει ούτε μία κραυγή. Σε μία στιγμή σωριάστηκε στο χώμα. Αίμα έτρεχε από τα ρουθούνια του και τα αυτιά του. Ο στρατηγός τον κλώτσησε περιφρονητικά κι έκανε ένα νόημα στους φρουρούς. Εκείνοι πήραν τον φτωχό συνάδελφό τους και τραβώντας τον απ' τα πόδια πάνω στο πέτρινο έδαφος, τον απομάκρυναν απ' τις γραμμές. Δεν τον ξαναείδαμε ποτέ στο στρατόπεδο μας. Μ' αυτή την επιθεώρηση τίποτα δεν φαινόταν να γίνεται σωστά. Ο στρατηγός και οι υπασπιστές του

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

έβρισκαν παντού σφάλματα. Τα πρόσωπά τους ήταν μόνιμα κοκκινισμένα από οργή. Μόλις τέλειωναν την μία επιθεώρηση, άρχιζαν την άλλη. Ποτέ πριν δεν είχαμε δει τίποτα παρόμοιο. Από τη δική μας άποψη πάντως υπήρχε κι ένα φωτεινό σημείο. Ο στρατηγός ήταν τόσο εξοργισμένος με τούς στρατιώτες που ξέχασε να επιθεωρήσει και τούς κρατούμενους. Μετά από πολλά οι ανώτεροι αξιωματικοί όλοι εξαφανίστηκαν μέσα στο κτίριο του φρουραρχείου, απ' όπου ακούστηκαν φωνές κι ένας η δύο πυροβολισμοί. Ύστερα οι επισκέπτες αξιωματικοί βγήκαν βιαστικά έξω, πήδηξαν στ' αυτοκίνητα τους κι εξαφανίστηκαν στον ορίζοντα. Δόθηκε η διαταγή στους στρατιώτες να διαλυθούν και υπάκουσαν τρέμοντας από το φόβο τους. Έτσι λοιπόν οι Γιαπωνέζοι φρουροί ήταν σε πολύ άσχημη κατάσταση. Είχαν μόλις δειρίει άγρια μία Γερμανίδα γιατί ήταν μεγαλόσωμη και πολύ πιο ψηλή απ' αυτούς, κι αυτό τούς έκανε να νιώθουν κατώτεροι. Όπως έλεγαν, ήταν ψηλότερη απ' αυτούς κι αυτό ήταν προσβολή προς τον αυτοκράτορα! **209**

Την πέταξαν στο χώμα χτυπώντας την με τούς υποκόπανους τους, την κλωτσούσαν και την κεντούσαν τόσο που προκάλεσαν εσωτερική και εξωτερική αιμορραγία. Για μία η δύο ώρες ακόμα, ως τη δύση του ήλιου, την υποχρέωσαν να μείνει γονατιστή έξω από το φρουραρχείο, με την αιμορραγία να συνεχίζεται. Κανείς, αδιάφορο πόσο άρρωστη ήταν, δεν μπορούσε να μετακινηθεί χωρίς την άδεια των φρουρών. Αν κανείς πέθαινε, καλά, ένα λιγότερο στόμα να τραφεί. Οι φρουροί δεν έδιναν την παραμικρή σημασία σ' αυτά και η γυναίκα πέθανε. Λίγο πριν τη δύση του ήλιου σωριάστηκε στο χώμα. Κανείς δεν μπορούσε να τρέξει να τη βοηθήσει. Μετά από λίγη ώρα ένας από τούς στρατιώτες έκανε νόημα σε δύο φυλακισμένες να έρθουν να πάρουν το σώμα της. Εκείνες πήγαν και την έφεραν σε μένα, μα δεν μπορούσα πια να κάνω τίποτα, ήταν νεκρή. Ήταν πραγματικά πολύ δύσκολο να γίνει μία θεραπεία κάτω από τις συνθήκες του στρατοπέδου. Δεν υπήρχαν καθόλου εφόδια. Ούτε καν επίδεσμοι. Είχαν πλυθεί και

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

Ξαναπλυθεί τόσες φορές που έλιωσαν. Δεν μπορούσαμε να φτιάξουμε καινούργιους από ρούχα, γιατί κανείς δεν διέθετε ρούχα γι' αυτό τον σκοπό. Υπήρχαν μάλιστα κρατούμενες που δεν είχαν καθόλου μα καθόλου ρούχα. Το πρόβλημα είχε αρχίσει να οξύνεται. Κάθε μέρα είχαμε και νέες πληγές, χωρίς να υπάρχει τρόπος να τις περιποιηθούμε. Στο Θιβέτ είχα μελετήσει πολύ τα βότανα και σε μία από τις αποστολές μας για δουλειά πέρα από τα όρια του στρατοπέδου είχα ανακαλύψει ένα τοπικό φυτό που μου ήταν κάπως γνώριμο. Ήταν ένα φουντωτό φυτό με παχιά φύλλα και χυμό ισχυρά αντισηπτικό, κάτι που μας ήταν απαραίτητο. Το πρόβλημα ήταν πως να φέρναμε αρκετά από τα φύλλα αυτά μέσα στο στρατόπεδο. Μία ομάδα από εμάς κάθισε και συζήτησε το θέμα. Τελικά αποφασίσαμε πως μόνο οι ομάδες εργασίας θα μπορούσαν να μαζέψουν τέτοια φύλλα. Ύστερα έπρεπε να τα έκρυναν με κάποιο τρόπο, καθώς θα γύριζαν στο στρατόπεδο. Το πως θα τα έκρυναν, το συζητήσαμε πάλι για πολλή ώρα ώσπου στο τέλος μία πραγματικά πολύ έξυπνη γυναίκα μας πρότεινε, καθώς οι ομάδες εργασίας έξω μάζευαν καλάμια μπαμπού, να κρύβουν τα φύλλα στα κοιλώματα των καλαμιών.**210**

Οι γυναίκες, η μάλλον τα κορίτσια, όπως συνήθιζαν να φωνάζουν η μία την άλλη, κατάφεραν να μαζέψουν και να φέρουν στο στρατόπεδο μεγάλες ποσότητες από χυμώδη τέτοια φύλλα. Μου έκανε μεγάλη χαρά που τα είδα. Ήταν σαν να υποδεχόμουν παλιούς φίλους. Απλώσαμε, όλα τα φύλλα στο χώμα πίσω απ' τις καλύβες μας. Οι φρουροί μας κοίταζαν, χωρίς όμως να δείχνουν ενδιαφέρον. Ίσως και να νόμιζαν πως είχαμε τρελαθεί. Τα φύλλα πάντως έπρεπε ν' απλωθούν για να ξεχωριστούν, επειδή οι κρατούμενες δεν είχαν την ικανότητα να ξεχωρίζουν κατά το μάζεμα το ένα φυτό από το άλλο, έπρεπε λοιπόν να ξεχωρίσουμε τα διάφορα είδη. Σε λίγο είχαμε μαζέψει σ' ένα σωρό τα φύλλα που χρειαζόμαστε. Τα υπόλοιπα τα σκορπίσαμε πάνω στο σωρό με τούς νεκρούς στην άλλη άκρη του στρατοπέδου. Τα φύλλα που απόμειναν ξεχωρίστηκαν σε μικρά και μεγάλα και καθαρίστηκαν προσεκτικά από τις βρόμες που είχαν πάνω τους. Δεν είχαμε όμως νερό για να τα πλύνουμε, το νερό ήταν πραγματικά μία

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

πολυτέλεια για τη φυλακή μας. Μετά έπρεπε να βρούμε ένα κατάλληλο δοχείο για να πολτοποιήσουμε εκεί τα φύλλα. Το καζάνι όπου έβραζε το ρύζι του στρατοπέδου ήταν το μεγαλύτερο που μπορούσαμε να βρούμε. Το πήραμε λοιπόν και τοποθετήσαμε μέσα του τα φύλλα. Η επόμενη φροντίδα μας ήταν να βρούμε μία πέτρα μεγάλη και ακανόνιστη για να τα τρίψει καλά και να τα μετατρέψει σ' ένα πυκνόρρευστο χυμό. Η πέτρα που βρήκαμε χρειαζόταν δύο άτομα για να την κρατούν. Με βάρδιες όλες οι γυναίκες βοήθησαν να πολτοποιηθούν. Στο καζάνι δεν έμενε πια παρά μία πράσινη κολλώδης ζύμη. Το επόμενο πρόβλημα μας ήταν να βρούμε κάτι που ν' απορροφά το αίμα και το πύον, ενώ θα δρούσε το αντισηπτικό, και κάτι που να κρατά τη μάζα του πολτού πάνω στην πληγή. Τα καλάμια του μπαμπού είναι φυτά πολύτιμα για τον Ανατολίτη αποφασίσαμε λοιπόν να τα βάλουμε και σε μία άλλη χρήση. Από παλιά καλάμια πήραμε την ψίχα και τη στεγνώσαμε καλά μέσα σε τενεκεδάκια πάνω στη φωτιά. Όταν ξεράθηκε εντελώς, έγινε λεπτή σαν αλεύρι κι απορροφούσε τα υγρά πολύ πιο εύκολα από τα βαμβακερά υφάσματα. Μισό μέρος τέτοιας ψίχας μπαμπού και μισό μέρος πολτού από τα φύλλα έδιναν ένα πολύ ικανοποιητικό μείγμα. **211**

Δυστυχώς όμως και πολύ εύθραυστο, με το παραμικρό άγγιγμα γινόταν κομμάτια. Η κατασκευή μιας βάσης πάνω στην οποία να τοποθετείται το μείγμα δεν ήταν εύκολη δουλειά. Είμαστε υποχρεωμένοι να αφαιρούμε με προσοχή τις εξωτερικές ίνες από νεαρά πράσινα καλάμια μπαμπού και να τις ξεχωρίζουμε έτσι που να παίρνουμε όσο το δυνατόν τις μακρύτερες. Αυτές τις ίνες υστέρη τις απλώνουμε πάνω σ' ένα προσεκτικά καθαρισμένο μεταλλικό φύλλο, που κανονικά χρησίμευε να προστατεύει το πάτωμα από τη φωτιά. Απλώνουμε τις ίνες αυτές οριζόντια και κάθετα σαν να υφαίναμε, σαν να φτιάχναμε ένα μακρύ, στενό χαλί. Ύστερα από πολλές προσπάθειες και κόπους κατορθώναμε να πάρουμε ένα πρόχειρο δίχτυ κάπου δυόμιση μέτρα μακρύ και μισό πλατύ. Μ' ένα κύλινδρο φτιαγμένο από καλάμι μεγάλης διαμέτρου απλώνουμε το μείγμα του πολτού και της ψίχας πάνω στο δίχτυ, σπρώχνοντας έτσι που να καλυφτούν όλες οι ίνες, ώσπου να

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

πάρουμε μία ομοιόμορφη κατανομή του μίγματος. Ύστερα αναποδογυρίζαμε όλη την κατασκευή και κάναμε το ίδιο από την άλλη πλευρά. Όταν τελειώναμε, είχαμε πια στη διάθεση μας ένα πρασινωπό υλικό, ικανό να σταματήσει την αιμορραγία και να βοηθά στην θεραπεία οποιασδήποτε πληγής. Όλη η διαδικασία έμοιαζε σαν να φτιάχναμε χαρτί, και μάλιστα το τελικό αποτέλεσμα θύμιζε χοντρό, πράσινο χαρτόνι, μαλακό. Δεν λύγιζε όμως εύκολα και δεν κοβόταν εύκολα με τα πρόχειρα εργαλεία που διαθέταμε. Σιγά σιγά όμως καταφέρναμε να το κόψουμε σε λωρίδες κάπου επτά εκατοστά πλατιές και να τις ξεκολλήσουμε από το μεταλλικό φύλλο όπου είχαν κατασκευαστεί. Παρέμεναν μαλακές κι εύπλαστες για πολλές μέρες κι ήταν αληθινά ευλογία για τούς τραυματίες μας. Μία μέρα κάποια γυναίκα που δούλευε στην καντίνα του στρατοπέδου έκανε την άρρωστη. Έτρεξε να με βρει με μεγάλη έξαψη. Εκείνη τη μέρα καθάριζε μία αποθήκη που περιείχε πολλά υλικά παρμένα από τούς Αμερικανούς. Απρόσεκτη, είχε ρίξει στο πάτωμα ένα τενεκεδάκι χωρίς πινακίδα. Εκείνη, χωρίς να σκεφτεί, έπιασε τούς κρυστάλλους με τα χέρια της κι έπαιζε μαζί τους, απορώντας τι να είναι. **212**

Αργότερα, όταν έβαλε τα χέρια της στο νερό να συνεχίσει το πλύσιμο, ανακάλυψε πως είχε καφετιές κηλίδες στα χέρια της. Είχε μήπως δηλητηριαστεί. Μήπως ήταν παγίδα των Γιαπωνέζων. Είχε φοβηθεί τόσο που έτρεξε αμέσως να με βρει. Κοίταξα τα χέρια της, τα μύρισα, και, αν ήμουν συναισθηματικός τύπος, θα πηδούσα ως τον ουρανό απ' τη χαρά μου. Ήταν φανερό τι είχε δημιουργήσει αυτούς τούς λεκέδες στα χέρια της. Κρύσταλλοι υπερμαγγανικής ποτάσας, ακριβώς εκείνο που χρειαζόμαστε για την αντιμετώπιση των πολλών τροπικών ελκών που είχαμε. Είπα. Νίνα, βρες τρόπο να πάρεις από εκεί μέσα το τενεκεδάκι. Βάλε του καλά το σκέπασμα και ρίξε το στον κουβά σου. Φρόντισε όμως να το φέρεις σε μένα και στεγνό. Γύρισε πίσω στην καντίνα καταχαρούμενη που είχε κι αυτή συμβάλει στην ανακάλυψη κάποιου πράγματος που θα ανακούφιζε λίγο

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

τούς πόνους μας. Αργότερα εκείνη τη μέρα γύρισε πάλι, κρατώντας όμως αυτή τη φορά το τενεκεδάκι με τούς κρυστάλλους. Αργότερα έφερε κι άλλο κι άλλο. Ευλογήσαμε τούς Αμερικανούς εκείνη τη μέρα. Ακόμα και τούς Γιαπωνέζους ευλογήσαμε που αιχμαλώτισαν τούς Αμερικανούς και τούς πήραν τις προμήθειες! Τα τροπικά έλκη είναι φοβερό πράγμα. Η έλλειψη τροφής και οι κακουχίες είναι οι κύριες αιτίες του. Η έλλειψη καθαριότητας συμβάλλει πολύ στην εμφάνιση τους. Στην αρχή ο άρρωστος νιώθει μία ελαφριά φαγούρα και χωρίς να προσέξει, ξύνεται. Τότε κάνει την εμφάνιση του ένα μικρό σπυρί, κατακόκκινο. Κι αυτό ο άρρωστος το ξύνει η το κόβει. Ο υποδόριος ιστός μολύνεται από τα νύχια. Βαθμιαία ολόκληρη η περιοχή κοκκινίζει. Μικρές κίτρινες φουσκάλες εμφανίζονται κάτω από το δέρμα, προκαλώντας ακόμα μεγαλύτερες ενοχλήσεις και νέα, εντονότερα ξυσίματα. Το έλκος μεγαλώνει και προς τα έξω και προς τα μέσα. Κάκοσμο πύον εμφανίζεται. Καθώς περνά ο καιρός τα ενεργειακά αποθέματα του σώματος εξαντλούνται και η υγεία ολοένα υποχωρεί. Το έλκος συνεχίζει να επεκτείνεται προς το εσωτερικό του σώματος, τρώγοντας τη σάρκα, τον χόνδρο, φτάνοντας έτσι και ως το κόκκαλο, σκοτώνοντας το μεδούλι και τούς γύρω ιστούς. Αν το έλκος αφεθεί να εξελιχθεί έτσι, οδηγεί σίγουρα στο θάνατο.**213**

Κάτι όμως έπρεπε να γίνει. Το έλκος, η εστία της μόλυνσης, έπρεπε να αφαιρεθεί με κάποιο τρόπο, και όσο το δυνατόν γρηγορότερα. Μην έχοντας ούτε τον πιο στοιχειώδη ιατρικό εξοπλισμό έπρεπε να καταφεύγουμε σε αληθινά μεθόδους απελπισίας. Το έλκος έπρεπε να αφαιρεθεί, αλλιώς ο άρρωστος ήταν καταδικασμένος. Έτσι λοιπόν ένα πράγμα μόνο μας έμενε να κάνουμε. Παίρναμε μία κονσέρβα και της δίναμε το σχήμα σπάτουλας. Ακονίζαμε προσεκτικά την κόψη της κι υστέρα την αποστειρώναμε όσο καλύτερα γινόταν πάνω από τη φωτιά. Άλλες συγκρατούμενες κρατούσαν το προσβεβλημένο μέλος της άρρωστης κι εγώ, με την ακονισμένη σπάτουλα, φρόντιζα να αφαιρέσω κάθε ίχνος πύου και μολυσμένου ιστού. Έπρεπε να είμαι ιδιαίτερα προσεκτικός σ' αυτό, γιατί αν έμενε πίσω κάποια εστία μόλυνσης, θα ήταν σαν να μην είχε γίνει τίποτα. Όταν τέλειωνε η

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

αφαίρεση του άρρωστου μολυσμένου ιστού, γεμίζαμε την κοιλότητα που απέμενε με τον πολτό εκείνο από τα φύλλα και η άρρωστη έβρισκε σιγά σιγά την υγεία της υγεία βέβαια μετρημένη με τα στάνταρτ του στρατοπέδου! Κι αυτά τα στάνταρτ οπουδήποτε άλλου θα σήμαιναν θάνατο. Εκείνοι οι κρύσταλλοι υπερμαγγανικής ποτάσας θα βοηθούσαν τη θεραπευτική διαδικασία, περιορίζοντας το πύον και τις άλλες εστίες μόλυνσης. Τούς χρησιμοποιούσαμε σαν να ήταν χρυσόσκονη. Πολλοί θα πουν ότι τέτοιες μέθοδοι θεραπείας είναι βάρβαροι. Μα και πράγματι ήταν! Μόνο που έσωσαν πάρα πολλές ζωές. Χωρίς μία τέτοια άγρια επέμβαση, το έλκος θα μεγάλωνε, θα δηλητηρίαζε ολόκληρο το μέλος πάνω στο οποίο εκδηλώθηκε αρχικά και τότε θα χρειαζόταν, για να σωθεί η ζωή του άρρωστου, να ακρωτηριαστεί χωρίς αναισθητικά ολόκληρο το άρρωστο μέλος. Η υγεία ήταν μεγάλο πρόβλημα στο στρατόπεδο. Οι φρουροί μας δεν έδιναν καμιά βοήθεια κι έτσι, στο τέλος, κατέφυγα στις γνώσεις μου γύρω από την αναπνοή για να βοηθήσω τις κρατούμενες. Δίδαξα σε πολλές από αυτές ειδικούς τρόπους αναπνοής για ειδικές δύσκολες περιπτώσεις γιατί με το να αναπνέει κανείς σωστά, με ορισμένους ρυθμούς, βελτιώνει τόσο τη φυσική όσο και την πνευματική υγεία του. **214**

Ο οδηγός μου, ο Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ, μου είχε διδάξει την επιστήμη της σωστής αναπνοής αρχίζοντας από μια μέρα που με είχε πιάσει λαχανιασμένο από την προσπάθεια μου ν' ανέβω τρέχοντας έναν λόφο. Λόμπσανγκ, Λόμπσανγκ, είχε πει, μα τι έκανες και βρίσκεσαι σε τέτοια αξιοθρήνητη κατάσταση. Αξιότιμε διδάσκαλε, απάντησα λαχανιασμένος ακόμα, προσπαθούσα να ανέβω τρέχοντας τον λόφο. Με κοίταξε λυπημένος, κουνώντας το κεφάλι του, αναστέναξε και μου έκανε νόημα να καθίσω δίπλα του. Για μερικές στιγμές υπήρχε σιωπή ανάμεσα μας, αν εξαιρέσουμε τον θόρυβο της δικιάς μου αναπνοής καθώς γύριζε σιγά σιγά πίσω στο κανονικό. Πριν λίγη ώρα περπατούσα με ξυλοπόδαρα κοντά στην οδό Λίνγκχορ, κάνοντας επίδειξη στους διάφορους προσκυνητές δείχνοντας περήφανα πως οι μοναχοί από το Σακπόρι μπορούν και

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Ο Θεραπευτής 1959

περπατούν γρηγορότερα και μακρύτερα πάνω σε ξυλοπόδαρα από οποιονδήποτε άλλον στη Λάσα. Για να αποδείξω μάλιστα καλύτερα αυτό το πράγμα, είχα γυρίσει κι είχα αρχίσει ν' ανεβαίνω τρέχοντας τον λόφο, πάντα πάνω στα ξυλοπόδαρα. Δεν πρόλαβα όμως να στρίψω στην πρώτη στροφή και έπεσα κάτω από εξάντληση. Ευτυχώς που πια δεν με έβλεπαν οι προσκυνητές. Σ' αυτή την αξιοθρήνητη κατάσταση ήρθε λίγο αργότερα και με βρήκε ο οδηγός μου. Λόμπσανγκ, είναι αληθινά καιρός να μάθεις μερικά πράγματα. Αρκετό ήταν το παιχνίδι σου ως εδώ. Τώρα, όπως τόσο καθαρά το δείχνεις και μόνος σου, είναι ανάγκη να μάθεις μερικά πράγματα γύρω από την επιστήμη της σωστής αναπνοής. Έλα μαζί μου. Θα δούμε τι μπορούμε να κάνουμε γι' αυτό. Σηκώθηκε όρθιος κι άρχισε ν' ανηφορίζει τον δρόμο. Διατακτικά σηκώθηκα κι εγώ, μάζεψα τα ξυλοπόδαρα μου και τον ακολούθησα. Εκείνος περπατούσε εκπληκτικά εύκολα, φαινόταν να γλιστρά πάνω στο έδαφος, χωρίς να κάνει καμιά ιδιαίτερη προσπάθεια. Εγώ, πολλά χρόνια νεώτερός του, με κόπο τον ακολουθούσα, λαχανιασμένος σαν το σκυλί τις καλοκαιριάτικες μέρες. Στην κορυφή τού λόφου στρίψαμε μέσα στο προαύλιο του μοναστηριού και σε λίγο καθόμαστε, όπως το συνηθίζαμε, στο πάτωμα τού δωματίου του οδηγού μου. Ο Λάμα κτύπησε το κουδουνάκι του για το απαραίτητο τσάι, χωρίς το οποίο κανείς Θιβετιανός Δεν αρχίζει μία σοβαρή συζήτηση! **215**

Μείναμε σιωπηλοί ώσπου να μας σερβίρουν τσάι και τσάμπα οι μοναχοί υπηρέτες. Όταν έφυγαν, ο Λάμα έχυσε στα φλυτζάνια το τσάι κι άρχισε να μιλά. Ήταν το πρώτο μου μάθημα γύρω από την αναπνοή, ένα μάθημα που αποδείχτηκε κυριολεκτικά ανεκτίμητο σ' αυτό το στρατόπεδο συγκέντρωσης. Βαρυανασαιίνεις σαν γέρος άνθρωπος, Λόμπσανγκ, είπε. Θα σου διδάξω σύντομα πως να το ξεπερνάς αυτό, γιατί κανείς δεν πρέπει να εξαντλείται τόσο από ένα τόσο συνηθισμένο, καθημερινό επεισόδιο όπως το τρέξιμο. Πάρα πολλοί άνθρωποι ξεχνούν να αναπνέουν σωστά. Νομίζουν πως αναπνοή είναι να τραβάς μέσα σου έναν όγκο αέρα κι ύστερα να τον διώχνεις κι ύστερα πάλι από την αρχή. Μα, αξιότιμε διδάσκαλε, απάντησα, στα εννιά και πλέον χρόνια της ζωής μου μπορούσα κι ανάπνεα αρκετά καλά. Πως αλλιώς θα μπορούσα ν' αναπνέω, εκτός από

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

τον τρόπο που το κάνω συνήθως. Λόμπσανγκ, θα πρέπει πάντα να θυμάσαι πως η αναπνοή είναι η πηγή της ζωής. Μπορείς να περπατάς, μπορείς να τρέχεις, μα χωρίς αναπνοή δεν μπορείς να κάνεις τίποτα απ' τα δύο. Πρέπει να μάθεις ένα νέο σύστημα και πριν απ' όλα πρέπει να αποκτήσεις ένα σταθερό χρόνο, μέσα στον οποίο να αναπνέεις, γιατί, αν δεν αποκτήσεις πρώτα ένα βασικό ρυθμό, δεν θα μπορείς ύστερα να εφαρμόσεις τούς διάφορους ρυθμούς που απαιτούνται για διάφορους σκοπούς. Πήρε στο χέρι του τον αριστερό καρπό μου και έδειξε ένα σημείο λέγοντας. Πάρε την καρδιά σου, τον σφυγμό σου αυτός έχει έναν ρυθμό που μπορεί να τον αισθανθείς, πηγαίνει ένα, δύο, τρία. Βάλε το δάχτυλό σου σ' αυτό το σημείο και νιώσε τον πόνο σου θα καταλάβεις αμέσως τι εννοώ. Έκανα όπως μου είπε, έβαλα ένα δάχτυλο στον αριστερό μου καρπό κι ένιωσα το σφυγμό μου μ' εκείνων το ρυθμό που μου είπε, ένα, δύο, τρία, τέσσερα, πέντε, έξι, κοίταξα τον οδηγό μου κι εκείνος συνέχισε. Αν κάτσεις να το σκεφτείς, θα δεις ότι ο χρόνος που διαρκεί μία εισπνοή σου καλύπτει έξι παλμούς της καρδιάς σου. Αυτό όμως δεν είναι και πολύ καλό. Θα πρέπει να μάθεις να ποικίλλει αρκετά αυτόν το αριθμό και θα σου μιλήσω σε λίγο για το πως. Σταμάτησε και με κοίταξε ίσια στα μάτια. **216**

Ξέρεις, Λόμπσανγκ, εσείς τα παιδιά σας έχω παρατηρήσει όταν παίζετε, εξαντλείτε κυριολεκτικά τον εαυτό σας, γιατί δεν ξέρετε τίποτα γύρω από την αναπνοή. Νομίζετε ότι όλα τελειώνουν τη στιγμή που κυκλοφορεί αέρας στα πνευμόνια σας. Δεν θα μπορούσατε να κάνετε περισσότερο λάθος. Υπάρχουν τέσσερις βασικοί τρόποι αναπνοής κι ας τούς εξετάσουμε έναν έναν, να δούμε τι έχει ο καθένας τους να μας προσφέρει και τι είναι. Ο πρώτος τρόπος είναι αληθινά μία πολύ φτωχή μέθοδος. Είναι γνωστός σαν ανώτερη αναπνοή, γιατί σ' αυτόν μόνο το ανώτερο τμήμα του στήθους και των πνευμόνων χρησιμοποιείται και, όπως θα πρέπει να ξέρεις, αυτό το τμήμα είναι το μικρότερο σε μέγεθος τμήμα της αναπνευστικής κοιλότητας. Όταν λοιπόν κανείς αναπνέει μ' αυτόν τον τρόπο, βάζει πολύ λίγο αέρα στα πνευμόνια του, ενώ ταυτόχρονα δεν ανανεώνει τον αέρα στα χαμηλότερα

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

τμήματα. Το κάτω μέρος των πνευμόνων και το διάφραγμα παραμένουν ακίνητα κι αυτό είναι πολύ άσχημο. Ξέχασε λοιπόν, Λόμπσανγκ, την ανώτερη αναπνοή, είναι εντελώς άχρηστη. Είναι ο χειρότερος από τούς τέσσερις τρόπους, για αυτό πρέπει να στραφούμε στους υπόλοιπους. Σταμάτησε και γύρισε να με κοιτάξει, λέγοντας. Κοίταξε, αυτή είναι η στάση της ανώτερης αναπνοής. Πρόσεξε πόση αδικαιολόγητη ένταση υπάρχει στο σώμα. Κι όμως αυτός ο τύπος της αναπνοής όπως θ' ανακαλύψεις αργότερα, είναι ο πιο συνηθισμένος ανάμεσα στους λαούς της δύσης και γενικά όσους κατοικούν πέρα από το Θιβέτ και την Ινδία. Κι αυτός ο τρόπος τούς κάνει βραδυκίνητους, ληθαργικούς στο πνεύμα. Τον κοιτούσα με ανοιχτό στόμα από την έκπληξη. Ποτέ δεν φανταζόμουν πως η αναπνοή είναι μία τόσο δύσκολη υπόθεση. Νόμιζα πως από παλιά τα κατάφερνα πολύ καλά σ' αυτό το ζήτημα κι όμως τώρα μάθαινα πως είχα λάθος. Λόμπσανγκ, δεν με προσέχεις και πολύ. Θα σου μιλήσω τώρα για το δεύτερο είδος αναπνοής. Είναι γνωστό σαν μέση αναπνοή. Κι αυτός ο τρόπος δεν είναι πολύ καλός επίσης. Δεν υπάρχει λόγος να ασχοληθούμε πολύ μαζί του, δεν θα ήθελα ποτέ να τον χρησιμοποιήσεις, μα θα πρέπει να θυμάσαι, όταν θα βρεθείς στη δύση και συνηθίσεις τούς τρόπους της, ότι εκεί οι άνθρωποι αναφέρονται σ' αυτό το είδος της αναπνοής σαν πλευρική αναπνοή, η αναπνοή κατά την οποία το διάφραγμα παραμένει ακίνητο. **217**

Το τρίτο είδος αναπνοής είναι η κατώτερη, που ενώ είναι ίσως ανώτερο από τα προηγούμενα δύο, ακόμα δεν μπορεί να θεωρηθεί σωστό. Ορισμένη ονομάζουν αυτή την κατώτερη αναπνοή κοιλιακή. Και μ' αυτή τη μέθοδο τα πνευμόνια δεν γεμίζουν τέλεια μ' αέρα. Ο αέρας μάλιστα δεν ανανεώνεται σ' ολόκληρους τούς πνεύμονες, παραμένει μόνιμα σ' ορισμένα σημεία κι έτσι καταλήγουμε πάλι σ' άσχημη αναπνοή και βλάβη της υγείας. Έτσι λοιπόν, πρόσεξε ν' αποφεύγεις αυτά τα τρία είδη αναπνοής, πρόσεξε να κάνεις όπως εγώ και όλοι οι Λάμα κάνουμε, πρόσεξε να χρησιμοποιείς την πλήρη αναπνοή. Και να πως θα πρέπει να το κάνεις.. Ά!, Σκέφτηκα, τώρα μπαίνουμε στο θέμα μας, τώρα θα μάθω κάτι νέο. Μια γιατί μου είπε όλα τα προηγούμενα, για να προσθέσει μετά πως πρέπει να τα αποφύγω. Γιατί, Λόμπσανγκ, είπε ο οδηγός μου, έχοντας φανερά διαβάσει τις σκέψεις

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

μου, γιατί δεν ωφελεί να ξέρεις μόνο το σωστό μα και να ξεχωρίζεις και το λάθος. Βρίσκεσαι αρκετό καιρό τώρα στο Σακπόρι, συνέχισε ο οδηγός μου, ο Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ, δεν μπορεί λοιπόν παρά να έχεις προσέξει το πόση σημασία δίνουμε εδώ στο να κράτα κανείς κλειστό το στόμα του. Αυτό δεν το λέμε απλά και μόνο για να μπορούμε ν' αποφύγουμε λάθος συζητήσεις, μα και για να αναγκαζόμαστε ν' αναπνέουμε σωστά από τη μύτη μας. Αν κανείς αναπνέει από το στόμα, ο αέρας που μπαίνει μέσα του ούτε φιλτράρεται ούτε θερμαίνεται σωστά. Κι αν μάλιστα επιμένει κανείς σ' αυτό το είδος της αναπνοής, η μύτη κάποτε αχρηστεύεται και υποφέρει κανείς συνέχεια ύστερα από συνάχι κι ένα σωρό άλλα πράγματα. Εκείνη τη στιγμή συνειδητοποίησα πως όλη αυτή την ώρα το στόμα μου δεν είχε κλείσει ούτε μία στιγμή. Το έκλεισα λοιπόν τόσο απότομα που πρόσεξα στα μάτια του ένα παιχνίδια χαρούμενης ικανοποίησης, μα δεν είπε τίποτα γι' αυτό συνέχισε μόνο να μιλά. Η μύτη είναι αληθινά σπουδαίο όργανο και πρέπει να διατηρείται καθαρή. Αν νιώθεις τη μύτη σου πολύ ακάθαρτη, ρούφηξε από τη μύτη λίγο νερό κι άφησέ το να τρέξει ως το στόμα σου. Ότι κι αν κάνεις, μην αναπνέεις ποτέ από το στόμα, μόνο από τη μύτη. Για τον καθαρισμό της με νερό, προτίμησε το χλιαρό νερό, το κρύο μπορεί να σ' αναγκάσει να φτερνιστείς. Γύρισε κι άγγιξε το κουδουνάκι δίπλα του. **218**

Ένας μοναχός υπηρέτης ξαναγέμισε τα κύπελλα τσάι κι έφερε καινούργιο τσάμπα. Υποκλίθηκε και μας άφησε πάλι μόνους. Πέρασαν λίγες στιγμές κι ύστερα συνεχίσαμε τη συζήτησή μας. Λοιπόν, Λόμπσανγκ, θ' ασχοληθούμε τώρα με την αληθινή μέθοδο αναπνοής, τη μέθοδο που επέτρεψε σε ορισμένους Λάμα στη χώρα μας να ζήσουν ένα αξιοθαύμαστα μεγάλο διάστημα. Ας ασχοληθούμε λοιπόν με την πλήρη αναπνοή. Όπως το δηλώνει και το όνομα της, περιλαμβάνει και τα τρία προηγούμενα συστήματα, την ανώτερη, κατώτερη και μέση αναπνοή, έτσι που οι πνεύμονες γεμίζουν αληθινά με αέρα, το αίμα καθαρίζεται περισσότερο και γεμίζει ζωική δύναμη. Είναι ένα πολύ εύκολο σύστημα αναπνοής. Είσαι μόνο υποχρεωμένος να κάθεσαι η να στέκεσαι όρθιος σε μία αρκετά άνετη στάση και ν' αναπνέεις από τη μύτη. Σε είδα πριν από λίγο, Λόμπσανγκ, κουλουριασμένο, ζαρωμένο. Ήταν αδύνατο να μπορέσεις να αναπνεύσεις

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

σωστά σε αυτή τη στάση. Πρέπει να διατηρείς στητή τη σπονδυλική σου στήλη. Αυτό είναι όλο το μυστικό της πλήρους αναπνοής. Με κοίταξε κι αναστέναξε. Το παιχνίδισμα της άκρης των ματιών του έδωσε έμφαση στον αναστεναγμό. Ύστερα σηκώθηκε όρθιος, ήρθε κοντά μου, έβαλε τα χέρια του κάτω από τούς ώμους μου και με σήκωσε έτσι που να στέκομαι πολύ ίσιος. Λοιπόν, Λόμπσανγκ, έτσι πρέπει να κάθεται πάντα, με την σπονδυλική σου στήλη ίσια, την κοιλιά σου κάτω από σωστό έλεγχο και τα χέρια στα πλευρά σου. Πάρε τώρα αυτή τη στάση. Φούσκωσε το στήθος σου, σπρώξε προς τα έξω τα πλευρά σου κι ύστερα φρόντισε να σπρώξεις προς τα κάτω και το διάφραγμά σου, έτσι που να εξέχει η κοιλιά σου. Με αυτό τον τρόπο πετυχαίνεις μία πλήρη αναπνοή. Δεν υπάρχει τίποτα το μαγικό στην όλη υπόθεση, Λόμπσανγκ. Είναι απλώς μία αναπνοή παρμένη με τον πιο φυσικό τρόπο. Είσαι υποχρεωμένος να βάλεις στους πνεύμονες σου όσο περισσότερο αέρα μπορείς κι υστέρτα να βγάλεις αυτόν τον αέρα και να τον αντικαταστήσεις με καινούργιο. Μπορεί τώρα να νομίζεις πως όλα αυτά είναι πολύ μπλεγμένα, πολύ λεπτολογημένα, μπορεί να αισθάνεσαι πως είναι πολύ δύσκολο, πως δεν αξίζει να προσπαθείς, μα τούτο μόνο σου λέω. Αξίζει την προσπάθεια. Νιώθεις ότι δεν το αξίζει γιατί είσαι ληθαργικός, γιατί έχεις συνηθίσει να μην ασχολείσαι με την αναπνοή σου, έχεις συνηθίσει σε ένα ορισμένο τρόπο αναπνοής και τώρα είσαι υποχρεωμένος να τον πειθαρχήσεις. **219**

Ανέπνευσα όπως μου είχε πει και με πολλή έκπληξη ανακάλυψα πως ήταν ευκολότερο να αναπνέω έτσι. Ένωσα να ζαλιζομαι κάπως τα δύο τρία πρώτα λεπτά, μα ύστερα ήταν ακόμα πιο εύκολο. Άρχισα να βλέπω πιο καθαρά τα χρώματα, άρχισα να νιώθω πιο όμορφα μέσα στα λίγα πρώτα λεπτά. Θα σου δίνω ορισμένες αναπνευστικές ασκήσεις κάθε μέρα, Λόμπσανγκ, και θα σου ζητήσω να διατηρήσεις αυτόν τον τρόπο αναπνοής. Αξίζει τον κόπο. Δεν θα έχεις πια προβλήματα με τα λαχανιάσματα. Εκείνη η μικρή μας ανάβαση στον λόφο σε κούρασε, μα εγώ που σε περνώ τόσα χρόνια ανέβηκα χωρίς καμιά δυσκολία. Κάθισε καλύτερα και με παρατηρούσε ενώ ανέπνεα. Βεβαίως ακόμα και τότε, σαν μικρό παιδί, μπορούσα να εκτιμήσω την σοφία που έκρυβαν τα λόγια του. Εκείνος συνέχισε. Ο μοναδικός σκοπός της αναπνοής, με οποιοδήποτε τρόπο κι αν γίνεται, είναι να πάρει κανείς μέσα του όσο περισσότερο αέρα

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

είναι δυνατόν και να τον μοιράσει σε ολόκληρο το σώμα του με μία διαφορετική μορφή, μία μορφή που λέγεται πράνα. Αυτή η μορφή είναι η ίδια η ζωική δύναμη. Η πράνα είναι εκείνο που δίνει τη ζωτικότητα στον άνθρωπο, στα φυτά, στο καθετί που ζει. Και τα ψάρια ακόμα είναι υποχρεωμένα να παίρνουν οξυγόνο από το νερό και να το μετατρέπουν σε πράνα. Προς το παρόν, βέβαια, θα περιοριστούμε με τη δική σου αναπνοή, Λόμπσανγκ. Να εισπνέεις αργά. Κράτησε τον αέρα που πήρες μέσα σου για λίγα δευτερόλεπτα κι ύστερα φρόντισε πάλι να εκπνεύσεις αργά. Θ' ανακαλύψεις πως υπάρχουν διαφορετικοί ρυθμοί εισπνοής, κρατήματος, εκπνοής, ρυθμοί μάλιστα που πετυχαίνουν και διαφορετικά αποτελέσματα, ο ένας καθαρίζει, ο άλλος χαρίζει περισσότερη ενεργητικότητα κλπ. Ο πιο σημαντικός ίσως γενικός τρόπος αναπνοής είναι εκείνος που ονομάζουμε αναπνοή καθαρισμού, θα μιλήσουμε τώρα για αυτόν τον τρόπο, γιατί θέλω να τον εφαρμόζεις στην αρχή και το τέλος κάθε μέρας και κάθε ξεχωριστής άσκησης. Παρακολουθούσα τα λόγια του πολύ προσεκτικά. **220**

Ήξερα πολύ καλά τι δυνάμεις διέθεταν αυτοί οι ανώτεροι Λάμα, πως μπορούσαν και γλιστρούσαν στη Γη γρηγορότερα απ' όσο πήγαινε κανείς με τα άλογο και πως μπορούσαν να φτάσουν στον προορισμό τους πάντα γαλήνιοι κι ατάραχοι κι αποφάσισα πως πολύ πριν γίνω κι εγώ ένας Λάμα γιατί εκείνο τον καιρό δεν ήμουν παρά ένας μικρός μαθητής θα είχα γίνει κύριος της επιστήμης της αναπνοής. Ο οδηγός μου συνέχισε. Όσο για την αναπνοή καθαρισμού, Λόμπσανγκ, πάρε τρεις πλήρεις αναπνοές. Όχι, μη καταπίνεις τόσο λίγο αέρα. Πάρε βαθιές αναπνοές, αληθινά βαθιές, όσο μπορείς περισσότερο, γέμισε τα πνευμόνια σου, τέντωσε το κορμί σου κι άφησέ το να γεμίσει αέρα. Τώρα τα κάνεις σωστά, είπε. Στην τρίτη αναπνοή κράτησε τον αέρα για λίγα δευτερόλεπτα και δώσε στα χείλια σου ένα σχήμα σαν να πρόκειται να σφυρίξεις, χωρίς να φουσκώνεις τα μάγουλα. Φύσηξε ένα μέρος του αέρα από το άνοιγμα των χειλιών σου, όσο πιο

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

δυνατά μπορείς. Ύστερα σταμάτησε για ένα δευτερόλεπτο, κρατώντας τον αέρα που απέμεινε. Κατόπιν φύσηξε λίγο περισσότερο, και πάλι με όση περισσότερη δύναμη μπορείς. Σταμάτησε για ένα ακόμα δευτερόλεπτο κι υστερά φύσηξε με την ίδια δύναμη όσο αέρα απομένει, ώστε να μην μείνει στους πνεύμονες ούτε ίχνος αέρα. Φύσηξε όσο δυνατότερα μπορείς. Να θυμάσαι πως πρέπει να εκπνέεις με όλη σου τη δύναμη από το μικρό άνοιγμα των χειλιών σου. Λοιπόν, δεν βρίσκεις αυτό το τρόπο αναπνοής εξαιρετικά ζωογόνο. Με έκπληξη είδα πως έπρεπε να συμφωνήσω στα λόγια του. Στην αρχή μου είχαν φανεί κάπως χαζά τούτα, μα τώρα που τα δοκίμασα για λίγο καιρό, αληθινά κατάλαβα τον εαυτό μου να πλημμυρίζει από ενέργεια, ενέργεια που μ' έκανε να νιώθω καλά όσο ποτέ. Έτσι λοιπόν άρχισα να παίρνω αναπνοές και να τεντώνομαι όσο μπορούσα κι ύστερα φύσηξα με όλη μου την δύναμη τον αέρα. Εκείνη τη στιγμή ένιωσα ξαφνικά το κεφάλι μου να γυρίζει. Αισθανόμουν να γίνομαι όλο και ελαφρύτερος. Μέσα στη ζάλη μου άκουσα τη φωνή του οδηγού μου. Σταμάτα, Λόμπσανγκ, σταμάτα! Δεν πρέπει να αναπνέεις με αυτό τον τρόπο. Φρόντισε να ακολουθείς πιστά τις οδηγίες μου. Μην πειραματίζεσαι γιατί αυτό είναι επικίνδυνο. Αυτή τη στιγμή δηλητηριάστηκες αναπνέοντας λάθος, αναπνέοντας πολύ γρήγορα. Φρόντισε να εξασκείσαι μόνο όπως σου λέω εγώ, γιατί εγώ έχω την πείρα. **221**

Αργότερα θα μπορέσεις να πειραματιστείς μόνος σου. Πρόσεξε όμως πάντα, Λόμπσανγκ, να προειδοποιείς εκείνους που θα διδάσκεις να ακολουθούν προσεκτικά τις οδηγίες και να μην πειραματίζονται. Να λες πάντα πως δεν πρέπει κανείς να πειραματίζεται με διαφορετικούς ρυθμούς αναπνοής, εκτός κι αν έχει δίπλα του έναν ικανό διδάσκαλο, γιατί τα πειράματα με την αναπνοή μπορεί να είναι πραγματικά επικίνδυνα. Όταν όμως ακολουθεί κανείς τις καθιερωμένες ασκήσεις, είναι απόλυτα ασφαλής, κανένα κακό δεν μπορεί να του συμβεί. Ο Λάμα σηκώθηκε και είπε. Τώρα Λόμπσανγκ, νομίζω θα ήταν καλή ιδέα να δυναμώνουμε κάπως τη νευρική σου δύναμη. Στάσου όρθιος όπως εγώ τώρα. Πάρε όσο περισσότερο αέρα μπορείς, τη στιγμή που νομίζεις πως είναι πια γεμάτα τα πνευμόνια σου, πάρε μία ακόμα μικρή αναπνοή. Ύστερα άρχισε να εκπνέεις αργά. Ξαναγέμισε τελείως τα πνευμόνια σου και κράτησε αυτή την

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

αναπνοή. Τέντωσε τα χέρια σου προς τα εμπρός, χωρίς να κάνεις καμιά προσπάθεια ξέρεις, φρόντισε να βάζεις τόση ακριβώς δύναμη όση χρειάζεται για να κρατηθεί οριζόντιο το χέρι σου. Χρησιμοποίησε πάντως όσο το δυνατό λιγότερη δύναμη. Τώρα κοίτα, πρόσεξε με. Τράβηξε τα χέρια σου προς τα πίσω, προς τούς ώμους σου, τεντώνοντας ταυτόχρονα τούς μυς σου σιγά σιγά, έτσι που, την ώρα που θα αγγίζουν τα χέρια σου τούς ώμους, οι μυς να είναι τελείως τεντωμένοι και οι παλάμες εντελώς σφικτές. Παρατήρησε εμένα, δες πόσο σφίγγω τις δικές μου. Φρόντισε να τεντώσεις τόσο δυνατά τούς μυς σου, που να τρέμουν από την προσπάθεια. Κρατώντας συνέχεια τούς μυς σου τεντωμένους, σπρώξε τα μπράτσα σου αργά προς τα έξω και ξανά τράβατα γρήγορα πίσω αρκετές φορές, έξι επτά περίπου. Δίωξε τον αέρα με μεγάλη δύναμη, όπως και προηγουμένως από το στόμα, με τα χείλια σφιγμένα τόσο που μόνο μία μικρή τρύπα να αφήνουν. Αφού κάνεις αυτή την αναπνοή μερικές φορές τέλειωσε την άσκησή σου με την αναπνοή καθαρισμού. Δοκίμασα κι αυτή την άσκηση και είδα πως μου πρόσφερε πολλά. Ήταν άλλωστε και διασκεδαστική και πάντα ήμουν έτοιμος γι' αστεία! Η φωνή του οδηγού μου διέκοψε τις σκέψεις Λόμπσανγκ, θέλω να σου τονίσω ιδιαίτερα πως η ταχύτητα του τραβήγματος των χεριών και η ένταση των μυών καθορίζουν ιδιαίτερα τ' αποτελέσματα αυτής της άσκησης. **222**

Φυσικά, πριν κάνεις αυτή την άσκηση θα πρέπει να έχεις φροντίσει να γεμίσεις τελείως τούς πνεύμονές σου με αέρα. Είναι αληθινά ανεκτίμητη η γνώση αυτής της άσκησης και θα σε βοηθήσει πάρα πολύ στο μέλλον. Κάθισε και με παρατηρούσε προσεκτικά καθώς έκανα τις ασκήσεις, διορθώνοντας με καλοσύνη τα λάθη μου κι επιδοκιμάζοντας τις επιτυχίες μου. Όταν τέλειωσα με συμβούλεψε να τις επαναλάβω άλλη μία φορά, ώστε να είμαι σίγουρος ότι θα τις κάνω σωστά και χωρίς την παρουσία του. Όταν τέλειωσαν αυτά, μου έκανε νόημα να καθίσω δίπλα του κι άρχισε να μου μιλά για το πως διαμορφώθηκε αυτό το Θιβητιανό σύστημα αναπνοής ύστερα από την αποκρυπτογράφηση των μηνυμάτων που βρίσκονται θαμμένα κάτω από την Ποτάλα, αργότερα, στη διάρκεια των ιατρικών μελετών μου, έμαθα πολλά άλλα πράγματα γύρω από την αναπνοή, γιατί

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Ο Θεραπευτής 1959

η Θιβητιανή ιστορική δεν θεραπεύει μόνο με τα βότανα, μα και με την αναπνοή του άρρωστου. Η λειτουργία αυτή είναι αληθινά η πηγή της ζωής και νομίζω θα είχε ενδιαφέρον να δώσω εδώ μερικές συμβουλές για όσους υποφέρουν από κάποια χρόνια πάθηση και επιθυμούν να ελαφρύνουν η και να εξαφανίσουν τις ενοχλήσεις. Αυτό μπορεί να γίνει με τη σωστή αναπνοή, μα πρέπει πάντα να θυμάστε. Δοκιμάστε μόνο ότι θα βρείτε γραμμένο σ' αυτές τις σελίδες, μην πειραματίζεστε με την αναπνοή έκτος, κι αν σάς παρακολουθεί κάποιος ικανός δάσκαλος. Τέτοιοι πειραματισμοί είναι αληθινή τρέλα. Αρρώστιες του στομαχιού, του συκωτιού και του αίματος μπορούν να ξεπεραστούν από την αναπνοή που ονομάζουμε συγκρατημένη. Να θυμάστε, δεν υπάρχει τίποτα το μαγικό σ' όλα αυτά, εκτός ίσως από το αποτέλεσμα, που μπορεί να σας φανεί πράγματι μαγικό, αληθινά πρωτόγνωρο. Λοιπόν στην αρχή πρέπει να δοκιμάζετε τις ασκήσεις όρθιοι, η αν είστε στο κρεβάτι, καλά τεντωμένοι. Ας υποθέσουμε τώρα πως μπορείτε να σταθείτε όρθιος. Η κατάλληλη στάση είναι να έχετε ενωμένες τις φτέρνες, προτεταμένο το στήθος και τούς ώμους σας τραβηγμένους προς τα πίσω. Πρέπει να μπορείτε να ελέγχετε απόλυτα το κατώτερο μέρος της κοιλιάς σας. **223**

Εισπνεύσετε όσο μπορείτε περισσότερο αέρα και κρατήστε τον ώσπου να αισθανθείτε ένα ελαφρό πολύ ελαφρό παλμό στους κροτάφους σας, δεξιά κι αριστερά. Τη στιγμή που θ' αρχίσετε να νιώθετε έτσι εκπνεύστε με δύναμη από το ανοιχτό σας στόμα, με αληθινή δύναμη βέβαια, όχι να αφήσετε τον αέρα να φύγει μόνος του, αλλά να τον φυσήξετε με όλη τη δύναμη που διαθέτετε. Υστέρα πρέπει να κάνετε την αναπνοή καθαρισμού. Δεν υπάρχει λόγος να περιγράψω ξανά αυτήν την αναπνοή γιατί το έχω ήδη κάνει, όπως μου το είπε ο οδηγός μου. Θα περιοριστώ εδώ να τονίσω πως η αναπνοή καθαρισμού είναι ανεκτίμητο όπλο για την διατήρηση της καλής υγείας. Πριν ξεκινήσουμε να κάνουμε οτιδήποτε με την αναπνοή, πρέπει να διαθέτουμε έναν στάνταρ ρυθμό, μία μονάδα χρόνου που να αντιστοιχεί σε μία κανονική αναπνοή. Έχω ήδη αναφερθεί σ' αυτό το θέμα, μία

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

επανάληψη όμως εδώ νομίζω θα βοηθούσε. Ο ρυθμός των σφυγμών της καρδιάς είναι ενός ατόμου είναι ο πιο κατάλληλος ρυθμός για την ρύθμιση της αναπνοής αυτού του ιδιαίτερου ατόμου. Και αυτός ο ρυθμός φυσικά διαφέρει από άτομο σε άτομο, μα αυτό δεν έχει σημασία. Μπορείτε να βρείτε τον κανονικό ρυθμό αναπνοής σας τοποθετώντας το δάχτυλο στον σφυγμό σας και μετρώντας τον. Πιάστε με τα δάχτυλα του δεξιού χεριού τον αριστερό καρπό σας και ψάξτε να βρείτε τον σφυγμό. Ας υποθέσουμε πως κατά μέσο όρο η εισπνοή σας κρατά έξι παλμούς της καρδιάς. Φροντίστε να αποτυπώσετε σταθερά αυτόν τον ρυθμό στο υποσυνείδητό σας, ώστε να τον ξέρετε αυτόματα, χωρίς να τον σκέφτεστε. Δεν έχει σημασία το επαναλαμβάνω πόσο γρήγορος η αργός είναι ο ρυθμός σας εφόσον αυτόν το ρυθμό τον αποτυπώσετε γερά στο υποσυνείδητό σας. Για ευκολία εδώ υποθέτουμε ότι είναι έξι καρδιακοί παλμοί ανά εισπνοή. Αυτή η αναπνοή είναι η συνηθισμένη σας, η καθημερινή, θα αλλάξουμε αρκετά το ρυθμό της για διάφορους σκοπούς. Δεν είναι τίποτα το δύσκολο. Είναι αντίθετα πολύ εύκολο και μπορεί να πετύχει θαυμαστά αποτελέσματα πάνω στην υγεία. Όλοι οι μαθητές των ανωτέρων τάξεων στο Θιβέτ διδάσκονταν πως ν' αναπνέουν. Υπήρχαν ορισμένες ασκήσεις που έπρεπε να τις κάνουμε καθημερινά, πριν ξεκινήσουμε να κάνουμε οτιδήποτε άλλο.

224

Οι ασκήσεις αυτές ήταν και η προκαταρκτική προετοιμασία για οποιοσδήποτε άλλες, θα θέλατε να τις δοκιμάσετε. Τότε, πριν απ' όλα, καθίστε με τη σπονδυλική στήλη ίσια δεν υπάρχει λόγος να σταθείτε όρθιος αν μπορείτε να καθίσετε και αναπνεύστε σύμφωνα με το σύστημα της πλήρους αναπνοής. Δηλαδή, εισπνεύστε ταυτόχρονα με το διάφραγμα και το στήθος, μετρώντας έξι καρδιακούς παλμούς. Είναι αρκετά εύκολο. Δεν χρειάζεται παρά να κρατάτε τον καρπό σας και να μετράτε το σφυγμό. Στους έξι σφυγμούς τελειώνει η εισπνοή σας και μετά πρέπει να κρατήσετε τον αέρα, όσο χρόνο η καρδιά σας χρειάζεται να χτυπήσει τρεις φορές. Όταν περάσει κι αυτός ο χρόνος, εκπνεύστε από τη μύτη σε χρόνο πάλι έξι σφυγμών,. Μετά την εκπνοή κρατήστε τούς πνεύμονες σας αδειανούς για.

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

Τρεις ακόμα σφυγμούς κι ύστερα επαναλάβετε από την αρχή επαναλάβετε αυτή τη διαδικασία όσες φορές θέλετε μα φροντίστε να μην κουραστείτε. Μόλις θα αισθανθείτε κουρασμένος σταματείστε. Δεν πρέπει ποτέ να κουράζεστε κάνοντας τέτοιες ασκήσεις γιατί τις αχρηστεύετε. Ο προορισμός τους είναι να σάς τονώνουν και να σάς χαρίζουν ένα αίσθημα ευεξίας, όχι να σάς κουράζουν και να σάς αφαιρούν κάθε δύναμη. Αρχίζαμε πάντα με την αναπνοή καθαρισμού, που δεν πρέπει να επαναλαμβάνεται πολλές φορές. Είναι απόλυτα αβλαβής και θαυματουργή αναπνοή. Παίρνει από τούς πνεύμονες τον αέρα που κανονικά θα παρέμενε χωρίς ανανέωση, παρασύροντας μαζί κι οποιαδήποτε ακαθαρσία. Στο Θιβέτ δεν γνωρίζουμε τη φυματίωση! Έτσι λοιπόν, μπορείτε να κάνετε την αναπνοή καθαρισμού οποτεδήποτε το θελήσετε, πάντα με τα καλύτερα αποτελέσματα. Μία ιδιαίτερα καλή μέθοδος για την απόκτηση πνευματικού αυτοελέγχου, είναι η έξης. Καθίστε με ίσια τη σπονδυλική στήλη και κάνετε πρώτα μία πλήρη αναπνοή κι ύστερα μία αναπνοή καθαρισμού. Κατόπιν αναπνεύστε με ρυθμό ένα, τέσσερα, δύο. Αυτό σημαίνει ως χρησιμοποιήσουμε δευτερόλεπτα αντί για σφυγμούς πως πρέπει να εισπνεύσετε για πέντε ως πούμε δευτερόλεπτα, να κρατήσετε την αναπνοή σας τέσσερις φορές αυτόν το χρόνο, δηλαδή είκοσι δευτερόλεπτα, και να εκπνεύστε για δύο φορές τα πέντε δευτερόλεπτα, δηλαδή για δέκα. Με τις αναπνοές μπορείτε να θεραπευτείτε από πολλούς πόνους κι αυτή είναι μία πολύ καλή μέθοδος. **225**

Ξαπλώστε η σταθείτε όρθιοι, δεν έχει σημασία. Ύστερα αναπνεύστε ρυθμικά διατηρώντας το μυαλό σας συγκεντρωμένο πάνω στη σκέψη πως με κάθε αναπνοή ο πόνος εξαφανίζεται, πως με κάθε εκπνοή φεύγει μαζί με τον αέρα και ο πόνος. Φανταστείτε πως με κάθε εισπνοή βάζετε μέσα σας ζωική δύναμη, που παίρνει τη θέση του πόνου, πως τον διώχνει με την εκπνοή. Βάλτε το χέρι σας πάνω στην εστία του πόνου και φανταστείτε πως με κάθε αναπνοή σκουπίζετε με το χέρι σας την αιτία του πόνου. Εξακολουθήστε έτσι για επτά πλήρεις αναπνοές. Κάνετε ύστερα την αναπνοή καθαρισμού και μετά ξεκουραστείτε για λίγα δευτερόλεπτα, αναπνέοντας αργά και κανονικά. Είναι πολύ πιθανό και μόνο απ' αυτή την προσπάθεια θα έχει εξαφανιστεί ο πόνος η να έχει όσο ελαττωθεί που να

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

μην σάς ενοχλεί πια καθόλου. Αν όμως δεν ικανοποιηθείτε από το αποτέλεσμα, επαναλάβετε την άσκηση μία, δύο φορές, ώσπου να ανακουφιστείτε τελείως. Πρέπει φυσικά να καταλαβαίνετε πως εδώ αναφέρομαι σε χρόνιους πόνους. Για πόνους απροσδόκητους κι επαναλαμβανόμενους, πρέπει να συμβουλευτείτε το γιατρό σας, γιατί οι πόνοι είναι η προειδοποίηση του οργανισμού ότι κάτι δεν πάει καλά. Οι άγνωστης αιτίας πόνοι δεν πρέπει ποτέ ν' αφήνονται χωρίς ιατρική φροντίδα. Αν νιώθετε κουρασμένος η αν αντιμετωπίζετε μία ξαφνική ανάγκη που απαιτεί μεγάλη ενέργεια από μέρος σας, να ένας γρήγορος τρόπος να ζωογονηθείτε. Και πάλι δεν έχει σημασία, αν στέκεστε η αν είστε καθισμένος, εκείνο που έχει σημασία είναι τα πόδια να μένουν ενωμένα, με τα δάχτυλα και τις φτέρνες των ποδιών ν' αγγίζουν το ένα το άλλο. Ύστερα δέστε τα χέρια σας, βάζοντας τα δάχτυλα της μιας παλάμης ανάμεσα στα άλλα, έτσι που τα πόδια σας μαζί με τα χέρια να σχηματίζουν ένα είδος κύκλου. Αναπνεύστε ρυθμικά για λίγη ώρα, με αναπνοές αρκετά βαθιές κι αργές στην εκπνοή. Ύστερα σταματήστε για χρόνο τριών σφυγμών και μετά κάνετε την καθαριστική αναπνοή. Θ' απαλλαχτείτε έτσι από την κούραση σας. Πολλοί άνθρωποι αντιμετωπίζουν με πολλή νευρικότητα τις τυχόν επισκέψεις τους στο γιατρό η τις εξετάσεις τους στα πανεπιστήμια. Ιδρώνουν τα χέρια τους και τρέμουν τα γόνατα. **226**

Δεν υπάρχει ανάγκη να αισθάνεται κανείς έτσι, γιατί είναι κάτι που εύκολα ξεπερνιέται. Να μία μέθοδος που θα μπορείτε να την εφαρμόζετε ακόμα και στον προθάλαμο του οδοντογιατρού σας! Πάρτε μία αληθινά βαθιά αναπνοή και κρατήστε την για δέκα δευτερόλεπτα. Ύστερα εκπνεύστε αργά, διατηρώντας πάντα τον έλεγχο του αέρα που φεύγει. Ξεκουραστείτε με δύο τρεις κανονικές αναπνοές κι ύστερα επαναλάβετε, εισπνέοντας για δέκα δευτερόλεπτα, κρατώντας την αναπνοή σας κι ύστερα εκπνέοντας ξανά για δέκα δευτερόλεπτα. Καθώς κανείς δεν πρόκειται να σάς προσέξει, επαναλάβετε αυτή την αναπνοή τρεις φορές. Όταν τελειώσετε, θα νιώσετε πολύ καλύτερα. Το χτυποκάρδι θα έχει σταματήσει και θα έχετε ξαναβρεί την εμπιστοσύνη στον εαυτό σας. Θα μπορέσετε έτσι ν' αφήσετε το θάλαμο

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

αναμονής άφοβα, μ' αυτοπεποίθηση. Αν και πάλι νιώσετε τίποτα φτερουγίσματα νευρικότητας, τότε πάρτε ξανά μία βαθιά αναπνοή και κρατείστε την για ένα δύο δευτερόλεπτα, όσο ο άλλος σάς μιλά. Θα σας είναι μία καλή ενίσχυση. Όλοι οι Θιβητιανοί χρησιμοποιούν τέτοιες μεθόδους. Χρησιμοποιούμε επίσης τον έλεγχο της αναπνοής, όταν πρόκειται να σηκώσουμε βάρη. Ο ευκολότερος τρόπος να σηκώσεις κάτι το βαρύ, είτε έπιπλο είναι αυτό είτε βαλίτσα, είναι να πάρεις μία βαθιά αναπνοή και να κρατήσεις τον αέρα όσο διαρκεί η μετακίνηση του αντικείμενου. Ύστερα μπορείς να εκπνεύσεις αργά και μετά να συνεχίσεις ν' αναπνέεις με το συνηθισμένο τρόπο. Κάθε προσπάθεια γίνεται ευκολότερη έτσι. Αξίζει να το δοκιμάσετε μόνος σας, η διαφορά είναι αμέσως φανερή. Ο θυμός, επίσης, μπορεί να μπει κάτω από τον έλεγχο μας, αν αναπνεύσουμε βαθιά, κρατήσουμε την αναπνοή κι ύστερα εκπνεύσουμε αργά. Αν για κάποιο λόγο δίκαιο η άδικο νιώθετε θυμωμένοι, πάρτε μία βαθιά αναπνοή. Κρατήστε την για λίγα δευτερόλεπτα κι ύστερα φροντίστε να εκπνεύστε αργά. Θ' ανακαλύψετε πως είστε δυνατότερος από το θυμό σας και πως ελέγχετε την κατάσταση. Το να αφήνει κανείς το θυμό του να τον κυριεύει, είναι πολύ άσχημο, γιατί μπορεί να δημιουργήσει γαστρικά έλκη. Θα ήταν καλό λοιπόν να θυμάστε πάντα αυτό τον τρόπο της αναπνοής. Μπορείτε να δοκιμάσετε όλες αυτές τις ασκήσεις με απόλυτη εμπιστοσύνη, κανένα κακό δεν μπορεί να σας συμβεί. **227**

Εδώ όμως θα 'θελα και πάλι να σας προειδοποιήσω. Δοκιμάστε μόνο αυτές τις ασκήσεις, μην προχωρείτε πάρα πέρα, εκτός κι αν διαθέτετε ένα πολύ ικανό δάσκαλο. Οι τυχαίες αναπνευστικές ασκήσεις μπορούν να κάνουν μεγάλο κακό. Στο στρατόπεδο συγκέντρωσης έμαθα τις κρατούμενος να αναπνέουν με αυτούς τούς τρόπους. Προχωρήσαμε βέβαια πολύ περισσότερο σ' αυτά τα θέματα, τις δίδαξα τρόπους αναπνοής που εξουδετέρωναν τον πόνο και μεθόδους υπνωτισμού. Με τη βοήθεια αυτών των δύο στάθηκε δυνατό να κάνω εγχειρήσεις βαθιά στην κοιλιακή χώρα καθώς και ακρωτηριασμούς μελών. Δεν είχαμε αναισθητικά κι έπρεπε να περιοριστούν με σ' αυτές τις μεθόδους τον υπνωτισμό και την ελεγχόμενη αναπνοή. Αυτές είναι και οι μέθοδοι της φύσης ο φυσικός τρόπος. **228**

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Ο Θεραπευτής 1959

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΔΕΚΑΤΟ

Η ΒΟΜΒΑ

Οι μέρες κυλούσαν με μία καταθλιπτική μονοτονία, μαζεύονταν και γίνονταν βδομάδες, μήνες, χρόνια. Κάποτε ένα επεισόδιο ήρθε να ταραξει

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

την καθημερινή ρουτίνα μας. Μία μέρα οι φρουροί άρχισαν να τρέχουν ολόγυρα, κρατώντας κάτι χαρτιά στα χέρια τους, διατάζοντας πότε τον ένα και πότε τον άλλο να τούς ακολουθήσουν. Τ' όνομα, μου ήταν στη λίστα που κρατούσαν. Μας συγκέντρωσαν στον ανοιχτό χώρο τού στρατοπέδου, αντίκρυ στις καλύβες μας. Μας άφησαν εκεί να στεκόμαστε για μερικές ώρες κι ύστερα, ενώ η μέρα πλησίαζε στο τέλος της πια, ήρθε ο διοικητής και μας φώναξε. Εσείς ταραχοποιοί, εσείς που προσβάλλατε τον αυτοκράτορα, θα μεταφερθείτε άλλου να συνεχιστούν τα μαρτύρια σας. Φεύγετε σε δέκα λεπτά. Μας γύρισε απότομα την πλάτη του κι επέστρεψε στο φρουραρχείο. Μείναμε όλοι σαστισμένοι, θα φεύγαμε σε δέκα λεπτά. Τουλάχιστον δεν είχαμε να πάρουμε και τίποτα μαζί μας. Το μόνο που είχαμε να κάνουμε ήταν να πούμε μερικά βιαστικά αντίο και να ξεναγυρίσουμε στον τόπο συγκέντρωσης. Ωστε θα μας πήγαιναν σ' άλλο στρατόπεδο! Μείναμε να απορούμε γύρω από το τι στρατόπεδο θα ήταν, η το που θα ήταν. Όπως όμως είναι αναπόφευκτο σ' αυτές τις περιπτώσεις, κανείς μας δεν είχε καμιά συγκεκριμένη ιδέα για την τύχη μας. Μόλις πέρασαν τα δέκα λεπτά ακούστηκαν σφυρίχτρες, φρουροί ξεπρόβαλαν από παντού και μας συνόδεψαν έξω από το στρατόπεδο. Πήραμε τον δρόμο, κάπου τριακόσιοι κρατούμενοι, γεμάτοι σκέψεις. Σε τι είδος στρατόπεδο μας πήγαιναν. Είμαστε αναγνωρισμένοι ταραχοποιοί. **229**

Ξέραμε καλά τούς τρόπους των Γιαπωνέζων, και Καταλαβαίναμε πως όπου κι αν μας πήγαιναν, δεν ήταν για καλό. Στο δρόμο συναντήσαμε στρατιωτικές ομάδες που βάδιζαν προς την αντίθετη κατεύθυνση. Φαίνονταν να είναι αρκετά χαρούμενοι. Δεν απορούσαμε για αυτό, επειδή, σύμφωνα με τις αναφορές που έφταναν στο στρατόπεδο, οι Γιαπωνέζοι νικούσαν παντού και σύντομα θα ήταν κύριοι ολόκληρου του κόσμου. Πόσο λάθος ήταν! Εκείνο τον καιρό όμως δεν μπορούσαμε παρά να πιστέψουμε αυτά που μας έλεγαν οι δεσμοφύλακες μας, καμιά άλλη πηγή πληροφοριών δεν υπήρχε. Οι στρατιώτες αυτοί ήταν πολύ επιθετικοί και καθώς μας προσπερνούσαν δεν δίσταζαν να χτυπήσουν άγρια, τυφλά, έτσι, για να χαρούν τον γδούπο που έκαναν οι υποκόπανοι καθώς

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

κτυπούσαν τις άθλιες σάρκες των κρατουμένων. Συνεχίζαμε την πορεία σπρωγμένοι απ' τις βρισιές των φρουρών μας, που κι αυτοί δεν δίσταζαν να χτυπήσουν. Κάθε λίγο και λιγάκι οι άρρωστοι έπεφταν στην άκρη τού δρόμου, όπου δέρνονταν άγρια από τούς φρουρούς. Αν δεν μπορούσαν να σταθούν στα πόδια τους, ούτε με τη βοήθεια των άλλων, οι φρουροί τούς εκτελούσαν με τις ξιφολόγχες τους! Υπήρχαν φορές που κάποιος φρουρός έσκιζε τις σάρκες του νεκρού και κάρφωνε την καρδιά του στην ξιφολόγχη του. Ύστερα έτρεχε πάνω-κάτω τις γραμμές μας, ουρλιάζοντας φριχτά, χλευάζοντας τα τρομαγμένα μας βλέμματα. Κάποτε, ύστερα από πολλές μέρες κουραστικής, εξοντωτικής πορείας, μ' ελάχιστη τροφή κι ανάπαυση, φτάσαμε κοντά σ' ένα μικρό λιμάνι κι οδηγηθήκαμε σ' ένα μικρό στρατόπεδο, πρόχειρο, κατασκευασμένο δίπλα στο λιμάνι. Σε αυτό υπήρχαν ήδη ορισμένοι κρατούμενοι, ταραχοποιοί, όπως εμείς. Ήταν τόσο ταλαιπωρημένοι, που δεν μπόρεσαν ούτε καν να σηκώσουν τα μάτια τους να μας κοιτάξουν καθώς μπαίναμε. Από τούς τριακόσιους που είχαμε ξεκινήσει, μόνο εβδομήντα πέντε απόμεναν. Τη νύχτα εκείνη την περάσαμε ξαπλωμένοι στο χώμα πίσω από το συρματοπλέγμα. Χώρος σκεπασμένος δεν υπήρχε, μα είχαμε πια συνηθίσει έτσι. Άντρες και γυναίκες ξάπλωναν στο χώμα, κάτω από τα βλέμματα των Γιαπωνέζων φρουρών, που δεν έπαψαν να τριγυρίζουν ανάμεσα μας με τούς φακούς τους ολόκληρη την τρομερή νύχτα. Το πρωί, μετά το προσκλητήριο, μας άφησαν όρθιους στις αξιοθρήνητες γραμμές μας περισσότερο από τρεις ώρες. **230**

Κάποτε οι φρουροί ήρθαν να να μας οδηγήσουν ως μία αποβάθρα του λιμανιού, σ' ένα παλιό, σκουριασμένο πλοίο, ένα πραγματικό ερείπιο. Γύρω από τα πλοία δεν ήμουν ειδικός, ο καθένας μάλιστα από τούς συγκρατούμενους μου θα έπρεπε να ξέρει περισσότερα γύρο απ' αυτά, ακόμα κι εγώ όμως μπορούσα να καταλάβω πως το καράβι εκείνο κινδύνευε να βυθιστεί από στιγμή σε στιγμή. Μας οδήγησαν πάνω στο πλοίο αυτό από μία σανίδα που έτριζε, σάπια κι αυτή. Από στιγμή σε στιγμή υπήρχε φόβος να καταρρεύσει και να μας ρίξει όλους στη βρώμικη θάλασσα, τη γεμάτη σκουπίδια, κιβώτια, κονσέρβες, μπουκάλες κι ανθρώπινα πτώματα. Όταν βρεθήκαμε στο πλοίο, μας πέταξαν στ' αμπάρι κοντά στην πλώρη. Κάπου τριακόσιοι κρατούμενοι συγκεντρωθήκαμε εκεί.

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

Δεν υπήρχε χώρος να καθίσουμε όλοι κάτω. Οι φρουροί χτύπησαν με τούς υποκόπανους τούς τελευταίους από μας και τούς πέταξαν μέσα απ' την καταπακτή πάνω στους υπόλοιπους. Ύστερα ακούστηκε ένας θόρυβος σαν να έκλειναν πάνω από τα κεφάλια μας οι πύλες της κόλασης. Το κάλυμμα του αμπαριού αμπαρώθηκε με τραντάγματα τέτοια που σήκωσαν σύννεφα ολόκληρα σκουριάς και σκόνης. Ύστερα ακούστηκε ο θόρυβος ξύλινων σφυριών που έσπρωχναν στις θέσεις τους μεγάλες σφήνες και κάθε φωτεινή χαραμάδα χάθηκε. Ύστερα από κάμποσο καιρό, που μας φάνηκε απελπιστικά τεράστιος, το καράβι ολόκληρο άρχισε να δονείται. Ακούστηκαν τα τριξίματα και τ' αγκομαχητά της παμπάλαιης μηχανής. Ολόκληρο το κύτος έτρεμε με τέτοιο τρόπο, που μας έκανε να πιστέψουμε πως δεν θ' αργούσε να διαλυθεί. Από το κατάστρωμα ακούγονταν πνιγμένες φωνές και διαταγές στα Γιαπωνέζικα. Τα τραντάγματα συνεχίστηκαν. Σε λίγο, στα παλιά τραντάγματα, ήρθε να προστεθεί κι ένα φοβερό κούνημα που μας έκανε να καταλάβουμε πως είχαμε αφήσει τα όρια του λιμανιού κι είχαμε βγει στην ανοιχτή θάλασσα. Το ταξίδι ήταν πράγματι δύσκολο. Θα πρέπει να είχε φοβερή τρικυμία. Τα σώματά μας έπεφταν το ένα πάνω στο άλλο χωρίς να μπορούμε να τα συγκρατήσουμε. Μας κρατούσαν συνέχεια κλεισμένους στ' αμπάρι, στο κατάστρωμα βγαίναμε για λίγες μόνο ώρες τη νύχτα. Πέρασαν δύο μέρες έτσι, χωρίς μάλιστα να μας δοθεί τροφή. **231**

Ξέραμε γιατί, ήθελαν να μας σπάσουν. Πενιχρά αποτελέσματα όμως έφερεν πια αυτή η μέθοδος. Μετά τις δύο μέρες μας έδιναν καθημερινά από μία γαβάθα ρύζι. Πολλοί από τούς πιο αδύνατους κρατούμενους πέθαναν, μην αντέχοντας άλλο την αποπνιχτική ατμόσφαιρα του κατάκλειστου αμπαριού. Δεν υπήρχε αρκετό οξυγόνο για όλους μας. Πολλοί πέθαιναν, κατέρρεαν σαν άψυχες κούκλες, σωριάζονταν στ' ατσάλινο πάτωμα. Εμείς, οι ίσως άτυποι ζωντανοί, δεν μπορούσαμε τίποτα άλλο να κάνουμε παρά να στεκόμαστε ανάμεσα στα νεκρά κι αποσυντεθειμένα σώματα των συντρόφων μας. Οι φρουροί δεν μας άφηναν να βγάλουμε από το αμπάρι τα πτώματα. Είμαστε όλοι φυλακισμένοι, και για τούς φρουρούς δεν είχε

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

καμιά σημασία αν είμαστε ζωντανοί η νεκροί, εκείνοι έπρεπε να έχουν στο αμπάρι τον ίδιο αριθμό κρατουμένων που είχαν γράψει στα χαρτιά τους. Όταν φτάσαμε λοιπόν στον προορισμό μας, δεν είμαστε παρά μία αξιοθρήνητη μάζα από νεκρούς και ζωντανούς. Με δυσκολία ξεχώρισαν και μετρήθηκαν τα σώματα των νεκρών. Στο αμπάρι είχαμε χάσει κάθε αίσθηση του χρόνου. Ύστερα από ποιός ξέρει πόσες μέρες ο τόνος της μηχανής άλλαξε. Χαμήλωσαν ο θόρυβος και οι κραδασμοί της. Καταλάβαμε σωστά πως πλησιάζαμε σε λιμάνι. Ύστερα από πολλούς θορύβους και φασαρίες ακούστηκε το κροτάλισμα των αλυσίδων καθώς ρίχναμε άγκυρα. Ύστερα από κάμποση ώρα οι σφήνες που στερέωναν την πόρτα του αμπαριού αφαιρέθηκαν. Στο άνοιγμα φάνηκαν μερικοί Γιαπωνέζοι φρουροί συνοδευμένοι από έναν γιατρό της ακτοφυλακής. Άρχισαν να κατεβαίνουν προς το μέρος μας, μα σταμάτησαν στα μισά του δρόμου από αηδία. Ο γιατρός έκανε εμετό από τη δυσσομία. Ξεχνώντας αμέσως την αξιοπρέπεια και την αυστηρότητα τους όλοι γύρισαν και βγήκαν τρέχοντας στον καθαρό αέρα το επόμενο πράγμα που είδαμε ήταν τα στόμια κάτι μεγάλων σωλήνων, που σε λίγο άρχισαν να ρίχνουν χείμαρρους νερού πάνω μας. Έριχναν κι έριχναν ασταμάτητα. Βλέπαμε το νερό να ανεβαίνει ως τη μέση μας, ως το στήθος, ως το πηγούνι μας, φέρνοντας ως το στόμα μας κομμάτια από τα αποσυντεθειμένα πτώματα. Τότε ακούστηκαν από πάνω φωνές στα Γιαπωνέζικα και το νερό σταμάτησε. Ένας από τούς αξιωματικούς του καταστρώματος ήρθε κι έριξε μία ματιά από την καταπακτή. **232**

Άρχισε ύστερα να χειρονομεί και να φωνάζει. Έλεγε πως αν αντλήσουν κι άλλο νερό, θα βουλιάξει το καράβι. Έτσι έριξαν μέσα έναν άλλο σωλήνα, μεγαλύτερο, κι άντλησαν πάλι πίσω το περισσότερο νερό. Ολόκληρη τη μέρα κι ολόκληρη τη νύχτα μας άφησαν στο αμπάρι να τρέμουνε ντυμένοι τα βρεγμένα κουρέλια μας, άρρωστοι από τη μυρωδιά των νεκρών. Την επόμενη μέρα μόνο μας επέτρεπαν ν' ανεβούμε στο κατάστρωμα, δύο τρεις κάθε φορά. Όταν ήρθε η σειρά μου και βρέθηκα κι εγώ επάνω άρχισαν να μ' ανακρίνουν άγρια. Που ήταν η μεταλλική μου ταυτότητα. Έλεγξαν το όνομά μου σ' έναν κατάλογο και με πέταξαν βάνανυσα σε μία μαούνα που ήταν ήδη υπερβολικά γεμάτη από μία αξιοθρήνητη ομάδα ανθρώπων,

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

ζωντανά σκιάχτρα που μισοκρύβονταν πίσω από κουρελιασμένα υφάσματα. Στο τέλος, κι όταν πια το νερό απειλούσε να σκεπάσει ολόκληρο το πλεύμενο, οι Γιαπωνέζοι αποφάσισαν πως δεν μπορούσαν να βάλουν κι άλλο κρατούμενο μέσα χωρίς να βουλιάξει η μαούνα. Μία βάρκα με μηχανή ήρθε κι άρχισε να μας ρυμουλκεί προς την ακτή. Ήταν η πρώτη φορά που αντίκριζα την Ιαπωνία. Όταν βγήκαμε στη στεριά μας οδήγησαν σ' ένα ανοιχτό στρατόπεδο, ένα κομμάτι γυμνής Γης περιφραγμένο με συρματόπλεγμα. Μας κράτησαν εκεί λίγες μέρες, ανακρίνοντας μας έναν έναν. Κάποτε πήραν ορισμένους από εμάς και μας οδήγησαν μερικά χιλιόμετρα προς το εσωτερικό της χώρας, όπου περίμενε την άφιξή μας μία άδεια φυλακή. Ένας από τούς κρατούμενους, ένας λευκός, υποχώρησε κάτω από τα βασανιστήρια και κατάγγειλε πως βοηθούσα κρατούμενους να δραπετεύσουν και πως ετοιμοθάνατοι κρατούμενοι μου είχαν εμπιστευτεί στρατιωτικές πληροφορίες. Για μία ακόμα φορά λοιπόν με κάλεσαν για ανακρίσεις. Κι αυτή τη φορά έκαναν με πολύ ένα ενθουσιασμό τη δουλειά τους. Ήξεραν από τον φάκελο μου ότι όλες οι προηγούμενες προσπάθειες είχαν αποτύχει κι έτσι φρόντιζαν να ξεπεράσουν τούς εαυτούς τους μου έβγαλαν και πάλι τα νύχια μου. Καθώς αυτή η δοκιμασία δεν με έκανε να μιλήσω με κρέμαγαν από τα δύο μεγάλα δάχτυλα των χεριών μου και μ' άφησαν έτσι μία ολόκληρη μέρα. Το μαρτύριο μου ήταν φοβερό, μα δεν φάνηκε να ικανοποίησε τούς Γιαπωνέζους. **233**

Έκοψαν το σχοινί και έπεσα πολύ άσχημα στο πέτρινο πάτωμα του κελιού όπου με ανέκριναν. Με χτύπησαν στο στήθος, δύο φρουροί γονάτισαν στο στήθος μου τράβηξαν στο πλάι τα χέρια μου και με έδεσαν από κρίκους στο πάτωμα. Φάνηκαν πολύ επιδέξιοι στις κινήσεις τους! Όταν με έδεσαν γερά, έχωσαν ένα σωλήνα ως κάτω στο λαιμό μου κι άνοιξαν να τρέξει νερό. Ένοιωθα πως είτε θα πνιγόμουν από έλλειψη αέρα, είτε πως θα πνιγόμουν από το πολύ νερό, είτε πως θα έσκαγα από την υψηλή πίεση. Μου φαινόταν πως ο κάθε πόρος του σώματός μου έσταζε νερό. Ένοιωθα να φουσκώνω σαν μπαλόνι. Ο πόνος ήταν τρομερός. Είδα δυνατά φώτα, ένιωσα το μυαλό μου να πιέζεται και σε λίγο λιποθύμησα. Μου έδωσαν αμέσως διεγερτικά

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

και με συνέφεραν κάπως. Ήμουν πια πολύ άρρωστος για να μπορέσω να σταθώ στα πόδια μου κι έτσι με συγκράτησαν τρεις φρουροί ήμουν αρκετά ογκώδης και με έσυραν ξανά ως το δοκάρι απ' όπου κρεμόταν πρωτύτερα. Ένας αξιωματικός ήρθε και μου είπε. Φαίνεσαι αρκετά βρεγμένος. Νομίζω πως είναι καιρός να σε στεγνώσουμε. Μπορεί να σε βοηθήσει να λύσεις τη γλώσσα σου. Δέστε τον. Δύο φρουροί έσκυψαν ξαφνικά κι άρπαξαν τα πόδια μου, τόσο ξαφνικά που έπεσα με δύναμη κτυπώντας το κεφάλι μου στο δάπεδο. Έδεσαν τα πόδια μου με χοντρό σχοινί, πέρασαν την άκρη του γύρω από το δοκάρι και βαριανασαίνοντας απ' την προσπάθεια, με τράβηξαν έτσι που κρεμόμουν, με τα πόδια προς τα πάνω, κάπου μισό μέτρο από το έδαφος. Ύστερα αργά σαν να χαίρονταν κάθε στιγμή του μαρτυρίου μου, άρχισαν ν' απλώνουν χαρτί και μικρά ξύλα κάτω από το κεφάλι μου. Χαμογελώντας μοχθηρά ο ένας τους πήρε σπίρτο κι άναψε το χαρτί. Κομμάτια θερμότητας άρχισαν να έρχονται προς το μέρος μου. Όταν πήραν φωτιά και τα ξύλα ένοιωθα τη ζέστη να σιγοκαίει το δέρμα τού κρανίου μου. Άκουσα μία φωνή να λέει. Πεθαίνει, θα σας θεωρήσω υπεύθυνους για τον θάνατό του. Πρέπει να μείνει ζωντανός για να μιλήσει. Κατόπιν ένιωσα και πάλι ένα τίναγμα καθώς έκοβαν το σχοινί που με συγκρατούσε κι έπεσα με το κεφάλι στ' αναμμένα κάρβουνα. Λιποθύμησα. Όταν συνήλθα βρήκα πως ήμουν σ' ένα ημιπόγειο κελί, ξαπλωμένος ανάσκελα σε μία λιμνούλα με νερό και μεγάλους αρουραίους. **234**

Με την πρώτη μου κίνηση έτρεξαν να κρυφτούν, τσιρίζοντας τρομαγμένα. Ωρες αργότερα ήρθαν μερικοί φρουροί και με σήκωσαν όρθιο, γιατί ακόμα δεν μπορούσα να σταθώ στα πόδια μου. Με μετέφεραν με πολύ αγριότητα και βρισιές ως το παράθυρο του κελιού, που ήταν στο ίδιο ύψος ακριβώς με το έδαφος. Εκεί έδεσαν τα χέρια μου στ' ατσάλινα ραβδιά του παραθύρου με τέτοιο τρόπο, ώστε να κολλήσει το πρόσωπο μου πάνω τους. Ένας αξιωματικός με κλώτσησε και είπε. Θα κοιτάς τώρα όλα όσα γίνονται. Έξω. Αν πάρεις τα μάτια σου από τη σκηνή θα σε σκοτώσουμε αμέσως. Κοιτούσα, μα δεν διακρινόταν τίποτα εκτός από μία επίπεδη έκταση χώματος στο ίδιο ακριβώς ύψος με τη μύτη μου. Σύντομα όμως κάποια αναταραχή έγινε. Είδα φρουρούς να σπρώχνουν με φοβερή βιαιότητα μία

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

ομάδα κρατούμενο. Τούς έφερναν όλο και πιο κοντά μου και τελικά τούς ανάγκασαν να γονατίσουν μπροστά ακριβώς στο παράθυρό μου. Τα χέρια τους ήταν ήδη δεμένα πίσω τους. Αφού γονάτισαν οι φρουροί τούς τράβηξαν προς τα πίσω, να σχηματίσουν με το σώμα τους τόξο. Έδεσαν τούς καρπούς τους πάνω στους αστραγάλους. Αθέλητα έκλεισα τα μάτια μου, σύντομα όμως αναγκάστηκα να τ' ανοίξω. Ένας φρουρός με είχε τρυπήσει με την ξιφολόγχη του κι ένιωθα το αίμα να κυλά κάτω προς τα πόδια μου. Κοίταξα έξω. Ήταν μία μαζική εκτέλεση. Άλλους από τούς κατάδικους τούς τρυπούσαν με τις ξιφολόγχες, άλλους τούς αποκεφάλιζαν. Κάποιον δυστυχημένο, που φαίνεται πως σύμφωνα με τα Γιαπωνέζικα στάνταρτ θα είχε κάνει κάτι το πολύ φρικτό, τον διαμέλισαν και τον άφησαν να πεθάνει από την αιμορραγία. Αυτό συνεχίστηκε για πολλές μέρες. Έφερναν κάθε μέρα αιχμαλώτους μπροστά στο παράθυρό μου και τούς εκτελούσαν είτε με σφαίρα, είτε με λόγχη. Το αίμα των εκτελεσμένων κυλούσε μέσα στο κελί μου και τεράστιοι αρουραίοι ξεπηδούσαν τραβηγμένοι απ' τη μυρωδιά του οι ανακρίσεις δεν σταματούσαν. Νύχτες ατελείωτες με ρωτούσαν τα ίδια και τα ίδια πράγματα. Βρισκόμουν πια ασταμάτητα, βυθισμένος σε μία κόκκινη ομίχλη από πόνο, μέρα και νύχτα. Ευχόμουν να μ' εκτελέσουν και να τελειώσω με όλα αυτά. Πέρασαν δέκα μέρες, που σε εμένα φάνηκαν εκατό. Μου είπαν τότε πως θα με εκτελούσαν, αν δεν τούς έδινα τις πληροφορίες που ήθελαν

235

Οι αξιωματικοί μου είπαν πως με βαρέθηκαν πια, πως η συμπεριφορά μου ήταν προσβλητική για τον αυτοκράτορα τους. Και πάλι δεν είπα τίποτα. Με πήραν λοιπόν πίσω στο κελί μου και με πέταξαν με βία να σωριαστώ στο πάτωμα. Ο φρουρός γύρισε να φύγει λέγοντας. Τώρα πια δεν θα χρειαστείς άλλη τροφή ως αύριο. Ο ήλιος είχε μόλις προβάλει στον ουρανό όταν, με φοβερό θόρυβο, άνοιξε η πόρτα του κελιού μου κι ένας αξιωματικός με μερικούς στρατιώτες όρμησαν μέσα. Με πήραν και μ' οδήγησαν στον τόπο των εκτελέσεων, εκεί όπου είχα δει τόσους και τόσους να πεθαίνουν. Ο αξιωματικός έδειξε το ποτισμένο με αίμα έδαφος λέγοντας. Τούτο το χώμα θα πει σύντομα και το δικό σου αίμα. Εσύ όμως θα έχεις και ιδιαίτερο τάφο,

Τ. Λομπσανγκ Ράμπτα Ο Θεραπευτής 1959

θα τον σκάψεις μόνος σου. Έφεραν ένα φτυάρι και μ' ανάγκασαν, τρυπώντας με με τις ξιφολόγχες, να σκάψω τον τάφο μου. Ύστερα με έδεσαν σ' ένα σημείο έτσι που, όταν θα μ' εκτελούσαν, να κοβόταν το σχοινί και να έπεφτα κατευθείαν στον τάφο που μόνος μου είχα ανοίξει. Ο αξιωματικός είχε πάρει μία πολύ θεατρική στάση καθώς διάβαζε την καταδίκη μου, που έλεγε ότι θα με εκτελούσαν γιατί αρνιόμουν να συνεργαστώ μαζί τους. Και τελειώνοντας πρόσθεσε. Αυτή είναι η τελευταία σου ευκαιρία. Δώσε μας τις πληροφορίες που θέλουμε. Αν δεν το κάνεις, θα σε στείλουμε να συναντήσεις τούς ανάξιους πρόγονούς σου. Δεν μίλησα δεν θα μπορούσα να βρω τίποτα κατάλληλο για απάντηση κι εκείνος επανέλαβε τα λόγια του. Ο αξιωματικός ήρθε για μία ακόμα φορά κοντά μου και τόνισε πως ήταν αληθινά η τελευταία ευκαιρία για μένα. Δεν παρέλειψε βέβαια να συνοδέψει τα λόγια του με δυνατά χτυπήματα στο πρόσωπο. Και πάλι έμεινα σιωπηλός. Εκείνος σημάδεψε το μέρος της καρδιάς μου για τούς άντρες του αποσπάσματος κι έφυγε απο κοντά μου χωρίς να παραλείψει να με φτύσει με αηδία στο πρόσωπο. Σταμάτησε στα μισά της απόστασης σε μένα και το απόσπασμα και κοιτώντας προς το μέρος τους, έδωσε τη διαταγή να σκοπεύσουν. Οι άντρες σήκωσαν τα όπλα τους. Οι κάννες σημάδευαν την καρδιά μου. Μου φάνηκε πως ο κόσμος ολόκληρος είχε γεμίσει τεράστιες μαύρες τρύπες, τις τρύπες των όπλων. Έδειχναν, καθώς περνούσε ο χρόνος, να μεγαλώνουν, να γίνονται όλο και πιο απειλητικές και ήξερα ότι δεν θ' αργούσαν να ξεράσουν τον θάνατο.**236**

Αργά ο αξιωματικός ύψωσε το ξίφος του και με μία απότομη κίνηση το κατέβασε στο έδαφος. Πυρ!. Ο κόσμος φάνηκε να διαλύεται σε μία θάλασσα από φλόγες και πόνο και σύννεφα καπνού. Ένωσα σαν να με είχαν κλωστήσει γιγάντια άλογα με καυτά πέταλα. Ο κόσμος έμοιαζε να τρελάθηκε, τα πάντα στριφογύριζαν. Το τελευταίο πράγμα που είδα ήταν μία κόκκινη ομίχλη, το αίμα που κυλούσε στο χώμα κι ύστερα σκοτάδι, φριχτό σκοτάδι. Έπεσα σαν άδειο σακί στο τίποτα. Όταν αργότερα συνήλθα, δεν μπορούσα να πιστέψω πως η ουράνια πεδιάδα η ο άλλος τόπος μου ήταν τόσο γνώριμος. Μα γρήγορα κατάλαβα τη σκληρή πραγματικότητα. Δεν είχα πεθάνει, ήμουν πεσμένος μέσα στον τάφο μου.

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

Ξαφνικά ένιωσα στο σώμα μου το τρύπημα μιας λόγχης. Με την άκρη του ματιού μου είδα τον Γιαπωνέζο αξιωματικό. Είπε ότι οι σφαίρες του αποσπάσματος είχαν ειδικά προετοιμαστεί για να μη σκοτώνουν. Πειραματιστήκαμε με πάνω από διακόσιους κρατούμενους, είπε. Είχαν αφαιρέσει αρκετή από τη γέμιση της σφαίρας και είχαν αντικαταστήσει τη μολυβένια μύτη της με κάτι άλλο, ώστε να μην σκοτωθώ άλλα να τραυματιστώ ήθελαν ακόμα εκείνες τις πληροφορίες. Και θα τις πάρουμε, είπε ο αξιωματικός, έστω κι αν χρειαστεί να εφεύρουμε χίλιες καινούργιες μεθόδους. Στο τέλος θα τις πάρουμε κι όσο περισσότερο καθυστερείς να μιλήσεις, τόσο περισσότερος θα είναι ο πόνος που θα υποφέρεις. Η ζωή μου μέχρι τότε ήταν μία ζωή πραγματικά σκληρή, γεμάτη πειθαρχία κι αγώνες. Η σκληρή και ειδική εκπαίδευσή μου στο μοναστήρι ήταν το μόνο πράγμα που με βοήθησε να αντέξω όλα τα μαρτύρια των Γιαπωνέζων, χωρίς να χάσω τα λογικά μου. Μου φαίνεται εντελώς αδύνατο να μπορούσα να επιζήσω χωρίς αυτήν την εκπαίδευσή. Οι άσχημες πληγές που προκάλεσε στο σώμα μου η εκτέλεση εξελίχτηκαν σε διπλή πνευμονία. Ήμουν απελπιστικά άρρωστος, μετέωρος στο χείλος του θανάτου, χωρίς καμιά ιατρική παρακολούθηση, καμιά βοήθεια. Έμενα σωριασμένος στο τσιμεντένιο πάτωμα του κελιού μου χωρίς κουβέρτες, χωρίς τίποτα κι έτρεμα και τινάζομαι κι ευχόμουν να πεθάνω. **237**

Καθώς περνούσε ο χρόνος συνερχόμουν κάπως και μία μέρα ήμουν αρκετά καλά για να μπορέσω να προσέξω τον θόρυβο αεροπλάνων, έναν θόρυβο που δεν μου φάνηκε καθόλου γνώριμος. Τ' αεροπλάνα αυτά δεν ήταν Γιαπωνέζικα, ο ήχος των Γιαπωνέζικων μου ήταν πολύ γνώριμος και μπορούσα να τον ξεχωρίσω. Αναρωτιόμουν τι να συμβαίνει. Η φυλακή ήταν σ' ένα χωριό κοντά στη Χιροσίμα και φανταζόμουν πως οι νικητές Γιαπωνέζοι οι Γιαπωνέζοι νικούν παντού, μας έλεγαν οδηγούσαν πίσω στη χώρα τους τα αεροπλάνα που αιχμαλώτιζαν στον πόλεμο. Κάποια μέρα, ενώ ήμουν ακόμα βαριά άρρωστος, ακούστηκε και πάλι αυτός ο

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

παράξενος βόμβος. Μία στιγμή μετά η Γη ολόκληρη τραντάχτηκε, με ένα βρυχηθμό που θύμιζε πανίσχυρο σεισμό. Σύννεφα σκόνης έπεφταν από τον ουρανό και παντού απλώθηκε μία μυρωδιά μούχλας. Η ατμόσφαιρα φαινόταν υπερβολικά ηλεκτρισμένη. Για μία στιγμή τίποτα δεν φαινόταν να κινείται. Ύστερα οι φρουροί άρχισαν να τρέχουν ξέφρενα, ουρλιάζοντας από τον τρόμο τους, φωνάζοντας τον αυτοκράτορα να τούς προστατέψει από κάτι που κι αυτοί δεν ήξεραν τι ήταν. Η μέρα ήταν η **6 Αυγούστου 1945**, η μέρα του ατομικού βομβαρδισμού της Χιροσίμα. Για αρκετή ώρα έμεινα ακίνητος στο κελί μου μη ξέροντας τι να κάνω. Ήταν φανερό πάντως, πως οι φρουροί ήταν υπερβολικά απασχολημένοι για να νοιαστούν για μένα, μάζεψα λοιπόν τις δυνάμεις μου και σύρθηκα ως την πόρτα. Δεν ήταν κλειδωμένη ήμουν τόσο άρρωστος που οι δεσμοφύλακες μου το θεωρούσαν αδύνατο να δραπετεύσω. Άλλωστε, κανονικά, υπήρχαν φρουροί έξω από την πόρτα, τώρα όμως είχαν εξαφανιστεί. Παντού βασιλευε ο πανικός. Οι Γιαπωνέζοι σκέφτονταν πως τούς είχε εγκαταλείψει πια ο θεός του ήλιου κι έτρεχαν πανικόβλητοι προς όλες τις κατευθύνσεις, σαν τα μυρμήγκια που κινδύνευαν. Είχαν πετάξει πάνω στον πανικό τους όπλα, στολές, τροφές, τα πάντα. Απ' την κατεύθυνση των αντιαεροπορικών καταφυγίων έρχονταν φωνές και ουρλιαχτά καθώς προσπαθούσαν να μπουν μέσα όλοι μαζί ταυτόχρονα. Ήμουν εξασθενημένος, τόσο εξασθενημένος που με δυσκολία κρατιόμουν όρθιος. Έσκυψα να πάρω από το χώμα μία Γιαπωνέζικη στολή και ένα πηλήκιο και ένιωσα τέτοιο ίλιγγο που έπεσα κάτω με τα τέσσερα. Κατάφερα όμως να φορέσω τη στολή και το πηλήκιο. Εκεί κοντά ήταν κι ένα ζευγάρι βαριά σανδάλια. **238**

Τα φόρεσα κι αυτά γιατί ήμουν ξυπόλητος. Ύστερα, έρποντας στο χώμα με πόνο και κόπο, κατάφερα να φτάσω κάτι θάμνους. Μα δεν σταμάτησα εκεί. Όλα τα αντιαεροπορικά πυροβόλα βρίσκονταν σε λειτουργία κι έκαναν ένα δαιμονισμένο κρότο. Ο ουρανός ήταν κατακόκκινος, με λωρίδες μαύρου και κίτρινου καπνού. Φαινόταν πως ολόκληρος ο κόσμος τρανταζόταν έτοιμος να χαθεί κι αναρωτήθηκα τι σκοπό είχαν όλες αυτές οι προσπάθειες να φύγω, αφού το τέλος του κόσμου είχε φτάσει. Όμως ολόκληρη τη νύχτα συνέχισα την αργή, βασανιστική μου πορεία προς την

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

ακτή, που ήξερα πως δεν ήταν μακριά από τη φυλακή μου ήμουν όμως πολύ άρρωστος. Με κόπο τραβούσα τον αέρα στα πνευμόνια μου, ολόκληρο το σώμα μου έτρεμε. Επιστράτευσα κάθε ίχνος θέλησης που διέθετα για να συνεχίσω το δρόμο μου. Με το πρώτο φως της αυγής έφτασα στην ακτή. Μισοπεθαμένος από την κούραση και τις αρρώστιες, κοίταξα ανάμεσα απ' τούς θάμνους και είδα μπροστά μου μία μικρή ψαρόβαρκα να λικνίζεται πάνω στο κύμα. Ήταν εγκαταλειμμένη. Ο ιδιοκτήτης της θα πρέπει να είχε πανικοβληθεί και να έτρεξε να κρυφτεί κάπου στην στεριά. Πήγα προσεκτικά προς το μέρος της και κατάφερα, υστέρα από πολλές οδυνηρές προσπάθειες, να ρίξω μία ματιά στο εσωτερικό της. Ήταν άδεια. Κατάφερα, βάζοντας το ένα μου πόδι πάνω στο σχοινί που την κρατούσε δεμένη στη στεριά, να τραβήξω το σώμα μου επάνω. Μετά απ' αυτή την προσπάθεια δεν μπόρεσα να κρατήσω άλλο και σωριάστηκα με το κεφάλι στον πάτο της βάρκας, μέσα στο γλυφό νερό που υπήρχε εκεί κι ανάμεσα σε μερικά κομμάτια σάπιου ψαριού, που πρέπει να υπήρχαν εκεί για δόλωμα. Πέρασε αρκετή ώρα ώσπου να μαζέψω αρκετή δύναμη για να καταφέρω να σηκωθώ και να κόψω μ' ένα μαχαίρι που βρήκα πρόχειρο το σχοινί που έδενε τη βάρκα στη στεριά. Ύστερα σωριάστηκα και πάλι στην καρίνα, σε λίγο ήρθε η παλίρροια και ξεκόλλησε το πλεούμενο από τα βράχια και το πήρε μέσα στην ανοιχτή θάλασσα. Πήγα προς την πλώρη και κουλουριάστηκα εκεί εντελώς εξαντλημένος. Μέρους αργότερα, καθώς ο άνεμος φάνηκε να φυσά ευνοϊκά, κατάφερα να σηκώσω το μισοκουρελιασμένο πανί η προσπάθεια όμως ξεπέρασε κατά πολύ τις δυνάμεις μου και σωριάστηκα λιπόθυμος πίσω στη θέση μου. **239**

Πίσω μου, στην κυρίως Ιαπωνική Γη το αποφασιστικό βήμα είχε γίνει. Η ατομική βόμβα είχε πια αφαιρέσει κάθε πολεμική διάθεση από τούς Γιαπωνέζους. Ο πόλεμος είχε τελειώσει μα δεν το ήξερα. Όπως και να ήταν όμως ήμουν πια μακριά από τα πεδία των μαχών. Περιπλανιόμουν στην Ιαπωνική θάλασσα χωρίς τροφή και χωρίς νερό, με μόνη συντροφιά εκείνα τα κομμάτια του σάπιου ψαριού. Ανασηκώθηκα και στήριξα το σώμα μου στο κατάρτι, τυλίγοντας τριγύρω του τα μπράτσα μου. Γύρισα το κεφάλι μου προς την πρύμνη. Οι Γιαπωνέζικες ακτές, τυλιγμένες σε μία αχνή

Τ. Λομπσανγκ Ράμππα Ο Θεραπευτής 1959

ομίχλη, φαίνονταν να υποχωρούν, να φεύγουν μακριά. Στράφηκα προς τα μπρος δεν διακρινόταν τίποτα. Ήρθαν στο μυαλό μου οι εικόνες όλων όσων είχα περάσει. Θυμήθηκα την προφητεία. Σαν από κάπου μακριά άκουσα τη φωνή του οδηγού μου, του Λάμα Μινγκυάρ Ντόνταπ. Πέτυχες πολλά μέχρι εδώ, Λόμπσανγκ, πέτυχες πολλά. Μη χάνεις το θάρρος σου, γιατί αυτό δεν είναι το τέλος. Πάνω απ' τα ξύλα της βάρκας μία ηλιαχτίδα φώτισε για μία στιγμή τη μέρα κι ο άνεμος φάνηκε να γλυκαίνει καθώς τα μικρά κυματάκια που άφηνε στο διάβα της η βάρκα χόρευαν τριγύρω. Κι εγώ. Πήγαινα κι εγώ δεν ήξερα. Που το μόνο που ήξερα, ήταν πως για τη στιγμή εκείνη ήμουν ελεύθερος, ελεύθερος από βασανιστήρια, απ' τη φυλακή κι από την κόλαση του στρατοπέδου. Ελεύθερος ίσως και να πεθάνω. Όμως όχι, παρόλο που ποθούσα την ειρήνη του θανάτου την ανακούφιση που θα έφερνε σε όλες τις δοκιμασίες και τα μαρτύρια, ήξερα πως δεν μπορούσα να πεθάνω ακόμα, γιατί το πεπρωμένο μου έλεγε πως θα πέθαινα στη Γη των ερυθροδέρμων, στην Αμερική. Κι έτσι έμενα μόνος, πεινασμένος, στο ανοιχτά της Ιαπωνικής θάλασσας. Κύματα πόνου με κατάπιαν. Ένιωθα και πάλι σαν να με βασανίζουν. Ο αέρας με κόπο περνούσε στο λαιμό μου και το βλέμμα μου θόλωνε όλο και περισσότερο σκέφτηκα πως ίσως οι Γιαπωνέζοι να είχαν ήδη αντιληφθεί την απόδραση μου και να είχαν στείλει κάποιο γρήγορο περιπολικό να με καταδιώξει. Αυτή ήταν και η τελευταία σκέψη που μπόρεσα να κάνω. Τα χέρια μου που με κρατούσαν κολλητά στο κατάρτι γλίστρησαν το σώμα μου ολόκληρο χαλάρωσε και σωριάστηκα στην καρίνα. Για μία ακόμα φορά συνάντησα το σκοτάδι, το σκοτάδι της λησμοσύνης. Και η βάρκα συνέχιζε το δρόμο της, με το άγνωστο τέρμα.**240**